

ÖZET

Bir dilin temelini oluşturan sözlükler çok eski bir geçmişe sahiptir.

Sözlüklerde örnek olarak yer alan atasözler, deyimler aynı zamanda o kavmin kültürünü de ifade etmektedir.

Türk sözlükçülüğün temelini Kaşgarlı Mahmut'un *Divanü Lügati't-Türk* adlı eseri oluşturmaktadır. Dolayısıyla Türk sözlükçülüğü Kaşgarlı Mahmut'a çok şeye borçludur.

Osmanlı imparatorluğunun başlangıcından itibaren etkisi hissedilen Arap ve Fars edebiyatı, tesirini sözlükçülükte de göstermektedir. Eski sözlükler Arapçadaki gibi manzum ve düz yazı şeklinde yazılmıştır. Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerine doğru sözlükçülükte yeni bir çıkış açan Şemsettin Sami ise hazırladığı sözlüklerde Batı tarzını geliştirmiştir.

19. yüzyılda hazırladığı sözlüklerden biri de *Lehçe-i Türkiyye-i Memalik-i Mısır* adlı eseridir. Bu eserde Kıpçak Türkçesine ait kelimelerin Batı Türkçesindeki anlamları verilmiştir.

Eserimizin sadece sözlük olarak değil, eski dil sahasına yeni bilgiler getiren bir eser olarak değerlendirilmesinin daha doğru olacağını düşünüyoruz.

ABSTRACT

Dictionaries, which are the basis of languages, have existed since ancient times.

Idioms and proverbs, used as examples in dictionaries, also provide insight and information related to culture.

The foundation of the Turkish language dictionary is Kasqarlı Mahmut's "Divanu'l Lugatil-Türk". Mahmut's dictionary has since become a crucial resource for the development of Turkish dictionaries.

Since the very beginnings of the Ottomans, Arabic and Persian languages have had an impact on the Turkish language. Dictionaries originating from this era were written in the form of poems (duz yazı, siir). However, close to the end of Ottoman state, Semsettin Sami wrote the dictionary that started a new era in writing Turkish dictionaries in the Western style.

One of the dictionaries written in the 19th century is the "Lehce-i Turkiye-i Memlak-i Misir". In this dictionary, meanings from Kıpçak Turkish were translated to their corresponding meanings in western Turkish.

Our intention is not only to create a translation of a dictionary, but also to provide new insight and approaches to the study of ancient linguistic concepts.

ÖNSÖZ

Orta Asya bozkırlarında tarih sahnesine çıkan Kıpçaklar, Moğolların istilasıyla dağılmışlardır. Kıpçakların bir kısmı Balkanlara göç ederken; genç erkekler köle, kızlar ise cariyeye olarak satılmak için Mısır'a gönderilmişlerdir. Kıpçakların dağılmadan önceki dönemlerine ait çok fazla eser bulunmamakla beraber Kıpçakçayı anlatacak en önemli eser İtalyan ve Alman misyonerlerin kaleme aldığı "Codex Cumanikus" adlı sözlüktür. Bu eser o dönemin ağız özelliklerini taşımaktadır.

Sözlük bir dilin sadece kelimelerini değil aynı zamanda o dili konuşan kavmin yaşayış tarzını, kültürünü göz önüne sermektedir.

Sözlükler Lexikografia yani Sözlükbilimi dalı altında incelenmektedir. Sözlükçülük, kelimelerin köklerini, yapılarını, eklerini ve değişim evrelerini ortaya koyabilmektedir..

Türk tarihinde sözlükçülük geleneğini ilk olarak Kaşgarlı Mahmut *Divanü lugati't Türk* adlı eserle başlatmıştır. Daha sonra yazılan eserler Arap ve Fars edebiyatı etkisinde kalmıştır.

19. yüzyılda sözlükçülükte Şemsettin Sami yeni bir çığır açmıştır. Genç yaşta yazı hayatına başlayan Şemsettin Sami ilk olarak roman ve trajedi yazmıştır. Dilde ki eksiklikleri göz önünde bulunduran Şemsettin Sami sözlükçülük çalışmalarına başlamıştır. Onun kaleme aldığı eserler arasında altı ciltlik *Kâmusu'l-Alam*, *Kâmus-i Fransevî*, *Kâmus-i Arabî* ve günümüzde baş ucu kitabı olarak kullandığımız *Kâmus-i Turkî*'yi sayabiliriz.

Eski sözlükleri de Türkçeye kazandırmak isteyen Şemsettin Sami *Divanü lugati'- Türk*, *Et-tuhfetu'z-Zekiyye* gibi eserleri hazırladıysa da bunları yayımlayamamıştır.

Bu çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde metin Latin harflerine aktarılmıştır. İkinci bölümde Latin harferine aktarılan metin alfabetik sırasına göre alınmıştır.

Üçüncü bölümde eski Anadolu Türkçesinden başlayarak Batı Türkçesinde kullanılan sözcükler yer almaktadır. Dördüncü bölüm ise orijinal metinden oluşmaktadır.

Eski ve yeni dil dedikleri diller arasında hiçbir fark bulunmadığını, hatta batı dilinde eski dile ait çok fazla kelime kullanıldığını ifade eden Şemsettin Sami, bu meseleyi aydınlatmak amacıyla elimizde bulunan *Lehçe-i Türkiyye-i Memalik-i Mısır* adlı eseri hazırlamıştır.

Çalışmamız boyunca bana her konuda yardımcı olan değerli hocam Doç. Dr. Mehmet Gümüşkılıç'a, benden yardımlarını esirgemeyen sayın Doç. Dr. Mustafa Koç'a, Doç. Dr. Yusuf Çetindağ'a eseri ulaşmamda yardımcı olan sayın Prof. Dr. Hayati Develi'ye, bana bir çok konuda yardım eden asistan arkadaşlarıma ve gösterdiği sabırdan dolayı eşime teşekkür ederim.

Veibe Dauti
İstanbul 2009

GİRİŞ

1. KIPÇAKLAR

Kıpçaklar bir Türk boyu olup bugünkü güney Rusya bozkırlarında tarih sahnesine çıkmışlardır.¹ Kıpçak bozkırlarına ne zaman yerleştiklerine dair kesin bir bilgi olmasa da, Rus kaynaklarında Kıpçak Türk uruğu ile yapılan savaşlar XI. yüzyılı yani 1054 yılını göstermektedir. Arap ve Fars edebiyatında 'Kıpçak' adıyla anılan kavmin yerleştiği bölgelere 'Deşt-i Kıpçak' adı verilmiştir. Rus ve Bizans kaynaklarında ise bu isme rastlanmayıp, Ruslar bu kavmi 'Plovotes', Bizanslılar da 'Kuman' olarak adlandırmışlardır. Batılı milletlerin çoğu 'Falben, Valani, Pallidi', Macarlar 'Kun', Ermeniler 'Khartes' adlarıyla zikretmişlerdir.²

Kıpçak olarak adlandırılan bu kavim aslında sonradan birkaç Türk boyuyla birleşmiştir. Kıpçakların önderliğinde oluşan bu kavimler birliğinin içinde Kanlılar başta olmak üzere Kimekler vardır. Bu birlik daha sonra Doğu Avrupa'ya doğru geldiğinde buradaki Peçenek ve Oğuz Türk boyları ile birleşmiştir.

Kıpçak bozkırlarında yaşayan Kıpçaklar'ın XIII. yüzyıl ortalarında Moğol akınlarının çoğalmasıyla yayılma ve dağılmaları hızlanmıştır. Büyük bir kısmı Macaristan'da olmak üzere çeşitli Balkan ve Kafkas halkları içinde asimile olmuşlardır. Kıpçak Türklerinin bir kolu ise özellikle köle olarak Mısır ve Suriye'ye sürülmüştür.³

2. KIPÇAK TÜRKÇESİ

---

¹ Meydan Larousse, Sabah Gazetesi Yayınları, 1992, 11. Cilt, Sayfa 39

² A.g.e.

³ A.g.e.

Kıpçak Türkçesi, Batı Türkçesinin kuzey grubuna mensub olmasına rağmen asıl gelişimi başka bir bölgede, güney grubunun yayıldığı sahanın da güneyinde Mısır ve Suriye’de meydana gelmiştir.

XIII ve XIV. yüzyıllarda köle ve cariye olarak satılan Kıpçak gençler, bu bölgeye daha da önceden gelen ve varlıkları önemszenmeyen Türkmen, Altun Ordu ve Harezmi Türkleriyle birlik olup kendi hakimiyetlerini kurmuşlardır. Böylece kendi topraklarında kuramadıkları devlet, medeniyet ve kültür merkezlerini yabancı bir yerde kurmayı başarmışlardır. Bu olaylar üzerine meydana gelen yeni şartlar karşısında Arapça konuşan yerli halk hükmedildikleri insanların dilini öğrenme ihtiyacını duymuşlardır. Bu durumda Kıpçak Türkçesini öğrenmek için Mısır ve Suriye’de pek çok Türkçe öğretim kitabı yazılmaya başlanmıştır, fakat bu kitaplar Arap gramerlerine göre kaleme alınmışlardır. Gramer açısından bugünün ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olsalar da Kıpçak Türkçesinin kelime hazinesini tespit etmek açısından önem arz etmektedirler.⁴

Kıpçakların dili hakkında eski bilgileri Kaşgarlı Mahmud’tan alıyoruz. *Divanü Lügati’t-Türk* adlı eserinde Kaşgarlı Mahmud’un Kıpçak Türkçesinin dil özellikleri ile ilgili olarak verdiği bilgileri maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz:

1. Bilinen sekiz ünlünün yanında “bermek/birmek” vermek, “eşitmek/işitmek” , “bey/biy” gibi kelimelerde görülen ikili şekiller kapalı “e”nin varlığına işaret eder.
2. İç ve son sesteki “ğ”ler “v” olur: “ağır/avur”.
3. İç ve son sesteki “d”ler “y” olur: “adak/ayak”
4. Birden çok heceli kelimelerin sonundaki “g/i”lar çoğunlukla düşer: bitig/bitı, katıg/katı.

---

⁴ Meydan Larousse, Sabah Gazetesi Yayınları, 1992, 11. Cilt, Sayfa 41

5. Olumsuzluk için “ermez/ermes” yerine daha çok “değil” kullanılır.

6. İlgili hali eki daima “ning/ning” şeklindedir.

Kıpçak dilinin yadigarları bugün üç grupta incelenebilir.

1. Karadeniz’in Kuzeyinde yazılan eserler. Yerleşik bir medeniyet kuramayan bozkır Kıpçaklarının yaşadıkları dönemdeki Kıpçakça. Onların konuştuğu dil hakkında bilgi veren, günümüze kadar ulaşan latin harfli “*Codex Cumanicus*” adlı eserdir. (Kıpçakça Eserler kısmında eser hakkında bilgi verilecek.)

2. Ermeni Kıpçakçası: XI. yüzyılın ortalarında Ermeniler’in büyük bir kısmı kuzeye, Kıpçaklar’ın yoğun olduğu bölgeye yerleşmişler ve burada kendi birliklerini oluşturmuşlardır. Kıpçaklar’la temasları gittikçe artan Ermeniler kiliselerde ve resmî yazışmalarda Kıpçakça’yı kullanmaya başlamışlardır. Bu metinler Ermeni harflerle yazılan Kıpçakça metinlerdir.

3. Mısır ve Suriye Kıpçakçası: Diğer Türk lehçelerine nazaran eser sayıları daha az olsa da Memluk Kıpçakçasına ait eserlerin Türk dil tarihinde ayrı bir önemi vardır. Gazneliler ve Selçuklular’da pek önem arz etmeyen Türkçenin, Memluk Devletinde önemi artmaya başlamıştır. Arapça konuşan halkın Türkçe öğrenmelerini kolaylaştırmak maksadıyla çeşitli eserler yazılmış, Arapça ve Farsça’dan tercüme yapılmıştır. Devlet adamlarının kütüphaneleri için Türkçe eserler istinsah edilmiştir.

3. KIPÇAK TÜRKÇESİNE AİT ESERLER

3.1. Codex Cumanicus⁵

Alman rahipler ve İtalyan tüccarlar tarafından 14. yüzyılda yazıldığını tahmin edilen bir eserdir. Tek nüshası olup Venedik “Saint Markus” kütüphanesinde bulunmaktadır. Eser 55

---

⁵ Mustafa Öner, Bugünkü Kıpçak Türkçesi, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998 Ankara, s:XX

varaktır. İtalyan ve Alman bölümlerinden oluşmaktadır. İtalyan bölümü iki kısımdan meydana gelmektedir. Birinci bölüm alfabe sırasına göre, ikinci bölüm konulara göre düzenlenmiştir. Bu bölümlerde bazı dil kuralları da verilmiştir. Alman bölüm 27 varaktır. Belli bir düzeni olmayan bu bölüm Almanca-Kıpçakça, Latince-Kıpçakça kelimelerden ve bazı metinlerden oluşmaktadır. İki bölüm de Kıpçakça yazı dilini yansıtmayıp o zamanki ağız özelliklerini aksettirmektedir.

Ahmet Caferoğlu eser hakkında geniş bir analiz yapmıştır. Eser üzerinde geniş bir çalışma A. Von Gabain'a aittir. Bu çalışma Mehmet Akalın tarafından Türkçeye çevrilip *Codex Cumanicus'un Dili* adıyla yayımlanmıştır.

3.2. Kitâbü'l-İdrâk li-Lisâni'l-Etrâk

Ebu Hayyan Muhammed bin Yusuf tarafından, Mısır'da 18 Aralık 1312 tarihinde yazılmıştır. Eserin üç nüshası vardır. Nüshalardan biri Beyazıt Umumî Kütüphanesinde, Veliyuddin Efendi bölümünde bulunmaktadır. Bu yazma 1335 yılında istinsah edilmiştir. İkinci nüshası, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesin'de bulunmaktadır. Diğer bir nüshası ise Daru'l- Kutub Kahire Kütüphanesin'de mevcuttur. Bu eser sözlük, morfoloji ve sentaks bölümlerinden oluşmaktadır. Sözlük, Arap alfabesine göre sıralanmıştır. Bu sözlük dönemin standart Türkçesiyle yazılmıştır.

İnceleme sahasında eser üzerinde ilk ilmî yayın Ahmet Caferoğlu yapmıştır. Caferoğlu Üniversite Kütüphanesi nüshasıyla Beyazıt Kütüphanesi nüshasını karşılaştırarak eseri Türkçeye çevirmiştir.

3.3. Kitab-ı Mecmû-ı Tercumân-ı Türkî ve Acemî ve Mogalî

Bu eserin tek nüshası vardır. Bu nüsha Hollanda Leiden Akademisi Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. 1343 yılında Türk olan Halil bin Mahmud el-Konevi tarafından yazılmış veya

istinsahı yapılmıştır. Eserin 63 yaprağı Türkçe-Arapça gramer ve sözlük, 13 yaprağı da Moğolca-Farsça kelimelerden oluşmaktadır.

Bu eser üzerinde yabancılar tarafından yapılan incelemelerin yanı sıra Recep Toparlı, Sadi Çögenli ve Nevzat H.Yanık eserin tıpkıbasımını verip tercümesini yapmışlardır. Burada ayrıca Türkçe geçen kelimeler de alfabetik olarak sıralanmıştır.

4. SÖZLÜKÇÜLÜK

Dil öğreniminde önemli bir yer tutan sözlükler sadece kelimeleri değil o dilin zenginliğini de açığa çıkarmakta, dille birlikte toplumsal değerleri kuşaktan kuşağa aktarmak gibi kültürel ve toplumsal işlevi de yerine getirmektedir. Alfabetik bir sıraya göre dizilen sözcükler yeri geldiğinde kelimelerin anlamları daha iyi anlaşılabilmesi için örnek olarak gösterilen deyimler, ata sözleri ve benzeri cümleler o dili konuşan kavimlerin dil varlığını, kültürlerini ve yaşayış tarzlarını da ortaya çıkarmaktadır. Diyebiliriz ki sözlükler yazıldığı dilin aynası ve ölçüsüdür.

Çeşitli bakış açılarıyla dilin hazinelerini açığa çıkaran sözlükler Leksikoloji veya Sözlükbilimi adıyla yeni bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bilim dalı kelimelerin köklerini, kullanım şekillerini, eş anlamlarını, karşıtlarını, diğer kelimelerle ilişkisini ve buna benzer yönlerini incelemektedir.⁶

Sözlükler belki baştan sona okunan kitaplar değildir ama bir dil hakkında bilgiye sahip olacaksak öncelikle baş vuracağımız kaynaklardır ve değerleri hiçbir zaman kaybolmamaktadır. Asırlar öncesi yazılan sözlükler dahi günümüzde bizim baş tacı ettiğimiz eserlerdir.

4.1. Türk Dilinde Lügatçilik

Türk kavimleri X. yüzyıla kadar göçebe hayatı yaşamışlardır. İlk Türk devleti olan Karahanlıların kurulmasıyla bir araya gelen Türk kavimleri yavaş yavaş göçebelikten yerleşik medeniyete geçerek yeni bir devlet kurmuşlardır. Yeni yaşama tarzlarıyla Türk kültürü, Türk sanatı, Türk mimarisi ortaya çıkıp kendini hissettirmeye başlamıştır. Diğer bir taraftan da

---

⁶ Ata Çatıkkaş, Türk Dili Lügatçiliği ve Bazı Türkçe Lügatler, Türk Dünyası Araştırmaları, sayı 41, İstanbul, 1986, s; 207-251.

İslamiyetin kabulüyle Farsça ve Arapça lügat ve cümle yapısı Türk dilin edebî yönünü geliştirdiyse de halk dili ile kültür dilleri arasında bir ayırımın oluşmasına neden olmuştur.

Türk lügatçiliğın de dilin önem kazandığı bu dönemlerde başladığını söyleyebiliriz. Lügatçilik sahası Kaşgarlı Mahmud'un yazdığı *Divanü Lugati'-Türk* adlı eseriyle olgunluğa ulaşmıştır. Türkçeyi Araplara öğretmek maksadıyla yazılan bu eser Türk dilini ve Türk tarihini tanıtmaktadır. Milletine hizmet etmek gayesiyle yazılan bu eser Türk lügatçiliğının temelini oluşturmaktadır.⁷

19. yüzyıla kadar yazılan sözlükler bölümde incelenmektedir: Kıpçakça sözlükler, Çağatayca sözlükler ve Osmanlıca sözlükler.

Hristyanlara Kıpçakçayı öğretmek amacıyla yazılan Latince-Farsça-Kıpçakça olan *Codex Comanicus* de bu sahada önemini koruyan eserlerdendir. Aynı zamanda Ebu hayyam'ın yazdığı *Kitabü'l İdrak li Lisani'l Etrak* adlı eser de bu sahaya zenginlik katmaktadır.

Çağatayca sahasında yazılan sözlükler Ali Şir Nevâî ve Arap sözlük geleneğini takip etmişlerdir. Bu sözlükler XV-XVII. yüzyıllarda Arapça-Farsça kendilerini daha fazla hissettirmişlerdir. Ali Şir Nevaî'nin yazmış olduğu *Muhakemetü'l- Lugateyn* Farsça ile Türkçe dili ve edebiyatı karşılaştırmış ve Türkçe'nin daha üstün olduğunu gözler önüne sermiştir.⁸

Osmanlıca sözlüklere gelince önümüzde daha geniş bir yelpaze açıldığını görüyoruz. Bu dönemdeki sözlüklerin büyük bir kısmı manzum şekildedir. Dönemin başlıca sözlüklerinden 16. Yüzyılda *Kitab-ı Lugat-ı Vankulu* eserini sayabiliriz. Diğer eser de Sümbülzade Vehbî'nin Farsça-Türkçe olarak hazırladığı *Tuhfe-i Vehbi* sözlüğüdür. Bu sözlük uzun zaman dönemin okullarında ders kitabı olarak kullanılmıştır.⁹

Osmanlı'da matbaa kurulduktan sonra sözlükçülük çalışmalarının biraz daha hızlandığını görüyoruz.

5. ŞEMSETTİN SAMİ HAYATI ve ESERLERİ

---

⁷ Ata Çatıkkaş, Türk Dili Lügatçiliği ve Bazı Türkçe Lügatler, Türk Dünyası Araştırmaları, sayı 41, İstanbul, 1986, s; 207-251.

⁸ Ata Çatıkkaş, a.g.e.

⁹ Ata Çatıkkaş, a.g.e.

5.1. Hayatı

Yirminci asrın en önemli şahsiyetlerinden birisi olan Şemsettin Sami birçok sahada kendini hissettirmiştir. Şemsettin Sami'nin yapmış olduğu çok yönlü çalışmalarından her biri kendi alanında yenilik getirecek niteliktedir. Yaşadığı ömrün çok uzun olmamasına rağmen 23 yıllık neşir hayatına bir çok eser sığdırmıştır. Bu sahada vermiş olduğu mücadele ve hazırladığı her eserini kararlılıkla devam etmesi Türk sözlükçülüğünde önemli bir başlangıçtır.

Balkan Harbi'ne kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun himayesinde bulunan Arnavutluk birkaç sancağa ayrılıyordu. Şemsettin Sami bu sancaklardan biri olan Ergiri sancağına bağlı Permedi ilçesindeki Fraşer'de 1 Haziran 1850'de dünyaya gelmiştir. İlk öğrenimini Fraşer'de gören Şemsettin Sami, babasının vefat etmesi üzerine büyük ağabeyisinin kararıyla ailece Yanya'ya taşınmışlardır. Buraya geldikten sonra kardeşiyle beraber *Zoisimea Skoli* adlı Rum lisesinde eğitimini devam ettirmiştir. Bu okulda fen bilimlerinin dışında Fransızca, İtalyanca, Rumca ve Latince gibi birçok yabancı dil öğrenmiştir.¹⁰

Liseyi başarıyla bitirdikten sonra Goriçe'de (Korça) Vilayet Mektubî Kalemî'nde işe başlar. İşini bir müddet sürdürdükten sonra buradan ayrılır ve İstanbul'a gelir.¹¹

1871'de İstanbul'a gelen Şemsettin Sami, Matbuat kalemine girmiştir. Yazı ve neşir hayatına burada başlayan Sami, bu sırada *Tarih-i Mücmel-i Fransa* adlı eserini tercüme edip neşretmiştir.¹²

Gazetecilik hayatına Ebu Ziya'nın çıkardığı *Sîrac* gazetesinde başlar. Kısa bir süre sonra *Hadika* gazetesine geçen Şemsettin Sami değişik gazetelerde yazılar yazmış ve bazılarında da yönetmenlik yapmıştır. Bu sırada yazdığı bazı eserlerini forma forma yayımlama imkânı bulmuştur.¹³

---

¹⁰ Temel Türkçe Sözlük, Genel Kültür Yayınları, cilt 1,s; VII-XX, hazırlayan Ömer Faruk Akün.

¹¹ a. g. e.

¹² a. g. e.

¹³ a. g. e.

Gazetecilik hayatından ayrılan Şemsettin Sami Matbuat Kalemî'nde ki işine devam eder. Aynı zamanda çalışmalarını da sürdüren yazar on bir senelik çalışmasının ürünü olan Kamûsu'l A'lam adlı eserini yayımlar.

Birçok sahada eser veren Şemsettin Sami'nin gazete ile başlayan yazı hayatını edebî eserler, tercüme, mecmua, ansiklopedi, dil hakkında araştırmalar ve sözlük çalışmaları takip etmiştir. Gazetecilik ve dergi çalışmalarına tekrar dönmeyen yazar, gazetecilikte sadece önemli bulduğu konularda kendi fikirlerini söylemiş veya tartışmalara katılmıştır.

Eserlerini birkaç bölümde sıralayabiliriz.

5.2. Edebi Eserleri:

Taaşuk-ı Tal'at ve Fitnat: Yazarın ilk romanı olduğu gibi çağdaş Türk edebiyatının da ilk romanlarından. Konusunu gerçek hayattan alarak toplumun başlıca sorunlarına değinen bu eser romantik bir özellik taşımaktadır.¹⁴

5.3. Tiyatro Eserleri:

Besa yahut Ahde Vefa: Yazarın yazdığı ilk piyestir. Yazar bu eserde Arnavutlar'ın karakterlerini ön plana çıkarmaktadır. Ne olursa olsun verilen sözden geri dönüş yoktur. Buna da Arnavutlar *Besa* derler.¹⁵

Seydi Yahya: Bu eser, konusunu tarih ve efsanelerden almıştır.¹⁶

Gâve: Şemsettin Sami'nin yazdığı üçüncü piyestir. Konusunu Firdevsî'nin Şeh-name'sinden almaktadır.¹⁷

Çevirileri:

---

¹⁴ Temel Türkçe Sözlük, Genel Kültür Yayınları, cilt 1,s; XI, hazırlayan Ömer Faruk Akün, A;XII

¹⁵ a.g.e.s; XII

¹⁶ a.g.e.s; XII

¹⁷ a.g.e.s; XII

Tarih-i Mücmel-i Fransa: Şemsettin Sami'nin ilk çevirisidir. Yazar bu eseri Fransız müelliflerinden Madan de Saint-Ouen'in tarih kitabından tercüme ettiğini söylüyor.¹⁸

İhtiyar Onbaşı: Hangi dilden ve kimin eseri olduğunu belli olmayan bu eser beş perdelik bir trajedidir.¹⁹

Galatee: Fransız birinin manzum olarak yazdığı bir piyesin tercümesidir. Kapağının üzerinde "Sahib-i imtiyaz: D. Hünkârbeğendi" ibaresi vardır.²⁰

Şeytan'ın Yadigârları: Bu roman Frederic Soulie'den çevrilmiştir²¹

Sefiller: Victor Hugo'nun en önemli eseri olan *Les Miserables*'in çevirisidir. Bu eser yayımlanmaya başlandığı itibaren bir tartışma konusu olmuştur. Yazarın çeviri yaparken kitabı harfiyen çevirmesi Türkçenin kurallarına aykırı düşmüştür.²²

Robinson: Bir romandır. Kitabın üzerinde ' Fransızcadan harfiyen terceme olunmuştur' ibaresi vardır.²³

5.6. Cep Kitapları:

Medeniyet-i İslâmiyye: Bu eser İslam Uygarlığı ile ilgili kaleme alınan 34 yazıdan oluşmuştur.

Esatir: Bu eserde birkaç milletin esatir yer almaktadır.

Kadınlar: Bu eser kadınlık ve kadın halleri ile ilgili 34 yazıdan oluşmaktadır.

Gök: Eserde gökle ilgili ayrı başlıklar taşıyan 28 yazı vardır.

İnsan: Eserde insanla ilgili 30 yazı bulunmaktadır.

---

¹⁸ a.g.e. s; XII

¹⁹ Temel Türkçe Sözlük, Genel Kültür Yayınları, cilt 1,s; XI, hazırlayan Ömer Faruk Akün, s; XII

²⁰ a.g.e.VIII

²¹ a.g.e.VIII

²² Agah Sırrı Levend 1978, *Şemsettin Sami*, TDK. Yayınları, Ankara,s;74.

²³ a.g.e. s; 75

Emsal: Bu eserde Hikemiyyat kabilinden 2919 fıkra bulunmaktadır. Bu fıkralar yazarın *Sabah* gazetesinde “Şundan Bundan” başlığı altında yazdığı yazılardan oluşmaktadır.

Letaif: eserde hikmet-amiz ve ibret-engiz latifeler” bulunmaktadır. Hepsi 436 küçük fıkradır.

Yine İnsan: Bu eser İnsan başlığı altında yayımlanmış olan eserin ikinci bölümüdür.

Lisan: Bizde bu konuda kaleme alınmış ilk eserdir. Bu konuda ilk kez bilimsel olarak düzenli bilgiler verilmiştir.

Usul-i Tenkit ve Tertib: Bu eserde noktalama işaretlerle ilgili bilgiler verilmektedir. Noktalama işaretleri nerede ve nasıl kullanılacağına dair birer birer ele alınmıştır.

Sözlükleri:

Kamus-i Fransavî: Fransızcadan Türkçeye olan bu sözlük iki cilttir. Bu sahada sözlük eksikliğini gören Şemsettin Sami bu sözlüğü yazmaya karar veriyor.²⁴

Kamus-i Fransavî: Bu eser de Türkçeden Fransızcaya’dır.

Küçük Kamus-i Fransavî: Fransızcadan Türkçeye sözlüktür.

Kamusu’l-A’lâm: Bu eser tarih ve coğrafya sözlüğüdür ve altı ciltten oluşmaktadır. Yazar bu eseri 11 senede tamamlamıştır. Bu sözlüğü tek başına hazırlayan yazar yalnız zamanına göre değil, bugün de elde edilmesi zor bir başarı kazanmıştır.

Kamus-i Arabî: Arapçadan Türkçeye bir sözlüktür. Yazarın diğer eserleri mevcut olduğu halde bu eser günümüze ulaşmamıştır. Bunun nedeni bu eserin formlarını ve orijinalini bir dükkanda bırakmış ve bu dükkana çıkan bir yangında kül olmuş. Bu sebeple eser günümüze kadar ulaşmamıştır.

---

²⁴ Agah Sırrı Levend, 1978, Şemsettin Sami, s:81

Kamûs-ı Türkî: Yazar bu sözlüğü Türkçenin zenginliğini göstermek maksadıyla yazdığını anlatıyor. Kendisi bu esere Türkçe ad vermeyi uygun görmüştür. Doğru bir yol tuttuğunu göstermek için bu ismi kullanmıştır.

5.8. Öğretici Eserleri:

Tasrifat-ı Arabiyye: Yazar bu eseri Yanya’da iken hazırlamıştır. Bu çalışma “Sarf ve Nahv-ı Arabî”nin özetidir.

Yeni Usul Elifba-yı Türkî: Yazar, çocuklara okutulacak olan kitapların çok önemli olduğunu düşündüğü için böyle bir çalışmaya girişmiştir.

Nev-Usul Sarf-ı Türkî: Bu eser de Türkçenin kuralları belirtmek amacıyla yazılmıştır.

Tatbikat-ı Arabiyye: Eser kısa Arapça fıkralardan oluşmaktadır.

Küçük Elifba

Kavaid-i Sarfiyye-i Arabiyye

Kavaid-i Nahviyye-i Arabiyye

Arnavutça Alfabe: Şemsettin Sami Türkçeye önem ve değer verdiği kadar anadiline de değer vermiştir. Bu eserin kapağında Sami Halid Frasheri adı bulunmaktadır.

Arnavutça Gramer

Değişik Konularda Yazdığı Eserler

Hurde-çin: Bu eserde Farsça fıkralar ve çeviriler bulunmaktadır.

Himmetü’l-l İmâm fi Neşri’l- İslam: Afrika’da Müslümanlığın yayılıp gelişmesi için yazılmıştır.

Baki'nin Eş'ar-ı Müntehabesi: Eserde Baki'nin biyografisinden sonra padişahlar için yazılan kaside ve mersiyeler, 85 gazel, 3 tahmis, 1 Farsça gazel, 2 malta' bulunmaktadır.

Ali bin Ebi Talib: Yazar bu eserde Halife Ali'nin divanından seçmeler yapıp önce Arapça metinleri vermiş sonra da bunları Türkçeye çevirmiştir. Eser 113 parçadan oluşmaktadır.

5.10. Basılmamış Eserleri:

Kutadgu Bilig: Şemsettin Sami, Yusuf Has Hacıp'in eserini Türkçeye çevirerek Türk alemine kazandırmak istemiştir.

Orhun Abideleri: Yazar bu çalışmayı 104 sayfalık, iki bölüme ayırarak yazmıştır. Birinci bölümü de Orhun Âbidelerinin doğu yönünü, ikinci bölümünde ise batı yönünü ele almıştır. Bu eser daha sonra Necip Asım tarafından yayımlanmıştır. Yapılan bir araştırmaya göre yayımlanan bu eser, Şemsettin Sa2mi'nin eserinin küçük farklılıklarla yayımlanmış şeklidir. Yani Necip Asım'ın yazdığı eser Şemsettin Sami'nin kaleme aldığı eserin hemen hemen aynıdır.

Et-Tuhfetü'z-Zekiyye: 212 sayfa tutan bir deftere yazılmıştır.

Küçük Kâmus-ı Türkî: Bu çalışma "Orhun Abideleri'nin müsveddeleri içinde bulunmuştur.

Vicdan: Bir tiyatro eseridir. Üç perde halindedir.

Müntehabat-ı Arabiyye: Üç bölümden oluşan bir Arapça metindir.

El-muallekatü's-Seb'a:

Kavaid-i Nahviyye:

Zübde-i Şah-name: 95 sayfalık Farsça bir metindir.

Kur'an Çevirisi²⁵

---

²⁵ Agah Sırrı Levend 1978, *Şemsettin Sami*, TDK. Yayınları, Ankara,s; 99

6. ESERİN ÖZELLİKLERİ

Elimizde bulunan bu eser Şemsettin Sami'ye ait bir sözlüktür. Bilindiği gibi Şemsettin Sami sözlükçülük anlayışına yeni bir çığır açmıştır. Daha evvel yazılan sözlükler nazım ve nesir olurken Şemsettin Sami bu geleneğin dışına çıkarak hazırladığı bütün sözlük kelimeleri alfabetik harf sırasına göre hazırlamış.

Eserin hiç bir sayfasında yazarın ismi geçmemektedir. Eserin ona ait olduğunu Agah Sırrı Levent'in hazırladığı Şemsettin Sami' in biyografisindeki ifadelerinden ve Ömer Faruk Akün'ün makalesinden anlıyoruz. Bu eser Yapı Kredi “Sermet Çifter” kütüphanesinde yazmalar kısmında bulunmakta ve tek nüshadır. Eserin varlığından ilk olarak bahseden Agah Sırrı Levent ve Ömer Faruk Akün olmakla birlikte eserin ilk tanıtımını yapan Hayati Develidir.

Yüz yetmiş beş sayfa olan eser mukavva ciltli, kareli bir deftere yazılmıştır. İlk sayfada eserin adı ve bu çalışmada kullandığı sözlüklerin kısaltmaları verilmiştir. Kitap Ta'lik stille kaleme yazılmıştır. Eserde, madde başı kelimelerin sayısı 4000 civarındadır.

Bilindiği gibi Şemsettin Sami yazdığı eserlerinde çok titiz davranmıştır, bu çalışmasında da aynı şeyi görüyoruz. Eserin orijinali siyah dolma kalemlerle yazılmıştır. Kırmızı ve mavi renkli kalemlerle bazı kelimelerin üzerinin işaretlenmesi, sözlük üzerinde yazar tarafından düzeltmeler yapıldığını bize gösterir.

Arap harflerine göre alfabesinin sırasına bu çalışma madde başları Kıpçakça verilmiştir. Madde içinde ifadenin karşısında kelimenin *Kitābu'l-İdrāk li-Lisāni'l-Etrāk ve Tercümānu Türkî ve 'Arabî ve Et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye* adlı kitaplarda geçen şekli parantez içinde gösterilip kelimelerin Batı Türkçesindeki anlamı verilmiştir. Bu kelimelerin farklı anlamları da bir, iki, üç şeklinde numaralandırarak göstermiştir. Batı Türkçesinin yanında bir çok maddelerde Arapça ve Farsça anlamlarını da vermiştir. Bazı kelimelerin ise Fransızcası ve İngilizcesi de verilmiştir. Yazar bazı kelimelerin anlamları daha iyi anlaşılabilmesi için örnek cümleler de vermiştir. Örnek : “Kumlak→قوملاق (tr:kumlak قملاق) Şerbetçi otu, ki Türkler bundan bal ile karıştırıp bir nevi` meşrubat yaparlar.” Calismanin icinden arapca ve farsca tamamlamalar da bulunmaktadır. “Kuna→قونا (z) İnek, sini'l-bekara. (`duna` gibi)”. Ayrıca bazı kelimelerin kökleri nereden geldiğini de belirtmiştir. Bunun için parantezde arapçada nasıl

geçtiğine dair bilgi vermektedir. Bu kelimeler diğer dillerden ise, parantez içinde Türkmençe veya Kıpçakça diye belirtilmektedir. Örnek: “Kıgırmak→قىغىرماق (1: kığırdı قىغردى) 1. Bağırmaq, çağırmaq. 2. Çağırma, davet etmek. (Türkmençe)”

Yukarıda ki örneklerden bu çalışmada çokça bulunmaktadır. Sanırım bunun nedeni kelimelerin anlamları daha iyi anlaşılabilmesi içindir.

Ayrıca metinde bazı okunamayan kelimeler vardır. Bu kelimelerin bazılarında üstleri çizilmiş veya slinmiştir, bazıları ise, el yazması olduğu için, yazarın yazma şekli anlaşılammıştır. Belirtmek istiyoruz ki metni Latin harferine çevirdiğimizde okunamayan bu kelimeler soru işaretlerle belirtilmiştir.

Şemsettin Sami diğer sözlükleri gibi bunu da iki sütun şeklinde hazırlamıştır. Biz de, Latin harflerine çevirdiğimizde aynı yolu izledik.

Bu bir sözlük çalışması olduğu için kendine ait kısaltmaları bulunmaktadır, ayrıca bizim eklediğimiz kısaltma işaretleri kullanmadık. Eserin ilk sayfasında yazar kullandığı kısaltmaları belirtmiştir.

e→آ (l) (Meksur yazılmış ise de Araplar kesreyi fetha gibi okuduklarından bildiğimiz ve "أى" yazdığımız hemze-i meftûhadır) – Elverir, bırak, yuf???

abarmak→أبارمق (Z. أباردى abardı) Göndermek. (Bu lügat elyevm Çağataycada "ايارمق" 'ibarmak' sûretinde kullanılıyor. Acaba o vakit "abarmak" mı derlerdi, yoksa bu dahi Arap telaffuzuna nispet bir galat mıdır???)

abak→أباق (Ter. أباق abak, L. أباق abak) 1. Put, sanem; 2. hayâl sûreti. (Tercümân'ın Almancaya mütercimi Houtsma bu manaları verip ikinci manasına mürâdif olmak üzere "□abarcu□" lafzını da zikr ediyor. Tuhfe sahibi ise "suret, dehan, sın" kelimeleriyle tercüme ediyor ki, bu da ona dâldir.)

abdâl آبدال (z) ve

Abdallandı→أبداللاندى (m: M. (Türkçe olmadığı ma'lûmdur.)

abra→آبرا (z) Araba, gerdüne. (Bunu sâhib-i eser "أربا" sûretinde dahi yazdığıyçün araba'dan galat olduğuna şüphe yoktur.)

Abraş→أبراش (Z. أبراش abraş) M. (Bildiğimiz lügat olup Arabî olduğu hâlde Tuhfe sâhibi "Ebu Hasâde ??" lügat-i âmiyânesiyle şerh ediyor.)

Abrak→أبراق (L. أبراق abrak, Z. أبراق abrak) 1. Kumaş, 2. Paçavra (şaput), 3. Kavsullâh. (Bu lafzın ilk manası mezkûr iki kitapda da mezkûrdur. Ancak ale'l ıtlak kumaş mı demektir, yoksa

kumaşın bir nev'i midir? Diğer iki manası yalnız Tuhfe'de mezkûr olup ikincisinin birinci ile münâsebeti zâhirdir. Üçüncüsünden maksat kavs-ı kuzah mıdır ve bu lafzın öyle bir manası olabilir mi olur.)²⁶

Abadân yer→آبدان ير (l) Mekân-ı me'nûs. (Mamur yer demek olur, ma'rûf lügat-i Farisiyedir.)

Absa→أبسا (z) Tabut. (Bu lügati sâhib-i eser "????" lafz-ı mechulüyle şerh ettikten sonra ve "????" diyor. Aslı meçhûl ve şüphelidir.)²⁷

Abtara→أبطرا (l) 1. Cedde, büyük ana, 2. (Tahmin tarikiyle) ana, vâlîde (şüpheli lügat).

Abuşka - abuçka→أبوشقہ أبوچقہ (Z. أبيشقه ; ebişka, Ter. ابشقا abuşka) 1. Koca, ihtiyar, herim; 2. Koca, zevce.

²⁶ Bir başka kalemlerle bunun yanına "Olur" yazılmıştır.

²⁷ Bu açıklamaların yanına "teneşir" diye bir not konulmuştur.

At→آت (L. اط , Ter. اط at, Z. at اط) Feres, esb.

Ata→آتا (L. اطا , Ter. اطا , Z. اطا) Baba, peder, eb.

Atana→آتانا (Z. atana آتانا) Son, meşîme (meşkûk)

Atanmak→آتنامق bk. Adanmak.

Atkarı→آتقاری (z. اطارقاری atgarı) Geri, arkada. atkarı kalmak : Geri kalmak, teahhur.

Atlamak→آتلامق (z. ااتلامق atlamak) Adım atmak.

Atlamak→آتلامق (z. ااتلامق atlamak) Bk. adlamak.

Atlama→آتلامه (z. ااتلامه atlama) Adım, hatve.

Atlanmak→آتلانمق (l. ااتلانمق atlanmak) Ata binmek, atlı olmak.

Atlı→آتلی (l. ااتلولو , Ter. ااتلو atlu) Süvari, fâris

Atmaca→آتاماجه (z. ااتماجا atmaca) M., başık.

Atılmak→آتيلمق (z. ااطيلدى atıldı) Hücum etmek.

Ac→آج (l. آج , Ter. آج aç, z. آش aş) Câyi', gürsine, tok zıddı.

Acıtmak→آچتمق (l. آچتدی acıtdı) Acı duyurmak, elem vermek.

Acgan→آچغان , آچغن (z) Açıcı, fettâh.

Açkı→آچقی (tr) Amm, ammi

Açkiç→آچقيچ (z) Anahtar, miftah.

Acur→آجور (z) Medûd (?) (Atalay : Kurtlanmış.)

Acı→آجی (l., z., Ter. آجی acı) Tatlı zıddı, merr (Tuhfe sâhibi "âmi" yani ekşi manasını da veriyor.)

Acmak→آچمق Bak: Açmak.

Acık→آچيق (z) Aç, cî'ân.

Acıkmak→آچيكمق (l. acıkdı آچيكتى , z. آچيكتى acıktı) Ac olmak. (Tuhfe sâhibiisti'câl etmek manasını veriyor ve bunu daha aşağıda manasını veriyor ve bunu daha aşağıda 'aşkamaq' ve 'aşkanmak' şûretinde dahi yazıyor ki bunlardaki şın'ın cim harfi yerinde olacağı anlaşılır.)

Açmak→آچمق (l. آج , Z. actı آچتى , Ter. آج ac, آچگل ackgıl) Feth ve küşade etmek, açılmak, açkiç keza. M

Açık→آچيق (L. آچق açık) Mefûh, küşâde. M

Ahşam→آحشام (z) Akşam.

Ahur→آخور (Ter. آخور, ahur) M (Farsi)

Ad→آد (l. آد , Ter. آدسز , adsız , آت سز)
İsim.

Ad→آد (l) Ve uyad Haya, utanma. (Ş. Sami bu kelimenin harekesini yanlış değerlendirmiş olmalı. Bu kelime ud maddesine alınmalıdır. bk. Caferoğlu.)

Ada→آدا (l, z) Cezire.

Adamak→آدامق (Z. adalı آدادی) Ad komak, tesmiye etmek.

Adanmak→آدانمق (Z. اطاندى atandı , L. آندى adandı) Kişiye ad komak, tesmiye olunmak.

Adanma→آدانمه (L. maadan آدئمه) Fırsat .

Adak→آداق (l) Nezir. M.

Adaş→آداش (l. آدش) Semiyy, hemnâm

Adsız→آدسىز (Tr) İsmi olmayan – adsız barmak : bınsır.

Adım→آدىم (l. adım attı آدىم اطفى , Ter. adım (دم) Hatve.

Ara→آرا (l. Ter.) Beyn, miyân.

Araba→آرابا (l. آرابا araba, Ter. آرابا araba) Araba, gerdûne.

Arpa→آرپا (l. آرابا , ter. آرابا , z. آرپا) Arpa.

Ar→آر (l) 1. emîn 2. âsaf (?)

Arıtmak→آرتمق (l. arttı آرطى , z. arttı آرئى)
1. Temizlemek, tanzîf, 2. Ayıklamak, takşîr.

Artmak→آرتمق (l. artmak آرتمق , t. arttır آرتر)
Ziyâde şoden, tezyid. M.

Artırmak→آرترمق (l: arttırdı آرطردى , z: arttırdı آرطدى , tr: arttır آرتر)

Arka→(l) Arka, halef.

Arslan→آرسلان (l, te, z: arslan آرسلان) Şer, esed.

Arşın→آرشین (z, tr: آرشن) Zira‘

Arıtmak-Arutmak, Artırmak, bak:
Artmak→آرطمق-آرطمق-آرطمق , bak: آرتمق

Argat→آرغت (l) Karı, zevce, kadın. (Acabâ Arapça zannıyla ‘avrat’ yazılan lüğatin esahhı bu mudur yoksa bu “mer’et”ten galat mıdır?)

Argımak→آرغىمق (z)

Arık →آرىق (L. آرىق) Baltanıñ sap geçecek deliği, hurde.

Arık →آرىق (Z. آرىق , L. آرىق , T. آرىق) Zaîf, lâğar, hezîl, mehzûl.

Arıktak→آرىق طاق (Z. آرىق طاق , L. آرىق طاق) 1) Cebbâr sâbitesi, Orion; 2) Cevzâ burcu. (Bu lügate Tuhfe-i Zekiyye sahibi iki mânâ verip birincisini kevkeb ism-i umûmîsiyle ve ikincisini cevzâ diye tefsir ediyor. İdrâk

sahibi ise iki defa zikr edip birincisinde kevkeb-i Cebbâr ism-i mahsûsiyle tahsîs ediyor ve ikincisini "el-cümcümâtu't-tâvileti'l-bevz" diye kayd ediyor.

Arıklamak → آرېقلامق (Z. arıkladı اړېقلاډى, L. arıkladı اړقلاډى) Zayıflamak, lâger olmak.

Arımak → آرېمق (l. آرېدى arıdı , z. arudı (الرودى) Temizlenmek, pâk ve nazîf olmak.

Az → آز (l, z) Kalîl, endek.

Az → آز (z) Hayat (Azık) Lügate bakılırsa bunun böyle bir manaya gelmesi melhûzdur.

Altagu → اَلطغو (l) Altılık, es-sittetü'l-müctemi'atü.

Altmış → اَلطمش (z) Altmış, sittîn.

Alg → اَلغ (tr) Korkak, cebân.

Alak → اَلق (l) İhtilâf-ı re'y, ittifâksızlık, tefrika.

Aluk → اَلق (l) Hayvan rahtı, takım, uddetü'd-dâbbe.

Aluklamak → اَلقلا مق (l: alukla لا اَلق) Hayvanın rahtını komak, hazırlamak. (Doğrusu "anuk"dan "anuklamak", yani hazırlamak olmak da muhtemeldir.

Alkamak → اَلتمق (l: alkadılar: القډلر) Re'yde ihtilâf etmek, tefrikaya düşmek ("ulakmak" maddesine müracaat.)

Alkış → اَلقش (z, l: القش) Senâ, medih, duâ. M

Alma → اَلما (l, tr, z) Elma, tuffâh, sîb.

Alın → اَلن (tr, l) Alın, nasiye, cebîn. M.

Almışı → اَلمیشى (z) ??? , semen, bahâ, kıymet.

Alıncı → اَلنجى (l) Kibirli, müteazzim, küstah.

Almak → اَلمق (l: aldı اَلدى) Ahz etmek. M

Alınmak → اَلنمق (l: alındı اَلندى) Ahz olunmak. M

(burada bir dipnot konulmuş (s. 10)

Osmanlıcadaki allak ve bullak tabiri buradan olmalı.)

Alu → اَلو (tr) Erik, (Köken) zerd-âlû : Sarı erik. M

Am → اَم (z, tr, l: اَمجق) Ferc. M

Amrak → اَمراق (tr Moğolca: amarak اَمراق) Âşık

ana → اَنَا (l, tr, z) Vâlîde, mâder. M

Anaz → اَنَاز (z) Üvey ???

Anaş → اَنَاش (z) Yükselme, su'ûd. (Acaba ağış"dan mı galatdır?) (Atalay'da eneş. Ancak metindeki yazılış اَنَاش şeklindedir.)

Ant → اَنْت (z, l: اَنْط, tr: اَنْد) Yemin, kasem

Ancak → أنجق (l) M

Anıt → أنت (L) Anisa denilen bir kuş. (Acaba ankıt'tan mı galattır?)

Ancık → أنجیق (z) Tahta nerduban (agkac'dan gulat olsa gerektir.)

And → أند (tr) Bak: ant.

Anda → آندا (l) Orada, onda. M

Andan → آندان (l) M

Andarmak → آندارمق (z) Arslan gürelemek.

Anduk → آندوق (l) Öyle, onun gibi (andak, bundak بونداق، آنداق)

Ansız → آنسز (l) Ale'l-gafle. M

Ant → آنت (l) bk : ant أنت

Antışmak → آنتیشتی (l: antıştı) Yemin etmek (ant içmek)

Antamak → آنتمق (l: anttı) Keder etmek.

(C'da : antattı "mahzuz oldu" Türkm. Gayğurdi.)

Angıç → آنجیق (z) Tahta nerduban. (Bu dahi yukarıdaki "ancık" gibi "ağingıç"dan galat olacaktır.) M

Anuk → آئق (l, z: آئیق) Hâzır, müheyyâ.

Anuklamak → آنقلامق (l: anuklagıl) Hazırlamak, müheyyâ etmek.

Anuklanmak → آنقلانمق (tr: آنقلان) Hazırlanmak

Ankut → آنقوٹ (z) Ebû ferd , kestane

Angmak → آنکمق (z: ankı) Der-hâtır etmek, düşünmek. M

Anglamak → آنقلامق (z: aıladı) Anlamak, fehm etmek. M

Añlı → آنکلی (z) Fehîm, zekî, anlayışlı.

Anık → آنیق ve

Anıklamak → آنیقلامق (z) Bak: Ankalama, ank آنق، آنقلامق

Av → آو (l, z: آو) Sayd, şikâr. M

Av → آو (z: آو) Bk: Ağ.

Avadanlık → آوادانلق (l: avdanlık) abadan آبادان (fa:

Esâs-ı beytiyye. M.

Avutmak → آوتمق (l: avutdı , avuddı) Oyalandırmak, avutmak. M.

Avcı → آوچی (z: avcı) Sayyâd. M.

Avra → آورا (l) Tabîh. [Kavuh? - Pişmiş ?]

Avrat → أورات (z: avrat أورات, tr: avrat اوررت, l: avrat اورط) [Ar. عورت ??? Ter. Mer'e, zen, zevce. M.]

Avruk , **avrı** → آوری (z) Bk: Ağrı, ağrık.

Avruklu → آوروقلی (z: agruklu آوروقلی)

Avrı, ağrı → آغری، آوری (z) Akçe, dirhem

Avrıız → آوریز [Ter. fa: âbrîz] Abrık.

Avtaz → آوطاز (z, fa: âbdest) Vudû'

Avlaci → آولاجی (z) Avlayıcı, sayyâd, avcı.

Atalay : avlavcı.

Avlak → آولاق (z, l: اولو) Mevziu's-sayd, şikârgâh.

Avlak → آولاق (z) Oğlak, s. sahle [Galat]

Avsak → آزساق (tr) Akçaagaç.

Avlamak → آولامق (z: avladı اولادی, l: avladı اولدی, tr: avladı اول) Sayd etmek. M.

Avunmak → آونمق - Oyalanmak.

Avu → آوو (l, z) Bk.: Ağu, semm

Avur → آووور (z) 1. Ağrı, maraz, veca', 2. Ağır, sakîl.

Avurcuk → آووورجوق (أغریق) Ağırılık, sekâle.

Avurlamak → آووورلامق (ugrılmak) (اوغریلامق) (z) Ayyârlık, hırsızlık etmek.

Avurlamak → آووورلامق (اغریلامق) (z) İkram ve i'zâz etmek.

Avurmak → آووورمق (اغرمق) (z) Ağırlaşmak, ağır gelmek.

Avurundi → آوووروندى (z) Kederlenme, te'ellüm, acıma.

Avulanmak → آووولانمق (agulanmak) (z) Zehirlenmek, tesemmüm etmek.

Ay → آی (l, tr, z) 1. Kamer, mâh 2. Şehr-i mâh

Aya → آیا (l: aya آیا, tr: aya ایا, z: aya ایا) Keff; el ayası. Aya urdı [L.] : El çırdı, ???....

Ayak → آایق (z: ayak آایق, tr: ayak آایق, l: ayak آایق) 1. Ricl, pây. M.; 2. Kadeh, bardak, sırça [Z.], 3. Şbytr (?) [Z.]

Ayıtmaq → آیتمق (l: ayıttı آیتى, tr: ayıt, ayıtkıl, ayıtmaq آیتل, آیت, آیتمق)

Demek, söylemek.

Aydın → آیدین (l: aydın آیدن) Nûr, aydınlık [Bu sûretle ism-i zât gibi tefsîr olunuyorsa da sıfât olsa gerektir.] M.

Aydınlamak → آیدینلامق (l: aydınladı آیدینلادی, z: aydınladı آیدین لادی) Nurlanmak, aydın olmak [nâre, nevvere] M

Ayran → آیران (z: ayran آیران, tr: ayran آیران, L. ayran آیرن) Leben-i râib. M.

Ayric → أيرج (l) İkiye ayrılmış, çatal.

Ayrık → أيرق (tr) Keçi, oğlak, cedy.

Ayrılmak → أيرلمق (l) Teferruk etmek. M.

Ayru → أيرو (l) Vadi, dere (?)

Ayruk → أيروق (z: tr, l: ayrık ايرق) Ayrı, başka, dîğer, gayri.

Ayruklamak → أيروقلامق (l: ayrukladı ايروقلدى)

Tağyîr etmek, başkalaştırmak.

Ayırmaq → أيرمق (l: ayırdı ايردى) Tefrîk etmek. M

Ayrık → أيريق (z, l: ayrık ايرق) Tefrîk olunmuş, müteferrik.

Ayrı → أيرى (l) Şi'b, vâdî.

Aytolun → أى طولون (z) Dolu ay, bedr.

Aygır → أيجير (z, tr, l: aygır ايجير) fahl, hisân.

Ayseli → أيسلى (l)

"Ayyüzlü"den galat.

Ayık → أيق (z, tr, l) Akli başında.

Ayık → أيق (l) Bir şey'e alâmet olmak üzere birbiri üzerine konmuş taşlar, ruhâm.

Aylanmak → أيلانمق (z. aylandı ايلاندى) Sallanmak, insâr ??

Aylak → أيلق (l) Meccân, ücretsiz, bedâvâ

Ayılmak → أيلمق (l: ayıldı ايلدى) Akli başa gelmek. M.

Aylu → أيلو (tr) Hâmil, gebe.

aylık → أيليق (z) Müşâhere. M

Ayman → أيمان (l) 1. Ceviz danesi, 2. Yuvarlak göz.

Ayman → أيمان (z) Menfa (???)

(Kalbur, elek TZ)

Ayna → أينا (l, fa: آزينه'den) Cum'a günü; Kadın ismi (Ayna Hatun)

Ayu → أيو (z, l: ayı اىى) Düb, hirs. M

Ayuk → أيق (tr) Gazâl.

Ayva → أيو (tr) Sefercel. M.

Ayılmak → أيتيمق

Ayırmaq → أيرمق

Ayılmak → أيلمق ve sâire. Bk : ayılmak ايتيمق ve saire.

Üb → أب ve

İb → إب (l) Bak: ub اوب ve ib ايب.

Ebcî → أبعى (l, z, tr: ucı اوجى) Karı, kadın.

Ebru → أبرو (tr) Kalın veya şiş dudaklı, eblem

Ebsem → اِبْسَم (z, l) Sükût; ebsem bulmak :
Sükût etmek.

Ebke → اِبْكَا (l) Akciğer, ri'e.

Obrulmak → اِبْرُلْمَق (l) Münhasif olmak.

Ebem kuşağı → اِبِم قَوْشَاغِي (l) Kavsikuzah

Et → اَت (z, tr, l) Lahm, gûşt. M.

Et → اَت (z: et, özi اَتُو ، اَت) İnsanın köpek
dişi (??).

Übük → اِبُوْكَ (z) Hüdhüd

Et → اَت (l) Bk: at, it, et.

Ötrük, ötürğü, ötürmek → اَتْرُوْكَ ، اَتْرُوْكَو ،
اَتْرَمَك (l, tr) Ba. Ötrük vsaire.

Oturka (ga) → اَتْرُقَا (z) Silsiletü'z-zahr

Ötüştir → اَتْشِير (z: ötüştir اَتْشِير) ?? ???

Etek → اَتْكَ (l, tr, z: اَتَاك) Zeyl, dâmen

Etik → اَتِك (l) Ayakkabı, papuç.

Etmek → اَتْمَك (tr, z: ötmek اَوْتَمَاك) Ekmek,
hubz, nân

Ecdihâ → اَعْدِيْهَا (z, fa: ejdiha اَزْدِيْهَا) Ejderha.
(Galat)

Ecki → اَعْجِي (z, tr, l) Keçi, ma'z

Açhu → اَعْجِي Küçükten büyüğe hitâb için
tabir, ağabey.

Aca → اَعْجِي (l, tr: ackı اَعْجِي) Amca, amm.

Er → اَر (z, tr, l:)1. Racül, merd, 2. Zevc,
koca, şevher.

Erbeke → اَرْبِكِه (tr: erbeke اَرْبِكَا) Şalgam.

Erebine → اَرِبْنِه (z: erabne اَرَابِنَا) Un, ita'am,
ta'am.

Erdum → اَرْدَم (l, z) Fazilet, artam.

Erte → اَرْتِه (l, tr) 1. Yarın. 2. Sabah.

Ersek → اَرْسَك (l) Orospi, kaca, zaniye.

Ergec → اَرْجَج Enenmiş teke

Erkek → اَرَك (l, tr) Zeker, ner.

Erek → اَرَك (l) İhtiyar. (Manayı aslı
arabiyye.)

Eri → اَرِي (l) Aslı yani kaba.

Erik → اَرِيْكَ (l, tr) İcas. Sarı erik, zerdali.

Erih → اَرِيْح (z) Zafire? Saç örgüsü.

Erin → اَرِيْن (l, tr) Alt dudak.

Ezmek → اَزْمَك (l) Ezmek, hal ve tezvib
etmek.

Ezendi → اَزَنْدِي (l) Zulüm.

Eze → اَزِه (l: eze اَزَا , tr: eze اَزَا) Hala, peder
hemşiresi.

Es → اَس (l) His, duygu.

Esra→اسرا (tr: esra اسرا) 1. Zır, alt, aşağı. 2. Uzak, Ötede, esreki gün: evvelki gün.

Esirdi→اسردى (l) ???

Esirgemek→اسرگمك (l: esirge اسرگا, z: esirge اسرگا) Acıkmak, terehhüm etmek.

Esirgelemek→اسرگهلمك (l: z: esirgeledi اسيركالادى) Keza.

Esrüme→اسرومك (l: esrüdi اسردى, z: esirdi اسيردى) Sarhoş olmak.

Esrik→اسريك (z, l: esrik اسريك, tr: esrik اسريك) Sarhoş, mest, sekran.

Eski→اسكى (l) Atık, köhne.

Eslik→اسلك (l) Selam, selemet.

Esmek→اسمك (l, z) Hubub etmek.

Esen→اسن (l, z, tr) Salim, sahih, pür sıhhat.

Esenlemek→اسنلمك (l) Veda etmek.

Esenlik→اسنلىك (z: esenlik اسانلىك) Sıhhat, afiyet.

Esnemek→اسنمك (z: esnedi اسنادى, tr: esne اسنا)

Isı→اسى (l) Sahib, ıs.

Isı→اسى (l, tr) Sıcak, har.

Isınmak→اسينمق ve

Isıtmak→اسيترمق (l)

İslik→اسلىك (l) Hararet.

Eş→اش (l) Refik, manend.

İş→اش (l) Adak-ı işaret, işbu.

Işih→اشخ

Işık→اشق (z, l) Ziya.

Eşek→اشك (z: eşek أشاك, l, tr) Merkeb, hımar, hır.

Eşik→اشك (l, tr) ‘Utbe, asitane.

Eşikik→اشكك (l) Levrek? (‘Rame’ yazarın notudur. Kelime kalemlle silnmiş üzerine bu yazılmış.)

Eşken→اشكن (z: أشكان) Şidad, eşkere.

Eşkün→اشكن (tr) Eşkin.

Eşmek→اشمك (tr) Eşkin yürüme.

Isırmak→اصرمق (z,l) Azz. M.

Isırka→اصرقا (z, l: ısırka اسرقا, z: ısırgan اصرغان) Mültekatü’l üzün, küpe.

Eg→اك (l) Hatır, akıl, bâl? ???

Ekdiş→اكديش (tr)

Ekdiş→اكديش (tr) M

Eker→اكر (z: eker أكار) Tazi, selam.

Eger→اگر (l) Yağız at, edhem. (İger.)

Egrimek→اگرمك (z, tr, l) Gazl etmek.

Egrek→اكرك (z) Gazl.

Egri→اگرى (tr) Muavvec.

Eksik→اكسيك (tr, z: eksük اڪسوك, l: eksik اڪسك) Nâkıs.

Eksilmek→اكسيلمك (z) Tenâkıs etmek.

Ekşi→اكشى (tr) M.

Eglemek→اگلمك (z) İ'vicac.

Eglenmek→اگلمك (z) Ta'vik

Eglik→اگليك (tr) Kızılılık, kızıl düzgün, kerti eglik.

Ekmek→اكمك (l, tr,z) Zer etmek.

Egmek→اگمك (l, tr) Bükmek.

Eke→اكه (l: eke اكا, z: eke اكا) Mibred. ***

Eke→اكه (l: اكا, z: اكا) Amme, hala.

Ekeci→اكهجى (tr: ekeci اكاچى) Büyük hemşire, abla.

Egelmek→اگلمك (l: egledi اگلىدى)

Egemek→اگهملك (z: ekedi اگادى) m

Ekin→اكين (l:ekin اكن, tr: ekin اكن) Zer'

Ekin→اكين (l: ekin اكن, tr: ekin اكن, türkence: eyin اين) kuvvetü'z-zahr.

El→ال (l: ال, tr: ايل) Yer, dest.

Elek→الك (tr: الاك, z: الألك) M

Elik→الك (tr, l: elik الك) Gezzal.***

Elk?→الك (l) altıncı, saman. **

Elkin→الكن (l) Garip. ('İlikn' olacak.)

Elli→اللى Hamsin.

Elenmek→النمك (tr: الن) El ile yoklamak.

Elemek→الهملك (tr: الال)z, (الادى)

Elir?→الير (tr) Ester, katır.

Emc→امج (l) El garazu'l mütekarib

Endermek→امدمك (l) Kalb etmek- emdirilmek. İnkilab etmek, taklib etmek.

Emcek→امچك (l, tr: امچك) Meme.

İmretmek→امرتمك (l) İştihâ etmek.

Emzirmek→امزرمك (l, tr) Emdirmek.

Emgek→امكك (l) Emek, sai.

Emgklemek→امكلكمك (z: اكاكلكدى) Sa'y etmek.

Emek→امك (l, tr: كمانچه) Sai'

Emkenmek→امكنمك (l) Sai' etmek.

Emenmek→امنمك (l) Sai etmek, emek vermek.

En→ان (l, z) Arz. 2. Koyun kulağının yarığı. 3. ???

Endermek→اندمك (l) Kalb etmek.

Endelemek→ اندر لمك (l) Kabul etmemek, redd-i vaz' etmek. (Zecere, nekede)

Enr → انر (l) Müddeh. (müddet???)

Enselemek→ انسلمك (l) Ensesine vurmak. (Eni salladı?)

Ense→ انسه (l: انسا) Ense, kafa. (z: e انكسه)

Enk?→ انك (z) 'Arz.

Enek→ انك (l: ان) Haciz, had**

Enek→ انك (l: ان) Şikaf, had.**

Eneg→ انك, انگك (l: ايك) Çene.

Enek→ انك (l) Tutak, intibak.

Enkidi→ انكىدى (l) Cevfu bin nakar (?)

Inkli→ انكلى (l: انلو) Ma'rûf, mefhûm.

Enkleme→ انكلمك (z: enkledi) Baş eĝmek, ta ta.

Enñse→ انكسه (tr, z: ense) Ense, kafa.

Enmek→ انمك (l: endi) İnmek, nüzul etmek.

Enmek→ انمك (l: endi) Ezmek.

Enmiş→ انمش (l) Has.

İni→ انى (l: inim) Küçük birader.

Enü→ انو Bak: engü.

Eniş→ انيش (l, tr: eniş)

Enik→ انيك (z: enik) İnecek yer, konak, menzil.

Enilik→ انيلك (l: enilik) Bak: anlık.

Enik→ انيك (l: enik, z: enük) Köpek vesaire yavvrusu.

Ev→ او (z: ev, l: ev, tr: ev, eyu) Hane, beyt.

Evet→ اوت (l, z: evet) Naam, beli'.

Evec→ اوج (z: evc) Kebeş? (Koç: niye 'kebeş'?)

Evrek→ اورك (l) Ördek. ('Ördek'ten galat.)

Evdaş→ اوداش (l, tr) Hane refiki, hemta, Zevce.

Evlendirmek→ اولنديرمك (z: evlendirdi) Tezvic etmek.

Evlenmek→ اولنمك (z: evlendi) M

Evli→ اولى (l: evlü) Müteehil.

İtmek→ ايتمك (ayıtmaq) Söylemek, demek.

Eyer→ اير (l: eyer, z: eyer) Eĝer, serc.

Eyerlemek→ ايرلمك (l) Eger takmak.

Eygir→ایکی (tr) Doru, al (at), el-ahmerü'l-müstevî.

Eyek→ایک (z: eyek أياك, l: eyek ایک) Çene, hanek.

Eyl→ایل (z: eyl أیل) Kular, Hiram.

Eylemek→ایلمک (l, tr: eyle ایللا) Etmek, amel.

Eymelenmek→ایلمک (l) İşaret, gamz etmek.

Eynev→اینو (l) Nazlı. Eynevenmiş: nazlı alıştırılmış.

Eyne→اینه (l: eyne اینا, z: eyne اینا, farsî: eyne ازینہ? den) 1. Cuma. 2. Hafta, usbu'

Eyin→این (tr) Bak: Egin. (Zahr)

Eynelik→اینهک (z: eynelik اینالک) Haftalık.

Eyu→ایو (l) İyi, ne'yi, na'm.

Eye→ایه (z: eya آیا) Sahib, malik.***

Oba→اوبا (l) Aşiret, kabile.

Oba→اوبا (z) İsfidac.

Öbke→اوبکه (z: öbke اوبکا) Ced??

Übmek→اوبمک (l: öb اوب, z: öbdi اوبدی) Somurmak, çekip yutmak.

Obrulmak???→اوبرلمق (l: obrulmak اوبرلمق) Tuhaf olmak (hediye anlamında), ithaf etmek.

Obur→اوبور (z) Gul.

Öpmek→اوپمک (l: öb اب, tr:öp اپ, öpti اپتی) Takbil, pus etmek.

Ot→اوت (l, z, tr) Od, merare.

Ot→اوت (l: اوت, tr: اوط) Nebat.

Ot→اوت (l: اوط, tr: اوط) Od, ateş.

Ot? →اوت (l: اط, tr: اوط, z: اوط) Deva, ilaç.

Otak→اوتاق (l: اطاق, tr: اطاق) (اودا, اتاغ, اطاق)

Otırka→اوترقا (z: اترقا) Silsiletü'l- zahr.

Otci→اوتجی (l: otçı اطجی, tr: otacı اوطاجی, z: otacı اطجی) Tabib.

Otruc? →اوتروج (l: otruc اطرچ) Cezire???

Ötrük→اوتروک (l: ötrük اترک, tr: ötrük اتروک) Yalan, kizb, durug.

Ötrüklemek→اوتروکلیمک (l: ötrükledi اوتروکلدی) Yalan söylemek.

Ötri→اوتری (z) Şe'n (Sebeb.)

Ötiştir???→اوتیشتیر (z: ötüştir اوتیشتیر) Mahrik.

Ötmek→اوتمک (z: ötmek اوتماک) Bak: etmek.

Ötmek→اوتمک (z: اوتی, l: آت, tr: اوت) 1. Geçmek, tecavüz etmek. 2. Kazanmak.

Utanmak→اوتانمق (l: utdı اوتدی) Utanmak, ('Uyatmak' gibi.) Yenmek. 3. Ütülemek.

Otluk→ اتلوق (l: otluk اطلق) Çakmak. Zunnar.
(K

eşışlerin giyisileri.)

Ötkürmek→ اوتکورمك (z) Bak: ötürmek.

Ötmek→ اوتمك (z: ötedi اوتادی) Ödemek, ifa etmek.

Utu→ اوتو (z: utu اطو) Galebe, zafer.

Otuz→ اوتوز (l: اطرز) Selasun.

Utu→ اوتو (z: اطو) Cezire, ata. (ada)

Ütürgü→ اوتوركو (l: اتركو) Gaga, mınkar.

Ütürgü→ اوتوركو (l: اتركو) Denizin sethi altında ki kaya.

Oturak→ اوتوراق (z) ve

Oturgu→ اوتورغو (z) Oturak, makad.

Ötürmek→ اوتورمك (l) Delmek, sakb etmek.

Ötürmek, ötkürmek→ اوتورمك, اوتورمك (z, l, tr) Öksürmek.

Öte, öteye→ اوتيه, اوته (l: öteyge اتايكا) El ahir.

Öte→ اوته (z: öte اوتنا) İleride, imam.

Uc→ اوج (l: uc اوج, z: اچ) 1. Kenar, taraf. 2. Kuyruk.

Öc→ اوج (l, z: öc اوج) 1. İntikam, sar. 2. Bahis için konulan akçe vesaire, habe.

Uc→ اوج (l: اوج) ??? (İkinci, sonraki kuyruk dümen neferi gibi ehemmiyetsiz şahıs mı? yoksa katlama ve bükme yeri ve arası mı?)

Üc→ اوج (l: üç اوج, z: üç اوج) Selase, sem.

Uca?→ اوجا, اوجه (l, tr: uca اوجا) Sağrı, sağrı palanı, acuz, kefel.

Ocak→ اوجاق (l: اجق, z: اوجاق) Kânun.

Uçar→ اوجار (z) yel, yügür, ???

Ucaşmak→ اوجاشمق (z: ucaştı اوجاچتی) Bahs etmek, bahse girmek.

Öc almak→ اوجالمق (veya öcalamak اوجالمك) Sağrına, kıça vurmak.

Uçan→ اوجان (l: uçan اچن, z: uçan اوجان) Kayık, zevrak. (Tair)

Uçar→ اوجار (l: اوجار) Suk, pazar, çarşı.

Uçrı→ اوجری (tr: uçdarı اوجداری) Sudur-u adem

Uçrum→ اوجروم (z: uçurum اچرم) Yar, sakife.

Uçkur→ اوجقور (l: uçkur اچقر) Kemeran.

Uçmak→ اوجمق (l, z: uçmak اچمق) Cennet.

Uçmak→ اوجمق (z: uçtı اوجتی, l: uçmak اچمق, tr: uç اچ) Tayran etmek.

Üçüncü→ اوجونجو (l) Salis.

Ucuz→ اوجوز (z, l: اجز) Rahis.

Ucuzlamak→ اوجوزلمق (l: ucuzladı اجزلدی) (I: ucuzladı) Rahis olmak.

Uçuk→ اوچوق (l: uçuk اوچوق) Sarı, sarı. Uçugu tutu. (tr: uçuk اجق) İhtırab, iltihab, yanma.

Uçun→ اوچون (l, z: uçan اچن, tr: uçan اچن) Ötri, ecel, için.

Ödetmek→ اودتمك (l: ödetdi اودتدی) Tadiye, tazmin etmek.

Ödü→ اودو (tr: ödü اودو) Nefes, ruh.

Ödünç→ اودونچ (tr: ödünç اودونچ) Karz.

Ödemek→ اودهمك (l: ödedi اودادی) İfa, kaza etmek.

Öden→ اودن (tr) Asil, necip.

Ur→ اور (l) Tohum, bezr.

Öre→ اورا (z) Boy, kamet, nasîbetü'l-kıyâm.

Urana→ اورانا (z) Son, meşime.

Ur→ اور (l: ur أر) Mühendis ???

Örbek→ اوربك (l: örbek اربك) Mızrak, deve örgücü püskül.

Uran?→ اوران (tr) Yılan, enkerak.

Ortak→ اورتاق (l: ortak ارتق, z: ortak اورتاق) tr: ortak ارتاق) Şerik. (Tuhfe-i sahibi bu lugatta mastariyet manasını vererek 'şerkte'

'شركته' ve 'mevasıta' 'مواسط' manasını tefsir ediyor ki galat olsa gerektir.)

Ortaklaşmak→ اورتق لاشمق (z: ortaklaştı اورتق لاشتی)

Ortaklamak→ اورتقلامق (z: ortakladı اورتقلامدی) Şerik olma, şirket.

Ortar→ اورتار (z: ortar اورتار) Otak, otağ, oda.

Ortancı→ اورتانجی (z: ortancı اورتانجی) Ortancı, vasat.

Örtmek→ اورتمك (l: örtt (tr: örtت) Gıtâ.

Öretmek→ اورتمك (tr: örtt اورتت) Öğretmek.

Örtü→ اورتو (z) Gıtâ.

Ortuka→ اورتوقه (okutuka) (z: ortuka اورتوقه, kartuka قرطقا) Mücevvez, Herem.

Ortuk→ اورتوق (l: ortuk اورتق) Örtü, gıtâ.

Örtünmek→ اورتونمك (z: örtündü اورتوندى) Tagattı.

Orta→ اورته (l, z: orta اورتا) Vasat.

Örtemek→ اورتهمك (tr: orta gıl اورتا) Yakmak, tutuşturmak.

Orhal?→ اورحل (l: oral ارحل) Meşum.

Ördek→اوردك (tr: ördek) Vezz?
(Tuhfe-ı sahibi sehven ‘بط’ ‘bat’ diye tarif ediyor.)

Örs→اورس (Kavzan) (z) Sendan.

Ortak, orta vesaire. Bak: Ortak vesaire.

Urgan→اورغان (Kıpçakça ‘urken’)(l: urgan
(ارغن) Kalın ip, habl.

Uruk→اوروق (tr: ارق) Necaset.

Ürgeç→اورگج (l: ergeç ارگج, z: ergeş اورگاش)
Bk: ürgüç.

Ürken→اورکن (l) Urgan.

Ürkü→اورکو (l: ürgü ارکو) Korkup kaçmak.

Örküç→اورکوج (z, tr: örgüç ارکج) Senam.

Ürkek→اورکک (z, tr: ürkek اورکک) Cefül.

Ürküzmek→اورکزدی (l: ürküzdü اورکزدی)
Tebyit.

Ürkmek→اورکمدی (l: ürkdü اورکمدی) Korkup
kaçmak.

Ürkütmek→اورکوتمدی (l: ürküttü اورکوتمدی, tr:
ürktü ارکتا) Korkutub kaçırmaq.

Urul→اورل (l: urul ارل) Sendan. (‘örs’den
galat olsa gerektir.)

Urluk→اورلق (l: urluk اورلق, tr: urlug ارلغ)
Tohumluk, tohuma yarar hubûb.

Urlaş→اورلاش (z) Tulu???

Orman→اورمان (tr, z: orman اورمان) Devha,
gabe.

Urmak→اورمق (l: ur ارمق, z: urdı اورمق)
Darp etmek.

Urmak→اورمق (l: ur ارمق, z: urmak اورمق)
Burmak veya burulmak. (Doğrusu ‘آرمق’ armak’ olsa
gerektir.)

Örmek→اورمدی (l: ördü اورمدی, tr: ör اور)
1. Üfleme, nefhy etmek (üfürmek). 2.
Örmek, ağ yapmak. 3. Seçmek, intihab
etmek.

Urmak→اورمق (l: urdı اورمدی) Tepmek???

Öremek→اورمدی (l: öredi اورمدی) Bitmek,
sabit olmak.

Örenmek→اورنمدی (l: örendi اورنمدی, z:
örendi اوراندی) Öğrenmek, taalm.

Urnatmak→اورناتمدی veya

Örenmek→اورنمدی (z: örnadi اورناتمدی)
yerleştirmek, teskin etmek?

Örenlemek→اورنلمدی (veya urunlamak) (l:
örenledi اورنلمدی, z: urunladı اورونلادی) Zann
etmek.

Uru→اورو (z, l: uru ارو) Cub, mathure-i
zahire kuyusu.

Uru→اورو (z) Hırsız, harami, (ugri lafzının aynısı) (tr: uru ارو) Makam, ikame. Urutırgıl: Ayakta dur.

Urutka ve uturka→اوروتقا, اوروتقا (z) Silsiletü'z-zahr.

Ürütme→اوروتمی (z: ürütü) Örtmek.

Oruc→اوروج (tr: oruc اراج) Siyam, ravza.

Orospi→اوروسپی (l: orospı) Fahişe.

Uruş→اوروش (z) Tedasüf.

Uruşmak→اوروشدی (z: uruşdı) Tesadüf etmek, ???

Uruk→اوروق (z) Köpek yavrusu, enük (enik), cerv.

Örük→اوروک (tr: örük اروک) Yalan, kizb, ürük gibi. (Ve hiye lugatün lâ yasrifuhâ ehadun)

Örük?→اوروک (z) Zafire???

Ürükme→اورکمه (z) Ürmek, korkup kaçmak, tevehhüm etmek.

Örümcek→اورومچک (tr, l) ve

Örümçük→اورومچوک (z) Ankebut, kertene.

Orunlamak→اورونلامق (z) Bak: örünlemek.

Öz→اوز (z, l öz, öz, zö) 1. Nefsi, kendi, zat. 2. Zübde, kaymak, yemek köpüğü. 3. İç, asıl. 4. leben, süt.

Uz→اوز (l: uz) Sarı (at)

Urun→اورون (l) mekan, makam, yer, mertebe, paye.

Uz→اوز (l: uz) Usta, mahir, hazık.

Uzatmak→اوزاتمی (z: uzatdı) 1: uzattı (اوزطی) Temdid etmek. 2. Vermek, tevrih etmek

Uzan→اورس (z) 1.Örs, sından.

Uzanmak→اوزانمی (z: uzandı) 1: uzandı (اوزانمی) 1.Tetavül etmek. 2. Büyüme, boy atmak.

Özden→اوزدان (z) Melih.

Üzdemek→ازدممک (l: üzdi) Teftiş etmek.

Üzre→اوزره (l, tr: üzre اوزره) Yer, mahal.

Uzgun→ازغون (z) Azgın (ve argun)

Üzge→ازگه (z: üzge) 1:tr: ezge (ازگا) Gayrı, başka, ma'ada.

Üzek→اوزک (z: üzek) İyilik, öz, ağaç özü.

Uzmak→اوزمق (l: uz , uzdi ازدی z: üzdi ازدی tr: از (gil) 1. Geçmek, seyretmek , ayrılmak. 2. Kat, nasf etmek, yarmak.

Evzen→اوزن (l: evzen , z: evzen اوزان) Nehir,vadi , dere.

Özen→اوزن (l: özen , z: özen اوزان) Nehir, vadi, dere.

Özet→اوزت (l) Mevta?

Üzengi→اوزنگی (z: üzengi tr: üzengi (اوزانگی) Rekb.

Üzüm→اوزوم (l: üzüm) Ineb.

Uzun→اوزون (z,l: uzun ,tr: uzun ازون) Tavil, dıraz.

Uziyet→اوزیت(tr: üziyet)Şeytan ,iblis

Özyirmek→اوزیوریمک (tr: özyirmek ازیرمک) İshale uğramak.

Üsbürlemek→اوسبرلمک (tr: üsbürle (gil) Teslim etmek. (کل)اسیرلا fa: üsbürden (اوسبردن)

Üst→اوست (tr: üst)Yukarı ,fevk.

Üstün→اوستون(tr: nütsü ,l: üstün استن) Yukarıda, fevk.

Usmak→اوسمق(z: ustı اوستی)1 .Urmak . Büyüme, boy atmak. 3. Koparmak, sökmek ???

Uşatmak→اوشاتمق (z: ıdtaşu اوشاتدی) Kırmak. Yumurta vesaireler.

Uşak→اوشاق(l: اشق) Küçük,ufak.

Üşek→اوشک(z: اشک) Astar.

Uşatmak→اوشاتمق(l: uşatı اوشطی) Alışmak, ünsiyet etmek.

Üşkü→اوشکو (tr: eşke اشکه ,z: üşkü) (اوشکو) (Tuhfetu idrak sahibi bu kelimeyi ve 'ötürgü' kelimesini mınkar diye tercüme ediyorlarsa da bu dahi burada gaga demek olayub mınkar değildir.

Üşmek→اوشمک (l: üştiler اوشتیلر , tr: üşti (اوشتی) Toplanmak, hedm etmek.

Üşendirmek→اوشندیرمک veya اوشدیرمق . İncitmek.

Üşenmek (ya uşanmak)→اوشنمق ,اوشاندی (z: üşendi) meşgul olmak, şağıl?

Üşüme→اوشومک (z : üşüdi)

Üşemek→اوشمههک Bürudet.

Üşük→اوشوک(z: اشک) Kalem

Üşlemek→اوشلمک(tr : uşladı)

Uşramak(uçramak?)→اوجرامق ,اوشرامق , Uğramak, tesaduf etmek.

Us→اوص (tr , l : us , z: us اوص) Akıl, hader, us azmak= bayılmak. ??

Usanmak→ اوصانمق , Melal getirmek.

Osrak→ اوصراق , Osuruk, zarta.

Usanılmak→ اوصانلمق Gaflet etmek?

Usta→ اوصطا (z: ustar اسطار) Usta.

Uslanmak→ اوصلانمق (z, l: uslandı اصلندی) Akıllanmak.

Usak→ اوصك (z, tr: uslu اصلو) Akıl ,akıllı .

Osurmak→ اوصورمق (z , l: idruso اصردی , tr: osur (gıl) اصر (فیل))

Avsun→ اوصون (z, f: efsun افصون) Efsun, rakabe.

Evsunlamak→ اوصونلامق (l, fa) Efsunlamak, rakabe okumak.

Ot→ اوط Od, ateş, nar.

Ot→ اوط (tr, l: ot اوت) Nebat, ot.

Ot→ اوط (z, tr, l: ot اوط) İlaç ,deva .

Ut→ اوط (z, l, tr: uyd, ut) Haya.

Utanmak (ve uyalamak)→ اوطانمق (z)

Uyanmak.

Oturni→ اوطاورنی (z) Karnı?

Otraş→ اوراش (z, l: otrac اترج) Cezire (ada)

Otci→ اوطجی (l: otacı) Tabib .Bak:otacı

Otacı→ اوطاجی (z, tr: otacı) Tabib

Otlak→ اوطلاق (z, tr: kalto اطلاق) Mera

Otluk→ اوطلوق (z, l: otluk اطلاق) Çakmak, zennar.

Oturmak→ اوطرمق (z) Oturmak

Otuz→ اوطوز (z, tr: atz) Otuz , selasun.

Otuzmak→ اوطوزمق (z : اوطوزدو) Hüsranda kalmak ,mahrum olmak, ziyan etmek.

Utmak→ اوطمق (z: udu اودی ,tr : utgıl اطلغل) Geçmek, yenmek, galib gelmek, ütmek.

Utu→ اوطو (l: utu اوطو) Zafer, galebe, yenme.

Otun→ اوطون (z, l: utan اوطن , tr: uden اودن) Odun, hatab.

Uğ→ اوغ (l) Bir cins ağaç.

Ugan→ اوغان (tr : ugan اغان ,l :nagu اغن) Allah

Ugan→ اوغان (z) Balıkçıl. (Tuhfe tr ‘belşuk’ diye tefsir ediyorsa dab u kelimeye lugat-i arabiyede tesadüf olunmadığından doğrusu “balıkçıl” demek olan ‘belşun’ olsa gerektir.)

Uğru→ اوغرو :

Uğrı→ اوغرو (z, l, tr: ugrı اغری) Hırsız , sarık.

Uğrılmak→ اوغریلامق (l: ugrıladı اغریلادی) Çalmak, hırsızlık etmek .

Oğul→ اوغل (z, l, tr: ogul اغل) İbn, veled.

Oğlak→اولاق(l: oğlak اغلق, tr: oğlak اغلق)
Keçi yavrusu.

Oğlan→اوغلان(l: oğlan اغلن tr: oğlan اوغلان)
Gulam.

kız oğlan.

Ogus→اوغس(z) Devat, okka.

Ogunmak→اوغنمق(l, z) Bayılmak.

Ugur→اوغور(z) Defa, kere: bir ugurda.

Uğurt→اوغورت(tr: ugurt اغرت) Yutum
(yudum), cer`a.

Ugurunlamak→اوغونلامق(z, l: ağırlamak
(اغرلامك)Yutmak .

Oğulduk→اوغولدوق(z) Betarih?

Uğurlu→اوغورلی(l: uğurlu اغورلو)
Mütemeyyin.

Ogumak→اوغومق(l: oğudu اوغودو) Okumak.

Ok→اوق(z, l, tr: ok اق) Nişan.

Okşamak→اوقشامق(l: okşadı اقشادی) Nuvaziş
etmek.

Oklagan→اوqlاغن(tr: oklagan اqlاغو)

Oklıkirpi→وقلی کیرپی(z) Kunfuz.

Okumak→اووقمق(z: okudu اووقودو, l: okudı
اقودی, tr: okıdı اقیدی) Kıraat etmek.

Og→اوک(tr, l) Hatır, bal.

Üg→اوک(z) Üç yaşında kuzu (koyun)

Öğretmek→اوکرتمک(z: öğreti اوکرته ,
l:öğretti اوکرته tr: öğreti اوکرته) Taalim
etmek.

Öğrenmek→اوکرندمک(z: örgendi اوکرندی l :
öğendi اوکرندی, tr: öğrendi اوکرندی) Taalim
etmek.

Ögerci→اوکرچی(tr: اوکرچی) Koşçu, hareket
eden, rekkad

Ögercin→وکرچین(ögerci اوکرچی) Güvercin.

Ögü→اوگو(l)Beşik ,salıncak .

Ögü→اوگو(tr) Baykuş, bum.

Öğüt→اوگوت(l, tr: öğüt اگت) Nasihat, pend.

Ökçe→اوکه(tr: ökçe اکچا)

Öğütcü→اوگونجو(z) 1. Öğütçü, tahhan. 2.
Gütücü, çoban, rai`

Önü→اوکو(tr) Gayri, özge.

Öğütlemek→اوکوتلک(z: öğütledi اوکوتلادی ,
tr: öğütledi اوکوتلادی) Nasihat vermek, takdir etmek,
terbiye etmek.

Öğütmek→اوکوتمک(l: öğütledi اوکوتلادی)Tahın
etmek.

(Tuhfetu'z-zekiyye sahibi bu fiile "حاک"
"öğütüyor" manasını veriyorsa da bu el-fazı

arabiyeyi fiil ile kullanmak istediği anlaşılıyor)

Ögmek→ اوگمك (l: öğdı)Medh etmek.

Ögmek→ اوگمك (l: öğdı) Kay etmek.
(kusmak anlamındadır) (Övdürmek

Ögüd→ اوگود (l, tr: öğüd) Refik, arkadaş, yandaş.

Ögürmek→ اوگورمك (l: öğerdi)
(Beşiği) Sallamak.

Öküz→ اوکوز (l, tr: öküz , z: zükö)
Sevr.

Öküz→ اوکوز (l, tr: اکوز , z:) Sevr, (k)
gav.

Öksürmek→ اوکسورمك (tr: öksürmek)

Öksüz→ اوکسوز (tr: öksüz)Yetim .

Üküş→ اوکوش (tr: öküş) Çok.

Ügülme→ اوکولمك (l: ügüldi)
Sallanmak, oyalandırmak.

Ögün→ اوگون (tr: ögün) Ağız, fom,
dehan.

Öküdü→ اوکوندو (l, z: öküdü)
Tahassür, telehhüf.

Üvegi→ اوگی (tr: ügey) Üvey.

Ügeyik→ اوگیك (tr, z: ügeyik) Ügeyik
kuş cinsi.

OI→ اول (l: ol , z: ol) O, huve, zat.

OI→ اول (l: ol) Gök, Asıl.

UI→ اول (l: ul) Nam , rübet, yaşlık: evvel
gecti.

OI→ اول (l: ol) Tahmin edatı : ol sınıfa
(sıfat) aferin sana ?? evel.

Ulat→ اولات (z) Fena?

Ulagurmak→ اولاغورمق (tr: ulagur)
Nazlanmak.

Ulak→ اولاق (l, z: ulak) Havuz.

Ulak→ اولاق (z) Lenger, sahan, karavana
Osmanlıca = bir öğün yemek.

Ulak→ اولاق (l: ulak) Posta, berid.

Ulaş→ اولاش (l: ulaş) Yetşimek ,
mutahassıl, yol ulaştır. (yol ulaştır)
Ulaştırmak→ اولاشتمق (tr: ulaştır)
Yetiştirme, itsal ettirme.

Ulakmak→ اولاقمق (z: ulaktı) Raide? ,
ihtilal etmek, teferruk, düşmek.

Ulamak→ اولامق (l: idalu) Bitiştirmek ,
isal etmek, ulaştırmak .

Ulaldırmak→ اولالدرمق (z: idalu)
Büyüme, izam ve tekbir etmek.

Ulalmak→اولالمق (Lugat-ı arifeden ??)
Büyümek

Ulandırmak→الاندرمق (l: idrīdnalu الندردي)
Yetiştirmek, isal etmek. (???)

Ulanmak→اولانمق (l: ulandı الندی,الندی)
Yetişmek,kavuşmak ,itsal etmek

Olay→اولای (l: olay الی) Irade-i tahsin: olay
olay, pepe, aferin, yaşa.

Öldürgen→اولتورکن (z: öltürgen اولتورکان)
Öldüren, katil.

Öldürmek→اولتورمک (z: öltürdi اولتردي : l
öltürdi اولتوردي , tr : öltür اولدر) Öldürmek, katil
etmek.

Olan→اولان (l: olan اولن) bak : oğlan

Olca→اولجا, bak: ölçe.

Ölç→اولج (z) Vezn, kıyas.

Ölçek→اولچک (tr: idçlō اولچدی) Keyl , ratl.

Ölçmek→اولچمک (l: ölçdi اولچدی, tr : ölç اولچ)
Vezn, keyl etmek.

Evvelce (yahud اولجا)→(اولجه z) Yağma,
nehb, ganimet.

Ölçelemek (yahud اولجالامق) (z: ölceledi
اولجالادی) Yağma ve nehb ve garet etmek.

Ölcemek→اولجمک (ya olcamak اولجامق)
Takdir etmek. (yoksa : ölçmek “اولجمک” mi?)

Ölçü→اولجو (l: ölcü اولجو) 1. Kıyas. 2. İtibar.

Öldürmek→اولدورمک (tr: öldürmek الدرمک)
Bak: öldürmek , olşamak, ölçemek ,olçamak .

Ölçemek→اولچمک (z: ölçaytır اولشاییتیر) Feth?

Ülüşmek→اولشمک (tr: idşlü الشدی)
Paylaşmak, mukaseme etmek .

Ülşüme, ölçüme→اولشومک ve اولچومک (z:
ölşüyubeter اولشیوبتر) Zeri' etmek, ekmek.
(Mezru')

Olturmak→الطورتمق (l: olturttu اولطرطو)
Oturtmak, ikad etmek

Olturgaç→الطورغاچ (l: olturgaç اولطورغاچ, z:
olturgaç اولطورغاچ) Keres, sandalye.

Olturmak→الطوردی (l: olturdu اولطوردی,
z: olturdu اولطوردی, tr: oltur الطر) Oturmak, kuud
etmek.

Ülker→اولکر (l, tr: ülker الکر, z: ülker اولکار)
Serya. (acıklama var,,)

Olmak→اولمق (l: oldı الدی) Sayruret

Ölmek→اولمک (l: idlō الدی, z: idlō اولدی, tr :öl
ال) Vefat etmek .

Ulu→اولو (l: ulu الو, tr : ulu الو) Büyük ,kebir ,
azim.

Ölü→اولو (l, tr: ölü الو, z: öli الی) Meyt ,

Ulu→اولو, اولولس, Pay, behre, nasib.

Ulubaşkar→ اولوباşكار ?

Uluş→ اولوش (z, l: uluş الش) Pay, behre, nasib.

Uluş→ اولوش (z) Yaş, ratib, uluş buldu: ıslandım.

Uluk→ اولوق (l: uluk الك) Mizab.

Oluk (oğluk, oklık)→ اولوق (اولوق, اوغلق)

Ölüm→ اولوم (z) Mevt, vefat .

Ölümeşke→ اولوماشكار (اولومشكار) Hınab?
(‘Unab)

Ulumak→ اولومق (l: uldu الدو) Büyümek.
(Kibir)

Ululamak→ اولولامق (l: uludu الدو, z: uludu اولودو) Ta’zim etmek.

Ulumak→ اولومق (l: uludı الدی, z: uludu اولودی) Havlamak, köpek ve kurdun bağırması.

Ölümek→ اولومك (z: ölüdü اولودو) Bak: ölmek ‘ölmüş’.

Ölemek→ اولومك (l: öldi الدی, z: ödülö اولودی) Takım etmek??

Ölidi?→ اولومك (l: ölidi الدی, z: ödülö اولودی) Ratib etmek, ıslanmak, nemlendirmek.

Ölilmek?→ اولومك (tr: ölit الت) ??? ettirmek.

Omac→ اوماج (z) Hedef, ???

Omca kemiği→ اوماجميكي

Omrav→ اومراو (z) Köprücük kemiği, ???

Umsunmak→ اومسونمق (z: umsundı اومسوندى, l: umsundı اومسندى, tr: umsun امسن) Arzu ve aşerme etmek.

Ummak→ اوممق (l: umdu امدى, tr, z: umdı اومدى) Ümid etmek

Umun → اومون (tr: umun امون)

Umunmak→ اومونق (tr: umunmak اومنمق) Ümide düşmek.

On?→ اون (l: on ان, tr: on ان, z: on اون) Rakik.

On→ اون (l, z: on ان) Aşere, deh.

Ün→ اون (l, tr: ün ان, z: ün اون) Sada, ses.

On→ اون (z) His

Unaş→ اوناش (z) Hulkum, belu’m, gırtlak.

Onat→ اوناط (z) Reşid. (Doğrusu :oñat اوگات)

Onamak→ اونامق (l: onamdı اونامدى, tr: unadı اونادى) Dinlemek, itaat etmek, razı olmak. Onamamak: Red etmek, iba eylemek, razı olmamak.

Öndemek→ اوندمك (l: öndedi اونددى, tr: öndedi اوندادى) Çağırmaq, çağırmaq, davet meket.

Onamak→اونامق (z: onadı (اونادی) Temrih etmek (hayran) ??? üzerine yuvarlanmak.

Öñ→اونڭ (l, z: ön (ان) 1. Doğru, müstakim. 2. Sağ, yemin, raset.

Onat→اونكات (l: onat (انت , z: onat (اوناظ) Reşid.

Onamak→اونامق (l: onadı (انودی) İyileştirmek, dua etmek, ıslah etmek.

Önkol→اونگقول (انقلی) Meymenet ,uğur , (sağ kol)

Onlamak→اونگلمق (l: onladı (اندى , z: onladı (اونگلمق) İyileşmek , ıslah eylemek, doğruluk .

→اونگمق (l: idno (اندى , z: idno (انگدى) Doğruluk, yola girmek. 2. İyileşmek, geçmek, şifa bulmak.

Unmak→اونمق (l: undı (اندى) Bakmak, gözükmek.

Onurga→اونرغه (l: onurga (انگرغه) Sulb, omurga kemiği.

Öngümek→اونگومك (z: öngüdü (انگودی) İyileşmek, ılıklah? (iliklah)

Öngüz→اونگوز (z) 1. Zihin, hatıra. 2. ???

Unmak→اونمق (l: undı (اندى) Havlamak , ulamak.

Unutmak→اونوتمق (z: unutu (اونوتى) Feramuş etmek, nisyan.

Unmak→اونمق (l: undı (اوندى , z: unlamış (انكلمش) Uymak, mucevvef etmek.

Uvanmak→اوانمق (z: ıdano (اواندى) Ufalamak, yaralamak.

Övmek→اوومك (l: övdü (اودو) Öğünmek .

Övüt→اوووت (z) Bak: Öğüt.

Uvud→اووود (z) Bak: ogur.

Avurt?→اووورت (z) Durak kenarı ,avurt .

Ovlak→اولق (l: ovlak (اولق) Oğlak .

Uvugan (uvurgan)→اوورغان, اووغان (z) Hırsız.

Övün→اوون (z) Arı, nahl.

Öy→اوى (z: öy (اوى , vöy (ایوی) Ev ,hane .

Oy→اوى (tr: oy (ای) Demir kırı (at)?

Uya→اویا (l: uya (اویا , z: uya (اوی) Yuva, ??(t.zekiyede u ile yazılmış)

Uyatmak→اویاتمق (l: itayu (اویاطى , tr : uyat (اویت):

Uyarmak→اویارمق (tr: uyar (اویار) Uyarmak, ikaz etmek.

Uyathlık→اویاطلیق (z) Nekise, ar.

Uyat→اویاط (z: lugat-i atiyeden, l : uyad, uyat (ايط, ايط, Haya ,ar .

Uyalcak→اويالچاق (z)Utangaç , ???

Uyalmak→اويالمق (z: uyaldı اويالدى , l: uyalı اويالى)
Utanmak.

Uyandırmak→اويانديرمق (l: uyandırdı اوياندىردى)
İkâz etmek .

Uyanmak→اويانمق (z: uyandı, uyanık اوياندى, اويانىق)
İntibah. (اويان اويان tr: ايندى idnayu , l: اويانق)

Uyanık→اويانىق (l: uyanık اويانىق , z: uyanık اويانىق)
Müteyakkiz .

Oyru→اوبرو (l) Vadi.

Üyez→اوييز (z: uyaz اويياز , tr: uyaz اياز , l: uyaz ايز)
Sivrisinek, namus, ???, tatarcık.

Uygan→اويغان (z) ???

Uygan→اويغان (l: uygan اويغن)Tabi .

Uyku→اويقو (z, tr, l: uyku ايقو)Hevab .

Eyeg→اويگو , اويگو (tr: eyeg, eyegü اياك اويگو)
Eyi, zil'

Uykusra→اويوقصرا (z) (اويوقصرا)

Uyuklama, nia's.

Öyke→اويگه اويگن Akciğer.

Öygen→اويگن (اوين) (l, tr: uyar, öygen اويگن)
Dizgin, licam. (ايار, اويگان)

Öygenlemek→اويگنلمك (l: اويگنلمك)
(اويانلامق) Dizgin takmak.

Öyge→اويگه (z: öyge اويگا tr: eyge ايگا)
Akciğer, rah

Öylen→اويلن (tr: öylen ايلان)

Öylendirmek→اويلنديرمك (z: öylendirdi اويلانديردى)
Evlendirmek, tezevvüc etmek.

Öylenmek→اويلنمك (z: öylendirdi اويلاندى)
Evlenmek, tezevvüc etmek.

Oymak→ايماق (z, l, tr) Tabi' olmak, ???.
Muvafık gelmek, tevfak etmek.

Uymak→اويمق (z, l: uydı اويدى) Tabi olmak,
mutaveat etmek, muvafak gelmek, tevfak etmek.

Oynaş→اويناش (z, l: oynaş اويناش) Maşuk,
dildar.

Oynamak→اوينامق (z: oynadı اوينادى ,
l: oynadı اويندى, tr: oyna اينا)La 'b etmek.

Oyub→اويوب (z)

Oyu→اويو (z)

Öyütlemek→اويوتلمك (z: öyütledi اويوتلادى)
1. Nasihat vermek. 2. Tekdir ve tebrid etmek. (öğütlemek)

Öyütli→اويوتلى (z) Nasihat veren, nasih, öğütçi.

Uyutmak→ اويوتمق (z: uyutdı اويوطتی, tr: اويوت (اويت) 1. Uykuya yatırmak. (süti).
Tutturmak, yoğurt etmek.

Uyushak→ اويوسحق (z: ilsuyu اويوسلی)
Sökmek, ??? (usmak)

Üyüş→ اويوش (z) ??? (uyşmak)

Oyuk→ اويوق (z) Mukadder? ??? oyulmuş?

Uyuk→ اويوق (tr) Uyku.

Uyuksırmak→ اويوقصرامق (z) 1. Uyuqlamak,
?? 2. Uyur gibi olmak, tenavüm .

Uyuqlamak→ اويوقلامق (tr)Uyumak ,nam.

Uyumak→ اويومق (z, l: uyudı اويودی, tr: اوی) 1.
Uykuya varmak, nam. 2. Uyuşmak.

Öyük→ اويوك (l: öyük اويوك)1. Tepe,2 .yük,
haml, (Bu ikinci manası yalnız tercümanide
olup 'yük' dür, galat olsa da melhuzdur.)

Oyun→ اويون (l: oyun اوين) La'b, bazıca.

Uyumak→ اويومق (tr: uyi اوي) Bak: uyumak.

İçkeri→ ايجکری (z: içkeri ايجکاری) İçeri, dahil

İçki→ ايشکاه (aيشکاه) (z: işki ايشکی, işka ايشکا)
Keçi,maiz ,işka moynuzi ? = Keçi boynuzu.

Ibar→ ايبار (z, l: ibar ابار)Misk , anber.

İp→ ايب (l: ip ايب) Habel.

İt→ ايت (z, l, tr: it ايت) Köpek, kelb.

İt balığı→ ايتبالیغی (z) Kelb-i ma'

İtmek→ ايتمک (z: itti ايتتی, itayırđی ايتايردی)
Defi itmek. Posser (yazarın notu)

İtmek→ ايتمک (z: itti ايتتی)Elemek ,kılmak .

İtüük→ ايتوک (tr: itük ايتوک):

İtik→ ايتیک (z, l: idik, itik ادک, ايتیک) Ayakkabı ,
pabuç, çizme, huf.

İçirmek→ ايجيرمک (z: idriçi ايجيردی tr: içir
(اچير)Nuş ittirmek.

İçmek→ ايجمک (l: içti ايجتی, tr: iç اچ) Nuş
eylemek.

İçton→ ايجتون (l, z, tr: içton ايجطن) Çamaşır.

İçki→ ايجکی (z: içagi ايجاکي)Tabip ,hekim .

İçlik→ ايجليک (tr: içlik ايجليک) Astar.

İdi→ ایدی (l: idi ادي) Sahip, malik.

İtmek→ ايتمک (z: itdi ايتدی) Göndermek.

İdi→ ایدی (l: idi ادي) 1. Kan. 2.Götür,

İdibermek→ ايدیبرمک (z: idiberdi ايدیبردی)
Bölmek,katl .

İr→ اير (z)Er ,erken .

Irak→ ايراق (z) Irmak, nehir.(ırmak gibi)

Iramak→ ايرامق (l: ıra ارا) Bak: ırgamak.

İrte→ايرته (z: irte ايرتا, l: irte ارتا) 1. Sabah.
2.Yarın.

İrdem→ايردم (z: irdem ايردام) Fazilet, xertas,
iredem-i iyes?=sahib-i fazilet

İrden→ايردن (l: irden اردن) Harman yeri,
harman konup daha döğülmemiş demetler,
beyder.

İrşık→ايرشيق (z)Semin .

Irgak→ايرغاق (l: kagrı ارغق)???, ufak
çengel ve buna takılmağa mahsusdirler veya
başından kulak?

İr→اير (l: ir ار) Gına, teganni.

Irgamak→ايرغامق (l: irgadı , ارغادی , یرغادی)
Sallamak, direnmek, hezze, (‘ıramak’ dahi
derlerdi)

Irgan→ايرغان (z)Kilim??

Irganlamak→ايرانلامق (z)(kılıç vesaireye)
Çengele takılmak.

Irganmak→ايرغانمق (z)Sallamak ,titremek .

İrkil→ايرقيل (z)Uğursuz ,şovam ,şom .

İrik→ايريك (l: irik اريك) Toplamak, cem’.

İrkek→ايركك (z: irkek ايركك) Bak: erkek.

İrkelemek→ايركلمك (l: irkeledi اركلدى)
Toplanmak,yapışmak , ictima.

İrkemek→ايرككم (l: irk, irkedi اريك اركدى)
1.Yetişmek, idrak. 2. Toplamak, yapışmak,
cem itmek.

İrlemek→ايرلمك (l: irl ارل) Alçalmak,
zillete düşmek.

İrkenci→ايركنجى (z: icnekri ايركنجى)???

Irmak→ايرماق (z, l: ırmak ايرماق)Nehir .

Irlamak→ايرلامق (l: ıdalrı ايرلدى ,tr : ırla ايرلا)
Teganni itmek.

İrmek→ايرمك (tr: ir ار(kl))1. Yetişmek,
ermek. 2. Sormak, sual itemk.

İrendi→ايرندى (z) Seyl (sel) yeri.

İrenmek→ايرنمك (z: irendi ايرندى)
Kurna?? (Bildigimiz mana mıdır?)

İri→ايرى [z: (وايريك) tr : iri ارى] Kaba, sert,
karın, haşin.

İrişmek→ايريشمك (z: iriştı ايريشتى) Yetişmek,
lahik olmak.

İrik→ايريك (z)1 .Erik .2 .Bak :İri .

İrikmek→ايريككى (z: irikti ايريككى) Aşmak,
nazaka.

İrkince→ايريكينجه (z: irkince ايريكينجا)
Mühlet?

İrimcek→ايريمجك (z: irimcek ايريمجك)
Kaynarken kesilmiş süt.

İrin→ايرين (z, l: irin) Kayh, cerahat.

İrin→ايرين (z, l: irin) Alt dudak.

İrincek→ايرينچك (z: irincek) Tenbel , keslan.

İrinmek→ايرينمك (z: irindi) Tenbellik itmek, tenbel olmak, teksel. (Asli 'kesel')

İz→ايز (z,l) İz .

İzdemek→ايزدمك (z: izdedi) tr: izde (aizda) Aramak, teftiş itmek, izini takib itmek.

(Kullanılan 'istemek' bilge bundan galattır)

İzlik→ايزليك (l, tr: izlik) Ayak kabı.

İs→ايس (l: ısı) Sahib , malik, ehl, zev.

İskirlemek→ايسكيرلمك (z) Azar etmek, atmak.

İsmarlamak→ايسمارلامق (l: ismarladı) Tevdi' etmek, sipariş itmek. Isı, ısılık, istihak, vesaire .

Bak: ısı vesaire.

İslik→ايسليك (l: islik) Selam, selamet, (doğrusu 'esenik' olsa gerek)

İsirga→ايسيرغا (l: ısırga) Bak: Isırka.

İş→ايش (z, l, tr) Şagl, kar.

İşkun→ايشقون (l: işkun) ???

İşkun→ايشقون (z) Kılılcım, serare.

İşkik→ايشكيك (z,l : işkik) Kürek ???

İşkındı→ايشندى (z)Kaçub kurtulma , siklet.

İşnıg yılı→ايشنيغ ييل (l: ışığ yıl) Geçen sene(doğrusu 'آشنى يىل' olsa gerektir.

İşletmek→ايشلتمك (tr: işle) m.

İşlemek→ايشلمك (l: işle) m.

İşdirmek→ايشيتدirmek (l: işitirdi) Duyurmak, isma itmek .

İşitmek→ايشيتمك (l: işitti) Duymak , istima itmek.

İşnih→ايشنيح (z: hinşi) v .

İşık→ايشيق (z,l : kışı) v .

İşık→ايشيك (z, l: ışık) Bak: ışık, ışih, işik.

İsramak→ايسرامق (اصرا)Ucuz kesmek(nak?vesaire)kesmek .

İsırak→ايسيراق (z: ısırka) Küpe.

İsırmak→ايسيرمق (z,l: ısırmak)Az .

İg→ايغ (l: ıg) Budağın üzeriki kılıçık .

İglatmak→ايغلاتمق (l: ıglattı) Ağlatmak.

İglamak→ايغلامق (tr: ıgla) Ağlamak.

Igılanmak→ ایغلانمق (z: ıglandı اغلندی)
Ayıldı, sıha.

Ignamak→ ایغنماق [tr: ıgnagıl اغن (فل)]
(Çera)Tozda yuvarlanmak.

Ik→ ایق (z) Arkanın yukarısı, iki omuz arası,
atın orasında ki yelesi, çark. (' kapka' dahi
derlerdi)

İkşimak (yahud ikişmak) → ایقیشمق, ایقیشمق
(اقتدی: l) (kapu vesaire)Bağlama , sıra'l bab.

İk→ ایك (l: ik اك ,z: ik ایك)???

İk→ ایك (l: ik اك) Hastalık, maraz, dai.

İkiçi→ ایکیچی (z: ikişi ایکیشى) Dişi keçi, ma'z.

İgrenmek→ ایگرنمک (z: iğrendi ایگرنندی) Bak :
kİrenme.

İkşi→ ایکیشى (z: ikşi, ikçi ایکیچی) 1. Ekşi,
hamiz. 2. Ekşi süt.

İkinci→ ایکینجی (l, z: ikinci ایکینجی) Sani,
düvüm

İkindi→ ایکندی (z, l: ikindi ایکندی) Asr.

İğne→ ایگنه (l: ine انا, z: iğne ایگنا) İbre.

İki→ ایکی (l: iki ایکی) Esnin.

İki bila→ ایکی بیلا (l) İki yüzlü, iki tarafı
keskin kaleüm.

İki bozat→ ایکی بوزآت (z: iki boz at
ایکی بوزآت, l: iki boz at ایکی بوزآت (İkisi de galat)

İkiz→ ایکیز (z)Tevem .

İkif→ ایکیف (z)Levh .(bağırs)

İkin→ ایکین (z) Ekin, zer'i

İki yıllı tay→ ایکی یللی طای (l: iki yılı at
ایکی یللی طای)Cez 'i,iki yaşında at .

İl→ ایل (z,l : il ال ,tr : il ایل) 1 .Yed ,dest ,el . 2 .
Halk,insane ?,ahali . 3.Memleket ,ülke ,
devlet.4 . Sulh, barış .

İlan→ ایلان (z)Yılan , su'ban

İylanmış (aylanmış)→ اییلانمش (z)
Boğazlanmış,mezbuç ???

İylangıç→ ایلانغیچ (z: ıylangış ایلانگیش)
Yengeç, seratan.

İltişmek→ ایلتیشمک (z: itiştili ایلتیشتی) Teşebbüs.

İletmek→ ایلمتک (z: ilitti ایلتتی)Götürmek ,
nakl etmek.

İlti→ ایلتی (tr: ilti ایلتی)Elti ,kaynın zevcesi.

İlci→ ایلجی (z, l) Sulh memuru, sefir, resul.

İlçayımak?→ ایلچایمق (l: ilşaytı ایلشایتی)El
urmak,başlamak ,girişmek , ???

İlçiğe→ ایلچیکه (ya ایلشیکه) (z: ilşiga ایلشیکا)
Yüksek,refi ' ,ali .

İlersik→ايلرسك (z: ilersik ايلارسك) Teke, erkek keçi.

İyleşmek→ايلشمك (tr: iyleş ايلاش) Musaliha etmek, barış.

İlk→ايلك (z) Birinci, evvel.

İlgeri→ايلگرى (l, z, tr) İleri, imam.

İlgevür→ايلكوور (z: ilgevür ايلكوور)Ref , raf??? (sergen)

İlgün→ايلگون (z,l: ilgün الکن)Halk, alem.

İlgü→ايلگو (l: ilgü الكو) Malum yer mı?, nişan, hedef?

İlgi→ايلكى (l: ilgi الكى)Havan ,haven .

İlgik→ايلكك (z, l: ilik ايلك, l: ilik ايلك , ايلكالك , ايلكالك) İlik, urve.

İlgin→ايلكين (l: ilgin الکن) 1. Yabancı, garib, ecnebi. 2. Yıldırım, saika .

İlgen→ايلگن (z: ilagen ايلگان) Yapıcı, fa'al.

Eylemek→ايلمك (z: eyledi ايلادى) 1. Eylemek, yapmak, kılmak. 2. Çevirmek, döndürmek. 3. İtmek, def' etmek.

Elenmek→ايلنمك (tr) El ile yoklamak.

İli→ايلي (tr: ili الى, l: il ال) İylik , ili = iylik su.

İylik→ايليك (z) Ar, ayıb.

İyliklemek→ايليلمك (z: iylikledi ايليلكلادى) Ayıplamak, ta'yib etmek.

İikli→ايليكلى (z) Ayıblı, muayyeb.

İlmik→ايلميك (l: ildi الدى) Asmak, takılmak alıştırmak.

İlingin?→ايلينگين (z, fa: lenger) Liman, mersa,mersu.

İlinmek?→ايلينمك (l: ilindi الندی, z: ilindi ايليندى) 1.Asılmak, takılmak , alıştırmak. 2. Temayyül etmek. 3. İlişmek, tereddud ve şübhe etmek.

İm→ايم (z) Şalvar, don, işim(iş+im) ince şalvar, şalvar paçası, tozluk.

İmcik→ايمچك (z: imcek ايمچك) Meme ,sedi .

İmdi→ايمدى (z, l, tr: imdi امدى) Şimdi, el an.

İmrenmek→ايمرنمك (l: imrendi امرندى) İştihâ etmek.

İmzirmek→ايمزيرمك (l: imzirdi امزردى) Bak: emzirmek.

İmzirici→ايمزيرجى (z) Süt nine, murzi.

İmlemek→ايلمك (l: imledi املدى) Bir tarafa çekilib rahat durmak isteği.

İmlemek?→ايلمك (l: imledi املدى) İşaret ve gamz etmek: gözü birle imledi. (Bu iki

lugatın hareketleri ??? bulunmadığı için meşkuktur.)(şüpheli)

İn→این (l,z ,tr : in ان) 1. Mağra , kehf, in içinde bulunan hayvan yuvası demek, hacir.

İnak→ایناک (z,tr)Mutemed, hasıl, muhrem, emin.

İnam→اینام (l) Mutemed, emin.

İnanmak→اینانمک (z: idnani ایناندی ,l, انندی inandı)İman getirmek, itikad etmek .

İnci→اینجی (z,l : اینجو)Dur ,lu 'lu.

İncir→اینجیر (z, tr: انجیر) Tin.

İncikırmak→اینجیرقیرمق (z, l: incikırdı اینجقردی)Hıçkırmak .

İndirmek→ایندردی (z,l : indirdi ایندیرمک) Tenezzil etmek.

İyner (yoksa ayiner mi??)→اینر (l: renyı اینر) Müddet. (Zaman mı ?? yoksa ‘cerahet’ yani ‘irin’ mi? Bu yüzden galat olması da melhuzdur)

İnek→اینک (l: inek, tr : inek اینک ,z : inek ایناک)Bakara .

İngen→اینگن (z: ingen اینگان) Dişi deve, naka.

İnilmek→اینلکمک (l: idelni اینلادی ,z : inledi اینگلادی) İniş etmek.

İnmek→اینمک (z: idni ایندی , l: indi ایندی) Nuzul etmek.

İyne→اینه (z:iyne اینا , l: ine انا) İgne.

İniş→اینش (z,l: iniş انش) Nuzul.

İncitmek→اینجیتمک (z: incitti اینجیتدی) ???

İv→ایو (tr) Ev, hane. (‘اوی’ gibi)

İvdaş→ایوداش (l, tr: evdaş اوداش) Hemhane, zevce.

İvmek→ایومک (l,tr : evdi اودی) Koşmak , acele etmek.

İya→ایا (z: iya ایا) Sahib ,malik . (ایه)

İyar→اییار (z: reyi ایار)Eğer,eger ,serc?

İyarmak→اییارمق (z) Uymak, tabi‘ olmak.

İyaz→ایياز (z) Sivrisinek, cibin (اوز)

İrmek→اییرمک (z) Eğitme, gazel.

İrik→اییریک (z) İbar, gazl.

İyskemek?→اییسکمک (z) Koklamak, şemm.

İyiklemek?→اییکلمک (z) Ayıblamak.

İyilemek→اییلکمک (z) Eglemek,meyl etmek.

Baba→بابا (l: baba ببا) (Çocuklar lisanında) Ata, peder, eb.

Babas→باباس (z: babas باباس) 1. Kasıs, keşiş, rahip. 2. Alim, okumuş.

Bayit batmak→بايد باصمق (z) Yardım ve hayır etmek.

Bapuç→باپوچ (l: babıç ,f : babus بابوس) Ayak kabı.

Batmak→باتمق (l: battı ,بٹی ,z : battı بطی, tr : بائتی (فل)بط) .Gats , dalmak (talmak), gurub etmek.

Batak→باتاق (l: batuk ,بتوق ,z : batık, batuk بتوق) Suyu dalan bir nevi kuş,gıtas .

Batırmak→باترمق (l: idrutab بطوردي) Gatsettirmek.

Bac→باج (f)Resm ,gümrük vergisi .

Bacanak→باجناق (l: بجنق)Baldızın zevcesi.(Sahib-i eserde lafzın aslını anlamadığımı beyan ediyor, Türkiyyü'1 asl ise bacı'dan müştak olmak muhtemeldir.)

Baca→ناجه (l: baca ,بجا ,z : baca باجه)Ruşen .

Bahçe→باخچه (l: bahçe ,بخچه) Hadika.

Bar→بار (z, l: bar بر) Mevcud, var.

Bar→بار (z)

Barabar→باربار (z,f : برابر baraber) Beraber, me'an, müsaraga.

Baraza→باراه (z, f: firuze) Yakut.

Bartılmak→بارتلمق (l: bartıldı بارتلدی) Urmak,ödemek , ezmek veya kırmak.

Barça→بارچه (l: barça برجا) Heb, bütün, külli.

Bardak→بارداق (z,l ,tr : bardak بردق) Göz, desti.

Bars→بارس (z,tr : bars برص ,l : bars برص) farsda:pars .

Barış→بارش (z) Sulh, mesaliha.

Barışmak→باریشمق (tr: barış بارش)Mesaliha etmek.

Barla→بارلا (z) Kelb zagarı, zagar.

Barlı→بارلی (l: barlı ,برلی ,z: barlu بارلو) Varlı, darınlı, zengin.

Baça→باچه (z: başa باشا) m , 'sakırd' diye tercümesi galattır.

Barmak→بارمق (z, l, tr: barmak برمق) Parmak, usb', -(z) Evelli parmak, son parmak, orta parmak, arsız parmak, çıplak.

Barmak→بارمق (l: bardı ,بردی ,tr : bargıl بر) ((غل)) Varmak, gitmek.

Barmasuluk→بارماسولوق (l: بarmasuluk) ???

Baz→باز (l)Sulh !

Bazar→بازار (l: bazar بزر ,tr : bazar بازار) Pazar, suk.

Bazarlı→بازارلی (z) Altun veya yazı

Bazargan→ باز ارگان (z, tr, fa) Tacir.

Bazık→ بازق (l) Müteazim, mütekbir,???

Bazlaşmak→ باز لاشمق (l: bazlaştı بزلشطی)
Müsaliha etmek, barışmak.

Bazmak→ باز مق (ya بزمك) (l: bezdi بزدی, fa:
ezeb بزه‘den menkul) Tezyin etmek.

Bazu→ بازو (l) Oklağı.

Bazmak→ باز مق (z: bazdı بازدی) Tamace
etmek.

Bazva→ بازوه (l: bazva بزوا) İsfıdac, istoc.

Bazok→ بازوق (l: bazok بزوق) Mülehhem,
tıknaz. (Yoksa bezli yani urul mı)

Bazır→ بازیر (l) Bezir, sisam (susuam) yağı.

Bas (pas)→ باس (z: baslandı باسلانندی, l: bas
bas) Pas ,jenk .

Basa→ باسا (l: basa ببا) Diğer, zira,
daha, bir de, keza.

Basağı→ باساغی (l: basağı بباغی) Sonraki,
basağı gün. Yarın değil öbür gün, bade'l
gayr.

Baslanmak(paslanmak) → باسلانمق (z, l:
baslandı بصلندی) Pas tutmak.

Basvan→ باسوان (l: basvan بسوان, fa : basban
باسبان) Muhafız , bekçi .

Baş→ باش (l,z ,tr) Reis , ser

Başarmak→ باشار مق (l: başardı بشردی)
Yitirmek, itmam ve eklam etmek, başa
çıkarmak.

Başak→ باشاق (بشق) Sünbül.

Başkarmak→ باشقار مق (باشقارمق) (باشقارد) z :
باشقارد) Becermek , tedbir etmek.

Başkarmak→ باشقار لی (z) Becerilmek, tedbir
etmek.

Başka→ باشقه (z: başka باشقا) Gayri, diğeri,
öteki.

Başdak→ باشداق (tr) 1. Ailesi olmayan,
kendi başına olan. 2. Mücerred, bekar.

Başlamak→ باشلامق (z, l, tr: başladı باشلدى) 1.
Bed itmek, mübaderet etmek. 2. Başa
vurmak, başı yaralamak. (İdrak-i sahibi de
baş lugatına manası da ‘vermek’ dahi tefsir
edior.)

Başlık→ باشلق (l: başlık بشلق) Riyaset,
hükümet.

Başman→ باشمان (z, l: باشماق, tr: بشمق)
Ayakkabı, pabuç, zermuze (z)

Pas ve paslanmak→ باسلانمق ve باس (z: bas
bas) Bak: pas, paslanmak.

Basırmak→ باصر مق (basırdı بصردی l:
Bastırmak, ezmek , ayak altına almak.

Basruk→ باصروق (l: basruk بصورق) Kabus, ağırlık.

Basan→ باصان (l: basan بصن) Köpek, kelb.(kurdun bas bağırması için tr:

Basmak→ باصمق (z: bastı باصتی, l: bastı بصتی) Ayak kırmak, çiğemek, ayak altına almak, yatırmak, düşürmek, basmak.

Baskı→ باصقچ (z) Başmak, ayak kabı.

Batmak, batak vesaire : bak: batmak vesaire→ باطمق, بطاق, باتمق.

Batman→ بظمان (z, l: batman بظمن, tr: batman بظمن)Men.

Bağ→ باغ (l, tr) Bend, rabita.

Bağ→ باغ (l, tr, fa)Bağçe, kürüm.

Bağ→ باغا (z) Kurbağa, dıfda.

Bağana→ باغانا (z) Çatal, ??

Bağcı→ باغچی (l)

Bağdaş olturmak→ باغداش اولطورمق (z) daşBağ kurmak.

Bağdaşlı→ باغداشلی (z) Basamaklı, derceli

Bağır→ باغر (z, tr: bağır باغر, l: bağır باغر) 1. Karaciğer, gebe. 2. Bakır. (l)

Bağırdak→ باغرداق (tr: bağırdak باغرداق) Merid, Keyifsiz.

Bağırsagan→ باغرصدغان (l: bağırsağan باغرصدغان) Debren yıldızı, necmu's-sabit.

Bağırsak→ باغرصاق (l: bağırsak باغرصق, tr: bağırsak باغرصاق)

Bağışlamak→ باغشلامق (l: bağışladı باغشلا, tr: bağışla باغشلا) Bahş ve hibe etmek.

Bağlamak→ باغلامق (tr, z, l: bağladı باغلا) Bend ve rabt etmek.

Bağnak→ باغناق (l: bağnak باغناق) Hızlı yağmur, sağanak, şe'yub.

Bakan→ باقان (z) Basir.

Bakçe→ باقچه (z: bakça باقچه) Bostan.

Bakmak→ باقمق (z: baktı باقتی, bakdı باقدی, l: baktı باقتی, tr: bak بق) Nazar etmek, görmek.

Bakurdak→ باقوداق (l: bakurdak باقودق) Hulkum, gırtlak.

Baka kalmak→ باقهقالمق (z: bakakaldı باقاقالد) Mebhut olmak.

Bakır→ باقیر (z, tr: bakır باقیر, l: bakır باقیر) 1. bakır. 2. Nühhas.

Bakırcı→ باقیرچی (z) Nühhas.

Bakla→ باقلا (tr) Bakla.

Bakırgeli→ باقیرکالی (z) Havan.

Bakısmak→ باقیصمق (l: bakıstı بقیصتی) Tevf etmek.

Bağlı→ باغلی (bayılı bayılı , baylanmış Kilidli, makful, bağlı.

Bal→ بال (l, z, tr) Asel.

Bala→ بالا (z, tr: بلا) Yavru, peçe, ferh

Balalamak→ باللامق (z) Yavrulamak, ifrah.

Balavuz→ بالاوز (z, l: balavuz بلوص) Bal mumu, şem‘ hitam.

Balaban→ بالابن (z: balaban بالبان, tr: balban بلبان) Atmaca, safer.

Balçıraymak→ بالچیرایمق (ya balçıraymak) Taassus almak, geri atmak.

Balçık→ بالچیق (l: balçık بالچق, tr: balçık بالچق, z: baltık بالتیق) Tin.

Balçıklamak→ بالچیقلامق (l: balçıklamak بالچیقلامق, tr: başçıklamak باچیقلامق) Balçık sürmek.

Balşıraymak?→ بالشیرایمق (z) Bak: balçıraymak.

Balta→ بالطا (l: balta بالطا, z: balta بالطا) Fas, teber.

Baldır→ بادیر (l, tr: baltır بلطیر) Sak.

Baldıran→ بالیران (l: baldıran بلدرن) Bir nevi nebat.

Balkan→ بالقان (l: balkan بلقن) Cebeli‘t-türk.

Balut→ بالوط (tr: شاهبلوط) Kestane ağacı.

Baltacık→ بالطهچق (l: baltacık بلطجق) Mitraka.

Balık→ بالیق (z, tr: balık بالق, l: balık بلق) Semek, mahi, balık yemeği ,bori, kefal balığı.

Balıkmaq→ بالیقماق (l: balıkdı بلقدی) Parlamak, lemu‘ etmek

Panbuk→ پانبوق (z: panbuk بنبوق) Kutn, kutun, penbe.

Bav→ باو (z) Ankebut.

Bav→ باو (z: bav باو) bak: bağ, düğüm, ukde.

Bavur→ باوور (tr) Kara ciğer, ciğer.

Bahane→ باهانہ (z, fa) Bahane eyledi, ??, özür beyan etmek.

Banlaşmak→ بانلاشمق (z: banlaşkil (کل) بانلاش) Müsaliha etmek, barışmak.

Bay→ بای (l, z, tr) Zengin, gani, sai‘d.

Bayak→ باباق (z) 1. Demin. 2. Birazdan.

Bayağı→ بیاغی (tr: bayağı بیاغی) ??? (بايای , galat olsa gerktir.)

Bayam→ بايام (z, tr: beyam بیام) Badem, levz.

Bayram→ ‘İyd.

Bayramlamak→باير ملامق (z: bayramladı
(بايرام لادی) Bayram etmek.

Bayganbar→بايغانبر (z) Resul. (Fa:
beyganber بيغانبر gulattır.)

Baykuş→بايقوش (z) ???

Baylamak→بايلامق (z) Bağlamak, rabt
etmek.

Baylağış→بايلاغيش (z) Bağlamış, bağlamak,
kilitli.

Baylavuc→بايلاج (z) Tahin (tava)

Baymak→بايماق (z) Çıkık kıçı.

Baymak→بايماق (l: baydı) Müstağni .
(zengin olmak?)

Bayılı→بايىلى (z) Bağlı, kiliti, makfur.

Bebek→بيك (z: bebek) Ana'l-ayn,
nazırü'l-ayn.

Bebecik→بيجك (l: bebecik) Nazırü'l-
ayn bebecik.

Bebi (yoksa 'bebi' veya 'beybi' mi?)→بىبى
(l) Büyük hemşire, abla.

Becek→بيجك (l: becek)

Beter→بتر (l) ???, batıl, heder. ???

Becel→بجل (l) Ename ve hayranda müzmin
hastalık.

(Zemen ?) →(??????)

Peçe→پچه (l: bece) Kadının yüz örtüsü,
burku.

Bir ve saire→Bak: bir ve saire.

Bertük→برتوك (l: bertük) Kırık ve sakat
uzuv.

Bertünmek→برتوندى (l: bertüdi) (Bir
uzvun)Sakat olmak .

Bercin→برجن (l) Bir cins ipek kumaş, dibac.

Bercimek→برجيمك (z: bercimek) Mercimek,
ades.

Berk→برك (l, tr: berk) Pek, kavi, şedid.

Berkmek→بركمك (l, z) Pekişmek,
koyulaşmak.

Berkişmek→بركشمك (l, tr: berkiş) ???,
koyulaştırmak.

Berken→بركن (z: berkan) Verme, ita
etme.

Bermek→برمك (l, z, tr) Vermek, ita etmek.

Bez→بز (l, z: baz) Gude, bez.

Biz→بز (l) Nahn, biz.

Bezme→بزمك (l: bezi بزدى, z: bezdi بازدى)
Berra (bezje) etmek.

Bezek→بزك (l) Zıb.

Bezenmek→بزنمك (l, tr, z: bezendi بازاندى)
Donatmak, tezyin etmek.

Bezemek→بزمك (l, tr: bezedi بزدى)
Donatmak, tezyin etmek.

Bes→بس (بسو) (l) Terbiye, yetiştirmek.

Bes→بس (l) **Edat-ı Talib? (Aceba farside mahzuz olan ‘pes’ mi?)**

Besera→(tr:besra بسرا)

Besrek→بسرک (l: بسرك z: بسراك) **İki örgüçlü horosan devesi.**

Beslemek→بسلمك (l, z: besledi باسلادى)
Terbiye etmek.

Beslenmek→بسلىنمك (l) Terbiye olunmak,
Yetiştirmek.

Bisu→بسو (بسى) (l) Terbiye, yetiştirme.

Beş→بش (l) Hamse, penç.

Beşi→بشى (l) Türklerce maruf bir tür pide.

Beşe→بشه (z: beşe باشا, fa: biş بيش) San‘at,
marifet.

Beşekar→بشهكار (z: başkar باشكار, fa: bişkar
بيشكار) San‘atkar, ??

Beşik→بشيك (l: beşik بشيك, z: bacik باچيك)
Mehd .

Bek→بك (tr, l) Pek, kavi, metin.

Beg→بگ (l, tr) Beg, amir.

Beğlerbeken→بگلربكن (z: bana بانا) Kadınlara
mahsus mahza.

Beklemek→بكلمك (l) Muhafza etmek, hırs,
pas.

Bekmes→بكمس (z: bekmes باكماس)

Bekmeş→بكمش (tr) Yağ.

Bekmek→بكمك (l) Sağlamaşmak, takviye
olunmak.

Beğenmek→بگنمك (l: beğendi باگندى)

Begitmek→بگيتمك (l: bekti بكتى)
Sağlamaştırmak, takdir etmek.

Bekis→بکيس (z: bekis باکيس) Yaşlı domuzun
dişi.

Bekiş??→بکيش (l: bekiş بکيش) (İlm olup
ancak neden ma‘huz olduğunu manası mehul
olduğu sahibi eser beyan ediyor.)

Peltek→پلتك (l, z: baltek بالتاك)

Belgü→بلکو (l)Zahir , aşikar, ibar, belli.

Belgürmek→بلگورمك (l: belgürdü بلگردى)
Zahir ve aşikar olmak, belli olmak.

Ben→بن (l: türkmence) Men, ene.

Ben→بن (l) Ayıb, noksan, kusur.

Benek→بنك (l) Leke, nokta.

Benkek→بنكك (z: bangek بانگك)Leke , nokta, gayre?

Belek→بلك (l) Saç örgüsü.

Bengin→بنكن (z) Tekessür.

Belbelemek→بلبلمك (l: belbendi بلبندی) Ezen (veya ezan) vermek.

Benmek→بنمك (l: bendi بندی) Batmak, dalmak, binmek? (Aceba ‘bindi’ galat mıdır?)

(Lakin ‘ben’ den mezkurdur.)

Benir→بنير (l: بنر, fa: beynir ببسير) Peynir. (türkmence: بينير)

Bahadur→بهادر (z, fa: behadur بهادر) Cesur, yiğit.

Bey→بنى (l, tr: kaymakçı قیماقچی) Amir, bey.

Bayağı, bayam→بیاغی, بیام (z) Bak: bayağı, bayam.

Beyer→بیر (l: bulga بلغه, ellü اللو ??) Allah.

Beygir→بیغیر (l, fa) Beygir.

Beyen→بین (l) Sincap. (Aceba ‘beyun بیون’ birinre yazılan ‘tin تین’ gulat mıdır?)

Beyenmek→بینمك (z: bayandi بیاندی)Beğenmek.

Peynir→پینیر (z: beynir باینیر)Peynir, cubn.

Benefşe→بنفشه (z: benefşa بنفشا)Menkşe , benefsec.

Beymek???

Bu→بو (l) Zmr, in.

Butak→بوناق (tr) Budak, gusn.

Betke?→بوتکه (tr: bütege بوتاکا) Katma, katı(???)

Bütü→بوتو (z) Beden, cisim, ten.

Bütür→بوتور (l: bütür بتر) Abus: Bütür büzülür=Abus-ı aluc.

Bütün→بوتون (l, tr: bütün بئن, z: bütün بوتون) 1. Sahih, sağlam. 2. Tam, kamil.

Bucak→بوجاق (z, l: bucak بچق) Köşe, zaviye.

Buçuk→بوچوق (z, l, tr: buçuk بچق) Nisf, nim.

Bud→بود (veya بوط) (l: bud بد, but بط)

Bacak, fahz.

Budamak→بودامق (z: budadı بودادی, l: بدادی)

1. Kesmek, kalm etmek . 2. Ağaç budaklarının kesmek. Gusn.

Budak→بوداق (l: budak بدق) Gusn.

Bür→بور (l, tr) Kireç, cas, yular, kiran

Buday→بودای : Buğday, kamh.

Bur??→بور (tr, z) Şarab veya ona mümasil müşkir bir şurub.

Bur(d)ağı→بوراغی (بور اوو) (z: buragi) (برغی)
Birden karın ağrısı, sancı.

Buramak→بورامق (z) Karın gurulaması

Buravu→بور اوو (z) Bak: Burağı.

Bürtür→بورتور (z, l: bürtür) Abus.

Bürtürmek→بورتورمك (z) Abus olmak, yavuz gülmek.

Bürtük→بورتوك (l: bürtük) (برتك) Tohum, tane, zer‘

Burc→بورج (z: burş) (بورش) Deyn.

Borç→بورچ (l, z: برج)

Burçak→بورچاق (l: burçak) (برچق, tr: burçak) (برچق) 1. Dolu, berd. 2. Malum hayvanat cinsi.

Burçak→بورچاق (z: burşak) (بورشاق)Ufak taş, şan ve büyük taş, asa?

Bürcek→بورچك (l: bürcek) (برچك) Alın, nasiye.

Bürcek→بورچك (tr: bürcek) (برچك) Ağaç tomurcuğu,

Burcalık→بورجالیق (l: burcalık) (برجلق) Bir nevi nebat. (Aceba burçak’tan mı galattır?)

Bürşe→بورچه (ve بوره) (l: bürce) (برجا, tr: برچا, z: bürşe) (بورشا) Pire, burgus.

Bürçe→بورچه (z: bürşe) (بورشا)

Borsuk→بورسوق (l: برسق) Malum hayvan.

Burcuk→بورجوق (z: burşuk) (بورشوق) Ağaç dalları.

Burslamak→بورصلامك (z) Hayvana kuru ot vermek, alef.

Burtarmak→بورطارمق (z) Bak: Bürtürmek.

Burga→بورغا (z) (بورى) Nefesle çalınan müzik? Çalgı, boru, boş.

Burgu→بورغو (l: burga) (برغو) Boru.

Burgun→بورغون (z) Ceres, çak.

Bozık→بوزك (z) Başın işvesi, takkye, kalpak, külah.

Börek→بورك (l: börek) (برك, z: börek) (بوراك) Maruf yufka yemeği, pide.

Bürgü→بوركو (l: bürgü) (بركو, z: bürgü) (بوركو) Karın ağrısı, ateş, ihtirab, gerb.

Burla→بورلا (ve بوزوم) (l, z: burla) (برلا) Üzüm, ineb, engür, bozum.

Burmak→بورمق (z: burdı بوردی, l: burdı بوردی, tr: bur بر) 1. briktirmek??, katl. 2. (karın) ağırmak, sancı etmek.

Burlamak→بورلامق ve بولارمق (z: burladı (بورلادی) Gürültü itmek, gevezellik etmek??

Burma→بورما (z) Mancınık.

Burn→بورن (z) Burun.

Boru→بورو (l, tr: bor بر, z: borı بری) Kurt, zib, kyurk.

Buruşmak→بوروشمق (z: boruştı بوروشتی) Toplanıb burulmak, (yüzü) abus olmak.

Bürükmek→بوروکمک (z: bürüktü بوروکتی) Gazaba gelmek, inmek, boşamak, ???

Burun→بورون (z: burun بورون, l, tr: burun (برن) 1. Enf, bini. 2. Gaga, mınkar. 3. Hortum. 4. Evvel, iri, mukaddem.

Burun→بورون (z)

Burunduruk→بوروندروق (l: borundurmak (برندرق)

Burunduk→بوروندوق (z, tr: burunduk (برندق) Burunsal, azgın hayvanların boynuna takılan , hiram.

Buruncuk→بورونجوك (tr: buruncük (برنچك) Tül den baş örtüsü.

Borı→بورى (z) (بورغا) Malum halini, borı.

Borı→بورى (z) Kurt, zib. (Bak: Boru)

Borutmak→بوروتمق (Bürdü) Yayılmak, ihata etmek.

Bora→بوره (tr: bora برا türkmence) Pire, borca

Buz→بوز (l, z, tr: bez بز) Don, cilbe.

Buz→بوز (l, z, tr) Maruf koyu renk, eşheb.

Böz→بوز (z) (بایز) 1. Bez, mensul, kumaş. 2. Parça, yama, paçavra.

Buzlamak→بوزلامق (z) Don bağlamak, donmak, tecmedde.

Bozulmak→بوزلمق (l: bozuldı بوزلدى, z: bozuldi (بوزولدى) Tahrib edilmek. 2. Garet ve yağma edilmek, hükmü kalmamak. 3. Fenalaşmak, bozulmak.

Buzağı→بوزاغى (ve بوزاغو) (l: buzağı بوزغو, tr: buzağu (بزاغو) Küçük dana vesaire, hayvan yavrusu.

Buzavu→بوزاوو (l: buzavu (بزاو) Madde-i anifeye bak.

Bozguş→بوزغش (l: bozguş (بوزغش, aslı: boz kuş (بوزقوش) Bir nevi kuş.

Buzlanmak→بوزلانمق (z: buzlandı بوزلاندى) Bozulmak yerine kullanılıb gulat olsa gerektir.

Bozmak→بوزمق (z, l: bezdi بزدى, tr: bez gil بز(gil)) 1. Tahrib etmek. 2. Basub yağma ve garet etmek. 3. Naks etmek, kötüleştirmek, çürütmek.

Büzmek→بوزمك (l: büzdü بزدى) Sofrayı ve saireyi sıkıp toplamak.

Bozuk→بوزوق (l: bozuk بزق, tr: bozuk بوزوق) 1. (l)Bozulmuş, harab. (z) dişleri dökülmüş, dişsiz.

Büzük→بوزوك (z, l: büzük بزك) Dib, halka-i dib.

Boza→بوزه (l, z: boza بزا) Malum maşruba.

Bostan→بوستان (tr: bostan بستان, fa.) Bost an.

Busmak→بوسمق (l: busmak بسمق) Pusu tutma, Kemine batma.

Busu→بوسو (l: busu بسو) Pusu.

Boş→بوش (z, tr, l: boş بوش) 1. Hali, tihu. 2. Fariğ, (l: boş بوش) Talak

Boş→بوش (z) Deri ve ten yumuşaklığı, leyyin alan mı?

Boşatmak→بوشاتمق (l: boşatmak بوشاتى) Boşamak, Tatlık etmek.

Boşalmak→بشالمق (z) Talak.

Boşak→بوشاق (l: boşak بشق)

Boşamak→بوشامق (l: boşadı بوشدى) Tatlık etmek.

Boşanmak→بوشانمق (z, l: boşandı بوشندى) 1. Boş kalmak, kurtulmak. 2. Tatlık olunmak, farig olmak.

Boşkafı→بوشقافلى (z) Muharref.

Boşka yıtmak→بوش قايتمق (z) Mahrum ve haiba olmak.

Buşmas→بوشماس (z) Labeas, zararı yok. (Bozma'dan mı galattır?)

Buşmanlı→بوشمانلى (z) Pişman, Nadim.

Buşman yemek→بوشمان ييمك (l: buşman yedi بوشمان يادى) Nadim oldu.

Boşmak→بوشمق

Bos→بوص (l) Duman, sis, pos: gök, pus yoldu: hava karardı.

Bus→بوص (z) 1. Kızgın nefes, hebap.

Busarak→بوصاراق (l: busrak بصرق) Uzaktan görünen duman.

Busmak→بوصمق (z: busti بوستى) Yere batmak, pusu tutmak.

Busu→بوصو (l, tr: busu بصو) Pusu, kemine.

But→بوط (l, tr: but بوط, z: but بوط) Fahz.

But→بوط (z, fa: but بیت) Put, sanem (‘saben’ dahi derlermiş.)

Butak→بوطاق (l: butak بطق) Budak, gusn.

Butka→بوطقه (z: butka بوطقا) Sütlü pirinç yemek.

Buta→بوطه (z: buta بوطا) Deve yavrusu.

Buğ→بوغ (l) Buğu, buhar.

Buğa→بوغا (l, tr: buga بغا) Damatlık erkek, sığır.

Buğarsık→بوغارصیق (z) (بووصیق) Bağırsak.

Boğaz→بوغاز (z, tr: boğaz بوغاز) Hulkum.

Boğazlamak→بوغازلامق (l: boğazladı بوغازلادی) Zibh etmek.

Boğag→بوغاغ (l: boğag بوغغ) Boğaz. (Galiba ‘boğaz’ yerine gulattır.)

Boğalık→بوغالیق (z) Direk, sırık.

Buğavi→بوغاوی (buvavi, bukağı) Payend.

Buğday→بوغداى (z: buğday, budbay بوغداى, بودغای, yیدبداى, tr, l: buğday بوغداى) Kamh, kendum.

Buğday başı→بوغداى باشى sünbüle??

Buğra→بوغرا (l, tr: buğra بوغرا) İki orgüçlü horosan devesi, tunan.

Boğmak→بوغمق (z: boğdi بوغدى, l, tr: boğdi بوغدى) Tahayyuk etmek.

Boğlatmak→بوغازلامق (z) Boğazlatmak, Tahayyut etmek.

Buğur→بوغور (l: Belki ‘buoğur’ dır) Bir defa.

Buğuzlamak→بوغوزلامق (z, tr: buğuz بوغوز) Boğazlamak, zibh etmek.

Boğun→بوغون (z: boğun بوغن, tr: boğun بوغن) Mafsal.

Bok→بوق (z, tr: bok بوق) Necaset.

Bukavı→بوقاوی (l: bukavı بوقاوی) Payend

Boksak→بوقصاق (l: boksak بوقصق) ???

Boktak→بوقطاع (z) Serpuş, sarpuş.

Bök→بوک (l: bök بوک) Orman, gabe.

Bökten→بوکتن (l: bökten بوکتن) Kadına mahsus, ferace.

Bükri→بوکری (tr, l: bükri بوکری) Kambur, ahdeb.

Bügrük→بوگراک (l, tr, z: bükrak بوگراک) Böbrek

Büğremek→بوگريمك (z: böğradı, büğledi بوگرايدى, بوکرايدى) Kamburlaşmak, Bükülmek, ihdab.

Bükülmek→بوكلمك (l: bükülmek بکلمك, Eğılmek, ruku‘, ihdab.)

Bükmek→بوکمک (l: бүkti, бүkdüm بکتی, بکدم, tr: бүк بک) 1. Eğımek, kanburlaştırmak. 2. Eğırimek, fetil.

Bügi→بوگی (z) Yüğü, kere, seher.

Bol→بول (l) Çok, kebir, vasi‘, geniş?

Bolacak→بولاجاق (z) Olacak, olur, mümkün,

Bularistek→بولارستك (tr) Uçkur, teke.

Bulastırmak→بولاستيرمك (tr: bulaştur بولاشتر, z: bulaşturdu بولاشتردی) Alt üst etmek. 2. Telvis etmek.

Bularmak→بولارمق (z) (بلامق) ?? etmek, bey‘

Bulaşmak→بولاشمق (z) Melus olmak.

Bulaşmak→بولوشمق (yoksa بولوشمق mı?)_muavenet etmek, bulunmak. (Doğrusu buluşmaktır: بولوشمق)

Bulak→بولاق (z) Göl, ??

Bulamac→بولامج (z) Maruf yemek cinsi.

Bulamak→بولامق (l: buldı بıldı) Bulandırmak, hayzü’l-mayi‘

Bulan→بولان (z) Acur, bir cins kırmızı karaca veya koyun?

Bulanak→بولاناق (tr: bulanak, bulanuk بولاناق, بولاناق) Akere.

Bulanmak→بولانمق (tr) Akere.

Boluv→بولاو

Bulay→بولای (z) (بولغای) Olur, yekun.

Bulaydır→بولایدير (tr) Böyle, hakeza.

Boldırmak→بولديرمق (l: boldırdı بلدردی) Oldurmak etmek.

Buluşmak→بولوشمق (l: buluştu بلشتی) İttifak etmek.

Bulgadırmak→بولغادورمق (l: bulgadırdı بلغدردی) Bulandırmak, ??, tekdir.

Bulgamak→بولغامق (l: bulgadı بلغدی) Bulandırmak. (bulamak gibi)

Bulgan→بولغان (z) Karışıklık, fitne fesat.

Bulganak→بولغانق (tr) Bulanık, ??

Bulganmak→بولغانمق (tr) Bulanmak, ??

Bolgay→بولغای (tr) Bak: Bolay.

Bolgaymak→بولغایمق (B: bolgaytmak بلغایتمق) (l: bolgaytı بلغیتى) Bulandırmak.(Bolgadurmak gibi)

Bolgamac→بولغماج (l: bulgamac بلغمج) Bulamaç, aside.

Bulgu→بولغو (l: bulgu بلغو) ???.

Bülgürmek→بولگورمك (z)Dönmek , rücu‘ etmek.

Bulmak→بولمق (z: buldı بولدی, l: buldı بولدی, tr: bul بول(غل) Olmak, sarra.

Bulmak→بولمق (l: buldı بولدی) Vecd, yaften.(Türkmençe olup ‘tacık’ dır.)

Bölmek→بولمك (l: böldi بولدی, z: böldi بولدی) Ayırmak, taksim etmek, bölmek.

Buluc→بولوج (l, z) 1. Balon. 2.

Buluşlamak→بولوشلامق (z) İmdad kötürmek, ia’nete, ia’ne.

Buluşmak→بولوشمق (z, l: buluştu بولشتى) Yardım etmek, yardım etmek.

Bulut→بولوط (z, l: bulut بلوط) Sehab.

Bulutlanmak→بولوطلانق (z: bulutlandı (بلوطلاندى) (Gök) Bulut peyda etmek, gayyem.

Bulukluk→بولوقلق (z: bulukluk بلوقلق) Arbede, bolukluk eyledi, arbede.

Bölük→بولوك (tr, l: بلك, z: بولاك) Kısım, fırka.

Bulun→بولون (l: بلن) 1. Garet?, yağma, ganimet. 2. Kazanç, kesib. 3. Bir odaya mustakil.

Bulunlamak→بولونلامق (l: bulunladı بولنلدى) Yağma etmek.

Bölicek→بوليجك (l: bölicek بلجك) Kurt yavrusu. (Doğrusu ‘‘بوريجك’’ olsa gerektir ki kurtçuk demektir.)

Bulit→بوليط (tr: bulit بوليط) Bulut, sehab.

Bomak→بومق (l, z: budı بودى) Buluşmak, ihtiza?

Bon→بون (l: bon بن) Alık, abdal.

Bun→بون (بن) Ayıb, leke. (Sahib-i eser benek? Lugata bunun iştikakını beyan ettiğine bakılırsa aslı ‘بن’ ve ya کر dehal? Demek olan ‘بك’ olsa gerektir.

Bunamak→بونامق (l: bunadı بندى) Ate getirmek.

Bunut→بونوت (l: bunut بنت) Binek, merkub? (Bana göre olması ‘binek’ daha uygun gelmektedir.)

Buvarsık, buvan, buvuzlamak, buvun, buvbun→بووارصيق, بووان, بوووزلامق, بووون, بووون (l: boy بى) Bak: Boğarsık.

Boy→بوى (l: boy بى) Kamet.

Buy→بوى (z, tr, l) 1. Ankebut, retila, örümcek. 2. Akrep.

Boya→بويا (tr) Sabg, Fam, levn, boya, kara?

Boyacı→بوياجى (tr) Sabağ.

Boyamak→بويامق (z: boyadı بويادی, tr: boya gıl (غل)بویا) Sabg etmek.

Boyadlamak→بويادلامق (tr: boyadla gıl (غل)بويادلا) Kabul etmek.

Boyday→بويداى (z, l: boyday بیدی) Buğday, kamh.

Buymak→بويمق (l: buydı بیدی) Raks etmek.

Boynuz→بوينوز (z, tr: boynuz بينز) Kart, ??

Buyurcuk→بويورجوق (z) Seman? (Badana)

Buyurmak→بويورق (z: buyurdı بويوردى, l: buyurdı بيريدي, tr: بويور (فل)) Emr etmek.

Buyuruk→بويوروق (l, z: بيريق) Emr.

Buyumak→بويومق (z) Tesbih?

Boyun→بوين (l, tr: boyun بين, z: boyun بوين) Kat?

Boyun→بوين (ve دوکن (z) Dügüm, akde, boyun baylamak, düğümlemek.

Buyunduruk→بويوندوروق (tr: boyunduruk (بيندورق))

Boyunlamak→بويونلامق (z: boyunladı (بينلادی) بويونلدى, l: bunladı بئلدى, tr: boyunladı بونلادی) Boynuna urmak, safh.

(l, z) Boynuna sarılmak, gam?

Boy→بويى (tr) Bak : boy (kamet)

Bibi(beybi)→بیبى (l: bib بيبى) Büyük hemşire, abla.

Bit→بيت (z, l, tr: bit بت) Kehle, Kamle.

Bitek→بيتك (l: bitek بتك) 1. Altı delikli topraktan bir nevi kab. 2. Bal peteği,???. (Bildüümüz petek olacaktır.)

Bitlemek→بيتلمك (l: bitledi بتلدى, z: bitledi بتلادى, tr: bitle gil (غل)بتلا) Bitlerini ayıklamak.

Bitişi→بيتيشى (z) Hendam, endam, kametli?

Bitlenmek→بيتلنمك (tr: bitle بتلا) Kendi bitlerini ayıklamak.

Bitmek→بيتمك (l: biti بتى, z: biti بيتى) 1. Hitam bulmak. 2. Sürmek, (kemal bulmak), bitmek.

Bitemek→بيتيمك (l: bitedi بتدى) Yazmak, ketebe.

Bitivermek→بيتيورمك (l: bitirdi بتيردى, tr: bitir بتير, (غل)بتور) İkmal ve aklam etmek.

Bitük→بيتوك (l: بتك) Dar gözlü, ed-dıku'l-'ayn

Bitün→بيتون (l: بتن) Sahib-i tercumesinde nam ve کامل manasına gelen 'bütün' sağlam ve sahih demek olan 'بتن' dır.

Bitti→بيتى (l: بيتى)

Bitik→بیتیک (l, tr: bitik, بتك, z: bitik بیتیک) Yazı, mektup, kitap, name.

Bitik→بیتیک (z) Nebat, ot.

Bitikci→بیتیکچی (tr: bitkici, بتكجی) Yazıcı, katip, muharrir.

Bıçak→بیچاق (z, l: bıçak, بچق) 1. Sekin. 2. Çakı,

Bıçkı→بیچقی (z: بیچقی, tr: بچقی) Neşa

Bıçkırdı→بیچکیددی (z) Hayvanların hızlı nefes almalarında hasıl olan ses.

Bıçkuç→بیچقچ (tr: bıçkuç, بچقچ) Terzi.

Bıçmek→بیچمک (z: bıçtı, بیچتی, l: bitçi, بچتی, tr: bıç, بچ) Kesmek, kata' ve fiil etmek? 2. Ayırabilmek, hasad. 3. Araya girme, sokulmak, vest.

Bıçık→بیچیق (l: bıçık, بچق) Ekin, hasad?

Bir→بیر (z, tr, l: بر) Vahd, yek.

Biran→بیران (z: biran)

Birav→بیراو (z: birav)

Bırakmak→بیراقمق (z: bıraktı, بیراقتی) Atmak, rest, kovmak, lefh.

Birbuşaklı→بیربوşاقلی (z) Harf.

Birer(teker)→بیرر (z) Birbir.

Birşik→بیرشک (l: birşik, برشک) Vergi, ???

Birişmek→بیریشمک (برشمک) Biebirine veren, muata?

Birmek→بیرمک (l: birdi, بیردی, tr: bir gil بر (غل) Vermek, ita etmek.

Birkistvan??→بیرکیصطان??

Birnaçe→بیرناچه (z: birnaşa, برناشا) Bir nice, bir cünbüş hayal.

Biriktirmek→بیریکتیرمک (l: biriktirdi, برکتردی) Birleştirmek, bir yere getirmek, cem ve tevhid etmek.

Birle→بیرله (l) İle.

Birikmek→بیریکمک (z: birikti, بیرکتی) 1. Birleşmek, ittihad etmek. 2. Paranla ağzını kapatmak, iltiyam bulmak.

Birinc→بیرینج (z, fa: türkçesi: tutugan طوطرغان) Erz, pirinç.

Biz→بیز (z) Zamir-i şahsiyenin cem'in mütekellemi, biz, nahn.

Biz→بیز (l, tr) Bez, kerpas.

Biz→بیز (l, tr, z) Malum kunduracı aleti

Bizgak(veya irzak)→بیزغاق (z)

Bis ve Bisu→بیسو و بیس Bak: bes ve besu.

Biserek→بیسرک (l: biserek, یسرک, z: biserak, بیسرک) Ceml?, horosan ik ürgüçlü devesi.

Bisre→بیسره (l: bisra بسرا) Öndeki, ön, beriki.

Bislemek→بیسلمک Bak: beslemek.

Bisu→بیسو Bak: besu.

Biş→بیش (tr) Hamse, penç, beş.

Biş→بیش (z) Haka la Kemer, kuşak, bel.

Bişmiş→بیشمش (tr: bişmiş) Tabh olunmuş, muntabıh.

Bişmek→بیشمک (l: bişti بشتی, tr: biş) Tabh olunmak, intibah.

Bişirmek→بیشرمک (z, l: bişirdi) İntibah etmek.

Biğar→بیغار (tr) Pınar.

Biğın→بیغین (Bel, miyan, hasıra.

Bıkın→بیقین (l: bıkın) Bel, hasıra.

Biğar→بیگار (z) ‘Ayn-ı ma’, Kaynak, bunar.

Biger→بیگر (l: biger) Nakış, tiraz.

Bikit→بیکیت (l: bikit) Zift.

Bil→بیل (l: bil) İlim, danış.

Bil→بیل (l: bil) Bel, miyan, vest.

Bilcik→بیلجک (tr: bilcik) Kurt yavrusu. (mi?)

Biltirik→بیلیریک (bltrk) Harb levazımın muhafaza.

Bildir→بیلدیر (l, tr: bıltr) Geçen sene, el-amu’l mazi.

Bildir→بیلدیر (l: bıltr) Geçen, mazi. Bildirbil: geçen sene.

Bıldırcın→بیلدیرجین (l: bıldırcan) Seman, selva, malum kuş. (Türkmençe olub Kıpçakça ‘بیرجن’ derler.)

Bıldırık→بیلدیریک (l: bıldırık) Dert?

Bilezik→بیلزیک (l: bilezik) Sevar, bilezik.

Bıltr→بیلطیر Bak: bildir.

Bilek→بیلک (l: bilek) Said.

Bilgü→بیلگü (ve بیلور) (l: bilgü) Bileyecek taş.

Bilgeyin→بیلگهین (z: bilgen) Topuz, ???.

Bilge→بیلگه (l: bilge) Alim, dena.

Bilmek→بیلمک (z: bildi) Vakıf omak, alim, arif.

Bilvu(bilüv)→بیلوو Bak: bilek.

Bilemek→بیلهمک l: بلدی

Bilü→بیلو (l: bilü) Alim, danış.

Bile→بيله (l: bila) İle, maa.

Bilik→بيليك (l: bilik بلك, tr: bilik بليك) Alim, irfan, danış, malumat.

Bilik→بيليك (l: bilek بلك) Bile takılan silah.

Biliş→بيليش (l: bilegü بيلگؤ, z) Malumatlı, arif.

Binmek→بينمك (l: bindi بيندى) Rukub etmek, rakıb olmak.

Beyni→بينى (z) Dimağ, dehn –ı dimağ

Biya→بييا (z) Tuluk balik mi?

Biyale→بيياله (z: biyale بييالا, fa.) Kadeh, piyale.

Bıyık→بييق (z, tr) Şevarib.

Bıyek→بييك (z) Büyük, kebir, alem.

Bıyüci→بييوجو (z) Bığücü, sehan, sehair, dolandırıcı.

Bıyümek→بييومك(بييميك)etmek Bığü , dolandırmak.

Tabul→تابول (l: tabul تابل) Bir nev'i çocuk oyunudur.

Tacik→تاجيك (z) Tacir. (Asıl Türkistanda sakin ve ticaretle meluf iranîlerin ismidir.)

Tahta→تاخته (z, fa: tahta تخته) (Kürek 'كورك' ve sinek 'سينك' dahi delermiş.)

Tartmak→تارتمق (l: tartdı تارتدى) Çıkarmak, çekilmek. Tarta kafaya koyma.

Tarı→تارى (z) Hasır, nati'.

Taz→تاز (l) Arab, tazi.

Taze→تازه (l, fa) Tarı.

Taşan→تاشان (z) ??

Takı→تاقى (l: tacı) 1. Dahi, hem. 2. efdal, evvela. (Doğrusu __ tefzildir)

Talaşmak→تالاشمق (Bak: talışmak تالیشمق) Münazara etmek.

Taman→تامان (z)

Tan→تان (z) Yarın ve sabah. (Doğrusu sağır? 'تمانك' mübah değildir.)

Tana→تانانا (z, fa: tane دانه dir) Hebbe. (Aslı zekiyye'de 'تون' ve 'تين' dir.)

Tank→تانك (nazıl, misil, tesbih gibi)

Tangri→تانگرى Bak: tengri

Tayga→تايغا (ve طای) (tr) Tayı, hal.

Tebretmek→تبرتمك (z:tebreti تابرآتى, tr: teber gıl تبر (غل)) Oynatmak, tahrik etmek.

Tebrenmek→تبرنمك (l:teberdi تبردى, z: تابراند) Oynamak, kıvıldanmak, tahrik etmek.

Tebriş→تبريش (tr: tebriş تبرش) Oynama, hareket.

Tepsi→تپسى (z: tepsi تابسى) Sahan.

Tebgeç→تبگچ (l, z: tabgac تابگاج) Mahmur?
Mahmuz.

Tebi→تبل (l) Bak: tabul.

Tepmek→تپمک (z: tepti تپتى, l: tepti تپتى, tr:
tep gıl (تپ غل) Tekme vurmak, çifte atmakç

Tebeneği→تبنكى (z: tebengi تابانكى) Miter.

Tepe→تپه (l, tr: tepe تپا) Tel. (tr) teba? Ön
taraf, ens ve vfk mukabil?

Tebi→تبی (l: tebi تبي) Bak: tepi.

Tetru→تترو (veya تيترى (l: tetru تترو)
Dikmek, tetru baktı: dik dik baktı, Nazır
nazır hada??

Tetir→تتير (tr: ritet تتير) Dişi arab devesi,
enyanu'l arabiiye.

Tetik→تتيك (tr:tetik تتك) Zeki, fetin.

Tetik→تتيك (l) Gizli ve ???

Ter→تر (l, tr, z: ter تار) Irk.

Terazu→ترازو (ترزى) (tr, fa:) Mizan.

Terbes→تربس (l) Saye hükümdarı,
Zilaletü'l-mülk.

Terce→ترجه (tr: terce ترجا) Çabuk, seri, an,
acele ile.(Terekçe dahi denilir.)

Ters→ترس (l, z:teres تارس) Ma'kus, maklub.

Tersa→ترسا (l) Yehud. (farsî olub hristyan
demektir)

Terk→ترك (l) Çabuk, tez, serian.

Terek→ترک (l, z: tarak تاراک) Ağaç, nahle.

Türk→ترك Bak: تورک

Terkeletmek→ترکلتمک (tr: terkeleti ترکلاتى)
Ta'cil etmek.

Terkelemek→ترکلمک (l: terkeledi ترکلدى)
İsti'cal etmek.

Türkman→تورکمان Bak: تورکمان

Terkin→ترکين (tr: terkin ترکن) Çabuk, seri.

Terlemek→ترلمک (l: terledi ترلدى, z: terladı
ترلادى) Ter dökmek, taarruk.

Termek→ترمک (z: terdi تاردى) Toplamak,
diremek, yığmak , cem etmek.

Terme→ترمه (tr, fa) Acı turp, ficil.

Tere→تره (z: tera تارا) Maruf sebze, tere.

Tere→تره (z: tera تارا) Dere, vadi.

Teruşmek??→تروشمک (l:teruşdi تروشدى) Cehd
etmek?

Teri→ترى (l) Deri, cilt.

Terin→ترین (tr:terin ترين) Derin, amîk.

Tezek→تزک (l, tr, z: tezek تازاک)Hayvan
pisliği, süprüntü, fişkı, zıbıl.

Tezknemek→تزكنمك (l: tezkendi تزكندی, z:tezekendi تازاكيندى) __: duruşmak, arbde savaşmak.

Tezektemek→تازكتمك (z: tezeketmek تازكتمك, fa:tiz تيز) Ta‘cil etmek, acele ettirmek.

Tezlemek→تزلملك (l: tezledi تزلادى, fa:tiz تيز) İstica‘l etmek, sabr.

Tezmek→تزمك (l: tezdi تزدى) Sabır etmek.

Teze→تزه (l: teze ترا) Yumuşak, ???, naim.

Terinletmek→ترينتمك (l: ترينتى) Derileştirmek, taamik etmek.

Teşmek→تشمك (z: تاشدى, تشتى) Delmek, sekabe, gabene.

Teşik→تشيك (z: تاشاك, تاشك) Delinmiş, mencuş, delik, garbı.

Takı→تقى (l) Bak: تاقى

Tek→تك (z: تك) Ferd, tek.

Tek→تك (l) Rahat, sakin. Tek oturmak.

Tek→تك (z: tek تاك, fa:) Bağ kütüğü, asma, germ.

Tektürmek→تكتورمك (tekürmek) (l: tektürdi تكتوردى) Sükut etmek, ses çıkarmamak, (tındı ve ebsen)

Teker→تكر (z: teker تكار) Birer, tek tek olarak.

Tekenek→تكناك (z: tekenek تاكانك) Kuđa, diken, delu. (‘tekne’ lugatının ayındır.

Tekne→تكنه (z: tekene تاكانا, l: tekne تكنا) Fakir, nekir, tekne.

Tekut→تكوت (tr: tekut تكوت) Fariğ, işsiz, gayri meşgul.

Tekütmek→تكوتمك (tr: تكوت(فل)) Fariğ olmak, işsiz olmak.

Teke→تكا (l: teke تکا, z: teke تাকা, tr: teke تکا) Erkek keçi, teys.- tekeçük (tr: birinin küçüğü)

Telmek→تلمك (z: teldi تالدى) Delmek, sakıb etmek. (deşmek gibi)

Delürmek→تلورمك (z: telurdi تالوردى) Delirmek, çıldırmaq.

Teli→تلى (z, tr: teli تالى) Deli, çılgın, mecnun.

Telişli→تليشلى (z) Muktazi‘, lazım

Telik→تليك (z: telik تاليك) Delik. (Toprakta -- --_)

Telilik→تليليك (z: telilik تالىليك) Delilik, cinnet.

Telilenmek→تليلندى (z: telilendi تليلنمك) Çıldırmaq.

Telim→تليم (bak: تاليم) (tr: telim تاليم) Çok, kesir.

Telin→تلين (tr: telin تالن) Şakaktaki saç kıvrımı, ca't. ('tolun' döşek dahi denilirmiş.)

Temerru→تمرو (z: temerrü تمارو)

Temrev→تمور Demir

Temir→تمير (z: temir تَامير, tr: temir, demir تمر, دمير, I: temr تمر) Hadid.

Temirboz→تميربوز (z, tr) Demir kırını.

Temirbaş→تميرباش (l) Ucu demirli topuz.

Temir buğu→تميربوغو (l: temir beku تمربقو) ???, demir, buku.

Temirci→تميرجي (tr) Demirci, hadad.

Temir tırnak→تميرطيرناق (z) Çarih. (Bir silah veya alet olsa gerektir.)

Temirkazuk→تميرقازوق (z: temirkazuk تَمِرْقَزُوق, l: temirkazuk تَمِرْقَزُوق) Kutub, şemali, necmî. (İdrak sahibinin 'ceddi'diye tercümesi galattır.)

Temir kalkan→تميرقالقان (z) Tres hadid.

Ten→تن (l, z: ten تان, fa) 1. Cisim, ???2. Deri, cilt. (<تری>تار gün gibi)

Tenri→تنرى (l) Bak: tengri.

Tengri→تنرى (l, tr: tenri تنرى, tekri تنرى) İlah.

Tengiz→تنگيز (l: teniz تنز, z: tengiz تانگيز, tr: تنگيز, تنگيز) Yem, deniz.

Teniz→تنيز Bak: tengiz.

Tevlük→تولوك (tr) kör, a'ma.

Tevlügeç→تولوكچ (z: tevlugeç تاولوكچ, دولوكچ, تولوكچ) Tevlugeş, huddat, ???

Tülügün→تولون (l: تولون)

Tevün→تون (l: tevün) diş.

Teve kuş→تووقوش (z: teve kuş تاواقوش) Deve kuşu, neame.

Teyir→تيرمن (l, tr) Değirmen, tahun.

Teyir→تيرمه (l: tırma تيرما) Yuvarlak, değirmi, müdevver. Teyir yüzlü.

Teyin→تئين (tr: teyin تئين) Sincap, teyun.

Teve→تو (z: teve تاوا, tr: teve توا) Deve, ibil, ceml.

Time→تيمه (z: time تيمه) Her, kulli.

Tüb→توب (z, tr: түб توب) Dib, ka'r, kök, asl.

Toprak→توپراق (tr) Toprak, tin.

Töbge→توبكه (z: töbke توبكا) Katı, Kuş kursağı??

Töbe→توبه (z: töbe توبا) Yığın, gömme.

Töpe→توپه (z: töbe توبا) 1. Tepe, til. 2. Başın yukarısı, tepesi----_

Töpe kaz→توپه‌غاز Tepeli kaz, ördek.

Tütsü→توتسو (l) Tütsü, buhur.

Tutuşmak→توتشمک (l: tutuştu توتشتو, tr: tutuş) Niza' etmek, tutuşmak.

Tutulmak→توتلمق (z: tutıldı تتلدى) Kudde.

Tutunmak→توتوندى (z: tutundu توتوندى)

Tutuk→توتوق (l: tutuk تتق) Boğazlamak gibi.

Tütün→توتون (l, tr: tutun تتن) Duhan, duman.

Tübelemek→توبلمک (l: tübeledi توبلدى) Döğüşürmek, te'mil.

Tütünlemek→توتونلمک (tr: tütünle gil تتنغلا) (فل) Dumanlamak, tütsülemek.

Tur→تور (z, l: tur تور) Makam, şerefli yer, sadr.

Tür→تور (z) 1. Nev'i, cins, türlü. 2. Adet, resim, ayın.

Turp→تورپ (l: turp ترپ) Necl, turp.

Türli→تورلى (l: türli تولى) Büyük eye.

Tört→تورت (l: tört تورت) Erbaa, çehar.

Türk→تورك (l: türk ترك)

Türk eri→تورکرى (tr: türk eri ترکرى) (türk-eri) Türk, türk uşağı.

Türkmen→تورکمن (l: türkmen ترکمن) Türk kavmine mensub adam maruf bir büyük şahıs.

Torlak→تورلاق (tr: torlak ترلاق) Sargı, dolan, lifafe. (lefifeler)

Türlü→تورلو (l: türlü ترلو) Nev'i,???, cins, türlü: türlü işe girdi.

Töre→توره (z: töre تورا) Adet, kanun, ayın. (İbranice: töre, torat, ar: tefra, hemiş dahi denilirdi.)

Törelî: تورالى (z: törelî تورالى) ???, müretteb, nizamlı.

Türemek→تورمک (l: türedi توردى) (Ağaç ve saire) Gars etmek.

Toz→توز (l) Yaylaya sarmağa yarayan bir çeşit ağaç kabuğu.

Tüz→توز (z) ???

Tüzel(t)mek→توزاتدى (z:tüzetti) توزاتى, tr: tüzet توزات) 1. Düzeltmek, düz etmek 2. Islah ve tedil etmek. 3. Sıralamak, dizmek.

Tüzlemek→توزلمک (l, z:tüzeldi) توزالدى Bak: düz etmek.

Tüzenmak→توزاندى (z: tüzendi) توزانمک Nizama konmak, ??? ve tanzim olunmak.

Tüzenlik→توزنلىك (z: tüzelik) Eman, emniyet, asayiş.

Tüzemek→توزەمەك (z:tüzedi) Zib ve tanzim etmek, sıralamak.

Tüzmek→توزمەك (bak: tuzmak) Dayanmak, sabr ve sebat etmek.(toktamak gibi)

Tuş→توش (مفخم) (z, l: tuş) Göğüs ve arkanın yukarı kısmı, zur.

Tüş→توش (z) Rüya, menam.

Tuşer→توشەر (z: tuşer) Sekal?? (Hayvanın bir veya üç ayağında ki sekil Hayvanın ayaklarını bağladıkları)

Tüşek→توشەك (z:tüşek, l, tr:tüşek) Yatak, tarh, firaş.

Düş körmek→توش كورمەك (z) İhtilam olmak.

Tüşman→توشمان (z, fa) Düşman, aduvv.

Düşmek→دۈشەك (l:tüşti, düşti) (tr: düşmek, nuzul etmek, sükut etmek.)

Töşemek→توشەمەك (l: tüşdi, tr: tüşe) (z: Döşemek, tarha ve firaş etmek.)

Toklı→توقلى (veya طوقلى) (z: tokıl) Bir yaşında kuzu.

Tüketmek→توكنمەك (z: tükrtti) Bitirmek, İfna' etmek.

Tök→توك (z) ???, Tüy.

Tük→توك (z) Mihnet.

Tökelemek→توكلەك (z: tökleli) (كوتلمك) (توكلاندی) Muhaneslik etmek, tahannüs.

Tükelenmek→توكلنمەك (كوتلنمك)

Tükürbek→توگوربەك (z: tükürbek) Değirmi , müdevver.

Tökmek→توكمەك (z: tökti, tr: tök) Dökmek, ???, akıtmak, sab etmek, hab,keb

Tökmek→توكمەك (veya توگومك) (z: tökti, tr: tök, töktür) Ayırmak, dağıtmak.

Tökme→توكمە (tr: tökme) 1. Döğme, rezze, paye kesim. 2. Dolandırmak, gubar.

Dögünmek→توگونمەك (z: tükandi, tükendi) (تكندى, توگاندى)

Tügü→توگو (l) Döğme, rezze.

Tükürmek→توگورمەك (l: tükürdi, tr: (غل) تکر)

Tügümek→توگومەك (l: tügüdi) Ayırmak, dağıtmak. (Dökmek gibi)

Tükürük→توگوروك (z) Yezak.

Tükülemek→تونكولمەك (bak: توكلمك) (z) Me'yus olmak, ümidini kesmek.

Tüki→توكى (z) Caft (Deri demek olan 'جفت' mıdır?)

Tülkü→تولكى (ya تولكى) (z: tülkü, tr: tülkü, l: تلکو, l: tülki) Sa'leb, rubah.

Tülkün→تولكون (l: tülkün) Bak: تولكون

Tülmek→تولمك (z: tülme) Azm ve kasd etmek.

Tülük→تولوك (l: tülük) (Tülük diğerlerinde 'تولوك' köp, ama.

Tevm→توم (l) Döğme, rezze.(???)

Tümrü→تومرو (veya دومرى) (z: tümrü) Davul, zamine.

Terke→تركه (tr: terke) Cariye, halayık. (Karnak, kıravaş)

Tümlemek→تولمك (Bak: tümelemek)(l: tümledi) Dügmelemek.

Tümen→تومن (l: tümen) On bin miktarı kese akçe.

Tümütmak→توموتق (tr: tümat) Toplanmak, ???.

Tun→تون (z, l, tr: tun) Gece, leyl, tün, gece yarısı, nüsu'l-leyl, dün. ems.

Tuna→تونا (veya تونه) Dün, ems.

Töndürmek→توندورمك (l: töndürdi) (Töndürmek)

Tönüşmek→تونگشمك

Tönglük→تونكلك (z: tonklok) Şetak, şettak.

Töngülmek→تونكولمك (z) Meyus olmak, ümidi kesmek.

Tönlük→تونلك (l) Devru'l-kaime, sufe idaresi.

Tünle→تونله (l: tünle) Gece, geceleyin, leylen, gece vakti.

Tönmek→تونمك (z: tönme) Dönmek, rücu' etmek. (kayıtmak gibi)

Tönemek→تونمك (l: tönme) Gecelemek, geceyi geçirmek, beytut etmek, yatmak.

Tüve→توه (z: tüve) Deve, cemel.

Tüvüşük→توووشوك (z) Bezir, tohum. (urlud gibi.)

Tüyana→تويانه (bak: tüyane)

Tüyra→تويرا (z) Zemin? (olup şeke dahi denirmiş)

Tüyme→تويمه (z: tüyme) Dügme, zerre.

Tüymelemek→تويمهلمك (z: tüymeledi) Dügmelemek, tezrir etmek.

Toynak→تويناق (tr: toynak) Tırnaklı hayvan, tırnaklı, hafir.

Tüyün→تويون (z) Dügüm, akde.

Tipi→تیپی (l, tr: tibi تیبی) Karlı rüzgar.

Tibiz→تیبیز (l:tibiz تیبیز) Çorak yer.

Titremek→تیتردی (z: titredi تیتردی, tr: titre تتر) İrtiad.

Titremek→تیترماق (z: تیترماق, tr: تترما) 1. R'ade, titreme. 2. Zelzele.

Titmek→تیتمک (z: titti تیتتی, tr: tit تت) Kollarını yolmak, ??? veya otlarını koparmak.

Tirazu→تیرازو (z, fa) Terazı, mizan.

Tirsek→تیرسک (z: tirsek تیرسک, tr: tirsek ترسک) Dirsek, merfik. (Çağanak, z: چیغاناق tr dahi derlermiş.)

Tirek→تیرک (l: tirek تیرک) Direk, 'imad.

Tirgizgin→تیرگیزگان (z:tirgizgen تیرگیزگان) İhya eden, muhyi.

Tirgizmek→تیرگیزمک (l: tizgizde تیرگیزمک) Diriltme, 'iaşe etmek.

Tirlik→تیرلک (l: tirlik تیرلک) Dirlik, hayat.

Tirlemek→تیرلمک (l: tirledi تیرلدى, tr: tirdedi تیرلدى, tr: tirle تیرل) Dirilmek , yaşamak, hayatta olmak.

Tirlemek→تیرلمک (z: tirlemek تیرلمک) Yaşamak, hayat.

Tırnak→طیرناک (tr: tırnak ترناق) Tırnak, Zufr (zıfr).

Tiri→تیری (l, tr: tiri تیری) Zinde, hayy, diri.

Tirmek→تیرمک (l: tirdi تیردى) Yaşamak, diri olmak.

Tiz→تیز (z, l, tr: tiz تز) Diz, rukbe.

Tiz→تیز (l) Seri', çabuk.

Tizgin→تیزگین (l, tr: tizgin تزگین) 'İnan, dizgin.

Tizginlemek→تیزگینلیمک (l: tizginle تزگینلیمک) Eyerini kayışına bağlamak.

Tizlik→تیزلک (z) Dize mahsus küp veya zirrih, dizlik.

Tizinmiş→تیزنمیش (z) Dizilmiş, manzum

Tizik→تیزیک (z) Dizilmiş, mesluk.

Tiş→تیش (z, l, tr: tiş تیش) Diş, sin, dendan.

Tişikmek→تیشیکمک (z: tişikti تیشیکتی) Şüphe etmek, iştek.

Tişlemek→تیشلیمک (tr: tişladi تیشلادی) Dişlemek, ısırmaq, 'azz. (asırmak gibi.)

Tişlemek→تیشلیمک (z: idalşit تیشلادی) Kızarmak, inşivay.

Tiş→تیشى (z, l, tr: tişi تیشی) Ünsa, diş, diş deve, naka.

Tıkmak→تیقمق (z, tr: tıq (غل)) Kapamak, sed etmek, doldurmak.

Tik→تیک (z) Dik, na‘betu’l kıyam(Bu kelime dik sokum= lokma-i token)

Tik→تیک (z) Dik .

Tik ot→تیک او ط (l: تیک او ط)

Tikmek→تیکمک (l: tıkti تیکتی, z: tıkti تیکتی, tr: tik تک) 1. Dikmek, hayat. 2. Yutmak, teklim.

Tikic→تیکیک (tr) Dikiş, şevk.

Tikici→تیکیکی (tr) Dikici, terzi.

Tiken→تیکن (tr) Tiken:

Tiknek→تیکنک (l: tiknek تنک, tr: tikenek طکانک, z: tikenek تیکاناک) Dikiş, şevk.

Dikecek→تیکهچک (l: tikecek تکچاک) Hınab.

Til→تیل (z, l, tr: til تل) Dil, lisan, zeban.

Tılak→تیلاق (tr: tılak تلاق) Bazır, dılak.

Tilsiz→تیلسیز (z: tilsiz تیلسیز, l: tilsiz تیلسیز) Dilsiz, ahres.

Tilrek→تیلرک (z) Tarraka, halka.

Tilkuş→تیلوش (z) Katkat (Sürtle yürüyen bir tür kuş cinsi mi?)

Tilki→تیلکی (l: tilkü تیلک) Sa’leb. (Bak: tilkü)

Tilmek→تیلمک (tr: til تل) Delmek, sakb.

Tilmac→تیلماج (z) Tercüman.

Tilenci→تیلنجی (z) Sail, geda, dilenci.

Tilenmek→تیلنمک (z: tilendi تیلندی, tr: tiler تیلر (غل)) Tes’il etmek, dDilenmek.

Tilemek→تیلیمک (z: tiledi, tildi تیلیدی, tr: til تیل) Dilemek, şakk etmek.

Tilemek→تیلیمک (z: tiledi تیلیدی, tr: tie تیل (غل)) İstemek, taleb etmek.

Tin→تین (l: tin تن) Ruh, can.

Tintemek→تینتیمک (z: tintedi تینتیدی)

Dürtmek, önünde vesaire delip koşturmak, sıçratmak, ???, nebeşe, nekaze, nehase.

Tiniş→تینیش (z: tiniş تنیش) Asayış, sulh, istirahat: tiniş buldu.

Tinlenmek→تینکلیمک (z: tinledi تینلیدی) Dinlenmek, istirahat etmek.

Tinmek→تینمک (l, z: tindi تیندی) 1. Durmak, kesmek, dinmek. 2. Vurmak, isabet etmek. (Tuhfetu’z-zekiyye’de bir yerde noktasız fakat ‘nun’ fiilinde ‘tidi’ olup ‘şeva’ kelimesiyle tercüme olunur ki yitirmek ‘یتیبیرمک’ ya urmak ve yaralamak değildir.)

Ca→جا (Tuhfetu’z-zekiyye-i sahibi bu lafzi ‘şaklı شاقلی’ veya ‘çaklı چاقلی’ müradifiyle beraber ‘قدر’ diye tercüme ediyorlar. Miktar yapan ise ‘ca’ edatından ibaret olsa

gerektir. ‘Çaklı چاقلى’ ise ‘çağ’ olup, muayyen vakit ve saat takdir manasına gelebilir.)

Çapar→ چابار (l: ceber جبر, z: şabar شابر) Hasta veya yaşarır (göz). (Tuhfe sahibi buna göre ‘لیق’ manasını veriyor, ki buna asıl manası yoktur.)

Çaparlı→ چابارلى (l: çabarlı چبرلى, z: cabarلى جابارلى) Gözü yaşarır ve hasta (adem)

Çapak→ چاپاق (l: چپق) Maruf göz yaşlığı, dum‘

Çapaklı→ چاپاقلى (z: şapakلى شاپاقلى) Gözünde çapağı olan, ağlamış.

Çapanmak→ چاپانمق (l: cabandı جیندی) Birden hücum ve cehd etmek.

Çapalamak→ چاپالامق (z: şabaladı شابالادی) Yakınlaşmak, tekrub etmek.

Çapmak→ چاپمق (l: cabati جبتى, z: şabu شابو) Uruba, yerden kesmek. (Tuhfe sahibi yardım ve saire manasını dahi diyor ki beid görünüyor.)

Çaplamak→ چاپلامق (tr: cabala جبالا) Vurmak. ((غل) شبالا)

Çaput→ چاپوط (l: cabut جبوط) Herem (İnce yağmur mu yoksa ???) Paçavure.

Çat→ چات (l: cat جات) Cübbe.

Çatal→ چاتال (z) Şu‘be. (bağanak gibi)

Çatlamak→ چاتلامق (l: çatladı چتلادى, tr: şatladı شاتلادى) Sesle patlamak, korkma.

Çatlavuk→ چاتلاووق (z: şatlavuk شاتلاووق) Fındık? Fıstık.

Çatlanmak→ چاتلانمق (z: şatlandı شاتلاندى) Patlamak, tafarruk.

Çapçı→ چاپچى (l: şabşı شېشى) Birden hücum eden seriyye.

Çatmak→ چاتمق (l: catı جتى) Dikişin iki tarafındaki şeye kavuşturmak: kan çatı?

Çatuk→ چاتوق (l: çatuk چتق) Kavşmuş, bitişmiş, kaba çatık kaşlı.

Çatır→ چاتير (l: çatır جتر) Çadır, otağ, hargah. (bak: çatır چاطر)

Çatırgı→ چاتيرغى (z: çatırgı چترغى) Hayvanların boynuna takılan çingirak. (Çatık dahi denilirmiş.)

Cac→ چاج (l) Arm, buğday vesaire veya kum yığını.

Caca parmak→ چاچاپارمق (l: cacaparmak جچاپارمق) Ermez parmak?? Hınsar. (serçe parmağı)

Cacılık→ چاچلىق (l: cacılık جچلق) Madde-i anifeyi bakın.

Cadı→جادی (l, z: cadı جاضی) Sahir, büyücü.
(Tuhfe sahibi 'sihir'diye tefsir ediyorsa da gulat olacaktır.)

Çadır→چادیر (l: cadır جادر, z: çatır جاطر) Hayme.

Çarpmak→چارپمق (l: çarptı چربدی) Sille ve tokat vurmak, latm.

Çaruk→چاروق (l: çaruk جرق) Maruf ayakkabı, çarık.

Çaşut→چاشوط (l: çaşut چشوط) Casus, çaşıt.

Çağa→چاغ (l: çağa چغا) Kuş yarusu, palaz, pilic.

Çağal→چاغال (tr: çağal چغال) Çakal.

Çağan→چاغان (l: çağan چغن) Doğan.

Çağırmaq→چاغرمق (tr: çağır gıl چغر (غل) Çağırmaq, ciyak.

Çağıldılık→چاغیلق (l: çağıldılık چغلطلق) Koyunların yününe yapışan tezek..

Çağnak→چاغناق (l: çağnak چغنق, z: çağanak چاغاناق) Dirsek, mirfak.

Çağır→چاغیر (z: çağır شاعر) Şarap, hamer.

Çak→چاق (z: çak شاق) Zaman, vakit, mevsim.

Çakal→چاقال (z: çakıl شاقال)

Çakır→چاقیر (z) Şarap, hamer.

Çakır gözlü→چاقیرکوزلو (چقیرکوزلو) Züayn-i zerkaı, mavi gözlü.

Çakır göz→چاقیرکوز (z: çakır göz شاقیرکوز) Aynalı, kötü göz.

Çakırık→چاقیریق (tr) Bak: çıkırık.

Çaklak→چاقلاق (z: çaklak شاقلاق) Sığıd (r)

Çaklı→چاقلی (z: çaklı شالی) Kader. (zaman ve kavli mukarrer)

Çakmar→چاقمار (veya جو قمار, tr: çakmar چقمار) Bahir.

Çakmak→چاقماق (l: çakmak چقماق) Kıdah, zenad.

Çakmak→چاقماق (z: çaktı چقتی, l: çaktı چفتی, tr: çak چق)

1. Çakmakla ateş tutuşturmak, iştika etmek.
2. (l) İşaret etmek, gar.

Çal→چال (tr, l) Açık al (at) Aşkar.

Çalğalanmak→چالغالانمق (z: çalğalandı چالغلاندى) Çalkalanmak, tefelluk. (kaykanmak gibi)

Çalkanmak→چالقانمق (l: çalkalandı چالقاندى) Çalkanmak, ızdırıp, çalkalanmak, mürrür.

Çalkın→چالقین (l: çalkın چلقن) Bultlu ve kararmış (gün)

Çalkamak→چالقامق (z: şalkadı شالفادی)

(Baykadı gibi, sahibi eser bunu حصى diye tercüme ediyorsa da manası ‘hazır’dır.)

Çalmak→چالمق (l: çaldı چلدى, z: şaldı شالدى, tr: çal چال) Çalgı çalmak.

Çalııt→چالیت (tr: çalııt چالیت) Şen, neşat.

Çalış→چالیش (z, tr: çalış چالیش) Mukatele, vurmak.

Çalışmak→چالیشمق (tr: çalış چالیش) Mukatele etmek, vuruşmak.

Çalık→چالیق (tr: çalık چالیق) 1. Azgın, sert. 2. Kılıç yarası yarası olan (adam).

Çamur→چامور (z, l: çamur چمر) Tîn, dahl.

Can→جان (tr, z, fa) Ruh.

Çanak→چاناق (z: şanuk شاناق, l: çanak چنق, tr: چناق)???

Canbaz→جانباز (z, fa) Pehlivan.

Çanlık→چانلق (l: چنلق) ?? sandal,maune.

Çav→چاو (l: چو) Çerh, feryad, bağırma. (‘Sît’ ve ‘şöhret’ manasına geldiği malumdur.)

Çavuş→چاوش (l: çavuş چاوش) Hükümdarın bir sınıf hademesinde memur.

Çavlı→چاولی (z: çavlı چولی) Şöhret, sit.(Doğrusu ‘şöhretli’ olsa gerekir.)

Çavli→چاولی (tr) Tutmaca mahsus bir nev’i kab.

Çavırcı→چاویرجی (bak: çevirci) (z)

Çeper→چپر (z) Göz ve dudaklarında beyaz olan çil (At).

Çepen→چپن (tr: çapan چپان) Çıban. (Türkmence)

Çetlemek→چتلمک (tr: çayla چتلا)Çatlamak , kırmak.

Çetleyik(çetlik)→چتلیک (tr: çetleyik چتلیک) Fıstık, fındık gibi kırılan şeyler. (Çatlavun gibi)

Çetuk→چتوک (tr: çetuk چاتک, l: çetuk چتک, z: çetuk چاتوک) Kedi, senu, kıt.

Çeçek→چچک (z) Bak: Çiçek.

Çerpi→چرپی (l: çerpi) Fikrin ucu, tarafu’l kadib.

Çerez→چرز (z: şaraz شاراز)Şaraz , meze, çerez, nukul.

Çeçen→چچن (z: şaşan شاشان) Fasih?

Çeri→چری (l: ceri چری, tr: çeri چری, z: şaru شارو) Asker, ordu.

Çerik→چریک (l: çerik چریک) Asker, ordu.

Çes→چس (tr: cas جاس) Duman, sis, pus.

Çeft→چفت (tr) Peynir?? (Börümcük Peynir gibi ??? harkeesi meçhul.

Çeker→چکر (L: çeker چکر) Şeker. (Şübhe dahi gulat olursa, yazılmayıp, bilmeyip doğrusu şeker olacaktır.?)

Çekirdek→چکردک (l: çekirdek چکردک, tr: çekirdek چکردک, چدرک, z: çakirdak چاکرداک) Nev'i çekirdek.

Çekirge→چکرکه (l: çekirka چکرکا, tr: çekirka چکرکا, z: çekirka چاکرکا) Cerad, çekirge.

Çekertige→چکرتیکه (z: çekirtke چاکارتکا) Çekirge.

Çeklenmek→چکلنمک (l: çek çeklendi چک چکلندی = paranla uzadı.)

Çekmek→چکمک (l: çekti چکتی, z: çekti چاکتی) Cezb ve cira etmek.

Çekuc→چکوج (l: çekuç چکچ, tr: çakuc چاکوج, z: şakuş چاکوش)Çekiç , mıtıra.

Ciç→چیچ (l: ciş چیش) İki yaşında.

Ceke→چکه (l: ceka چکا) Yazılar üstündeki nokta.

Çeke→چکه (z: çaka چاکا) İki boyun damarı

Çele→چله (l: cela چلا) Az, bir miktar, bir çele.

Çelece→چلهجه (z) Azıcık.

Çalpan→چلپن (z) Küf?

Çelik→چلیک (l: çelik چلیک) Çocukların oynadığı çelik çomaktaki çelik.

Çemçe→چمچه (l: çemça چمچا, tr: çemşa چمشا) Havuz, küçük kovata, mağruf. (bakın: çomça)

Çemret→چمرت (bak: جومرود) (l, fa: cevamerd جوامرد) Sahi, kerim.

Çemlemek→چملمک (l: cemledi جملىدى) Çömlemek.

Çemmek→چممک (l: cemdi جمدى) Çimmek.

Çemen→چمن (l, tr: çemen چمان) Çimen.

Çemidmek→چمیدمک (l: cemdi جمدى) Çimdiklemek.

Cender→چندر (bak: candar جاندار)(l) ??

Cendermek→چندرملک (bak: جاندارمق) (l: cenderdi چندیردى) Uzaklaşmak, çekmek, naks

Cenk→چنک Arkası koyu.

Cene→چنه (l: cene چنا) Mihaffetü'ş-şeyh.

Cenik→چنیک (z: چانیک) Çıngırak, haml.

Cihan→چحان (z, fa)

Çevrilmiş→چورلمش (z: çevrilmiş چورلمش) Maklub.

Çevrinmek→چاوروندی (z: çavrundi) چورنمك
Çevrilmek, dönme, dar. (___, ايلنمك, ايلامك)

Çevre→چوره (z: şavra) K1y1,
sevb,kenar, haşiyetü's-sevb.

Çevremek→شاوردی (z: şavırdı) چورهمك
Dönmek, dolaşmak.

Çevirmek→شوریدی (z: şavurdi) چويرمك
etmek.

Çıban→چبان (z) Akreb.

Çinenmek→شاینادی (z: şaynadı) چيننمك
Çiğnemek,

Çob?→چوب (z: şob) چوب (l: çob) İri kova

Çübrek→چوبرك (l, tr: çübrek) Sevb,
libas.

Çübün→چوبون (l: çübün) Çenberli
kova, tereşşuh.

Çüçkürmek→چوچکورمك (l: çüçkürmek
چچكرمك) Aksırmak.

Cevr→چور (l: çer) Sefalet, şeka'

Çörek→چورك (z)???

Cevreli→چورلی (l: çerli) Şekavet
sahibi, şaki, sefil.

Çoba→چوبا (z: şoba)

Çürçek→چورچك (z: şurşat) Zarure. (شورشات)
Yoksa 'zarure' manası' sefalet mi?)

Çorak→چوراق (z) Tozlu ve gubar yer, ???

Çürük→چوروك (l: چرك) Bozuk,

Çürümek→چورومك (l: چردی, tr: چورودی)
Bozulmak, (hiç okunmuyor)

Çuçka→چوچقه (tr: çuçka) Domuz
yavrusu.

ÇözülmeK→چوزلمك (l: çözüldi) چزلدی
ÇözülmeK, hal olunmak, çöngе.

Çözmek→چوزمك (l: çözdi, tr: çöz) چز
Hal etmek.

Çüş→چوش (l: çüş) Merkebi dürtmek
emrinde, müsta'mel nida.

Çoğalmak→چوغامق (tr: çoğaldı) چوغالدى
Tekessür etmek, tezayüd etmek.

Çoğan→چوغان (l: çoğan) İsnad.

Çoğrat?→چوغرأت (l: çoğrat) Ateş
seven, ???

Çoğramak→چوگرامق (z: şoğradı) شوغرادى
İskirtmek, tekarruz.

Çok→چوق (l: çok) Kesir,
bisyar.

Çokramak→چوقرامق (l: çokradı) چقرادى
Tencere kaynatmak, ses çıkartmak.

Çokmar→چوقمار (l: çokmar چقمَر, tr: çokmar (چوقمار) 1. ??, topuz. (Çomuk pulat, balta, sarana, lakin gibi)

Çokmar→چوقمار (bak: چاغمار Bahil, hasis.

Çukur→چوقور (z, l: çukur چقر) Hufre, çora?

Çük→چوک (l: çük چک) Zeker.

Çomak→چوماق (l: çomak چمق, tr: çomak (چماق) Başlı değnek.

Çomalı→چومالی (z) Murabba,

Çömçe→چومچه (tr: çömça چمچا) Kaşık,

Çömlek→چوملك (l: çömlek چمك, tr: çömlak (شوملا, شوملا, شوملاك z: şömlek, şolmak

Çömlmek→چوملمك (l:çömeldi چملىدى)

Cömert→جومرت (l: cömert جمرت, z: cömert جومارت) Kerim, sıhhi.

Çomuk→چومق (l) Topuz, dirsek.

Çömmek→چوممك (z:çömdi چومدى) Dalmak, gats etmek.

Çulhacı→چولحاجى (z: çulhacı چولحاجى) Dokumacı, hayık.

Çunak→چوناق (z) Kulağı kesik, kulaksız.

Çönge?→چونك (tr: çöngе چنكا) Közsüz, kör.

Çuval→چووال (z: şuval شووال) Tilis, girare.

Çuvalduz→چووالدوز (l:çuvaldız چولدنز)

Çuv→چوو (l: çuv چوو) Çivi.

Çuyenmek?→چوينمك (z: şeyna شينا) Çiğnemek, medğ

Çiban→چيبان (l: çıban چبان, z: şiban شيبان) Duml.

Çicuk→چيچوق (tr: çiçuk چيچوق)

Çipçik→چيچيچيق (z: şibşuk شيبشوق) Serçe, usfur.

Çıplak→چيپلاق (z) Uryan.

Çıpldamak→چيپلدامق (z: çıplıdadı چيپلصادى, (جبولداى) Ruşvet???

Cibi→جيبي (l: cıbı جبي) Koyu süt,

Cibic→جيبيچ İki yaşında

Cıbılık→جيبيليك (l: جبلك) Çabuk.

Cibin→جيбин (l: cıbin جبن, tr.cıbin جبن, z: şibin شيبين) Sinek, zebab.

Çıçalak→چيچالاق (z: çıçlak چيچلاق) Küçük parmak, hansar

Çibinsürecek→جيбин سورەجك (z: şibn süreceк (شبن سوراجاك)

Cibinlik→جيбинлик (z: şibinlik شيبينليك) Sinek kovacak alet, ???

Çitak→چيتاك (tr: çitak چتاك) Kafes, kafas.

Çiçek→چيچك (l: cicek جيجك, tr: çiçek چيچك, z: çiçak چيچاك) Zehr, şekufe.

Çiçek→چيچك (z: şişek شيشاك) Çiöek hastalığı, cederi.

Cice→چيچه (l: cica جيجا) (Çocuk lisanında) Anne.

Cebr→جبر (l: cebr جبر) Çocuk oynunda aşık.

Cebra→جبرا (z) Fa: Hasır, burya.

Cebra→جبرا (l: cebra جبرا)

Çırağ→چيراغ (l, fa: çırağ چيراغ)

Çırak→چيراق ???

Çirci→چيرجي (z) ‘Ata, çerçi.

Çirdek→چيردك (tr: çirdek چيردك) Bak: Çekirdek.

Çirkeme→چيرکمه (l: çirkema چيرکما) Tavada kızartmış börek nevi’.

Çirkin→چيرکين (l: çirkin چيرکين, tr: çirkin چيرکين, z: çirkin, şirkin چيرکين, شیرکن) 1. Vahşi, yabani. 2. Pis, mundar.

Çiçe→چيچه (tr: çiça چيچا) Teyze.

Cırlak→جيرلاق (l: cırlak جيرلاق) Menar. (Doğrusu ‘حيرالق’ olsa gerekir.)

Cırlak→جيرلاق (l: cırlak جيرلاق) Küçük cetvel.

Cırlamak→جيرلامق (l: cırladı جيرلادی) 1. Çağlamak. 2. (çokça ağlamak) İnlemek, bağırarak.

Cırlavuk→جيرلاوق (l: cırlavuk جيرلاوق) Bir cins kuş.

Cirmenmek→چيرمك (tr: çermen چيرمان)

Cızlaşmak→جيزلاشمق (l: cızlaştı جيزلاشتی) Şikayet etmek, şekvi etmek.

Çizmek→چيزمك (tr: çizmek چيزمك) Yazmak, tahrir etmek, hat, çizgi çekmek.

Çizi→چيزی (l: çizü چيزو) Çizgi, hat.

Cise→چيسه (l: cise چيسا) Uzun süren yağmur.

Cisemek→چيسه مك (l: cisedi چيسدی)

Çigan→چيغان (l: çığan چيغان) Behil, hasis.

Çıgay→چيغای (yahud چيغای) Fakir, yoksul.

Çığırmaq→چيغيرمق (l: çığırdı چيغيردی) Çağırmaq, sah.

Çik→چيق (l: çik چيق, z: şik شيق) Çik, mey, nida, şebnem.

Çıkarmak→چيقارمق (z, tr: çıkar چيقير) 1: çıkardı چيقردی İhrac etmek.

Çıkanak→چيقاناق (tr) Dirsek. (Çanak gibi)

Çıkarak→چيقراق (z: çıkarak چيقراق)

Çıkrık→چىقراق (l: çıkrık چقراق) İplik eğiirmeğe mahsus mağruf dolap.

Çıkmar→چىقمار (l: çıkmar چقمر) Behil, hasis.

Çıkmak→چىقمق (z: çıktı چىقتى, l: çıktı چىقتى, tr: çık gıl(کل) Huruc etmek, tulu' etmek, yükselmek, suud etmek.

Çıkmak→چىقمق (l: çıktı چىقتى) Bağlamak, sarmak, çıkın yapmak.

Çıkış→چىقىش (z) Huruc.

Çıkıt→چىقىط (z) Peynir, cübün

Çikin→چىقىن (z, l: çıkın چقن) Kese, surre.

Çig→چىگ (tr, l: çig چىگ) Çiğ.

Çikit→چىكىت (tr, l: çikit چىكت)

Çikit→چىكىت (l: çikit چىكت) Pamuk çekirdeği.

Çil→چىل (l: çil چىل) Maruf kuş.

Çile→چىله (l: çila چىلا) Uzun süren yağma.

Çilemek→چىلهمك (l: çildi چىلدى) Devamlı yağmur yağmak.

Çileyik→چىلەيك (z: çilayik چىلايك) ??

Çim→چىم (l: çim چىم) Üstü otlı toprak tezeği.

Çimdirmek→چىمدىرمك (z: çimdir چىمدىر) Kaşımak.

Çimdilamak→چىمدىلامق Bak:

Çimdilemek→چىمدىلمك (l: cimdiledi چىمدىلەدى) Kaşımak, (Çimdikleme)

Çimdivuc→چىمدىووج (z) Cımbız, milkât

Çimak→چىماق (چىماق) (l: çimak چىمق) Bembeyaz, apak.

Çimek→چىمىك (z: cimdi چىمدى) Suyla yıkanmak, su dökmek.

Çimen→چىمن (l: çimen چىمن, z: şiman, şimken شىمان, شىمکان) Çimen.

Çın→چىن (z: çin چىن) Doğru, sadık.

Çindirmek→چىندىرمك (l: çindirdi چىندىردى) Zann etmek.

Çinkarmak→چىنقىمق (l: çinçirdi چىنقىردى) Vasi' ve bol olmak, tefah??

Çınlık→چىنلىق (ya چانلىق) Çanlık, tahture, sandal, maune.

Çiva→چىوا (چىوه) (tr: çıva چىوا)

Çıvşamak→چىوشامق

Çıvlamak→چىولامق

Çıvldamak→چىولدمق (z: vivutmak شىوتمق) Çıvıldı: çıvıldı etmek.

Çıvıldı→چىویلدى (l: çıvıldı چىولدى)

Çıya→چىيا (l: çıya چىيا)

Çıyan→چییان (tr: çıyan چیان) 1. Kırk ayak. 2. akreb.

Cibin→جیبین

Hayve→حایوه (z: hayve حایوا) Ayva, sefercel.

Horyat→حوریاط (z: rumca) Vahşi. (Çirkin, yaman gibi)

Hatun→خاتون (z) Kadın, seyyide.

Haç→حاج (z: haş خاش, l: hac حج) Salib, çelipa.

Hasta→خاصتا (z, fa) Hasta, marız (sayri gibi)

Hstalanmak→خاصتالانمق (z) Hasta olmak, temaruz etmek.

Halı→خالی (z) Bisat, kilim. (Göğüs gibi)

Hirman→خرمن (tr, fa) Harman.

Horos→خوروس (tr, z: horaz خوراز) Dik.

Hurma→خورما (bak: kurma قورما) (z) Temer.

Hoş→خوش (z, fa) Güzel, melih. (??, bakış gibi) Hoş gördü, inşirah.

Hoşdaş→خوشداهش (z,tr: hoşdaş خشداهش, fa: خوشداهش) Koyu yoldaş, sıddık.

Horlamak→خورلمق (z) Uykuda horlama etmek.

(kumduldamak gibi)

Hayli→خیلی (z) Çok, kesir. (küp ve köpkibi)

Dada→دادا (z: yoksa 'دده' mi?) Cedde, büyük valide.

Dar dağanlamak→دارداغانلامق (z) Paralamak, ezmek, kırmak, tefattit etmek.

Daş→داش (l, z) Karın, edat-ı müşarekat.

Daguk→داغوق (tr: dağuk دغق, دنق) Tavuk, decac.

Dagi→داغی (tr, z) Dahi, yine, ki. (daki 'داقی' gibi)

Dan→دان (l: dan دن) Methir, hayret. (Aceba 'دانق' mıdır?)

Danklamak→دانقلمق (l: dankladı دنقلدی) Methir ve hayrete düşmek, şaşmak.

Debrenmek→دبرنمک (l) Teprenmek.

Deppek→دپک (l) Çok tekme atan, çifteli.

Depküç→دپکچ (l) Mihmar, mahmuz.

Depelemek→دپلمک (l) Tepelemek, katl etmek.

Depmek→دپمک (l) 1. Tepmek, ayakla vurmak. 2. Korumak. (esabu'l çeyelan)

Depe→دپه (l: tepe (دپا) 1. Tepe, tel. 2. Baş tepesi,

Dede→دهه (l: dede (دد) Ced, büyük peder. (Tuhfetu'z-zekiyye'de 'دادا' yani ??? diye tefsir olunur. Yine bu mu yoksa onun dalları mahrur mıdır?)

Deze→دزه (l: dede (دهه) Havdec? ??.

Dür→در (دُر) (l) Edat-ı haber.

Dert→درت (z: dert (دارت), fa: derd (درد) Dert, gussa.

Derd→درد (z: derd (دارد), fa: درد) 1. Halk, tabi`. 2. Garaz.

dürür→درر (l) Bak: در

Dergü→درگو (l) Tergi, atların arkasınna bağlanan şey.

Dere→دره (l: dere (درا) ???, vadi.

Dezek→دذك (l) Tezek, er-rautu'l-???

Dezmek→دزمك (l: dezdi (دزدی) (koyra vesaire) Sevdiğinden ayrılab kaybolmak?

Dişilemek→دیشلمك (tr: dişledi (دشلىدى) Delinmek, yarlamak, açılmak,

Dek→دك (l) Gibi, tik? (Marufi 'تك' ??)

Degirmen→دكرمن (z: degirmen (داكرمان) Tahun, asiyab.

Digzindirmek→دكز ددرمك (l: digzindirdi (دكز ندردى) Çevirmek, döndürmek, ??? etmek.

Degzinmek→دكز نمك (z: degzindi (دكز ندى) Dönmek, devretmek. (çevirmek gibi)

Degül→دكل (l) Değil, laisa.

Degmek→دكمك (l: değdi (دكدى) 1. Yetişmek, Vasıl olmak. 2. Dokunmak, ilişmek, mes etmek.

Dekme→دكمه (l: dekme (دكما) 1. Çok, kesir. 2. Her, külli. (Bak: تکمه)

Dekme→دكمه

Degünek→دكونك (l: dekünek (دكنك) Otak ??

Deke→دكه (l: deke (دكا) Teke, teys.

Değişmek→دكيشمك (z: değiştı (داكشنى) Mübadele olmak, tebdil etmek. (değişmek 'دایشنى' dahi yazılır.)

Değiştirmek→دكيشترمك (z: değiştirdi (دكيشتردى, tr: değiştir (دكيشتر) Değiştirmek, tebdil etmek.

Denlügeç→دكلوكچ (l) İki tarafı kasılmış nabıt, hidad.

Degin→دكین (z) Emir: ??, geldiğin. ('Negin' gibi.)

Deginmek→دكيزمك (z: (degin (كل) Yetişmek, vasıl olmak.

Delmek→دلمك (z,l) Delik yapmak, sakıb.

Delmek→دلمك (z: deldi دلدى) Dügüm yapmak, bağlamak, akd. (___ bağlamak)

Delinmek→دلینمك (yoksa دالانمق) (l: delindi دلنى) Birleşmek, sabit olmak.

Delü→دلو (l) Deli, mecnun.

Delürmek→دلورمك (l: delürdi دلوردى) Çıldırılmak.

Delik→دليك (l: delik دلك) Sakıb.

Delim→دليم (l: delim دلم) Çok, kesir.

Demregü→دمرگو (l) ???

???

Demek→دمك (l: dedi ددى, tr: de ده(فل)) Demek, söylemek.

Demur→دمور (l, tr) Demir, hadid. (Türkmen)

Denemek→دنمك (l: denemek دنمك) Tecrübe etmek.

Dev→دو (z: dev داو, fa: div ديو) Div, ifrit.

Devmek→دومك (l:devdi دودى) Tırmalamak, yüzüne devdi=??? (Aceba doğrusu ‘döğmek’ mi?)

Deve→دوه (l: deva دوا) Cemel, ibil.

Deve balığı→دوهبالغى (l: deva balık دوابالق) Delfin, yunus balığı.

Deve kuşu→دوهقوشى (l: deva kuşu دواقشى) Ne‘am.

Devit→دويت (tr) Devat.

Diğişmek→ديییشمك (z) Bak: değışmek.

Düb→دوب (l: düb دب) Edat-ı ???, düb düz.

Dütün→دوتون (l: dütün دتن) Tütün. (تتن gibi)

Dudak→دوداق (tr: tudak طوداق) Leb, şefe.

Düden→دودن (l) Derin, amîk.

Düdük→دودوك (z, l: düdük ددك, tr: düdük دودك)

Dört→دورت (tr) Erba, çehar.

Dörtgün→دورتكوك (z: dörtgün, dörtkün درتكن, دورتكون)

Dürtmek→دورتمك (l:dürtdı درتدى) __, işaret etmek.

Dördük→دوردوك (z: dördük دردك) Murabba. (cumalı)

Dürüşmek→دوروشمك (tr: dürüş gıl درش(كل)) Çalış, İctihad etmek.

Döre→دوره (l: döre درا) Adet, kanun, nizam. (Aslı ‘töre’dir.)

Doz→دوز (tr) Toz, gubar.

Düzmek→دوزمك (l: düzdi دزدی, tr: düz gıl دز (كل) Sabretmek.

Düzüm→دوزوم (l: düzüm دزم) Dizi, silk: bir dizim inci.

Döş→دوش (tr) Göğüs, meme.

Düş→دوش (tr: düş دش) Öğle, zuhur.

Düşmek→دوشمك (l: düşti دشتی) Sukut etmek, vaka'

Dug→دوغ (l: duğ دغ) Toy cesîm bir kuş.

Dögülmüş→دو غلمش (l: dögülmüş دوغلمش)

Dövülmüş, meşkuk

Düzetmek→دوزتمك (tr) Düzeltmek, tenzim etmek.

Doğmak→دو غمق (z, l, tr: doğdı, doğmak

دوغمق, دغدى) Doğmak, tevellüd ve tulu' etmek.

Dokduk→دوقدوق (l: dokduk دوقدوق)

Özkardeş. (Aslı: toğdok دوقدوق)

Dukurcu→دوقورجى (tr: dourcu)

Dokunmak→دوقمق (tr: dokı دقى) Dokumak, nesc etmek.

Dükel→دوكل (l) Hep, cemi' (Tükel gibi)

Dökmek→دوكمك (l: dökti dökti دوكتى, دكتى, tr: dök دك(فل)) 1. Dökmek. 2. Bağlamak, ukde, bağlamak, akıd.

Dökme→دكمه (l: dökme دكما, z: dökme دوكما) Döyme, zer.

Dökünmek→دوكنمك (l: dökündü دوكندى) Boşanmak, Kalmamak, tükenmek.

Döküç→دوكوچ (tr: döküç دكج) Havan.

Dügün→دوگون (l: düğün دكن) 1. Ukde, düğüm. 2. Akd-i nikah, aruz, velime (Bunun aslı 'توى گونى' toy günü olsa kerektir.)

Döl→دول Netice, cenin.

Dul→دول (l) Dul, ermele.

Dolkuk→دولقوق (Bak : dolkuk طولقوق (l: دلقق) Tulum, zikka.

Dolunmak→دولنمق (ya: dölenmek دولنمك (l: dölendi دلندى) Gurub ve uful etmek.

Dumru→دومرو (l: dumru دمرو, z: dumrı دومرى) Def, sebabe.

Dumşak→دومشاق (tr: dumşak دمشق) Gaga, mınkar. ('تومشوق' gibi)

Domlu→دوملو (l: domlu دملو) Dolu, berd.

Domrulmak→دومولمق (l: dumruldı دمرلدى) Sela.

Dümen→دومن (ya tümen تومن) (l: dümen دمن) On bin miktarı.

Dün→دون (l: dün دن) Gece, leyl. ('تون' tün gibi) Dün güne, dünki gün, ems.

Döndürmek→دوندورمك (tr: döndür دوندور) Çevirmek, döndürmek.

Dönmek→دونمك (l: döndü دندی, tr: دن(فل)) Dönmek, rücu' etmek.

Dönen→دونن (tr: dönen دنان) Dört yaşında tay.

Duvar→دووار (l: duvar دور) Hait.

Dip→ديپ (l, tr: dip دپ) Ka'r.

Dipi→ديپي (l: dipi دپی) Karl yağmur, Rüzgarlı yağma kar, tipi.

Ditrev→ديترو (l: ditrev ديترو) Dik. Ditrev baktı: nazar-ı hava.

Ditremek→ديترمد (l: ditredi دتردی) İrtiaş.

Ditmek→ديتمك (ya ديدمك) (l: diti دتی) Yün veya pamuk vesaire ile nakış etmek.

Dirdük→ديردك (tr: ditrek دردك) Kereste yuvarlatmağa mahsus yuvarlak kütük.

Dirgak→ديرغاق (tr: dirgak درغاق) Pençe, tırnak, mihleb.

Direk→ديرك (l: direk درك) Amud.

Dirgi→ديركي (l: dirgi درکی) Çingene? (Göz kapağı mı?)

Dirnek→دينك (l: dirnek درناك) Cemaat, cemiyet.

Dirsek→ديرسك (l: dirsek درسك) Mirfak.

Dirmek→ديرمك (tr: dir در(فل)) Toplamak, cem' etmek.

Diri→ديري (l: diri دری) Yağ, dehin(duhn).

Diz→ديز (l: diz دز) Rukbe. ('تبر' gibi)

Dizmek→ديزمك (l: dizdi دزدی) Nazım etmek, silk-i nazım çekmek.

Dişmek→ديشمك (tr: dişti دشی) Delmek, düşmek.

Diş→ديش (z) Bes.

Dikmek→ديكمك (l, z: dikti دکتی) Gars etmek, nasb etmek, durdurmak, hayyat etmek.

Diken→ديكن (l: diken دکن) Şevk, har.

Dıldağ→ديلداغ (tr: dıldağ دلداغ) Huccet, delil.

Dıldagalmak→ديلداغالمق (tr: dıldığla gıl (فل) دلداغلا)

Dilek→ديلك (l: dilek دلك) Murat, maksud.

Dilgü→ديلكو (l: dilgü دلکو) Tilki, sa'leb.

Dilmek→ديلمك (l: diledi ديلدی) Yarmak, kesmek.

Dıtak→ديطاق (l) Huccet, delil. (Bunun nüsha-i matbu'ada 'diltak' sûreti elbette galattır. Çünkü tecümana da 'dıltag' suretinde matbu'dur)

Dilmac→ديلماج (tr) Tercüman. (ve طيلماج)

Dilenci→دیلنجی (l: dilenci دلنجی) Sail, geda.

Dilemek→دیلهمک (tr: diledi دلدی) İstemek, kasd ve murat etmek, talep etmek.

Dimek→دیمک (l: dedi ددی) Söylemek, demek.

Din→دین (l: din دن) Nefes, dem, soluk. Dine alıştı: teneffüs.

Dinlemek→دینلمک (l: dinledi دندلی) Dinlemek, istima' etmek.

Divar→دیوار (tr, fa) Duvar, hait.

Dive→دیوه (l: deva دوا) Deve, cemel. (ekser دیوه yazarlar.)

Dive balığı→دیوهبالیغی (l: deva balık دوابالق) delfin, yunus balığı.

Dive kuşu→دیوهقووشی (l: deve kuşu دواقشی) Deve kuşu, na'am. (Bunlar 'dal'-ı meftuha sırasında dahi geçmiştir. 'dal' türkçenin çoğu vaktiyle ve şimdi şark türkçesinde 'ta' ile dahi geçmiştir.)

Rumri→رومری (tr: rum eri روم+اری) Rum ademi, rum uşağı.

Zülf→زلف (z, fa) Salif.

Zincir→زینجیر (z, fa) Silsile.

Zindan→زندان (tr, fa) Sicn, mahbus.

Zindanlamak→زندانلامق (tr) Haps etmek.

Zurnay→زورنای (z) Zurna, surna.

Ziyan→زیان (tr, fa) Zarar, hasar. (Türkmençe must'mel olup asıl türkçesi 'kor' olduğu kitabı'l- mezkurde muharrerdir. (tr)

Satmak→ساتمق (ya ساطمق) (z: satı ساطی, tr: sat, ser ساط, ست)

Satıcı→ساتیجی (tr: satıcı ساطجی) Bayi.

Satılık→ساتیلیق (z: satılık ساطلیق) Beyi'

Satın almak→ساتینالمق (z: satınال) İştira' etmek.

Saray→سارای (z, tr: seray ساری, fa) Kasır.

Sartaban→سارطابان (z) ???

Sarımsak→ساریمساق (z, tr: ساریمساق) Sarımsak, sum. (Sarımsak gibi)

Saz→ساز (tr) Kamış, kamışlık.

Sazeallı→سازاللی (z: sazalı سزاللی) ???, bozuk.

Sagak→ساقاق (tr: sagak سغق) Çene, gabgab.

Sagam→ساقام (tr: sagam ساقام) Serab, Mirnga.

Sakal→ساقال (tr: sakal سقل) Sakal, lihye.

Sakalsız→ساقالسز (tr:sakalsız سقلسز) Köse.

Sakallı→ساقاللى (tr: sakllu صقللو) Sahib-i lihye.

Sakav→ساقاو (z) ‘f’ harfi sebebiyle, ‘keke’

Saksı→ساقسى (z) ‘şakfe’? ipek böcekleri ve ??? mahsus kese veya çuval.

Saklamak→ساقلامق (tr: sakla گىل سقلا (فل)) Hıfz etme.

Sakin→ساقين (tr: سقن) Mastika.

Sakinmak→ساقينمق (z, tr: sakın سقن) Hıfz olunmak.

Salar→سالار (z: salar سالار, fa) Baş, reis.

Salkum→سالقوم (z: salkum سلقوم) Üzüm vesaire salkımı.

Saman→سامان (tr) Teben, saman.
(Türkmençe olduğunu mezkur olup kıpçakça ‘گök’ ve ‘صلام’ dirlermiş.)

Sanmak→سانمق (tr: san سن) Zann etmek, sanmak.

Sancılı→سانجلى (z: sanşılı سانشلى) Delikli, oymalı, nakışlı, matriz.

Sanmak→سانجمق (tr: sanc سنج) Delmek, delerek çarh etmek.

Savutmak→ساوتمق (tr: savaş سواش?) Savutmak, tebrid etmek.

Saba saba→ساباسابه (ya سبهسبه) Sallanarak kibir ile hırman (yürüme)

Sepken→سپکن (??) Azar yağmur yağmak, serpme, reşasetü’l mümtar. (sulu sepken)

Sepmek→سپمك (l: sebtى سبتى, z: sabtı سابتى) Azar su veya yağmur düşürmek, serpmek, rişaş. (‘serpmek’ ‘سرپمك’ dedi, ‘r’ ‘ş’)

Sepmek→سپمك (l: sebtى سبتى) Kibir ve nazlı sallanarak yürüme.

Sebiştirmek→سبيشتيرمك (z: sabıştırdı سابيشتيردى) Serpiştirmek, azar tevzi etmek.

Sepirmek→سپيرمك (z) Süpürmek.

Sepirgi→سپيركى (z) Süpürge, mıknese.

Seçmek→سچمك (l: seçti سچتى siyle matbu olmuş ise galattır.) Ayırmak, ayıklamak, intihab etmek.

Serben→سرين (tr: serban سربان, fa: serben سربن) Sarık, imame.

Sert→سرت (z: sert سارت) Asi, kaba, bayağı.
(Yoksa Türkistanda ‘sart’ denilen İranîler’den midir?)

Serçe→سرچه (tr: serça سرچا) Usfur.
(Türkmençe olup kıpçakçası ‘چیچوق’ mıdır?)

Serece→سرجه (l: serece سرجا)

Seredur→سردور (l) 1. Kumdan. 2. Hayvanın sür’at-i hareket-i derecesi.

Sermek→سرمك (l:serd سرد, tr: sardı ساردى)
Neşr etmek, yaymak, açmak.

Seruk→سروك (tr) Serilen şey, kilim, yaygı.

Servin→سروين (z) Nesim, hüda?

Siz→سيز (l) 1. Zamir: entum, şuma, edat-ı selb.

Sezek→سزك (l: sazak سزك) Sezme, his.
(‘اور’

dahi denilirmiş.)

Sezgenmek→سزگنمك (z: sazkandı سازگاندى)
Ürkmek, incinmek.

Sezmek→سزمك (l: sezdi سزدى, z: sazdı سزادى)
Hissetmek, duymak.

Sekiz→سكز (l, tr) 1. İsim-i aded, semân,
heşt.

Seksen→سكسن (l, tr) Semanun, heştad.

Seksenmek→سكشنمك (l: sekşendı سكسندى)
Tehdid etmek?

Seklabe→سكلابه (tr) Pancar, silk. (Türkçe
olmasa gerektir.)

Sekmek→سكمك (l: sekti سكدى) Sıçramak,
çıkmaq, fırlamak, derece.

Sekmek→سكمتى (z: sekti سكمتى) Çökmek,
bağdaş oturmak, cesa. (Lugat-ı anifenin aynı
olsa gerektir ??? büsbütün mugayirdir)

Sekü→سكو (tr: sakü ساكو) Mustaba; mustaba,
oturulacak sok: tane.

Sekül→سكول (tr: sakül ساكول) Ayakları
sekilli at, muhaccet.

Segirtmek→سگيرتمك (tr: segirt gil سگيرت گل)
Sıçratmak.

Segerlemek→سگيرلمك (tr: segarla سگارلا)
Teşvik ve tergiş etmek, kışkırtmak.

Segirmek→سگيرمك (l: seğirdi سگيردى, z: sağirdi ساگيردى)
Sıçramak, fırlamak, vesebe, raks.

Selek→سلك (l) Zarif ve hayırlı genç.

Selgencek→سلگنچك (l, tr: salgencek
سالگانچك) Salıncak, mercuce.

Semirmek→سميرمك (l: semiz سمردى, z: samirdi سامردى)
Semin olmak, yağlamak.

Semiz→سميز (l: semiz سمر, z: samiz سامز, tr:
semiz سمر) Semin.

Sen→سن (l) Zamir, ente, tu.

(Sengik?→سنگك (l) Deli? (Bu lugat böyle
matbu ise de (سن) sırasında mezkur
‘sengik’سنگك’ olmak lazım gelir??)

Sendirmek→سنديرمك (l: sendirdi سندردى)
Uzatmak, temdid etmek.

Senmek→سنمك (l: sendi سندی) Uzakmak,
İmtidad etmek.

Sevgü→ سوگو (l) Mahbub, ma'şuk.

(muhabbet)

Sevlencer→ سولنجر (l) Lamba, meş'ale, sirac.

(Matbuada 'es-sirac' 'd' ye muharrir olup??? münasib manayı anlaşılamadı.)

Sevmek→ سومك (l, z: sevdi سودى, tr: sev سو)

Muhabbet etmek.

Sevinmek→ سونمك (l: sevindi سوندى, z:

sevindi, söyündü سوندى, سويوندى, tr: sevin سون) Şad ve merdat olmak?.

Sevülmüş→ سولميش (z) Mahbub, ma'şuk.

Seyündürmek→ سيويدورمك (tr: seyündür gıl سويوندورمك) İtfa' etmek. (Doğrusu 'سويوندورمك' (کل) سیندر söyündürmek.)

Sü→ سو (tr) Asker, subaşı, kumandan.

Asker zabıtı.

Sevbelemek→ سويلمك (z: sabeledi سويلمك)

Uyuz veya diğer bir ilete ilşimek, _

Süpürge→ سپوركه (l: süpürge سپرکا, z:

sipirgi (سپرکی) Mıknese.

Süpürülmek→ سوپورلمك (l: süpürlüdü

سپرلدى) İnkenese.

Süpürmek→ سوپورمك (l: süpürdü سپردى, tr:

sipir, z: süpürdü سپيردى) Kens.

Sübi?→ سوبى (z) Süt veren, sağmal, halab.

Süt→ سوت (z, l, tr: süt ست) Halib, leben, şir.

Sütmek→ سوتمك (l: sütmek ستمك) El-küretü'l

vetabe ???

Sücü→ سوجو (tr: sücü, süci سجو, سجى, l:

süci (سجى) Şarab, hamer, bade.

Sürat→ سورات (z) Zera? Avlı.

SürtümeK→ سورتومك (z) Kaşınmak, ihtekke.

Sürtünmek→ سورتونمك (z, l: sürtündü سرتندى)

Kaşınmak, ihtekke, yerde sürtümeK, zhf?

Sürcek→ سورجك (l: sürcek سرجك)

Sürçmek→ سورجمك (z: seceti سرجتى) Asere.

Sürmek→ سورمك (l: sürdü سردى, tr: sür سر, z:

sürdü (سوردى) Kovmak, tard ve nefi etmek, sevk etmek, gütmek.

Sürlü→ سورلى (z) Meşhur.

Sürme→ سورمه (l, tr: sürme سرما) Kuhal,

ismid.

Sürme→ سورمه (z: sürme سرما)

Sürmelik→ سورمهلك (z: sürmelik سرماليك)

Kuhl hokkası.

Sürmelemek→ سورمهلك (z: sürmele سرمالا)

Kuhal sürmek.

Sürmeli→ سورملى (z: sürmeli سرمالى)

Mastıka sakızı, sakız, ??? mastıka.

Sürü→سورو (bak: سوری) (tr, l: sürü سرو) Takım.

Sürütmek→سوروتمك (l: sürtü سورتو, z: sürtü سورتی) Dokunmak, mesh etmek.

Sürük→سوروكسرك (l) Saksavar?, kertenkele cinsi.

Sürümek→سورومك (l: sürdü سردی, z: sürüdü سورودی) 1. Perde çekmek, boşluk. 2. Sürçmek, düşmek, iğrenmek, asere.

Sürün→سورون (l: sürün سرون) Sürü, kat'ı

Sürünmek→سورونمك (z) 1. Yerde çekilmek, inshabe. 2. Sürçmek, asere.

Süri kuş?→سوری قوش (z)

Söz→سوز (l: söz سز) Kavı, kelim, suhun.

Sökellik→سوكلك (l: sökelik سكلك, z: sökelik سوكالك) Hastalık.

Sözlemek→سوزلمك (l: sözledi سزلدی, z, tr: szladı سوزلادی) Söylemek, tekellüm ve tehdüd etmek.

Süzmek→سوزمك (l: süzdü سزدی, tr: süz (کل) سز) Tasfiye etmek, süzgeçten geçirmek. (İki gözü kapamak)

Süzme→سوزمه (l: süzme سزما, z: süzme سوزما) Süzgeç, mişbeke, yarı kapalı: süzme gözülü.

Süzemek→سوزهمك (z: süzadı سزادی) Uzatmak, temdid etmek. (سومك gibi)

Soklık→سوقلق (tr) Tama'

Sokmak→سوقمق (tr: sok سق, z: soktı سقتی) İdhal etmek, doldurmak. (tuhfe sahibi 'صقمق' sokmak 'صقتی' soktı ile karıştırmıştır.)

Sokum→سوقوم (z, tr: sokum سقم) Ekmek lokması.

Susmak→سوسمق (z: sustı سوستی) Boynuzla vurmak, neta'

Sökel (söken)→سوكل (tr: سوكل) hasta, mariz, 'alil.

Sökülmüş→سوكمش (tr, z: sökülmüş) Haşlanmış, kaynamış, sükülmiş et, söğünmüş.

Söklemek→سوكلمك (l: sökledi سكدی) Pişmek, kaynamak, haşlanmak, kızarmak.

Söklenci→سوكلنجی (z) Pişmiş et.

Söklenmek→سوكلنمك (l: söklendi سكلندی) Pişmek, haşlanmak, kızarmak.

Sökmek→سوكمك (z: sökti سوكتی, tr: sök (کل) سك) Şetm etmek.

Sökmek→سوكمك (l: sökti سوكتی, tr: sök (کل) سك) Bozmak, açmak, hal etmek.

Söken→سوكن (tr: سكن) Hasta, mariz. ('Sökel' gibi)

Sögüt→سوگوت (tr: söküt سکوت) Safsaf. (Türkmance olup kıpçakçası 'طال' imiş.

Sönük→سوگوك (tr) Kemik, azm.

Sökelek→سوكالك (tr: sökelik سوكالك) Bak: Sökellik.

Sökütiş??→سوگوطيش (z: söğütiş سوگوطيش) Soyulmuş, bozulmuş, teşavvuk.

Sügüm→سوگوم (veya سويوم) (z) Uyanıklık, tepe? Nebbehe.

Sülük→سولوك (z, l: sülük سلك, tr: سولك) ???

Sümek?→سومك (z: sedi سدى) Uzatmak.(Süzme gibi.)

Sümkürmek→سومكورمك (z, l: sümkürdi سومكوردى) Sümüğü def etmek, mehata.

Sümkürük→سومكوروك (z) Sümük, muhat.

Sümük→سوموك (l, z: sümük سملك) Muhat.

Sümüldemek→سومولدهم (l: sümüldedi سومولدادى) Öksürüp sümüklemek ???

Sümüngen→سومولكن (l: sümüngen سملكن) Hastanın dalgınlığı. (coma)

Sunkur→سونقور (l, z: sunkur سنقر) Kara kuş, katl.

Süngü→سونكو (tr: süngü سنكو) Mızrak, rumh.

Süngücü→سونكوجى (tr: süngücü سنكوجى) Mızraklı, rimah.

Sünmek→سونمك (z:sündü سندی) Koymak, sakin olmak?

Sünü→سونو (l: sünü سنو) Süngü, rumh. Bak: süngü.

Sünük→سونوك (l: sük سنك) Kemik, azm, sünük.

Süvek→سوك (l: süvek سوك, z: süvak سوواك) Kemik, azm.

Süvü→سوو (l: süvü سوو) Bigar, pigar, Cenk, muharebe.

Sövündürmek→سوووندومك (z) Isfa etmek/ Söyündürmek, itfa etmek.

Süyr alamk→سویرالمق (z: süraldi سیرالدى) Sürülmek,

Süyramak→سویرامق (z: süyradı سیرادى) Sürüme. ('Sürüme' gibi)

Söykenmek→سوگونمك (l: söykendi سيكندی, z: söykandı سيكاندى) Dayanmak, ittika ve istinad etmek.

Söylemek→سوئلماق (z: söyladi سيلادى, tr: söyle sila) Demek, tekellüm etmek.

Söyündürmek→سویندرمک (l: söyündürü (سیندری) İtfa etmek.

Söyünmek→سوینمک (l: söndü (سندی) Sönmek, itfa olunmak.

Söyüm→سویم (z) Bak: sevgüm ‘سوکوم’

Söyünmek→سوینمک (z) Söyünmek, ferh.

Söyenmek? →سوینمک (z: söyandi (سویندی) Addada, ısırarak, kucaklamak.

Söyenmek→سوینمک (z: سویندی) Taaddada, kendi duduklarını ısırarak, birbirini kucaklamak.

Sıpa→سپا (l, tr: sipa) Eşek yavrusu, cahş, sipa.

Sıpkın→سپقن (l: sıpkın) Harbe, söngü’ el-yevm.

Sııldak→سیلداق (l: سیلداق) Çıplak, civan

Sibirgu→سبیرغو (tr: سرغو) Türklere mahsus bir cins düdük.

Sibirgucu→سبیرغوچو (tr: sibirgucu) Anifen mezkur düdüğü yapan ve çalan adam.

Sibirgi→سبیرگی (l: sipirgi) Süpürge, miknese.

Sibirmek→سبیرمک (z: sibirmek) Süpürmek.

Sibirgu→سبیرغو (l: sipıgu) ???, düdük nev’i. (Yukarıda ki ‘sibirgu’ nla aynı olacaktır. Ancak hangisi doğrudur?)

Sitük→سیتوک (ve سیدوک) (l: sitük) Sidik, çış, bevl.

Sıçan→سچان (ve سچقان) (tr: sıçan) Fare.

Sıçmak→سچمق (tr: sıç gil) Sıçmak.

Sidük→سیدوک (l: sidik) Sidik, bevl. (‘سیتوک’ gibi)

Sidik→سیدیک (z) Bevl.

Sırtlan→سیرتلان (tr: sırtlan) Sırtlan.

Sırça→سیرچه (l, z: sırça) Cam, sırça.

Sirke→سیرکه (z: sirka) Hal.

Sırlmak→سیرلمق (l: sırlı) Soyulmak, çekilmek. Aradan sıyrıldı, çekilir gitti.

Sıruk→سیروق (l: sıruk) Sırık.

Sırlık→سیریلطق (z) Yılan, hayya.

Sırılmak→سیرقمق Topragın içine sokulmak, ??

Sıyırım→سیریم (l: sıyım) Sıyırılmış deri.

Sırımsak→سیریمساق (z) Sarımsak.

Siz→سیز Bk: siz.

Sızga→سيزغا (ve اصراغا) Küpe, halkatü'1 uzn.
(Aceba doğrusu 'سزغا' mıdır?)

Sis→سيس (tr) Duman, sis.

Sık→سيق (tr: sık سق) Derin olmayan, (Deniz)
sığ. (Türkmençe olup kıpçakçası 'صی' ve
'صيغ' imiş.)

Sık→سيق (tr) Silk? İnci vesaire geçirmek.
(Yoksa devenin ağzından evvel verdiği süt.)

Sigak→سيغاك (tr) Sinek cinsi.

Sıgınmak→سيغنمق (z) İltica ve istiaz etmek.

Sıkurmak??→سيقورمق (tr: sıkur gıl سقر(فل))
Bir gözünü çıkarmak.(Bir gözü kör)

Sıkma→سيقمق (z: sıktı سقتی) Sıkma, ta'sır.

Sik→سيك (z, l, tr: sik سك) Zeker.

Sigek→سيگك (tr: سگك)

Sidgek→سيدكك (z: sigek سيگك) Sidik, bevl.

Sikmek→سيكمك (z, l, tr: sikmek سكمك) Cima'
etmek.

Sıgır→سيگير (tr: sığır سكر) Usb.

Sikiş→سيكيش (l: sikiş سگش) Cima'

Silkmek→سيلكمك (z, l, tr: silkti, silk سلكندى
سلك) Silkmek.

Silik→سيلك (z) Salya. ('صاليه' gibi)

Silek→سيلك (z) Sa'il, dilenci.

Silgü→سيلگو (z: silgü سلگو) Silecek, havlı,
peştemal

Silmek→سيلمك (l: sildi سلىدى, tr: sil سل) Mesh
etmek.

Silkinmek→سيلكنمك (z)

Silinmek→سيلنمك (z: silendi سلاندى)

Silinmek, mesh.

Silecek→سيلهچك (z: silecek سلاجك) Havlı,
peştemal. ('سيلگو' gibi.)

Sili→سيلي (l, tr: sili سلى) Temiz, pak.

Silig→سيليغ (tr) Pak, temiz, saf.

Simek→سيمك (l: sidi سدى, tr: si si سىسى(كل))
İşemek, çiş etmek, bevl.

Simkürmek→سيمكورمك (tr: simkür سمكر(كل))
Sümkürmek.

Sin→سين (tr: sin سن) Mezar kabir, ???,
heykel. (Belki esasen mezar üzerindeki
heykeldir.) (bir nevi kilim demek olan
bundan mı)

Sınamak→سينامق (l: sindı سندی) Tecrübe
etmek, denemek.

Sindu→سيندو (tr: sindu سندو) Makas, mıkraz.
(Türkmençe olup kıpçakçası 'bıçkuç' ve
'قیتی' denirmiş.) yoksa 'قیتی'?

Sinek→سينك (l: sinek سنك) Büyük ser, far.

Sinek→سینک (z: siyek (سيك) Levh, tahta.

(‘??’ناخا’ ve ‘كورك’ gibi.)

Singek→سینکک (z: سینکاک) Sivri sinek, uyaz.

(Bildiğimiz sinek olacaktır.)

Sıgır→سینگر (z: sınıgr سینگر, l: sınır سنر) Usb.

Sinildemek→سینلدهمک (l: sinil dedi سنلددی)

(Köpek) Açlıktan havlamak, ulumak.

Sınmak→سینمق (l, tr: sınımak سنمق) 1.

Kırılmak, münkesir olmak. 2. Bir yere veya bir deliğe sokulmak, saklanmak. 3. Hazm edilmek.

Sınuk→سینوق (l, tr: sınıuk سنق) Kırık, münkesir.

Sınır?→سینیر (l: sınır سنر) (Bak: سیکر) Usb.

Sivricin→سیوریچین (l: sivircin سیوروجن, z: sivirşin سورشین) Sivri sinek, uyaz.

Sıyınmak→سینینمق (z: sıyındı سینیندی)

Sığınmak, iltica ve ittika etmek.

Şaplamak→Şاپلامق (z: Şapladı Şاپلادی) Sille atmak, Şitap vurmak, letm.

Şaplama→Şاپلامه (l: Şelme شلمه) Sille, latm.

Şabu→Şابو (ya چابو) tuhfe-i zekiyye-i sahibi bu lugatı ‘Şابو’ suretinde kayd ediyorsa da manasını vermiyor.

Şatan→Şاتان ???

Şar→Şار (l, z, fa: Şehr شهر) Kasaba, medine.

Şara→Şارا (z) Bu lugatın tefsirinde

“hefekane” gibi bir şey yazılıp okunmamıştır.

Şarkarı→Şارقری (tr: Şakrarı, Şark eri شرقری, شرق + ارى) Şark adamı, Şarki.

Şarlanmak→Şارلانمق (z: Şarlandı Şارلاندى) Temellük etmek, zabt etmek.

Şarmanmak→Şارمانمق (z) Mınalamak, semiz (Aceba doğrusu ‘Şارمانمق’ Şarmanmak olup ‘Şاریخ’ tan mi mehuzdur?)

Şaşamak→Şاشامق (z: Şaşatı Şاشادى) Çalmak, sork.

Şaşmak→Şاشمق (z: Şaştı Şاشتى, l: Şaştı Şاشتى) Birden bire zuhur etmek, Çatmak,

Şaşkırmak→(z) Çalmak

Şaşı→Şاشى (z, l: Şışı Şیشى) Ahval, ???

Şakmak→Şاقمق (z: Şaktı Şاقتى) Şikayet etmek.

Şakird→Şاکرد (tr, l: Şakird شکرد) Tilmiz, Çırak.

Şal→Şال (Yoksa ‘Şال’ mı?) (z) 1. Akan, yürüyen. Cari? 2. Kakım, as. (Aceba bilidiğimiz Şal ‘Şال’ mı?)

Şaltak→Şالتاق (l: Şaltak شلتق) Hayal?(Pahalı)

Şalgam→شالغام (z, l: şalcam شلغم) Liftü’l-şalcam.

Şalu→شالو (z: şalva شالوا) Deve yavrusu, bevve.

Şalu→شالو (z) Suret, resim, sanem, put. (‘أياق’ gibi)

Şalvar→شالوار (l: şalvar شلور, arabîden) Serval, don.

Şam agacı→شاماغاجی (l: şamğacı شمغجی) Şecerat.

Şamruk→شامروق (z) Selal

Sanış→

Şayal→

Şaldıramak→شالدیرامق (z: şaldırdı شالدرادی) Çatırdamak.

Şaykalamak→شایقالدی (z: şayfaladı شایقالامق) ???

Şebşi→شېشى (l) ???(Neşr-i matbuada şebşi olup doğrusu ‘çapçı’ olmalıdır, ki çapçı de akıncı demektir.)

Şebrek→شېرك (z: şebrak شېراك) Kumaş.

Şebek→شېك (z: şabak شېباك)

Şeş börek→شېش بورك (l: şeş börek شېش بورك) Bir cins börek.

Şeşmek→شېشمك (tr) Hal etmek. (‘Şeşmek’ olsa gerek.)

Şeftali→شفتالی (z: şaftali شافتالی, fa)

Şen→شېن (tr: شان) Âmir, ma’mur.

Şen→شېن (tr: شان) Saat, vakit. (Bu şen: bu vakit)

Şenes→شېنس (l) Zaiif, fetr.

Şehir→شېھر (tr, fa) Medine, kasaba.

Şeyn→شېين (z: şayn شاین) Keyf. (Aceba yukarıdaki ‘şen’ lugatın aynısı mı?)

Şöylemek→شویلمك (çöylemek شویلمك) (z: şoyladı شویلادی)

Şüre→شوره (Yoksa ‘çوره’ mi?) (z: şura شورا) Küçücük, hakir.

ŞürütmeK→شوروتمك (z: şurutı شوروتی) Kaşımak,

Şüşigörmek??→شوشی کورمك (z) Aksırmak,

Şunde→شونده (l) Burada.

Şuvkalanmak→شوقالانمق (ya şuvkalandı شوقلاندی) Yalanmak.

Süyenmen yahut çüyenmen→سویمن, سویمن چوینمن (z: şulgu شولغو) (şulgu شولغو) (yoksa ‘چولغو’ mu?) Sargı, lifafe.

Şuyun→شویون (z) Çiş, bevl.

Yoksa 'چوره' =Zaif mi?

Şirşe→ شیرشا (l, fa: şarşa شر شاه) Şatır.

Şirgir, fa: sallat.

Şırlanmak→ شیرلانمق (z) Pişmek, ıslah olmak.

Şirin→ شیرین (l, z, fa) Melih.

Şiş→ شیش (z, l, tr: şiş شیش) Sih, zih.

Şişek→ شیشک (z: şişak شیشک, l, tr: şişek شیشک) İki yaşında koyun veya keçi.

Şişlemek→ شیشلدى (l: şişledi شیشلدى, z: şişladi شیشلادی) Şiş geçirmek? Pişirmek, kızartmak.

Şişlik→ شیشک (z: şişlik شیشک) Şişte pişmek, kızarmış kebab.

Şıklık→ شىقلق (l: şıklık شىقلق) Sefih.

Şıblık→ شىلبىق (l: şıblık شىلبىق) Asa.

Şimdi→ شىمدى (l: şimdi شىمدى) El'an, ? (Şu aimdi 'شوامد' den mahmul olduğu maruftur.)

Şingil→ شىنغىل (z) Derin, amîk.

Sab→ صاب (z, l: sab صب) Alet ve silah sapı, kabz.

Saban→ صابان (z, tr: saban صبان) Mihras.

Sabancı→ صابانجى (z) Serase

Sabanlamak→ صالانلاق (z)

Sabanmak→ صابانمق (z) Saban sürmek, hars etmek.

Sapçak→ صاپچاق (l: sabıcak صبجق)

Saptırmak→ صاپدیرمق (l: saptırdı صبپتردى) Yolunu şaşkırtmak, doğru yoldan çıkartmak.

Sapraşmak→ صاپراشمق (l: sabraştı صبرشتى) Dağılmak, teberrüd.

Sapsarı→ صاپسارى (l: sabsarı صببصرى)

Sapmak→ صاپمق (l: saptı صاپتى, tr: sap صاپ) Yoluna ???

Satışmak→ صاتىشمق (l: satış صطش) Beyyi'

Satmak→ صاتمق (l: sattı صطتى) Beyyi.

Satın almak→ صاتىنالمق (l: satın aldı صطنآلدى) Şıra.

Saç→ صاج (l: sac صج, tr: sac صاج) Şa'ar, malum (dirluçi)

Saçak→ صاچاق (l: saçak صچق)

Saçmak→ صاچمق (l: saçtı صچتى, tr: saç صاچگىل) ??? ve neşretmek.

Sarana→ صارانا

Sarancıka→ صارانجىقا (z, l: sarancıka صرنجقه, tr: sarncıka صرنجىقا) Çekirge, cerad. (Kıpçakça)

Saranmak→ صارانمق (z: sarandı صاراندى) Sarık sarmak, teammüm etmek.

Sarp→ صرپ (z, l, tr: sarp صرپ) Güç, zor, sa'b.

Sart→ صارت (z)??? gayrı. (صراطیbi, Mavera'ün-nehirde ki bir sınıf ahalinin ismidir.)

Satışmak→ صاتیشمق (z: satış صاطیش) Satın almak, alış veriş etmek.

Sardak→ صارداق (z: sardak صرداق) Mızrap

Sarsılmak→ صارصلمق (l: sarsıldı صرصلدی)

Sarkmak→ صارقمق (l:sarkdı صرقدی) Tezeyyi

Sarkınmak→ صارقینمق (z:sarkıtı صارقیتی)

Sarmısak→ صارمصاق (l:sarmısak صرمصق) Sarımsak, sum.

Sarmak→ صارمق (z: sardı صاردی, l: sardı صردی, tr: sar gıl صر(کل) Lef etmek. (Tercuman sahibi iki mana olmak üzere 'تشر' ? ile de tefsir ediyor ki lugatı)

Sarı→ صاری (z, l: sarı صری, tr: saru صارو) Asfer.

Sarı kavun→ صاریقاون (l: sarı kavun صاریقاون) Kavun. (Zira farside de 'kavun' derlermiş.)

Sarışın→ صاریشین (l: sarın صرین) Eşkar.

Sarık→ صاریق (l: sarık صرق) İmame.

Sarıncak→ صارینجاق (tr: sarıncık صرنجق)

Sarıncıkan→ صارینجقان (l: sarıncıkın صرنجقن) Çekirge.

Sarınsamak→ صارنصامق (z: sarınsadı صرنصدی) İlişmek. (???)

Saz→ صاز (z: saz صز) Gabe, orman.

Sazagan→ صازاغان (l: sazagan صزغن, tr: sazgan صزغان) Seban, yılan, ejderha.

Sası→ صاصی (l: sası صصی) Sidik kokusu. Kına kokusu: Sası bir.

Sag→ صاغ (tr, l: sag صغ) 1. Sağ, salim, sıhhati olan. 2. Yemin, iman.

Saganmak→ صاغانمق (z, l: sagandı صغندی) 1. Hesab etmek, saymak. 2. Ad ve itibar etmek.

Sağdıç→ صاغدیچ (l: dagtıç صغطج) Güveyin refikası.

Sagır→ صاغیر (l, z: sagır صغر)

Sagrak→ صاغراق (l: sagrak صغرق) 1. Hınap. 2. Kase.

Sagrı→ صاغری (l, z: sagrı صغری) Küfür.

Sagırgan→ صاغرغان (tr) Sakağan

Sağış→ صاغیش (z, l: sağış صغش) Sayı, hesap.

Sağışlamak→ صاغیشلامق (tr: sagla صاغلا) Hesaplaşmak.

Sagsagan→ صاغصاغان (z) Akug.

Sağlık→صاغلاق (z, tr: sağlık) Afiyet, selamet.

Sağlık→صاغلاق (l: sağlık) صغلق (tr: sağlık) Süt veren, sagmal.

Sağılmış süt→صاغلاقمشسوت (l: sağılmış) صغلمش

Sagmal→صاغلاق (l: sagmal) صغمل Süt veren.

Sagmak→صاغلاق (l: sagdı) صغدی Hayvandan süt almak. 2. Meyyit üzerine nevha ve feryad etmek, sayarak ağlamak: sagu sagmak.

Sagu→صاغلاق (l: sagu) صغو Nevhe, feryad, ölünün arkasında sayarak ağlamak.

Saguş→صاغلاقوش (l: saguş) صغش Ok ve mızrak demiri

Sagyag→صاغلاقاغ (l: sagyığ) صغیغ Semen.

Sagin→صاغلاقین (tr: sagın) صغین Yaban öküzü, sığın.

Saginmak→صاغلاقینمق Bak: صاغلاقینمق

Saginc→صاغلاقینج (l: saginc) صغنج Emel, arzu, ümit.

Sakar→صاغلاقار (l: sakar) صقر ??? Atların

Sakal→صاغلاق (z, l, tr: sakal) صقل Lihye.

Sakalsız→صاغلاقالسز (z: sakalsız) صقالسز, l: sakalsız صقلسز, tr: sakalsız صقلسز Emred.

Saklamak→صاغلاقمق (l: sakladı) صقلدی Hıfz ve ??? etmek.

Saklanmak→صاغلاقانمق (z) Hıfz olunmak, taharri etmek.

Sakurgan→صاغلاقورغه (z, l: sakarga) صقرغه Güve

Sakinmak→صاغلاقینمق (l: sakındı) صقلندی Sagu sağmak, nevhıye etmek.

Saınsar→صاغلاقسار (z)

Sal→صال (l) Denizde yüzdürülen malum şey.

Salaca→صالاجه (l: salca) صلجه Udu'l cenazete? Tabut. (Sahib-i eser ???_diye tercüme ettikten sonra ???_ ifadesiyle "avru" tefsiriyle tashih ediyor ??? salaca)

Salam→صالام (tr: salam) صلام Saman, tebin. ('سلمان' ve 'کول')

Salamcık→صالامجق (l: salımcık) صالمجق

Salama→صالامه (z: acaba?) Zift.

Salanmak→صالانمق (z) Tedelli.

Salandırmak→صالانديرمق (z) Della

Salban→صالبان (z) Sarık, imame. ('sulban' gibi)

Saltal→صالطال (z: saltalı) صالطالی Hayli?

Salkum→صالقم (l: salkum صلقم)

Salkım→صالقیم (z) Unkud.

Salmak→صالمق (l: saldı صالدى, z: saldı صالدى) Göndermek, atmak. ('Bıraktı, kamıştı, bıktı' gibi.)

Salınanmak→صالینانمق (z) Sallanmak, salanarak yürümek, tebahhur.

Salıncak→صالینجق (l: salıncak صالینجق) Ercuce(Kıpçakçada 'صلنجق' imiş.)

Salınmak→صالیندی (l: salındı صالیندی) Kendini göndertmek, ???

Saluk→صالوق (l: saluk صلق) Kuşak. (Arabca صولق)

Samas→صاماص (l: samas صمص) Lemahe, lemace.

Samsanmak→صامصانمق (l: samsandı صمصاندى) Israr etmek, lemaha.

Salıbermek→صالی برمك (tr) Salıvermek, koyu vermek.

Sanamak→صانامق (z, tr) Saymak, ad etmek.

Sancımak→صانجمق (z, l, tr) Sivri silahla vurup delerek yaralamak.

Sancı→صانجی (z: şaşı شانشی) Karin ağrısı,

Sancış→صانجیش (tr: sancış صنجش, z : sancic) Meşcere.

Sandal→صاندال (l : sandal صندل) Semariye, kayık.

Sansar→صانصار (z) Delk.

Sangır→صانگیر (l: sangır صنغر) Sağır,

Sanku→صانقو (l: sanku صنقو) Her şeye inanan, megful.

Sankulanmak→صانقو لانمق (l: sankulandı صانقواندى) Inanmak, mugfel olmak, tegahhul.

Sangru→صانگرو (z.) Sağır, atruş.

Sanlamak→صانلامق (z: sanladı صنلادى) Ziyafet verip düğün yapmak, evlenme.

Sanmış→صانمش (z.) Ma'dud.

Sanmak→صانمق (l: sandı صندى) 1. Zannetmek. 2. Saymak. (Türkmence, sanmanın yerine.)

Sav→صاو (l: sav صو) Dava? ('Haber' manasına geldiği malumdur.)

Savcı→صاو جی (l: savcı صوجى) Nebi, peygamber.

Savab→صاواب (z.) Nebiyy?

Sav, Savluk, Savmak→صاو, صاولوق, صاغمق
Bak: Sağ, sağlık, sağmak.

Savaşmak→صاواشمق (z. tr.) Tutuşmak, harb etmek.

Savsar→صاوصار (tr, z: savsar صاوصار) 1.

Ger (tr.), 2. Sansar, delek.

Savlamak→صاولامق (l, tr: savl gil صول (كل))

Yoldan çekilmek.

Savlamak→صاولمق (l: savladı صولدی)

Tutuşmak, parlamak, lehb.

Savlamak→صاولمق (l: savladı صولدی)

Tasarruf ve temelluk etmek.

Savmak→صاومق (l: savdı صودی) Çevirmek,

döndürmek, tahvil etmek.

Savun→صاون (l: savun صون) Sığır, dağ

keçisi?

Savun geyik→صاون کيک (l: savun geyik

صونکيک) Yaban öküzü, bakaru'r vahş.

Savurcuk→صاورجوق (z: savurşuk

صاوروشوق) İnce yağmur.

Savurmak→صاورومق (z: savurdı صوردی)

Ayırmak, ayıklamak, emerek içmek,

savurmak.

Sayağ→صاياغ (tr.) Semem(sağ yağ)

Saymak→صایمق (l, z) Ad etmek.

Savulcan→صااولجان (z) Su'ban

Sayırmak→صایرمق (Bu lugatı garibenin

mukadder manası olup hangisi maksut

olduğu anlaşılmadı.)

Sayri→صایری (z) Hasta, meriz.

Sayrılanmak→صایریلانمق (z) Hastalanmak.

Saysu→صایصو Kıran, saysu. (sava, sopa

gibi)

Saylamak→صایلامق (z) Tenkiye etmek.

(çapalamak gibi)

Saymış→صایلمش (z) Sayılmış,

Su→صو (tr, z, l) Ma, ab- Suvari, ayak yolu?

Subu→صوبو (l: subu صبو)

Subi→صوبی (l: subı صبی) Narin, ince, fidan

gibi.

Subsuvuk→صوبصوق (l: subsuvuk صبصوق)

Pek soguk.

Suç→صوج (l, z: suc صج) Zenb, günah,

kabahat.

Suçulmak→صوجلّمق (l: suçladı صجلدی)

Soymak, taariye etmek.

Sucuk→صوجوق (z) Mehaşe.

Soracı→صوراجی (z) Mütea'lim.

Sorup→صورپ (l: sorıp) Birden bire,

yararak, sorap girdi.

Sormak→صورمق (z, l: sordı صردی, tr: sor

صر) 1. Sual etmek. 2. Emerek içmek,

somurmak.

Sorma→صورمه (l: صر مه) Söz? Bir nevi söz?

???

Suzamak→صوزامق (z) Uzatmak, mat.

Susak→صوصاق (l) Kovva (koğa), delv.

Susam→صوصام (l) Simsim.

Susamak→صوصاماق (l, z) Ateş.

Su sığırı→صوصیغیری (z: su sığırı
(صوصیغیری) Manda.

Sugarmak→صوغارمق (z.) Batmak,
çekilmek. (suda batmak)

Soğan→صوغان (z, tr, l: sogan صغن) Basal.

Soğra→صوغرا (tr) Sonra, ba'de.

Soğulcan→صوغلجان (z: soğulcan صغلجان)
Su 'ban, sülük, 'alak.

Soğırmak→صوغیرمق (l: soğırdı صدغردی)
Kesret harb dahi kaib etmek.

Sok barmak→صوقبارمق (l: sok barmak
صقبرمق) Şehadet parmağı, sebbabe.

Soklandırmak→صوقلاندمق (z) Teşvik
etmek. (Abarmak gibi.)

Soklanmak→صوقلانمق (z) Hırslanmak,
iştiha etmek.

Sokıldamak→صوقلدمق (l: sokıldı صقлды)
Yaranın ???, şiddetlenmek, zonklamak?

Sokmak→صوقمق (l: sokdı صقدی) Idhal
etmek.

Sokur→صوقور (z) Bir gözü kör, a'ver.

Suku bulmak→صوقوبلمق (z) Su dökmek,
yıkanmak.

Son→صوك (l: son صن) Ahir, nihayet.

Suncuk→صوكجوك (l: suncuk صنچك) Akab.

Sonra→صوكرا (l: sonra صنرا) Badehu, ahir.

Sonkunmak→صوققونمق (l: sokundı صنقندی)
Sonraya kalmak, tahir etmek.

Sol→صول (l: sol صل, tr: sol صول) Yesar,
şimal.

Solağay→صولاغای (z)

Solak→صولاق (z) Aser, yesari.

Solangır→صولانغیر (z) Aruz (Güvey veya
gelin mi? Düğün mü? Yoksa şaşkın veya
mehbut mu?)

Solmak→صولمق (l, z) 1. Sararıp bozulmak,
zebl. 2. Tutuşmak, parlamak, lehb. (Yoksa
ikincisi "صاولمق" mıdır? Tuhfe-i-zekiyyede
"صولدو" fiili "lehst" tefsir olunup, o da
bunun aynılarında gulat mıdır?)

Soluncan→صولنجان (l: soluncan صلنجن)
Malum kurt.

Soluk→صولوق (l: soluk صلوق) Nefes.

Solukan→صولوقان (l:solukan) ???
nefes.

Son kul→صونقول (l: sonkul) (صنقل) Son kul.

Solumak→صولومق (z: soludı) (صولودی) Leht,
(Bak: solmak)

Som→صوم (z) Semik.

Son→صونك (z) Ahir, nihayet.

Sonra→صونكرا (z) Bade.

Sunmak→صونمق (l: sundı) (صندی, tr: sun gıl
صون (كل)) Uzatıp vermek, navele.

Sunu→صونو (z) Süngü

Sunuşmak→صونشمق (z:sunuştı) (صنشتی)
Birbirine uzatıp vermek.

Sovuk→صوق (z, l: sovuk) Barid.

Sovulmak→صولمق (z) Solmak.

Sovumak→صوموق (l: sovdı) (صودی)

Soymak→صويمق (z, tr: soy gıl) (صی (كل))

Sıyyı→صی (l, tr) Sıbg

Sıbzgı→صببغی (l:sıbzgı) (صببغی) Kısa
zurna.

Suvamak→صووامق (z) Leyese? (Suvamak,
sızamak gibi.)

Sovutmak→صووتمق (z) Berid etmek.

Sovurmak→صووردمق (z) 1. Çekmek,
çıkarmak. 2. Yük vermek veya ??? derre.

Sovuranmak→صوورنمق (z) Çıkarılmak,

Soyurgamak→صویرغامق (z) Milleti
giydirmek.

Sıçan (veya sıçkan)→صیچان (صیچقان) (z, l:
sıçan) (صیچقن, صیچن) Fare.

Sıçratmak→صیچراتمق (l: sıçratı) (صیچرطی)

Sıçramak→صیچرامق (z: saşırdı) (ساشرادى)

Sıçkan→صیچقان (l: sıçkan) (صیچقن, z: sışkan
صیشقان) Cerad, far, sıçkan ay şuhur-u
Türkiyyenin biri.

Sıdırmak→صیدیرمق (z: sıdırdı) (صیدیدی)
Kırdırmak.

Sırt→صیرت (l: sırt) (صرت) 1. Tepe. (z:
kıpçakçada sopanın demiri.)

Sırt balığı→صیرتبالیغی (z)

Sırça→صیرچه (z: sırşa) (سرشا) Zeccac, şişe.

Sırtlan→صیرتلان (z, l: sırtlan) (صرتلان) ???

Sırtmak→صیریتمق (l: sırtı) (صرتدی) Az
gülmek.

Sıyrık→صیریق (z) Sıyrılmış, büzülmüş,
soyulmuş, meslul.

Sıyırım→صیریم (l: sıırım) (صیریم) Sıyrılmış deri.

Sıyrınmak→صيرينمق (z: صيريندى) İtilip yuvarlanmak.

Sızılmak→صيزالمق (z) --? Toplanmak?

Sızdırmak→صيزديرمق (l: صزدردى) Eritmek. (Sahib-I eser bunu bilir kitabına nakl edip şeceri fahrur-yedi ise kalanını yetiştirmek ve kemal bulmak manasına geldiği beyan edildiğini söylüyor.)

Sızlamak→صيزلامق (z) Sıkılmak, zahmet çekmek, decere.

Sızlık→صيزليق (z) Suyun üzerinde duran yosun, sebbah.

Sızmak→صيزمق (l: سزىدى) Yetiştirmek, kemal bulmak, nekace.

Sızınsamak ya sırınsamak ya sarınsamak

Sıskırmak→صيصقيرمق (z) Islık çalmak, safere.

Sıtmak→صيطمق (z: سىتى) Ceviz vesaire kırmak. (Uşanlık gibi)

Sıtınmak→صيطندى (z: سىتىندى) Açılmak, parlamak. Infecere.

Sığa→صیغا (z: صغا) Parlama, kırak. (susan sañı صوصان صوکی Aceba bildiğimiz siva mı?)

Sığrak→صیغراق (l: سىغراق) İki parmak arası, sabit al sabi'n.

Sığza→صیغزا (l: سىغزا) Gömlek düğmesi.

Sığlık→صیغلق (l: سىغلق) Islık, safir. Sığlık berdi= ıslık çaldı.

Sığır→صیغیر (l, tr: سىغیر, z: صیغیر) Bakar, bakara, kav

Sığır→صیغیر (z) Mastika, sakız.

Sığalamak→صیغالامق (z) Sıralamak, habbese?

Sığırcık→صیغیرجق (tr: سىغیرجق, z: صیغیرجق) Maruf kuş.

Sıkmak→صیقمق (z: سىقتى) Tasir etmek, asara? Doldurmak, şiş? (İkinci manaya gelen 'sıkmak' olsa gerek.)

Sıkışmak→صیقیشمق (z: سىقىشتى veya صیقیشتى) Tezahum etmek.

Sılamak→صیلامق (z: سىلادى) Mekkese, parlatmak yoksa kurtarmak mı?

Sılamak→صیلامق (z) Düğün, cemiyet, ziyafet, velime.

Sıltamak→صیلطامق Huccet ve delil irad etmek veya özür ve bahane etmek.

Sımak→صیمق (l: سىمدى) Kırmak, kes.

Sınamak→صینامق (z) Tecrübe etmek, denemek.

Sındırmak→صينديرمق (l) Kırdırmak.

(Kıpçakçada 'sındırmak' 'صوندرمق' imiş.

Sınmak→صينمق (tr: صينمق) Kırılmak, inkesere.

Sınık→صينق (tr: سینق) Kırık, şikest.

Sıvar→صيوار (z) Kırak, bak: sığa.

Sıvamak→صيوامق (z) Leyyese (Sıvak ve hıramak gibi)

Sıvılmak→صيوولمق (z: sıvıldı صيوولدى)

Kurtulmak, sıvışıp gitmek, inselete, inhalasa.

Sıvık→صيويق (z: sıvık صويق) Yumuşak.

Sıyınmak→صيينمق (z) Sıgmak, istiab olunmak.

Sıyınmak→صيينمق (z) 1. Tevesü etmek. 2. Teesüf etmek.

Sıyın→صيين (z) Bakarı'r-vahş, sığın.

Dangkuz→ضانكوز (z) Domuz, hınzır.

Davlamak→ضاوامق (z) Dava etmek, idda.

Dudak→ضوضاق (z) Dudak, şefe.

Don→ضون (z) Hayız, hayz.

Dıgılmak→ضيغلمق (z) Dağılmak, neş'et etmek.

Tab→طاب (l: tab طاب) Kifayet, sarf-nazar, tab vurmak=keff-I yed, el çekmek.

Tabaldırık→(z) Geyik boynuzu.

Taban→طابان (z, l: taban طبن, tr: طبان) Ayağın altı.

Tabcak→طابجاق (z) Taht, serir.

(makam-ı hizmet ve taat manasıyla 'طبهجق' olsa gerektir.)

Tabcan→طابجان (l: tabcan طابجان) El taht (bu lugatin doğrusu tabcak ve manası 'el taht' olacaktır ki lugat-I arifenin cinsidir.)

Tapmak→طاپمق (l: tabtı طاپتى, z: طاپتى) Bulmak, vecede.

Tapu→طاپو (z, l: طاب) 1. Hizmet. 2. İbadet, ubudiyet, tapu etmek=hizmet temek.

Tapucu→طاپوجى (l,z: tabci طاپجى) Hizmetçi, hadimci.

Tapıştırmak→طاپيشترمق (l: tapıştırmak طاپيشتير) Buluşturmak, görüştürmek.

Tapışmak→طاپيشتى (طاپيشتى) Buluşmak.

Tat→طات (l: tat طت) Çiftçi, fellah.

Tatlu→طاتلو (l: tatlu طتلو) Hulv, şirin.

Tatmak→طاتمق (z, l: tatı ططى, tr: tat طاط) Lezzetine bakmak, tu'm.

Tatıkamak→طاتيتمق (l: tatıktı طاتقتى) Tat olmak yahut onların dilini söylemek.

Tar→ طار (z, l: tar طر) Dar veya dik (ضيق)

Tar→ طار (l) Enhar eski bir cins kayık, külek.

Taratmak→ طاراتمق (l: tartı طراطی) Çekmek, cer etmek.

Tarak→ طاراق (l: tarak طررق) Muşt (meşit), şane.

Taraklamak→ طاراقلامق (l: tarakladı طرقلدی) Taramak, meşşata, serraha

Taralmak→ طارالمق (l: tarladı طرلدى) Tar olmak.

Taramak→ طارامق (z: taradı طارادی, l: طردى, tr: طرافل) 1. Serreha, meşşeta 2. Düzeltmek,

Tartmak→ طارتمق (l: tartı طرتى, tr: طرت) 1. Vezn etmek. 2. Cezb ve cer etmek, çekmek. 3. Tahmin etmek?

Tartı→ طارتى (l: tartu طرتو) Vezn, mizan.

Tarazi→ طارازى (l: tarazi طرزى) Terazi, mizan.

Tarhana→ طارخانه (z: tarhana طارخانه)

Tartamak→ طارطامق (z) Çekmek, cezb ve cer etmek. (tartıkmak gibi)

Tartan→ طارطان (z) Selva.

Tartık→ طارطیق (z) Takaddüme, peşkeş. Tartık berdi=takdim etti.

Tarla→ طارلا (tr: tarla طرلا) Tarla.

Tarlık→ طارلیق (l: tarlık طرلق) Dık.

Tarı→ طارى (z, tr, l: tarı طرى) Maruf hubub nev'ı, dahn.

Taz→ طاز (z, l: taz طز) Kel başlı, keleş, akr'a.

Tazlık→ طازلِق (l) Keza akr'a?

Tazarmak→ طازارمق (z: tazardı طازاردى) Gözün tazardı=alaka?

Tazı→ طازى (z, l: tazı طزى, fa: تازى) 1. Arab atı. 2. Maruf kopek ki tavşan avına mahsustur.

Tas→ طاس (z, l) Kayıp, ???, tas boldi= kayıp oldu, yitti gibi.

Taş→ طاش (z, tr, l: taş طش) Hacer, seng.

Taşak→ طاشاق (z, tr: taşak طشاق, l: طشق)

Taşgara→ طاشقرا (l: taşkara طشقرا) Dışarı

Taşkun→ طاشقون (l: taşqın طشقین) Taşmış, freyezan.

Taşkın→ طاشقین (tr: taşkın طاشقین) (Geçmiş) Taşkın.

Taşlamak→ طاشلامق (z) Recm etmek.

Taşmak→ طاشمق (l: taştı طشتى) Tencere veya nehir çok dolmak, kabarmak.

Taşımak→طاشيمق (l:taşdı (طشدى) Nakl etmek.

Tasburmak→طاصبورمق (l: tasburdı (طصبوردی) Kayıb olmak. (Mürekkap olduğu mezkur olup doğrusu 'tas boldi' olsa gerektir, b: tas)

Tat→طاط (ya: طات) (l, tr, z) 1. Lezzet, hulv. 2. Tu'm, hasse-i zaika, zevk. 3. Bak: tat.

Tatar→طاطار (l: tatar (ططر) Tatar. (tiz gibi)

Tatanmak→طاطانمق (z) Zevk duymak, lezzet almak, inzaka.

Tatalı→طاطالی (z, tr) Hulv, şirin.

Tatirmek→طاطيرمق (tr: tatır gıl (طاطر غل z: طاطير) Tattirmek, zevk duyurmak.

Tatmak→طاطمق (z, tr,l: tatmak (ططمق) Lezzet duymak, Tadına bakmak, zaka , taama.

Tağ→طاغ (tr, l: tag (طغ) Cebel, kuh.

Tağ→طاغ (z, l: tag (طغ) Dağ, keyye, dal v sem.

Taga→طاغا (bak: taga (طاغه) (z) Nal.

Tagarcık→طاغارجيق (z, l: tagarcık (طغرجق) Cerab?

Tağalamak→طاغلامق (z) Nallamak.

Tağrak→طاغراق (l: طغراق) Has ve çağlak.

Tağlamak→طاغلامق (l: tagladi (طغلادى) Keyye etmek, tevsim.

Tağılmak→طاغلمق (l: tağıdı (طغلادى) Tefrik etmek.

Takmak→طاقمق (l: taktı (طقتی) Talik etmek.

Takuk→طاقوق (l: takuk (طقق) Tavuk, decac.

Tal→طال (طال آغاج) (z, tr) Söğüt, safsaf.

Talapçık→طالایمق (z:talabtı (طالابتی, l: طلبدی) (Kuş) Kanatlarını atmak.

Talak→طالاق (z, tr: talak (طالاق) Tihal.

Talaşmak→طالاشمق (z) Savaşmak, muhasime etmek.

Talakaz→طالاقاز (z) Kara kaz, behha.

Talamak→طالامق (z) Yağma ve nehb ve garet etmek.

Talamak→طالامق (l: taladı (طلدی) Kaşınmak (kopek)

Talav→طالاو (z) Yağma, nehib, garet.

Talmak→طالمق (z, l: taldı (طلدی) (kıpçakça) 1. Yorulmak, neabe. 2. Dalmak, gates.

Talmav→طالماو (z) Maskara.

Talaz→طالاز (z: طلار) 1. Dalga, mevc.

(Tolkun gibi) 2. Talaz, tepe, tel.

Tam→طام (z, tr, l: tam طم) 1. Satih, muterreh. 2. Kaime, söndürme. 3. Takım, tam. (damla)

Tamar→طامار (z, tr: tamar طمار, l: طمر) 1. Irk. 2. Cins, soy.

Tamar (veya tamur) → طامور (veya طامور) (z) Tomurcuk, habbe.

Tamaş→طاماشا (z, l: tamşa طمشا, fa: طماشا) Seyir, tefer'u.

Tamaşalanmak→طاماشالانمق (l) Seyir ve tefer'u etmek.

Tamak→طاماق (l: طمق, tr: طماق) Ağzın damı.

Tamaksav→طاماق صاو (z) Añul, Ekyul?

Tamav→طاماو (z) Damağ, damak.

Tamga→طامغا (z) Hatem, yüzük. (Bildiğimiz gibi, bildiğimiz damga= mühür.)

Tamla→طامله (l: tamla طمله) Katre.

Tammak→طاممق (z: tamdı, l: طمدى) Damlamak.

Tamu→طامو (z, tr, l: tamu طمو) Cehennem, duzah.

Tan→طان (ya: طانك) (z, l: tan طن) 1. Subu'. 2. Acep.

Tabh→طابخ (l: tabih طبخ) Rahatlanmak, müsterih.

Tabhlik→طابخلق (l: tabihlik طبخلق) Rahat, istirahat.

Tansik→طانسیق (z) Turfe, garib şey. (Aceba doğrusu 'طاگسیق' mi? Farsça 'تنسوخ' bundandır.)

Tan→طان (veya طانك) Sarısı?

Tan tarı→طان طاری (l: tantarı طن طاری) Kabuğu soyulmuş darı, kara darı.

Talkalık → طاللق (z: talkalık طاللق) Fitne.

Tan→طانك (l: tan طن, z: طانك) 1. Subh. 2. Acep.

Taňkazmak→طانگزمق (l: tankızdı طننزدی) (Çıban) Kızarıp iltihab etmek.

Taňsık→طانگسیق (l: tansık طنسق) Garip şey, tuhfe, turfe, tensuh.

Taňla→طانگلا (l: tanla طنلا) Sabahleyin, es-sabah.

Taňlamak→طانگلامق (l: tanladı طنلدى, tr: طنلا) (فل) z: طانگلادی 1. Ta'accüb etmek. 2. Sabah erken davranmak.

Tanğlayı→طانگلایی (z) Sarığ? Sefak

Taňlık? → طانگلک (z: taňlık طانگلک) Aceb.

Taňlı→طانگلی (z: tanlı طانلی) Ta'ccüb.

Tañmak?→ طانگمق (l: tandı طندى) Itirahat etmek. (Doğrusu ‘ طينمق ’ olacak.)

Tanmak→ طانمق (tr:tan گیل (فل) طان) Danışmak, meşveret etmek.

Tanmak→ طانمق (l: tandı طندى) İstibdad etmek.(Lugat-I arifenin cinsi olacaktır.)

Tanuk→ طانوق (l: tanuk طنق) Şahit.

Tana→ طانه (l, tr: tanu طنا) Büyük buzağı.

Tana→ طانه (tr: tana طنا, fa.) Tane.

Tanışman→ طانیشمان (z)

Tanışmak→ طانیشمق (z: tanıştı طایشتی, l: طنشى) Müşavere etmek. (Türkmençe olup kıpçakçası: كنكيشمك ev imiş)

Tanışık→ طانیشق (l: طنشق) Meşveret.

Tanık→ طانیق (z) Bak: Tanuk.

Tanıklamak:→ طانیقلامق (z) Şahit olmak, şehadet etmek.

Tav→ طاو (z) Bak: Dağ. (Cebel)

Tavşan→ طاوشان (z, tr: tavşan طوشان) Erneb.

Tavuk→ طاووق (z) Decac, tavuk.

Tava→ طاوه (z: طاوا) Tahin? (ya baylavuc gibi?)

Tay→ طای (z, tr, l: طی) Muhr.

Tay→ طای (tr, l: طی) Tayı (dayı), Hale Tr: Taya aze (aca= teyze)

Tayak→ طایاق (tr: tayak طایاق) Dayanacak şey, ‘asa, değnek, sopa.

Tayamak→ طایامق (l: طیدی) Dayandırmak, ???

Tayanlı→ طایانلی (z) Dayanmış, mütteka.

Tayanmak→ طایانمق (l: tayandı طیندی, tr: طیان) İstinad ve ittika etmek.

Taygan→ طایغان (z: طایغان) Yuvarlanan.

Taykalmak→ طایقالمق (z) ???

Taylak→ طیلاق (z) Deve yavrusu,

Taymak? → طایمق (z: taydı طایدی) Yuvarlanmak, zeleka. (sürüdi gibi)

Tayn→ طاین (z: tayn طین) Sabahleyin, ale sabah.

Tayn→ طاین (z: طین) Uygur. (Nasturi yoksa Şaman dininde reis-I ruhani ruhani.

Tob→ طوب (z, l: tob طب) Küre.

Topalak→ طوپالاق (l: tobalak طپلق) Yuvarlak bir habbe, güzel kokulu bir nebat, sufte. (???)

Toprak→ طوپراق (z, l: tobrak طپرق) Turab, hâk.

Topra→ طوبره (z: tobra طوبرا) Muhalla?
(Tobra gibi.)

Toplan (veya topalan)→ طوپلان (veya
طوپلان) Karın ağrısı ???

Topraklamak→ طوپراقلامق (z: طوپراقلامق)
Toz toprak etmek, terrab, gabbere.

Tobursuklamak→ طوبرسوقلامق (z) Osurmak.
berta'.

Topuk→ طوپوق (z, l, tr: topuk طپق) Ka'b.

Tobırmak→ طوبیرمق veya طوبومق (l: tobr
طبر) Yürürken osurmak.

Tutsak→ طوتساق (tr: tutsak طتساق, l: ططساق,
z: طوطساق) Esir.

Tutkun→ طوتقون (tr: tutkun طتقون, l: ططقن)
Esir.

Tutulmak→ طوتلمق veya طوطلمق (l: tutuldu
ططلدی, z: طوطولمق) Kavf.

Tutuşmak→ طوتشماق (z: tutuşti طوطاشتی) 1.
Birbirine tutunmak, temasük. 2. Parlamak,
alev almak.

Tutmak→ طوتماق (veya طوطماق) (z: tutı طوتی,
l: طتی, tr: طت) Meseke.

Tutu→ طوتو (veya طوطو) (z: tutu طوطو, tr:
ططو) Rehin. (Tusnak 'طوصناق' ve tutsar
'طوطار' gibi)

Tuc→ طوج (l: tuc طج) Nihasi , bakır? Yoksa
??

Tura→ طورا (z) Doğru, doğruluk, yahut
durma kıvam.

Tura barmak→ طورا بارمق (z) Turu vermek,
tevakkuf.

Turak→ طوراق (l: turak طرق) Duracak yer,
makam.

Turak→ طوراق (tr: طوراق, طراق) Cacık
(Türkmence)

Toranmak→ طورانماق (z) Doğranmak,
takattu'. (torandı gibi)

Turp→ طورپ (z) Ficil.

Torba→ طوربه (z: torba طوربا) Muhallat.
(topra gibi)

Turşı→ طورشى (z: turcı طورجى) Muhallel.

Torga→ طورغا (tr: طرغا) Dokuma, mesc,
tunc.

Durdurmak→ طوردورمق (z) 1. Eşemek,
karıştırmak, ba'tere. 2. Toz toprak etmek,
gabbere.

Turgay→ طورغای (z) Toz, toprak, gabere.

Turgurmak→ طورغورمق (l: turgurdu
طرغردى) Durdurmak, ikame etmek.

Turtanak→ طورتاناق (l: turtanak طرطنق) Zekat.

Torlak→ طورلاق (l: torlak طرلق) Garib, mascara adam.

Turmak→ طورمق (l: turdı طردى, tr: طر (فل) z: طوردى) 1. Kıyam etmek, kaim olmak, kalkmak. 2. Hareket etmek, tevakkuf (nüfuz?) etmek, baka durmak, dik durmak.

Turmak→ طورمق (z) Şette 1. Ayırmak, dağıtmak yahut ayrılmak, dağılmak.

Turna→ طورنه (l, tr: turna طرنا) Gergi? Maruf kuş.

Turluk→ طورلوق (l: طرلق) Çadırı örtmeyi bir nevi kebranda gibi?

Turu→ طورو (l: turu, turu طرو, z: طورو, توسدق, طورو) Düşman doğramak? (tr: كيميyyet, maruf tunda at.

Turutmak→ طوروتتى (z: طوروتتى) Tevakkuf durmak.

Turuntay→ طورونطای Koyun kıpmağa büyük makas.

Tuz→ طوز (z, tr, l: tuz طز) Milh, nemek.

Toz→ طوز (z, l: tuz طز) Gubar.

Tuzak→ طوزاق (z, l: tuzak طزق, tr: طوزك)

Tozlamak→ طزلامق (z) Toz etmek, tozlamak.

Tuzlamak→ طزلامق (l: طزلى) Tuz koymak.

Tuzluk→ طوزلق (l: طزلق) 1. Tutmaca konulan yoğurdun ve nar tanesi gibi şeyler, tozkaca.

Tuzlu→ طوزلو (z, l: tuzlu طزلو) Tuzu çok, malih.

Tozmak→ طوزمق (l: tozdi طزدى) Toz kalkmak.

Tuzulmak→ طوزولمق (z) Tuzlu olmak, meleha.

Tuşak→ طوشاق (l: tuşak طشق) Etek bağı, kaydı? (Yular mi? yoksa ???)

Tuşamak→ طوشامق (l: tuşadı طشدى) (Beygiri) Bağlamak.

Tuşmak→ طوشمق (l: tuşdı طشدى) Zare? (Ziyaret etmek mi yoksa beygiri bağlamak mı? Bu halde lûgat-ı arifenin sûret-I ahirdir.)

Tusnak→ طوصناق (z) Rehin, girev. (Tutu ve tutsar gibi.)

Tutaşmak→ طوطاشمق (z) Bak: tutuşmak.

Tutak→ طوطاق (l: tutak ططق) Dudak, şefe, leb.

Tutam→ طوطام (l: tutam ططم) Kabze.

Tutar→ طوطار (z: tutar ططار) Rehin. (Tutu, tuzak gibi.)

Tutsak→ طوطساق (z: tutsak ططساق) Esir.

Tutga→ طوطغا (l: tutga ططغا) Kaim-i bisseyf

Tutkun→ طوظقون (l: tutkun ططقن) Esir.

Tutulmak→ طوطولمق (l: tutuldû ططلدی) 1. Muhafaza olmak.

2. (İsim, z: طوطولماق) Havf.

Tutmaç→ طوطماچ (l: tutmac ططماچ) Tatar böreği.

Tutmak→ طوطمق (l: tutı ططی) 1. Ehaz ve ??? etmek. Bak: tutmak.

Tutu→ طوطو (z, tr: tutu ططو) Rehin. (Tutuar ve tutsak gibi)

Tuturgan→ طوطورغان (z, l: tuturgan ططرغن, tr: طوطورغان) Riz, pirinç.

Togan→ طوغان (z, l: togan طغن, tr: طغان) 1. Baz. 2. Zag, karga.

Toga→ طوغا (z) Toka, kemer tokası.

Tutukmak→ طوطوقمق (z) Güneşten kızarmak, yanmak.

Dogan→ طوغان (z) Bir anadan babadan doğan karındaş, şefik.

Togram→ طوغرام (tr: طغرام) (Kemik parçası.)

Togramak→ طوغرامق (l: togurdı طغردی) Kesmek, parlamak.

Togru→ طوغرو (l: togur طغر, tr: طغور) Müstakim, sadık.

Togru→ طوغرو (z) Duru, kümiyyet.

Tugrul→ طوغرول (l: tugrul طغرل) Turnaları tutar, bir nevi av kuşu.

Togrı→ طوغری (z) Kıvam. (Durmaktan mı yoksa bildiğimiz doğru müstakim mi?) (Tu-iki.)

Togrulmak→ طوغرولمق (z: togurladı طغرلدى) Doğru ve düz olmak, istikam? (ong gibi)

Tugluk→ طوغلوق (l: togluk طغلق) Yük yüklemekte musta'mel çatal bir ağaç ki her iki dalı birbirine bağlı olur.

Dogmak→ طوغمق (l: togdı طغدى, tr: طغ, دغ) Tevellüd etmek, tulu etmek.

Togu→ طوغو (z) Yavru, veled, ferh. (yalan) yavru.

Togurmak→ طوغورمق (tr: togur طغر فل) Tevliyye etmek.

Tok→ طوق (z, l, tr: tok طق) Şa'ban, sır.

Toka→ طوقا (z) Kemer tokası. (??? gibi)

Toktamak→ طوقتامق (z) 1. Durmak, sabit olmak, devam etmemek. 2. Dayatmak, sabr u sebat etmek.

Tokma→ طوقما (l: tokma طقما) Tokmak, külünk?

Tokmak→ طوقمق (l: tokdı طقدی) Çok döğmek, darb ???

Tokucu→ طوقوجی (z) Habeka, çulha.

Tokurcı→ طوقورجی (tr: tokurci طقرجی) Habeka, çulha. (İdrakta 'tunurkıcı' matbu olup ???)

Tokurçin→ طوقورجین (l: togurcin طقرجن) Maruf dama oyunu ki dokuz taşla oynanılır.

Tokuz→ طوقوز (tr: tokuz طقر) Dokuz, tıs'a, nüh.

Tokumak→ طوقومق (l: tokudı طقدی) Nesc etmek.

Toksan→ طوقسان (tr: toksan طقسان) Tis'in.

Tokun→ طوقون (z) Zeri'a, tohum. (Tohum 'طخم' gibi.)

Tokunmak→ طوقونمق (z) Vurulmak, darp ve dik olunmak.

Tul→ طول (z, l, tr: tul طل) Ermel. Tul ibçi.

Tolab→ طولاب (l:tolap طلب) Dolap.

Tulaz→ طولاز (tr: tulaz طلاز) Muhakkir.

Tolak→ طولاق (l: tolak طلق) Sarılmış şey, el şeyu'l-mefuf.

Tolamak→ طولامق (l: toladı طلادی) Sarmak, lef etmek.

Tolanmak→ طولانمق (z) Bulanmak. 'Akerä. (Tulganmak, bulanmak, bulganmak gibi)

Tolanmak→ طولانمق (l: tolandı طلندی) Batmak, görünmez olmak: KÖr dolaştı, ümmi.

Tulban→ طولبان (z, l: tulban طلبان) İmame, sarık. (Tülbend?) (Salban gibi)

Toldurmak→ طولدورمق (z, l: toldurdı طللدوردی) Melee. (ملا)

Tolgamak→ طولغامق (z) (Karı) Boşamak. (طلقت)

Tolganmak→ طولغانمق (z) Bulanmak. Bk: tolanmak.

Tulkuk→ طولقوق (l: talkuk طلقق) Tulum, ???

Tolkun→ طولقون (z) 1. Mevc, dalga. 2. zarf, cild.

Tolmak→ طولمق (l: toldı طلادی) İmtıla etmek.

Tolu→ طولو (z: tolu طلو) 1. Bered. 2. Mellan, per.

Tulum→ طولوم (tr: tulum طلم) Dafire.

Tolun→ طولون (l: tolun طلن) Dolu, dolunay, bedr.

Tuluñ→ طولونك (l: tulunk طلنك) Şakak ve şakağın üzerine sarkan zülf.

Tolu→ طولی (z) Dolu, ____ . (l: طلی) Berd.

Tuma→ طوما (l: tuma طما) Zerre, habbe, lametü'1 harb.

Tumag (veya tumav)→ طوماغ veya طوماو (tr: طماغ) Damağ, ahşe.

Tuman→ طومان (l: tuman طمن, tr: طمان) Duman, sis.

Tumav→ طوماو (z) Damağ, ahşe.

Tumşuk→ طومشوق (طمشوق) Gaga, mınkar.

Tomgu→ طومغو (l: tomgu طمغو) Zeka.

Tumguluk→ طومغولوق (tr)

Tumguluk→ طومغىلوق (z) Nilüfer yaprağı. (Doğrusu bu suret-i galat olacaktır.)

Tomlu→ طوملو (l: tomlu طملو) El-mebadir?

Tumnu→ طومنو (l: tumnu طمنو) Büyük tencere veya karavana.

Ton→ تون (z, tr, l: ton طن) Sevb, libas.

Tomcukmak→ طومجوقمق (z: tomcukti طمجوقتی) Ezmek, yasılatmak.

Toñ→ تونك (l: ton طن, z: طون) Cemad, buz.

Toñguz→ طونكغوز (tr: tonkuz طنقوز) Domuz, hınzır.

Toñmak→ طونكمق (l: ton طندی) İncimad etmek.

Toñguz→ طونكوز (l: toñkuz طنكز) 1.Domuz, hınzır. 2. Donmuş yağ.

Tonuk→ طونوق (z) Silinmiş, hazf olunmuş.

Tonuk yüzlü→ طونوق يوزلی (l: tonuk yüzlü طنق يوزلی) Abus`l-vech.

Tunyak→ طونياق (z) 1. Aygır, hisan. 2. At vesaire tırnağı, hafir. (İkincisi: tunyak.)

Tuvar→ طوار (z, fa.) Duvar, hait.

Toy→ طوی (z, l, tr: toy طی) Düğün, velime.

Toy→ طوی (l: toy طی) Toy, maruf kuş.

Tuyak→ طویاق (l: tuyak طیق) At tırnağı, hafir. (Kıpçakçası olup türkmencesi: 'تونياق' tunyak.)

Tuysu→ طویسو (l: tuysu طیسو) Duygu, his.

Tuymak→ طویمق (z, l: tuydı طیدی) Toy olmak, şem 'ı

Toymak→ طویمق (z, l: toydı طیدی) Har etmek.

Toyurgamak→ طویور قامق (z) Millet giydirmek. (Soyurgamak gibi)

Tırmalamak→ طيرمالامق (l: tırmaladi طيرمالادی) Tahriş etmek.

Tırmavuç→ طيرماوج (tr: tırmavuc طيرماوج) Ziraat tarağı.

Tırmamak→ طيرمامق (z) Tırmalamak, tahriş etmek. (Tırtamak gibi.)

Tırnak→ طيرناق (z, l, tr: tırmak طيرناق) Zafir ???

Tırnaklanmak→ طيرناقلامق (tr: tırmakla طيرناقلامق) Kaşınmak.

Tırmamak→ طيرنامق (z) Kaşımak.

Tırıl→ طيريل (l: tırıl طيريل) Müstahzen?

Tırıldamak→ طيرلدامق (z) Ürküb fırlamak.

Tış→ طيش (l: tış طيش) Haric, bîrûn.

Tığrak→ طيغراق (tr: tığrak طيغراق) Tenebbüh, tenakkus.

Tıfırdan (Tıkırdan mı?) (فورطى) Bok böceği.

Tıkamak→ طيقلماق (l: tıktı طيقلماق) Sed etmek.

Tılak→ طيلاق (z, l: tılak طيلاق) Nebt.

Tılmac→ طيلماج (z) Tercuman.

Tımarsık→ طيمارسيق (z) Leim, Habis.

Tımarlamak→ طيمارلامق (z) Tımar ve müdavan etmek.

Tın→ طين (z) Sovuk nefes.

Tınmak→ طينماق (z, l: tındı طيندى, tr: tın طين) 1. Eğlenmek, tauk. 2. Dinlenmek, istirahat etmek. (Kıpçakça.) 3. Teneffüs. 4. Netaka.

Tınışmak→ طينشماق (z: tınıştı, tınışdı طينتى, طينشدى) 1. Nefes alıp dinlenmek. 2. Susamak.

Tıñlamak→ طيننگلامق (z: tıñglamak طيننگلامق) Susmak, sükun etmek.

Kab→ قاب (l: قاب) ???, zarf, kabuk.

Kab→ قاب (tr: قاب) Enar? Dua?

Kaba→ قابا (l, tr: قبا) Kabarmış, ???

Kabar→ قابار (z) İğü, dıl. ('İğü' imiş kaburga gibi.)

Kabarcak→ قابارجق (tr) Sınduk. ('Kübürcük' gibi.)

Kabarcık→ قابارجق (tr: kaburcuk قيرجوق) Hayal sureti, kukla. ('Ayak' gibi, 'kavurcak' ve kugurcak' dahi.)

Kabarcuklu бага→ قابارجقلوباغه (tr: kaburcuklu бага قيرجوقلوبغا) Kaplubaga.

Kabarmak→ قابارماق (l: kabardı قيردى, z: قباردى) Kalkmak, kaba olmak.

Kabak→ قاباق (z, l, tr: قبق) 1. Kar'a. 2. Göz kapağı, cefen (Kapak). 3. Nihale (Aceba 'kepek' demek olan 'nihal' mıdır?)

Kabtan→قابتان (l:kabtan قبطن, tr: قبتان)

Kaftan.

Kabtı→قابتى (tr:kabtı قبطى) Makas. (Yoksa 'قبتى' mi?)

Kabturegan→قابتورغان (z) Sulu, taze.

Kabkara→قابقاره (l: kabkara قبقره)

Simsiyah.

Kablamak→قابلامق (l: kabladi قبلدى) 1.

(Kitabı) Tedid etmek. 2. Kab takmak, örtmek.

Kaplan→قابلان (tr: kaplan قپلان) Peleng.

Kapmak→قابمق (z:kabtı قابتى, l: قبطى, tr: kab قپ) Şiddetle almak, hatafa. (Rubu`dan)

Kapu→قاپو (z, l, tr:kapu قپو) Bab, der.

Kapuci→قاپوجى (tr) Derban, bevva.

Kabarcuklu bağa→قاپورجوقلى باغه (l: kabarcuklu bağa قپورجوقلى باغه) Kaplumbağa.

Bak: Kabarcuk bağa

Kapuk→قاپوق (z, l: قپوق) Ağaç vesaire derisi, kışır.

Kat→قات (l:kat قات) Tak, ta.

Kat→قات (l:kat قات) İnd, nezd: Benim katımda.

Katarga→قاتارغه (tr: atarga قاترغا, rumca)

Katarga, gemi nev'i.

Katlanmak→قاتلانمق (l:katlandı قاتلندی)

Katılmak→قاتلمق (l:katıldı قاتلدى) Teşeddüd etmek. 2. Sabr etmek.

Katmak→قاتمق (l:katı قاتى, tr: kat قات(فل) İlhak ve ilave etmek.

Katun→قاتون (tr)Hanım, kadın, hatun.

Katı→قاتى (tr, l: katı قاتى) Sert, şedid.

Katır→قاتير (l, tr:katır قاتير) Katır, eşek, bağl.

Katik→قاتيق (l:katık قاتق) Adam.

Kaç→قاچ (l, tr: kaç قچ) Kem, çend.

Kaçan→قاچان (l, tr:kaçan قچن) Men, key, ne vakit.

Kaçansa→قاچانسه (z: kaçansa قچانسا) Mûsîr.

Kaçmak→قاچمق (z:kaçtı, kaçdı قچتى, قاچدى, قاچدى, قاچتى) Firar etmek, harebe (هرب) (فل) قچ, tr: قچتى, l:

Kar→قار (z, l, tr:kar قار) Selec, berf.

Karabçı→قارابچى (l:karabcı قارابچى) Fakir.

Karak→قاراق (z, l:karak قارق) Göz bebeği, nazır'l 'ayn? Sevadü'l ayn, bebek gibi.

Karaltı→قارلدى (l:karaldı قارلدى) Sevadü'ş-şahs, karaltı.

Karamak→قارامق (l:karadı قارادى) Lanet okumak, lanet etmek.

Karangı→قارانغى (z) Zulmet, karanlık.

Karangımak→قارنغیمق (z) Kararmak,
karanlık olmak.

Karanlı evi→قارانلی اوی (z) Zindan.
(Ahirinde ki 'ی' zait)

Karavaş→قارواش (l: قروش) Cariye, halayık
esir. (İdrak sahibi her ??? itlak olduğunu
beyan ediyor.)

Karaval→قاراول (z:karaval, karavul قراول,
قاراولو, l: قرول) Yol geçiş, ???

Karpuz→قارپوز (z, tr, l:karpuz قریز) Bitih,
ahdar.

Kartal→قارتال (l:kartal قرتال, tr: قرطل) Ukab.

Karcı→قاجی (z) Makas. (Kabtis gibi.)

Kardaş→قارداش (z) Ah, birader. (Bak:
Karındaş)

Karşı→قارشو (z: karşı قارشى, l: قرشى)
Mukabil.

Karsıtmak→قارسیتمق (z:karsıtı قرصتی) El
çırpmak. (saffeka صفق)

Karşak veya karcak→قارشاق (veya قارجاق)
(z) Çakal.

Karşılama→قارشیلامق (z:karşıladi
قارشى لادی) Karşısına çıkıp mulakı (veya
melaki) olmak.

Kartaban→قارابین (z)

Kartal→قارتال (z: قرطل) Nesr, kartal.
(‘Çarlık’ gibi.)

Kartaymak→قارطایمق (z) İhtiyarlamak,
hareme.

Kargamak→قارغامق (z, l:kargadı قردی)
Lanet ve beddua etmek. (‘Karamak’ gibi.)

Kargaşa→قارغاشا (z) Karışıklık, mağlubiyet
ve karar ???

Kargaşalamak→قارغاشالامق (z) Karışıklık
olmak.

Kargaycı→قارغایجی (z) Bedduacı, la'an.

Kargu→قارغو (l:kargu قارغو) Kamış, kasab.
(Mızrak manasına gelen 'قارغی' bundan
olacaktır.)

Karga→قارغا (z:karga قارغا, l, tr: قارغا) Gurab.
(‘Kuzgun’ gibi.)

Kargış→قارغیش (z) La'n, lanet, tel'in.

Karlagaç→قارلاغاش (z:karlagaç قارلاغاش, tr:
karlagac قارلاغاش)

Karlaguç→قارلاغوج (z)

Karlavuc→قارلاوج (l:karlavuc قارلاوج)
Kırlangıç, hutaf.

Karılmak→قارلمق (z) İhtilat etmek.
(‘Karımak’ ve ‘katlamak’ gibi.)

Karmak→ قارمق (z) Sinare? Olta iğnesi, zoka.

Karmalamak→ قارمالمق (z) ve;

Karmamak→ قارمامق (z) El ile yoklamak, messe, habbese

Karmak→ قارمق (l:kardı (قردی) Katmak, karıştırmak, halate. (حلط)

Karın→ قارين (z, l, tr:karın (قرن) Batın, şikem.

Karnak→ قارناق (l: karnak (قرنق) Cariye, halayık.

Karındaş→ قارينداش (l, tr:karındaş (قرنداش) Kardeş, birader, ah. Kız kardeş, hemşire. Uht, kayın kardeş, kayın birader.

Karu→ قارو (l:karu (قرو) Nerede, nereye, niye. (Kıpçakça)

Karu→ قارو (z) Cevap.

Karuk→ قاروق (z) Sidik?

Kara→ قاره (z: قارا, l, tr: قرا) Siyah, esved. 2. Yağız at, ethem.

Karabirik→ قاره ابريك

Karaca kan→ قاره اجهقان

Karasıgır→ قاره صغیر (z: قاراصبیر) Camis, manda. ('Su sığırı' gibi.)

Kara tanık bilmek→ قاره طانیق بیلمک (z) Bilmek, temeddüh etmek.

Kara kaz→ قاره قاز (z) Leglek, lağlağ

Kara günlük→ قاره کونلک (l)???

Karalacin→ قاره لاجین (z) Gevher.

Karalık→ قاره لوق (z) Siyahlık, sevad.

Kara yağız→ قاره یاغیز (l:kara yağız (قرا یغز)

Karayuvuz→ قاره یوووز (z) Esmer.

Karayuvzlık→ قاره یوووزلق (z) Esmerlik, semere. (سمره)

Karı→ قاری (z, l:karı (قاری) İhtiyar, pîr, şeyh.

Karı→ قاری (l, tr: karı (قاری) 1. Zira, kavl. 2. Arşın, zira.

Karış→ قاریش (l, tr:karış (قرش) 1. Şebr. 2. Lanet.

Karınca→ قارینجه (tr:karınca (قرنجه) Neml, mevr.

Karımak→ قاریمق (z) İhtiyarlamak.

Karımak→ قاریمق (z) 1. Karıştırmak, halt. ('Katmak' gibi.) Karışmak, ihtilat etmek. ('Kartmak' 'katmak' gibi.)

Karılmak→ قاریلق (z) 1. ??? (Uzaklaşmak mı?) 2. ??? ('Boğulmak', 'tutulmak' gibi.)

Karın→ قارين (z) Bk: karın. (قارن)

Kaz→ قاز (z' tr, l: قز) Bat, vezze.Karakaz, talakaz,bk.

Kazak→ قازاق (tr) Bekar, azıb uzzab-ı mücered.

Kazakbaşı→ قازاق باشلی (z) Azıb, bekar.

Kaz aldirmek→ قازالدرمق (z) Mahar. (Mavi mi yoksa ??? mi?)

Kazan→ قازان (z, l,tr: قزن) Büyük tencere. ('Kazgan' gibi.)

Kazanmak→ قازانمق (z, l: قزن (فل) Hasıl ve istihsal etmek.

Kazanc→ قازانچ (z:kazanc) Istihsal, kesb.

Kazmak→ قازمق (z, l:kazdı, tr:kaz قز (فل) Hafer.

Kazma→ قز مه (l:kazma) Müsemmat.

Kazana→ قازانه (l:kazana, arabıyyedir) Hazine.

Kazık→ قازیق (l:kazık) Veted.

Kazımak→ قازیمق (z) Cerede. (جرد) Soymak? ('Kasık' gibi.)

Kaş→ قاش (z, tr, l: قش) 1. Hacib.2. Yüzün halfesi. 3. Tağ.

Kaşamak→ قاشامق (l:kaşdı) Kaşımak, hakke.

Kaşak→ قاشاق (l: قشق) Kaşımak, hakke.

Kaşka (Kaçka)→ قاشقا yoksa قاچقا mı? Gurre. ('Gurre'dir mi? Lugatların birinde çok anlamı vardır.)

Kaşkaldak, kaçkaldak?→ قشقالداق (yoksa قاچقالداق mı) (z) Gurre, mağrur, gafil.

Kaşu→ قاشو (z) Kadum, tokmak. (İkinci manaya bakılırsa 'قمچو' 'dan' galat olarak 'قمشو' olsa gerektir.)

Kaşuk→ قاشوق (z, tr, l: قشق) Kaşık.

Kaşımak→ قاشیمق (z, tr) Hakke.

Kaşınmak→ قاشینمق (tr) Hakke olunmak.

Kasatlık→ قاصاتلق (z) Yahud:

Kasıtalık→ قاصیطالق (l:kasıtılık) Sedef.

Kaskas→ قاصاقاص (gülmek) Kahkaha.

Kaskanmak→ قاصقانمق (l:kaskandı) Kiskanmak, gayret.

Kasmak→ قاصماق (z) Tencerenin dibine yapışan, yanmış yemek. ('Kanmak' gibi.)

Kasmak→ قاصمق (l:kastı) Kesib kısaltmak.

Kasa→ قاصا (l:kasa) İpekli esvab.

Kasımak→ قاصیمق (z) Bk: Kazımak.

Kasırtaka→ قاصیرتقه (tr) Kene.

Kasırga→قاصیرغا (tr, z:kasırga قصرغا) Gerd-i bad, kasırga.

Kasık→قاصیق (l:kasık قصیق) Anı.

Kat→قات (l:kat قات) İnd, nezd. Bk: kata.

Katagan→قاتاغان (Yoka 'قرطوغان' mı?) Hindiba.

Kata kaldırmak→قطاقلدیرمق (z) Beht ve hayrete düşürmek.

Kata kalmak→قاطاقلق (z) Beht ve hayrete düşmek.

Katla→قاتلا (z) Kere, defa. ('Kez' gibi.)

Katalmak→قاتالمق (z) İhtilat etmek. ('Karılmak' gibi.)

Katun→قطنون (l:katun قطن) Hatun, hanım, kadın.

Katı→قاتی (z, l) Şedîd, kuvî, pek. (Berk gibi.) Katı bulmak, koyulaşmak?

Katmak→قاتمق (z:katı قتی) Katmak, karıştırmak.

Katır→قاتیر (z, tr:katır قاطر, l: قطر) Eşek, bağıl.

Katışkara→قاتیشقارا (z) Karma karışık, mahlut.

Katik→قاتیق (z) Adam.

Katılmak→قاتیلمق (l: قطلدی) Katılmak.

Kağıt→قاغیط (l: fa قغط) Kağıt, varak.

Kağıt→قاغت (z)

Kak→قاق (z, l: قق) 1. Kadîd. 2. Kayanın içinde su ile dolan oyuk.

Kakaç→قاج Atlas.

Kaksırmak→قاصیرمق (z) Tenahhuh, yalandan öksürmek.

Kaksıtmak→قاصیتیمق (z) Büzülüb kana kusmak, zanih.

Kaklamak→قاتلامق (z, tr: ققل (فل) (eti) Dilim dilim kesip kurutmak, tefrid.

Kaklık→قاتلیق (l: ققلق) İltiham? Pastırma?

Kakmak→قائمق (z, l: ققتی, tr: قق (فل) 1.

(Kapı)Çalmak, dakk? 2. Vurub savurmak, Kar'.

(Tuhfe sahibi lazım olarak gerçek manasında veriyor.) Göz kakmak, kabarmak, gamz.

Kakırdak→قاقیرداق (z) Sela, takdi sade yağ. ('Kovurdak' gibi.)

Kakırmak→قاقیرمق (z) Yalandan öksürmek,tenahhuh.

Kakımak→قاقیمق (z, l:kakdı ققدی) Hiddet ve gazap etmek. (Türkmençe.)

Kalaç→قلاچ (z:kalaş قالاş) Yuvarlak ekmek, kurs, 'ayf.

Kalay→قالای (z) Kızdır?

Kaldıramak→قادیرامق (z) ???

Kaldırmak→قادیرمق (z) Ref etmek.

Kalın→قالغان (z) Kalan, baki.

Kalkan→قالقان (z, tr:kalkan قلقان, l: قلقن) Turs, mucenne, darak, siper.

Kalkmak→قالقمق (l:kalkdı قلقى) İrtiz'a.

Kalmak→قالمق (z, l:kaldı قلدی, tr:kal قل (فل) Baki olmak, devam etmek.

Kalın→قالن (z) Mühür, kâbin. (Lam'ın harekesi meksur?)

Kalı→قالی (tr) Halı, keçe. ('کور' gibi.)

Kalın→قالین (z, tr, l:kalın قلن) 1. Bahine 2. Galiz, kaba. 3. Mehir, kabin. (Yukarıda ki 'kalın' ın da lamin meksur olacağı bunan anlaşılır.)

Kam→قام (l:kam قم) Tıp? (tabip mi?)

Kam→قام (z) 1. Kenvir, kunneb. 2. Dan, tair.

Kamamak→قامامق (z) (Diş) Kamaşmak.

Kamaşmak→قاماشمق (z, l:kamişmak قمشمق) (Göz) Kamaşmak, kelle.

Kamçı→قامچی (z:kamşı قامشو, tr, l:kamcı قمچی) Kırbaç, mikra'a.

Kamkak→قامقاق (tr:kamkak قمقاق) Çalı çırpı, har u haşak, kam kam başı, hafifü'l-akl.

Kamlamak→قاملامق (l:kamladı قملدی) İcra-yı tebabat etmek. Tabbe.

Kamug→قاموغ (l:kamug قمغ) Cümle, cemiyet, hep.

Kamış→قامیش (z) Kasab.

Kan→قان (tr) Dem, hun. Kan alıcı: fesad.

Kan→قان (z) Han, mülk.

Kan→قان (z) Melek, ferişte.

Kanat→قاناط (z, tr, l:kanat قنط) Cenah, per.

Kanamak→قانامق (z:kanadı قانادی, l: قندى قنادى) İndimar

Kanbaz→قانباز (z, fa?) Fuzuli,

Kanc→قامج (l:kanc قنج) Zarf ı mekan, nere (nereye), kanca yürürsün: nereye gidiyorsun? (Bunun asıl lugatı 'kan' olup 'ca' harfû'l-az olmakla kanda denildiği gibi kanca dahi denilir.)

Kancafa?→قانجافا (z) Tetarruk.

Kancuk→قانجوق (l:kancuk قنجوق)

Kancık→قنجیق (z, tr:kancık قنجیق) Dişi köpek.

Kanca→قنجه (l:kanca قنجا) Nereye, ne tarafa.

Kandala→قاندالا (tr:kandala: قندالا, z: قانضالا) Tahta kurusu, bak. (Türkence beşik imiş.)

Kanda→قاندە (l:kanda قندا) Nerede. ('Kayda' gibi.)

Kandırmaq→قاندیرمق (z, l:kandadı قندردی) Su içirmek, irva etmek.

Kandırmaq→قاندیرمق (yahut قیندیرمق) (l:kandırdı قندردی) Göndermek, bease.

Kanrak→قنراق (l:kanrak قنراق) Geniz, hayşum.

Kanru→قنرو (l:kanru قنرو) Çingirak,ceres, çan.

Kangrayek→قنګرایک (z:kangrayak قنګرایک) Bir sıra dişleri, diğerinden uzun olan.

Kaňlı→قانګلی (tr:kanglı قنګلی, l: قنلی) Yük arabası.

Kanmak→قانماق (z) Yanık tencerenin dibine yapışan. ('Kasmak' gibi.)

Kanmak→قانمق (l:kandı قندی) Suya doymak.

Kanmak (veya kınmak)→قانمق (veya قینمق) (l:kandı قندی) Gönderilmek, inbease.

Kanı→قانی (z) Hani, nerede.

Kav→قاق (tr, l, z:kav قو) 1. Çakmakla ateş alan maruf şey, tarak. 2. Yılanın derisi.

Kavak→قواق (tr:kavak قواق) Maruf ağaç. (Türkmençe olup kıpçakçası 'usak' 'اوساق' tır.)

Kavurga→قاورغا (l:kavurga قاورغە) Kavrulmuş hububat veya et, kavurma, kavut.

Kavurşak→قاورشاق (z) La'b, bir cins oyun olmalı.

Kavrulmak→قاورلمق (z) 'İtila?' ('Kavurtmak' gibi.)

Kavurmak→قاورمق (l:kavurdı قوردی, tr: قاور (فل)قور) Kali etmek.

Kavurma→قاورمه (tr:kavurma قاورما) Kavrulmuş et.

Kavra→قاوره (l:kavra قورا) Tarlada kalan başaklar,???

Kavuş→قاوش (z) Marangoz rendesi.

Kavsuk→قاوصوق (z:kavsuk قوصوق) Göbek, surre.

Kavut→قاوط (z)

Kavuk→قواق (z, l:kavuk قوق) Kavrulmuş taze buğday, ???

Kavuk→قواق (l:kavuk قوق) Mesane.

Kavluk→قاولق (l:kavluk قاولق) Kav kesesi.

Kavun→قاون (tr, z:kavun قاون, l: قون) Bitih, asfer. (türkmence)

Kavlamak→قاولامق (l:kavladı قولدی) (Yılan) Derisini bırakıp sıyrılmak.

Kay→قاي (l:kay قاي) Taraf ??? kayda: nerede.

Kaya→قاي (z, tr, l:kaya قيا) Sahre. 2. Nil yeri dere, hendek.

Kaya→قاي (z:kaya قيا) Yan ??? kaya kaya baktı: nazar-ı şehra.

Kayan→قايان (z:kayan قيان) Tavşan, erneb. (Kapçakça.)

Kaydırmak→قايديرمق (tr:kayıttır. (فل) قيتتر) Çevirmek, döndürmek, irca' etmek.

Kaytmak→قايتمق (l:kayıttı قيتتى, tr: قيت) Dönmek, rücu' etmek.

Kaytamak→قايتامق (z) Kaht ve gala olmak.

Kaydasa→قايدياسا (z) Mevzi, mahal, mekan.

Kayde→قايده (z) Nerede?

Kaydırmak→قايديردى (l:kaydırdı قيدردي) Red ve iade etmek.

Kayır→قايير (l, tr: قير) Kaya dair kum, çakıl.

Kayır (yoksa kayır mı)→قايير (yoksa 'قير' mı?) Felek?

Kayrılmak→قاييرلدى (z:kayrıldı قاييرلدى) Kıvrılmak, lava.

Kayış→قاييش (z) Mir.

Kayışka→قاييشقا (z:kayışka قاييشقا) Kuş veya bir cinsi. ('Kuruncuk' gibi.)

Kaygarmak→قايغارمق (z) Mahzun ve mukedder etmek.

Kaygamak→قايغامق (z) Mahzunve mukedder olmak, gaile çekmek.

Kaygı→قايغي (z, tr:kaygı قايغي) Gam, keder, gaile.

Kaygırmak→قايغيرمق (z) Mahzun olmak, gaile çekmek.

Kaygaç→قايغاچ (l:kaygac قايغاج) Emel, maksad, arzu, ???

Kaygalatmak→قايغالاتمق (z) Telaşa düşürmek.

Kaykalanmak→قايغالانمق (z) Telaşa düşmek. Tekellevü.

Kaymak→قايماق (z, l:kaymak قايماق) Zübd.

Kaynamak→قاينامق (l: kaynadı قيندى) Galyan etmek.

Kayın ana→قايینانا (z) Hummate (Küye gibi)

Kuyumcu→قويومجى (z: قويومجى) Kuyumcu.

Kayu→ قايو (l: قيا) Hangisi?

Ko→ قو (z) Şom, meşum, uğursuz. (Kitab-ı mezkurede ‘شم’ diye tefsir olunmuş, diğer yerde ‘قو’ dahi vardır, ki aslı anlaşılıyor.)

Kuba→ قوبا (l: قبا) Toz rengi, iğbar, boz.

Koparmak→ قوپارمق (l: kopardı) قپردی (z: قپردی) 1. Kati’ ??? etmek. 2. Koparmak. 3. İka’ etmek.

Kubas→ قوباص (l: kubas) قصب (l: kubas) Kobaş denilen köpek cinsi.

Kubramak→ قوبرامق (l: kubardı) قپردی (z: قپردی) Boz rengini almış, bozlaşmak.

Kupturğa→ قوبطورغا (l: kapturğa) قبطرغا (z: قبطرغا) ???, kuşak, kemer.

Koplan→ قوپلان (z) Kaplan, peleng, nemer.

Kopmak→ قوپمق (z: koptı) قوبتی (l: قبطی, قبطو, قبطی) 1. Kati’ ve kas olunmak, çıkmak, ayrılmak, kalkmak, bükülmek. 2. Vuku’ bulmak, hasıl olmak.

Kopuz→ قوبوز (tr: kopuz) قبز (l: kopuz) Maruf çalgı.

Kopuzcı→ قوبوزجی (tr: kopuzcu) قبزجی (l: kopuzcu) Kopuz çalan adam.

Kut→ قوت (l: kut) Uğur, baht. Kuti kurusun.

Kutirmek→ قوتيرمق (tr) Bk: kutarmak.

Kurtulmak→ قوتيلمق (tr: kurtıl) قرتل (l: kurtıl)

Kurtulmak, halas olunmak.

Kutarmak→ قوتارمق (veya قوتيرمق) (tr: kutar) قتل (l: kutar)

Kutsiz→ قوتسز (tr) Uğursuz, meşum.

Kutlu→ قوتلو (l: kutlu) قتلو (l: kutlu) Uğurlu, meymun, mütemeyyin.

Kutulamak→ قوتللامق (tr: kutlula) قتلولا (l: kutlula) Tebrik etmek.

Kuturgan→ قوتورغان (tr: kuturgan) قترغان (l: kuturgan) Uyuz kopek.

Koç→ قوچ (tr: koc) قچ (l: koc) Kebiş.

Koçak→ قوچاق (z, l: kucak) قچق (l: kucak) 1. Ağuş, hazin. 2. Bir defa kucaklanan şey, şed.

Kucaklamak→ قوجاقلامق (z, l: kucakladı) قوجاقلامق (l: kucakladı) Sarmak, aneka, 'itinak.

Koçkar→ قوچقار (z, l: kockar) قچقر (l: kockar) قچقار (tr: kockar) Koç, kebiş. ('Koç' gibi.)

Kucmak→ قوجمق (z: kuctı) قوجتی (l: قجتی, tr: قجتی) قوجتی (l: kuctı) Kucaklamak, sarmak.

Kocur→ قوجور (z) Su yosunu, sebbah.

Koca→ قوجه (z: koca) قجا (l: koca) İhtiyar, şeyh, habir. 2. Effendi, seyyid. (İkincisi farsça ‘??’ den mi?)

Kocadaş→ قوجاداش (l, tr:kocadaş) قوجاداش

Koyu yoldaş, kocadaş, refik.

Koduk→ قودوق (z, tr:koduk) Eşek

yavrusu, sıpa, cahş?

Kor→ قور (l:kor) 1. Vakit, zaman. 2. Yaş, sene, ömür.

Kur→ قور (tr:kur) 1. Kuşak, kemer. (Uçkur ‘uçkur’ bundandır.) 2. Zarar, zıyan.

Kubağa→ قورباغا (l, tr:kurbağa) Dafda (dıfda) <بغا> gibi

Kurt→ قورت Bk: قورط

Kurtmak→ قورتمق (tr:kurt) (فل) قورت

Korkutmak, tahvif.

Kurc→ قورج (tr:kurc) Çelik, polad.

Kurşun→ قورشون (z, l:kurşun, tr:قرشن)

Rassas.(Türkmence olup kapçakçası

‘kurgaşun’ (şın), veya ‘kurguş’ - قورغش- dur.)

Kursak→ قورصاق (l:kursak, tr:قرسق)

1. Kuş ??? 2. Mide. 3. Midenin ağzı, ??? 4.

Karaciğer, kebid. 5. ???, katı? (Keza ___) ???

(Doğrusu yazdığımız ‘kursak’ ‘قورصاق’ olup manayı ???)

Kurt→ قورط (z, l, tr:kurt) 1. Dud, muş

germ. 2. Zib, gurg. (Türkmence olup

kıpçakçası ‘بورى’ ‘Bonı’ .) 3. Adi peynir, keş.

(Bunun doğrusu ‘kurut’ ‘قوروط’) 4. Pek

ihtiyar, herem. (Aceba bunun doğrusu : kart ‘قرط’ > ‘قارت’ mı?)

Kurtuk→ قورطوق (l:kurt) Boynuzdan

boru, nefir.

Kurtulmak→ قورطولمق (l:kurtuldı) (قرطلدى)

Necat ve reha bulmak. (‘Kutulmak’ gibi)

Kurga→ قورغا (z) ??? , kavuracak ??? ateş.

(‘Kurulmak’ gibi.)

Kurgarmak→ قورغرمق (z) Kavurmak.

Kurgaş→ قورغاش (z) Atmaca, başık. (Kırgız:

‘أطمجا’ gibi.)

Kurgaşun→ قورغاشون

Kurgaşın→ قورغاشین (z) Kurşun, rassas.

Kurgan→ قورغان (z, l:قرغن, tr:قرغان) 1.

Eskiden mezarın üzerine yapılan tepe.Tuni, ulus. Ale’l itlak mezar, kabir.

Kurguş→ قورغوش (l) Kurşun, rassas. (

‘قورغاشون’ dan galat olsa gerek.)

Kurgı→ قورغى (l:kurgı) Atmaca, başık.

(z:kırgı) قيرغى

Korkak→ قورقاق (l:korkak) Haif.

Korkmak→ قورقمق (l:korkdı) (قرقدى, tr:kork)

(فل) قورق Hafe.

Korkunç→ قورقونچ (z:korkunş) (قورقونش)

Mahuf.

Korluk→قورلوق (z, fa: zarar) Zarar, hayf.

Kurma→قورما (z, tr:kurma) Hurma, temr.

Kurman→قورمان (z) Terkeş.

Kurmak→قورمق (z:kurdı قوردی, l: قردی, tr:kur(gıl) قر (فل) 1. (Yapma vesaire) Çekip germek, evtera (vetera). 2. Dikmek

Kuru→قورو (z, l, tr:kuru قرو) 1. Yabis, huşk. 2. Sert, katı, haşin. 3. Kara, yer. 4. Sıtma, humma.

Kurvalı→قوروالی (z) ???

Kurut→قوروت (veya 'قوروط' (z:kurut قوروط, tr: قروت, l: قرط) Adi peynir, keş, kara kurut, bir cinsi.

Koruk→قوروق (z, l, tr:koruk قرق) Olmamış üzüm veya hurma ve saire.???

Kurulamak→قورولامق (tr:kurula قورولا (فل) Vekabe ve himaye etmek, kurumak.

Korukmak→قوروقتی (z:koruktı قوروقتی) 1. Korkmak, havf ve duçar olmak. 2. Kuşanmak, ???.

Kuruldamak→قورولدامق (z) Huruldamak, gürültü etmek.

Kurumak→قورومق (z, l:korudı قوردی) Yabis olmak.

Korumak→قورومق (veya قورومق) ??? , dalmak, batmak?

Koz→قوز (tr:koz قز, l: قوز) Ceviz. (İdrak sahibide arabi ceviz mahuz ad etmek için, koz yazıyorsa da hata olup türki el asıldır.)

Kuz→قوز (l:kuz قز) Güneşin tulu'da tutmadığı yer, gölgelik.

Kozak→قوزاق (z, l:kozak قزق) Bazı ağaçlarda hasıl olan tane , kozalak, ???

Kuruncuka→قورونجوقه (z) Kazmi. (ar.) (Kayışka)

Kuzgun→قوزغون (z, l:kuzgun قزغن) Karganın siyah nev'i.

Kuzu→قوزو (tr:kuzu قزو)

Kuzi→قوزی (l:kuzi قزی) Koyun yavrusu.

Kuzikulağı→قوزی قولاغی (l:kuzikulağı قزوقلاغی) Hamiz.

Kuskun→قوسقون (tr:kuskun قسقون) Kuzgun.

Kuş→قوش (z, l, tr:kuş قش) Tayr, murg. Baykuş, akkuş, karakuş.

Kuşak→قوشاق (l:kuşak قشاق, tr: قوشاق) Mıntika, kemer.

Kuş kuyruğu→قوش قویروغی (l:kuş kuyruğu قش قیرغی) Ciyad, tel.

Kuşluk→ قوشلوق (z, l:kuşluk قشلق) 1. Öyleden önceki vakit

Koşılmış→ قوشلمش (l: قشلمش) ???

Koşılmak→ قوشلمق (l:koşladı قشلاى) Birlikte olmak, iktiran etmek.

Koşmak→ قوشمق (z:koştı قوشتى, l:koşdı قشدى) Yan yana koymak, yaklaştırmak. 2. İlka' etmek. 3. Tersim etmek? (Tercüman sahibi ??? ika etmek manasını verib kusmak ile iltibas ettrimiştir.)

Kusgu→ قوصغو (l:kusgu قصغو) Kusmuk, kay.

Kusmak→ قوصماق (l:kusgu قصغو) Kusmuk, kay.

Kusmak→ قوصمق (l:kusdı قصدى) Kay etmek.

Kut→ قوط (z) Berk? (Yoksa berke mi?) Bak: قوت

Kutarmak→ قوطارمق (z) Gark, kaşıkla veya tasla su vesaire almak, veya yemek boşatmak.

Kutas→ قوطاس (l:kutas قطاس) Hutuz.

Kutagan→ قوطاغان (l:kutagan قطنغن) Hindiba.

Kutak→ قوطاق (z) Taşak, ???

Kutan→ قوطان (z) Becah? (Beceh ise mahsus bir kuş ki gerdanında gerdek yayılır.)

Kutgarmak→ قوطغارمق (z) 1. Kurtarmak, tehliş. 2. Kurtulmak, halas bulmak.

Kutur→ قوطور (z, l) 1. Sevda. 2. at yelesi. 3. Uyuz, cereb. 4. Kuturmak, akur.

Kuturgan→ قوطورغان (l:kuturgan قطرغن) Uyuz olmak, cereb.

Kuturgalı→ قوطورغلى (z) Kudurmuş (kuturmuş), akur. (köpek)

Kutulamak→ قوطولامق (z) Mübarek ve mütemeyyin olmak.

Kuturmak→ قوطورمق (tr) Uyuz olmak, kuturmak, kudurmak.

Kutuz→ قوطوز (z) 1. Kudurmak, akur. 2. Uyuz, cereb.

Kutuzlu→ قوطوزلى (z) Kudurmuş, cereb.

Kutuk→ قوطوق (l:kutuk قطق) Yabani eşek yavrusu.

Kutulmak→ قوطولمق (z) 1. Kurtulmak. 2. Kurtarmak.

Koga→ قوغا (z) Kova, delv.

Kogan→ قوغان (z) Kıvılcım, şerare.

Kugu→ قوغو (z) ???(Bildiğimiz 'kuğu' kuşu mu?)

Kuguz→ قوغوز (z:kuguz قوغوز) Cura. ('قوقاز' çöğür gibi.)

Kogi→قوغى (z) Tebar? Çatlayan yüksek talak.

Kuf→قوف (z) Mucun.

Kukaz→قوغاز (z) Bak: koguz.

Kukrak→قوفراق (l:kukrak قفراق) Çıplak yer, ???

Kuksumak→قوفسومق (z)

Kokumak→قوفومق (z, l:koktı قفقتى) ???

Kokun→قوفقوز (z, l:kokuz قفقر) Su akan yer.???

Kol→قول (z, l, tr:kol قف) 1. Akd, yazı. 2. Bilek, zend, said. 3. Arşın, zıra.

Kul→قول (z, tr, l:kul قف) Köle, abd, bende.

Kol→قول (tr:kol قف) Dere,vadi.

Kola→قولا

Kola→قولا

Ku(o)latuz→قولاتوز (z) Berr, kara.

Kulac→قولاچ (z, tr, l:kulac قفچ) Ba', maruf ölçü.

Kulag→قولاغ

Kulag urmak→قولاغ اورمق (z:kulak urdı قولاغ اوردى) Hanese? حنث? ('diklemek' gibi)

Kulaguz→قولاغوز (tr:kulaguz قولاغوز) Rehber, delil.

Kulak→قولاق (z, l:kulak قفلق, tr: kulag قفلاغ) Ezen.

Kolan→قولان (z, l:kolan قفلان, tr: قفلان) Himaru'l-vahşi, hizber. (Yavrusuna mi 'kolon' derler yoksa ikisi bir midir?)

Kulan→قولان (z, tr:kulan قفلان) Eyer bağı, hiram.

Kulan?→قولان (z) Akbeh? Parmakları veya dişleri seyrek?

Kolana?→قولانا (z) Kuşak? Koltuk altının kokusu? (yoksa 'kenan' 'کنان' mi?)

Kulavuz→قولاوز (l:kulavuz قفلاوز)

Kulavuzlamak→قولاوز لامق (l:kulavuzladı قفلاوز لادى) Bak: Kulavuz, kulavuzlamak.

Kulp→قولب (l:kulb قفلب) Kap tutamağı.

Koltuk→قولتوق (tr:koltuk قفلق, l: قفلق, z: قولتوق) İbt, begal.

Kol çapmak→قول چاپمق (z:kol şaptı قول شاپتى) El çırpmak. 'صفق'

Kulduramak→قولدورامق (z:kaldırmak قفلدورمق) Guruldamak, karkara. ('Gurgulemek, buramak' gibi.)

Koltuk→قولتوق Bak: Koltuk.

Kulgımak→قولغیمق (tr:kulğı (gıl) قفلقى) Sıçrayarak fırlamak, kaçmak, netara, حجز

Ku(o)lmak? → قولمق (tr:kul (فل) Kalmak, baki olmak. ('Kalmak' yerine galat olsa gerek.)

Kulun→ قولون (tr:kulun) Küçük tay.

Kollamak→ قوللامق (z) ??Maziye yed yapmak.

Kollık→ قوللوق (z:kollık) Libasin kola gelen kısmı.

Kum→ قوم (z, l, tr:kum) Reml, rik.

Kuma→ قوما (z, l:kuma) 1. Odalık, cariyeye, mürebiyye. 2. Ortak, zarre.

Kumar→ قومار (l: قمار) Meysir.

Kumeri→ قوماری (tr:kumeri) ارى+قوم, قمارى

Kumci→ قومجى (l:kumci) Reml.

Kumral→ قومرال (l:kumral) Maruf renk, kumral sakallı.(Aslı: kuńral 'قونگرال' olmalı.)

Kumruska→ قومروصقه Bak: kumruska 'قومروصقه'

Kumlak→ قوملاق (tr:kumlak) Şerbetçi otu, ki Türkler bundan bal ile karıştırıp bir nevi` meşrubat yaparlar.

Kumuc→ قوموج (l:kumuc) Müferrik, kaşık.

Kumursuka→ قومورسقا (tr:kumursuka) قمرسقا

Kumursaka→ قومورصقه (l:kumursuka) قمرصقا, tr: قومرصقا Karınca, neml, mur. (Karıncak 'قارينجاج' gibi.)

Kumgan→ قومغان (z) İbik, güğüm.

Kuna→ قونا (z) İnek, sini'l-bekara. ('duna' gibi)

Konak→ قوناق (l:konak) Menzil.

Konak→ قوناق (z, tr:konak) Misafir, zayf, mihman.

Konaklamak→ قوناقلامق (z, tr:konakla) قنقلا (فل) Misafirlige kabul etmek.

Kunan→ قونان (tr:konan) Üç senelik tay.

Konanmak→ قونانمق (z) Naz ve nimetle geçinmek. Teneu`m etmek. ('gütmek' gibi)

Konc→ قونج (l:konc) Çorap ve sairenin baldıra gelen kısmı.

Konşu→ قونشى (z:konşu) Komşu, koñşu, car.

Kongur→ قونغور (tr:kongur) قنغر

Kongur→ قونكور (z) Sarışın, sarı saçlı ve mavi gözlü, kumral.

Konmak→ قونمق (l:kondı قندى, tr:kon (فل)قن) Nuzul etmek, nazil olmak.

Konuş→ قونوش (z) Gare? Akın, çapulcı? Hücüm?

Konuk→قونوق (z, l:konuk قنق) Misafir, zayf, mihman.

Konuklamak→قونوقلامق (l:konukladı قنقلدی) Misafir kabul eetmek, ziyafet vermek.

Konukluk→قونوقلق (l:konukluk قنقلق) Ziyafet.

Kovlamak→قوولامق (z) Şehata, dilenmek.

Kuvançlamak→قووانچلامق (z:kuvanışladı قووانش لادی) Hisset ve behl etmek.

Kovlamak→قوولامق (l:kovladı قولدی) Çekiştirmek, gıybet etmek.

Kovu→قووو (l:kov قوو) Çekiştirme, gıybet.

Kovurdak→قوورداق (z)Mela, eritilmeyip ??? sade yağ.

Kovurluk→قوورلق (z) Tara, ???

Kovurmak→قوورمق (z) Kavurmak.

Kovuk→قووق (l:kovuk قول) Kof, mücevvef.

Kovmak→قوومق (z:kovd قولدی) Dilenmek. (bak: kovlamak)

Kuve→قووو (l:kuva قووا) Deli.

Koy→قوی (z) Koyun, ganem, şate.('koyun` gibi)

Kuyaş→قویاش (z, tr: قویاش) Şua'

Koyan→قویان (z, tr:koyan قویان, l: قین) Tavşan, erneb.

Kuyruk→قویروق (z, tr, l:kuyruk قیرق) Zeneb, dum.

Koyga→قویغه (z:koyga قیغا) Atın iki omuz arasındaki yelesi.

Koymak→قویمق (z, l:koydı قیدی, tr:koy قیدی) 1. Def etmek. 2. Bırakmak, terk etmek.

Koyu→قویو (l:koyu قویو, z: قویو, tr: قی) Bi'r, Çah. 2. Kuytu yer.

Kuyumci→قویومجی (tr) Saig.

Kuyummak→قویومدی (z:kuyumdی قویومدی) Gümüş vesaieri işlemek, kuyumculuk etmek.

Koyun→قویون (z, tr, l:koyun قین) 1. Ganem, şate. 2. ??? hacer.

Koyı, kobin?→قویو, قویون (tr) Bak: قویو, قویون

Kıp→قپ (l:kıb قپ) İdane-i nakit: kıp kızıl.

Kıpmak→قپتی (l:kıptی قپتی) Gözü yarı kapamak.

Kıbıstı → قپبستی (z) Makas, mikraz. ('karzi' ve 'zari' gibi.)

Kıt→قیت (l:kıt قیت) Az, kalil, bol sandı.

Kıç→قچ (l, tr: قچ) Art ayak dizesi, arka, geri.

Kıçkurmak→ قیچقورمق (l:kıçkurdı (قیچقوردی) Mağlubiyete dayanamamak, feryad etmek, yaygara etmek.

Kıçıklamak→ قیچیقلامق (z) Zagzaga, dokunmak, dokunarak eğlenmek, sarf-ı endaz etmek?

Kıçın→ قیچین (l:kıçın (قیچین) Ark arka: Niçin kıçın duruyor?

Kır→ قیر (z, tr) Felek, sema. ???

Kırak→ قیراق (tr:kırak (قرق) Acı, murr, telh.

Kırat→ قیراط (z) Demir-i at.

Kıran→ قیران (z) Fena, helak.

Kırav→ قیراو (z) ???

Kırtık→ قیرتیق (l: قرتق) ‘Abus’ul-vech.

Kırtış→ قیرتیش (tr) Kavun ve karpuz kabuğu.

Kırşıldatmak→ قیرşıldاتمق (z) Karakase. (Köpeği çağırmak demek olan ‘karakas’ mı?)

Kırtıs→ قیرطیس (z) Kuyruk yağı.

Kırtık→ قیرطیق (z) Boru denilen maruf çalgı. (‘Bori` ve `borgi` gibi.)

Kurgaş→ قیرغاش (z) ??? denilen kuş. (??? kuş de denilirmiş)

Kırgı→ قیرغی (z) Atmaca, başık. Bk: başık.

Kırgıl→ قیرغل (tr:kırgıl (قرغل) ???

Kırk→ قیرق (l, tr:kırk (قرق) Erbain.

Kırkmak→ قیرقمق (z, l, tr:kırkı (قرقتی (فل) Hayvanın yapağını kesmek.

Kırlagıç→ قیر لاغیچ (l:kırlagıç (قر لاغیچ)

Kırlangıç, hutaf.

Kırılmak→ قیرلمق (l:kırıldı (قرلدى) İhlak olunmak, helak olmak.

Kırmak→ قیرمق (z:kırdı (قیرضی, l: قردی, tr: kır (فل) Kesr ve ?? bozmak.

Kırnak→ قیرناق (z, tr:kırnak (قرناق) Cariye, amuna. (‘Karı ve eş` gibi.)

Kırığ→ قیریغ (tr) Göz bebeği veya içi. (Bunun doğrusu ‘karak’ ‘قرق’ olsa gerek.)

Kiri→ قیری (z) Uc, taraf, kenar.

Kız→ قیز (z, l, tr:kız (قر) 1. Bekr: kız, oğlan. 2. Bint, duhter: Kız kardeş. 3. Behalı (pahalı), gali: Kız buldu: behalendi. (pahallandı)

Kızarmak→ قیزارمق (l: kızardı (قزردی)

Kırmızılaşmak, ahere ‘احر’ (Tuhfet’us-sahibi ?? olarak `saharre` tecüme ediyor.)

Kızamuk→ قیزاموق (l:kızamuk (قزاموق) Hasbe.

Kızdırmak→ قیزدیمق (tr,l: kızdırdı (قزدردی) El-hanik, ???

Kızganc→ قيز غانج (z: قز غانش) Hasis, bencil.

Kızganmak→ قيز غانمق (z) Hasislik etmek.

Kızkardeş→ قيز قارداش (z) Aht, hemişre.

Kızlık→ قيزلىق (z: قزلىق, l: قزلىق, tr: قزلىق)
Bekaret, behalilik, gala.

Kızma→ قيزما (z) Hanik, hiddet, gadabe.

Kızışmak→ قيزىشماق (z: kızıştı El-
hanik, ???, 2. Heyecana gelmek, hiyac.

Kızıl→ قيزىل (z, l, tr: kızıl) Ahmer, surh.

Kızılca tırnak→ قيزىلجه طيرناق (z) Mutavvak,
gerdanlı güvercin.

Kış→ قيش (z, l: kış) Şita, zemistan.

Kış→ قيش (yoksa ‘قىچ’ mı) Hardal.

Kışdaş→ قيشداش (l: kışdaş) Sahib,
arkadaş.

Kışkırmak→ قيشقىرمق (z) Bağırarak
püskürtmek, ra’şe, 2. Sah, ???, ‘ayt.

Kışlağ→ قيشلاغ (z)

Kışlık→ قيشلىق (z, l) Şita.

Kısaç→ قىصاچ (z: kısaş) Seretan.

Kısrak→ قىصراق (z, l: kısrak, tr: قىصراق)
Mecra, ramaka.

Kıstaşmak→ قىصطاشماق (z) Galebelik olmak,
tezahüm etmek

Kısgac→ قىصغاج (l: kışkac) Sıkacak alet,

Kısga→ قىصغه (l: kışga) Kısa, kasır.

Kısaç→ قىصقاچ (z, l: kışkac) Seretan.

Kıskarmak→ قىصقارمق (z) Kısalanmak,
kassara ‘قصر’

Kıskanmak→ قىصقانمق (tr: kışkan gıl فسقان (فل)
Hased etmek.

Kıska→ قىصقا (z: kışka, l, tr: قىصقا) Kısa,
kasır, kütah. (Türkmencesi: kısa)

Kısmak→ قىصماق (z: kıştı, l: قىصدى)
Sıkmak, sıkıştırmak, hazene, zagata.

Kısa→ قىصه (l, tr: kısa) Kasır. (Bak:
قىصقه)

Kısır→ قىصير (z, l, tr: kışır) ‘Akim.

Kıg→ قىغ (tr, l) Ba’ar. Koyun tezeği.

Kıgılcım→ قىغىلجىم (z: kışgılcım) Şerare.

Kıgırmak→ قىغىرمق (l: kışgırdı) 1.
Bağırarak, çağırarak. 2. Çığırma, davet
etmek. (Türkmençe)

Kıl→ قىل (l, tr: kıl) Şa’ar, muy.

Kılbank→ قىلباراق (qlbrq) Uzun tüylü av
köpeği cinsi.

Kılçık→ قىلچىق (z: kılçık, l: قىلچىق)
Buğday başağının dikenini.

Kılık→ قیاق (l, tr) Hulk, tabiat, huy. Bak: kılıgı.

Kılkuyruk→ قیل قویروق (l:kılkuyruk قلقیرق , tr: قلقیرق) (n) Kıt. (Bir kuş cinsi)

Kılıkı→ قیلقی (z) Hulk, tabiat, huy.

Kılmak→ قیلماق (l:kıldı قلدی, tr: قیل (فل) Yapmak, etmek, ce‘ale.

Kılıc→ قیلج (l:kılıc قلع, z, tr: قلیق) Seyf.

Kılıcı→ قیلجیر (z) Şaşı, ahvel.

Kımıldamak→ قیملدماق (z, l:kımıldadı قملددی) Oynamak, hareket etmek.

Kımız→ قیمیز (l:kımız قمز) Ekşice kısrak sütü.

Kın→ قین (z, tr:kın قن) Gılaflık, zarf.

Kına→ قینا (z) Hına.

Kınalamak→ قینالماق (z) Kına sürmek, hanna.

Kınalanmak→ قینالانماق (z) Kına sürünmek, tehanna?

Kınamak→ قیناماق (z) Azzebe? Ayıplamak.

Kınanmak→ قینانماق (z) Teazzebe? Ayıplanmak.

Kınışmak→ قینیشماق (yoksa 'قانیشماق' veya 'قونیشماق' mı?) (l:kınıştı قنشطو) Geri dönmek, bir daha varmak. Kerre.

Kınamak→ قیناماق (l:kına قنا) Cinayet etmek?

Kıvırcık→ قیورجق (l:kıvırcık قیورجق) Cea`de

Kıyım→ قیما (z) Kıyılmış et, ???

Kıyma→ قیما (l) Bir nevi kavun veya karpuz.

Kıyı→ قیی (tr) Sahil, kenar: deniz kıyısı.

Kıymak→ قیماق (z)

Kabin→ کابین (z, l) Mehir, ağırlık.

Kabinlemek→ کابینلمک (z) Mehir vermek, ???

Kağıt→ کاغذ (tr, fa:kağıt کاغذ) Kırtas.

Kak→ کاق (z. arabi 'کاک' ten) Çörek, habz

Kan→ کان (tr, fa) Maden.

Kavur→ کاوور (tr, l, fa 'کیر' den) Kafır.

Keb→ کب (z, l:keb کاب) Kalıb.

Kebeş→ کبش (tr:kebaş کباش) Kalenve, baş gözü.

Kepek→ کپک (l, z:kebek کاباک) Nehal.

Kebe→ کبه (l:keba کبا, z:keba کابا) Karnı şiş.

Ketmek→ کتمک (z:keti کاتی) Gitmek.

Ketürmek→ کتوردی (l:ketürdi کتورمک) Bak: Getirmek.

Ketük→کتوک (l) Nerduban, süllem.

Ketirmek→کتیرمک (z:ketirdi کاتردی ???)

(Keltürmek→کتیرمک -keltirdi→کتیردی gibi)

Ketik→کتیک (z:ketik کاتیک) Gedik, mütellem.

Ketilmek→کتیلmek (z:ketildi کاتیلدی)

Gedilmek, mütelleme.

Keçrek→کچرک (z: keçrak) Batı.

Kecelün→کجلون (z:kecelün کاجلون) Cühhaze?

Sıçrayarak çabuk yürüyen? Zıb zıb giden?

Keçmek→کچمک (l:kecti کجنتی, z:keşti کاشتی, tr: کچ (فل) Ubur ve merur ve tecavüz etmek?

Keçit→کچوت (tr:keçüt کاجوت) Geçit, meade.

Kece→کجه (l:keca کجا, z: کاجا, tr: کجا) Leyl.

Keçe→کچه (l:keca کجا, tr: کجا) Keçe, halı kilim. (Türkmence olup kıpçakçası ‘کبز’ dir)

Keçi→کچی (l, tr:keçi کچی, z: کاشی) ??? main.

Keçi→کچی (tr) Geçit.

Keçit→کچیت (z:l:kecit کچت) Geçit, meade, mea`bir.

Kecikmek→کجیکمک (z:kecikti کاجیکتی, کاجیکتی) 1. Geç kalmak, ebtara?. 2. Gaib ???olmak, ???

Kedadir→کدادیر (z) Bak: bugaluk

Kedük→کدوک (l:kedük کدک) Gedik,???

Kedük→کدوک (z:kedük کادوک) Saman, tebin.

Kiran→گران (tr) Taşlı, kiran su?

Kereb→کرب (l, tr, rumce: _)Gemi, sefine.

Kerbiç→کریچ (tr) Top, haşebe.

Kirpik→کریپک (z) Hadiba, meje.

Keret→کرت (z:keret کارات) Defa, mera.

Kerterki→کرتارکی (z:kerterki کرتارکی)

Gerisinin gerisi, ???

Kerdek→کرتک (z:kertek کارتک) Küçük oda, halvet, gerdek.

Kerdek→کرتک (z:kertek کارتک, کاریناک)

Çindikli, mahzen?

Kertmek→کرتمک (l:kertdi کرتدی (فل)کرت)

Kertik etmek, çindilmek.

Kertme→کرتما (tr:kertme کرتما) Armut. (türkmence, ‘آرموط’)

Kertuk→کرتوک (l:kertük کرتک) Kertik, çentik, mahzen?

Kerti→کرتی (tr, z) Doğru, gerçek, kerti ayet.

Kertik→کرتیک Bak: Kertük.

Kertinmek→کرتینمک (z) Çentiklenmek, kertik olmak.

Kerçek→کریچک (z:kerşek کارشاک) Doğru, sıdk. (‘kerti’ gibi)

Kersen→ کرسن (l) Tekne, ???

Kerşen→ کرشن (tr:kerşen کرشان) Düzgün, istiba‘

Kirfik→ کر فیک ‘kirpik’ten galat mu`rab.

Kerek→ کرک (l, z:kerak کاراک) Hacet, lüzum.

Kerkes→ کرکس (z:kerkes کارکاس) ??, kartal.

Kerkli→ کرکلی (z:kerekli کاراکلی) Muhtac.

Kerki→ کرکی (l, tr) Dülger kesen veya balta.

Kermek→ کر مک (z:kerdi کردی) Uzatmak, temdid etmek.

Kermen→ کرمن (tr:kermen کرمان) Şehir, kasaba.

Kerevet→ کر ووت (z:kervat کروات) Keres.

Kürüm→ کر ورم (tr) Dehr, zaman.

Kereyag→ کره یاغ (tr, z:kerayav کرایاو) Kaymak, zubd.

Keritmek→ کریت مک (z:keritti کریتی) Kertmek, çindiklemek.

Keriş→ کریش (l:keriş کرش) Tepe, ??

Kerişmek→ کریش مک (l:keriştı کریشتی)

Kerinmek→ کرین مک (z:kerindi کارندی) İnnek, alçalmak, **tehattata**. (Yoksa ‘uzanmak’ mı?)

Kez→ کز (l, z:kez کاز) Defa, kere.

Kermek→ کر مک (tr:ker کر (فل) Asmak, kere koymak?

Kez→ کز (l) Yay girişine oka dokunan yeri.

Kezdirmek→ کز دیر مک (l) Dolaştırmak, tetribe

Kezlik→ کز لیک (l) Çakı.

Kezmek→ کز مک (l, tr) Dolaşmak, tavaf etmek.

Kestane→ کستانه (z:kestane کاستانا) Kastil.

Kesiklemek→ کسک مک (l) Doğramak, iri yarı parçalara ayırarak kesmek.

Kesekmek?→ کسک مک (l:kesekti کسکتی)

Keski→ کسکی (z:keseki کاسکی)

Keslubki?→ کسلوب کی (z:kesalubki کاسالوبکی)

Kesmek→ کس مک (l:kesti کستی, z: کاستی, tr: کات (فل) Kat’ etmek.

Kesinmek→ کسین مک (z:kesindi کاسندی) Munkati’ olmak, kesilmek.

Kesük→ کسوک (veya کوسوک) (l:kesük کسک)

Kesük→ کسوک (l:kesük کسک) Harem.

Kesici→ کسجی (l) Kati’

Keşke→ ککشه (l:keşke ککشکا) Kaşki.

Keşel→ کشل (l:keşel کاشال) Taş başlı?

Keşel→كشال (z:keşel) Dişi deve.

Keşur→کشور (z:keşur, l: کشر) Cezer, havuç.

Keşir→کشیر (tr) (Yazar burada boş bırakmış anlamı havuç'tur.)

Keşiş→کشیش (z:keşiş) Rahip.

Kekeş→ککش (l) Alın, nasiye.

Kekek? →ککک (z:kekek) Alın, nasiye.

Kekegü→کککو (z) Dilsiz, ehres

Keklik→ککلیک (l:keklik, z: ککلیک) Hacal, decacu'l-cins.

Kel→کل (z:kel) Tas başı,

Keleben→کلین (l:keleben) Meczum, kesilmiş ??? mübtela.

Keltirmek→کلتیردی (z:keltirdi, tr: کلتیر) Getirmek, ???

Kelte→کلتە (tr:kelte) Bukalemun, harnub, keler.

Keldecek→کلدەجک (l:keldicek) Gelecek. ('Gelcek yıl' olsa gerek.)

Keler→کلر (tr:kelar) Kelar galattır Kertenkele.

Kelek→کەلک (z:kelak) Belaric? (Bildiğimiz `kelek` mi?)

Kelmek→کەلمک (l:keldi, z: کەلدى, tr:kel کل)

Keli→کەلی (tr, z:keli) Buğday dövecek tas veya tekne, careşe.

Kelim→کەلیم (z:kelim, l: کەلیم)

Kelin→کەلین (z, tr:kelin) Arus.

Kemür→کەمور (l, tr:kemer) Kömür, fahm.

Kemürdek→کەمردەک (l:kemirdek) Gevrek kemik. (Kıkırdak)

Kemürmek→کەمورمک (l:kemirdi) Kemiği ön dişlerle ufak ufak kopararak yemek.

Kemüldürük→کەمۆلدۆرۆک (kemüldürük) ???

Kemülgen? →کەمۆلگەن (l:kemülken) Şiddetli korku.

Kemi→کەمە (z:kema) Gemi, sefine.

Kemeci→کەمەجی (z:kâmacı) Gemici, milah?

Kemi→کەمی (l, tr, z:kemi) Gemi, sefine.

Kemici→کەمەجی (tr) Milah.

Kemirmek→کەمیرمک (z:kemirdi) Kemiği ısırarak fare gibi yemek.

Kemişmek→كميشمك (z:kemisti کامیشتی, tr: (فل)کامش) Bırakmak, koymak, salmak.

Kenbemek??→کنبمك (z:kenbedi کنبدی) İstihrac etmek, şebirmek.

Kent→كنت (l, tr, z:kanet کانت) Karye, beled.

Kente→كنته (z:kanete کاناتا) Birden bire, bea`tene, fücaeh (fücaeten), ale`l-fadl: kente geldi.

Kencik→کنجك (l) Misk kokusu,??? Misk.

Kendek→کندك (l) Göbek, sere.

Kendel→کندل (Bundan mı?) ???

Kend'→کند (z) Nefes, zat, kendi= nefsim, kendim.

Kendü→کندو (l) Takendi nefsi, kendi öz biraderi. (Yoksa asıl 'kend' olup ahirindeki 'vav' zamiri kayıp mı?)

Kende→کنده (l, fa) Pırasa, kurras.

Kendir→کندیر (l:kendir کندر, z: کاندِر) Kınnab.

Kensei →کنسی (z) Nefes, zat: kensi: kendisi.

Keneşke→کنشکه (l:keneşke کنشکا) Meşveret, meşveret-ü müzakere.

Kenk?→گنك (z:kanek کانك) Vasi', geniş.

Kenker→کنکر (tr) Enginar.

Kenkez→کنکز (z:kânkâ کانکاز) Yavaş, kolay, hayyin.

Kenkeşmek→کنکشمك (z:kenkeşti کنکشتی) Müşavere etmek, akde geliş ve müzakere etmek.

Kenkel→کنکل (z:kânkâz کانکال, Mizah, şaka, latife : kenkel eyledi.

Kenkelci→کنکلجی (z:kenkelci کانکلجی) Şakacı, mizah.

Kenkellemek→کنکلمك (z:kenkeldi کنکلدی) Latife etmek.

Kene→کنه (l, tr:kena کنا, z: کانا) Maruf hayvancık, kurad?

Keniklemek→کنیکلمك (z:kenkeldi کانکلدی) Genişlemek, tevsî'.

Kenince→کنینجه (z:keninca کانینجا) Mehil.

Kövde→گوده (tr) Beden, cisim, cüsse.

Kövdeli→گودلی (z:kâvdeli کاودالی) Cüsseli, meydan.

Kevrek→گورك (l) Peksimad.

Kevşemek→گوشمك (l) Gevşiye getirmek.

Kevşenmek→گوشمندی (z:gevşendi گوشمندى) Gevşiye getirmek.

Künlemek→گونلمك (l) Sülük etmek, yola künledi.

Küver→کور (l:küver) Bisat, döşek, kilim.

Küvek→كوك (l:küvek) İncir, tin.

Küvelmek→كولمك (l:küveledi) Hareme.(هرم)

Kehel→كهل (z, fa) Tembela, keslan. (Türkmence olup kıpçakçası ‘armaru’)

Key→كى (l, tr) İyi, ceyyid, nik. (Kıpçakçası ‘eyük’)

Keykenük→كيكنوك (l:keykenük) Lülve, butka? Calma denilen kuşların ismi müşterektir.

Keykirmek→كيكيرمك (z: كايكردى) tecessa?

Keymek→كيمك (l, z) İlbas etmek.

Keydirmek→كيديرمك (l) İlbas etmek.

Keyesi→كيسى (l) Libas, roba.

Kenik→كينك (tr) Geniş, vasi’.

Keynemek→كينمك (l) Kuş yuvasını bırakıp başkasına konmak.

Keyik→كيبك (tr:geyik) Ahu.

Köb→كوب (z, tr:köb) Çok, kesir.

Küb→كوب (z, tr, l:küb) Zeyde? Maruf kab.

Küb→كوب (l: küb) Edat-ı muallik: küplük ???

Köpri→كوپرى (z, l:köprü, tr:köpri) Cısr, kantara.

Köbek→كوبك (l, tr, z:köbek) Sere.

Köpek→كوپك (tr, l:köpek) İt, kelb.

Köbelek→كوبلاك (z:köpelek) Uzun tüylü köpek.

Köpdek→كوبديك (z:köbdi) Kaynayıp taşmak, kabarmak, taşmak. (Köpüğü çıkmak.)

Köpürcük→كوپورجوك (z) Sandık. (‘Kabarcık’ gibi.)

Köpürmek→كوپورمك (l:köpürdi) Rega.

Köpük→كوپوك (z, l:köpük) Ragve.

Küpe→كوپه (l, tr:keba, z:küba) Maruf kulak ziyneti,

Köt→كوت (z, l, tr:köt) Dubur.

Kötlemek→كوتلمك (z:kötledi) Livata etmek? (‘Tüklemek’ ‘توكلمك’ dahi derlermiş.)

Kütlemek→كوتلمك (z:kütledi) Gütme, ray etmek. (‘Gütme’ gibi.)

Kötlenmek→ کوتلاندی (z:kötlenmek) (کوتلاندی)

Muhneslik etmek.

KütmeK→ کوتمك (z:kütmeK) Ray

etmek.

Köten→ کوتن (z:köten) Harem? (???)

Veya pabuç)

Kötücü→ کوتوجو (z) Rayi.

Kötürmek→ کوتورمك (z,l,tr:kötür) 1.

Haml etmek, kaldırmak. 2. Nakl etmek.

Köç→ کوچ (z, l:köç, z:köş) Nakl,

intikal, nakl-ı mekan.

Küç→ کوچ (z, l:küç, z:küş) Kuvvet.

Küçi yeter: kavi.

Küçsüz→ کوچسز (tr:küçsüz) Kuvvetsiz.

Köçken→ کوچکن (l, tr:köcken) Nesir,

kartal.

Küçlemek→ کوچلمك (z) Kuvvetli olmak.

Küçli→ کوچلی (tr) Kuvvetli, kavi.

Köçmek→ کوچمك (l, tr:köçtdi) Nakl-ı

mekan etmek.

Küçemek→ کوچمك (l:küçti) Kuvvetten

düşmek.

Küçücük→ کوچجك (l:küçücük) z:

(کوچجوك) Pek küçük, asgar.

Köçe→ کوچه (z:köce) Kamhi.

Kör→ كور (z, fa) ‘Ama.

Kür→ كور (z) İker? Kur? (Göz olacak)

Kör→ كور (z, fa) Kabir, mezar.

Körpe→ كورپه (l:körpe) ??? kuzu.

Körpe→ كورپه (l:körpe) Sütten kesilmiş

kuzu.

Kürd→ كورد (l:kürd) Ayva. (Kıpçakça.)

Kürsemek→ كورسمك (l: kürsedi) (كرسدى)

Kızmak, taleb ???

Küreşmek→ كورشمك (l:kürşedi) (كرشدى , tr:

كرش, z: كوراشتى) Pehlivanlık etmek, musara.

Küreş→ كورش (l:küreş) Musara.

Körsetmek→ كورستمك (z:kürsâti) (كورساتى)

Göstermek. (‘körkemek’ gibi.)

Kür?→ كور (tr) Keçe, kilim, halı.

(‘saralarında’ gibi.)

Kürk→ كورك (z, l, tr:kürk) Ferve, post.

Körk→ كورك (z, l, tr:körk) Güzellik, has.

Kürek→ كورك (tr:kürek) (كرك , z: كوراك)

Körkezmek→ كوركزمك (z, l) Göstermek.

(‘Körsetmek’ gibi.)

Körklü→ كوركلو (l:k) Hüsn ve cemal

sahibi.

Körken→کورکن (l:körken) Gören, nazar, bakış.

Kürkülemek→کورکولمک (z:körüklemek) Guruldamak. ('Buramak' ve kurulduramak' gibi.)

Kürlemek→کورلمک (l:kürledi) کرلدى

Körmek→کورمک (l: کردى, tr:gör (gıl) (فل) Ebsara, basar.

Kören→کورن (l) Basar. (Türkmence, kıpçakçası: körken.)

Kürüncük→کورونجوك (tr:görüncük) Cep.

Körüş→کوروش (l:görüş) Musafhe.

Körük→کوریک (Yoksa 'kiruk' mu?) (l:körük) ???

Köz→کوز (z, l, tr: کز) 1. 'Ayn, çeşm. 2. Aynu'l-ma', bigar.. 3. Kor, cemre.

Küz→کوز (z, l:küz) Sonbahar, harif.

Köztü?→کوزتو (l:göztü) Ayna, mirat.

Közetici→کوزتجى (z:gözteci) Keşşaf.

Közetmek→کوزتمک (z:gözetü) Riayet etmek. ('Közülme' gibi.)

Küzermek→کوزرمک (l) ???

Közsiz→کوزسز (l:gözsiz) 'Ama, kör, nabeyan.

Köz kırpmak→کوزقېمق (z) Gamz ve işaret etmek.

Közgi→کوزگى (z) Ayna, mirat.

Közlemek→کوزلمک (z, l:gözledi) كزلى, tr:gözle(gıl) کزلا (غل) 1. Bakmak, nazar etmek. 2. Beklemek, intizar etmek.

Küzen→کوزن (z) Nimr? (l: küzen) ??? (İkisi bir mi?)

Közenek→کوزنک (z:gözenek) ???, nikab. ('Yaşmak' gibi.)

Közünün aydın→کوزنک ايدىن (z:gözünün aydın) Karn-ı ayn.

Közünmek→کوزنمک (tr:gözün (gıl) (غل) Saklanmak, örtünmek, görünmemek.

Közdüdük→کوزدودوک (l:gözdüdük) Göz değmesi.

Közgü→کوزگو (tr) Ayna, mirat.

Közük→کوزیک (tr:gözük) Büyük gözlü.

Köz yummak→کوزيوممق (z:göz yumdi) Göz kapamak, görmezliğe gelmek, a'maş.

Köstermek→کوستردى (l:göstermek) İbraz etmek.

Köstek→كوستك (z:köstek كستك, كوستاك) Kayd, ya enib(boyuna) şikal. ('Gişan' ve 'kuşak' gibi.)

Kösteklemek→كوستكلمك (z:köstekledi كوستاكلادى) Köstek ve bend takmak.

Küski→كوسكى (l:küski كسكى) Bıçkı, menşar.

Küsmek→كوسمك (z:küsti كوستى, l: كستى, tr: küs (gıl)كس(غل) Gücenip çekilmek. cerade

Küsenmek→كوسنمك (l:küsendi كسندى, tr: كوسا (فل)كوسا 1. Ateş. 2. Kızıştırmak, parlatmak. 3. Müştak olmak, arzulamak.

Küsüük→كوسوك (ya 'كسوك') (l:küsüük كسك) Meşaha?

Köseüü→كوسوو (l:köseüü كسوو, z: كوساو) Ateşi karıştıtırıp parlatacak demir.

Köse→كوسه (z, tr:köse كوسا) Kılısız, ecriid.

Köştebek→كوشتبيك (z:köştebek كشتبيك) Köstebek, hal. ('Naman' 'sokur' gibi.)

Köşk→كوشك (z, l) Kasır, saray. (Korıgan)

Köşek→كوشك (l, tr) Deve yavrusu, fasıl.

Köşne→كوشنه (z:köşene كوشانا) Kubbe.

Köşki→كوشكى (z:köşki كوشكى) Ateşi karıştıtırarak demir. ('Köseüü' gibi.)

Gök→گوك (z, l, tr:gök گك) 1. Mavi, ezrak. Kürgök= mas mavi. 2. Sema, asman.

Kök→كوك (z, l, tr:kök كك) 1. Asıl, bih. 2. Cins, ırk, soy.

Kök→كوك (tr) Saman, tebin. ('Kürek' gibi)

Kökberez? →كوكبزاز (z: kökberez كوكبزاز) Lacivert.

Kökçek→كوكچك (z:kokcek كوكچك) Güzel, melih. ('Özden' ve 'yakşı' gibi.)

Kökerçin→گوكرچين (z:kükercin ككرجين, tr:güvercin كورجين) Hamame, kebuter.

Kökerdaş→كوكرداش (tr) Süt kardeş.

Kükrek→كوكراك (z, tr:kükrek ككراك) Ra'd, gök güreleme.

Kökremek→كوكرمك (l, tr:kükremek ككرمك, z:gök kükredi كوكرادى) Gök gürelemek, ra'de.

Könültaş?→كوكلتاش (tr) Muhib. (Süt birader?)

Könlek→كوكلك (z) Kamis. ('Kömlek' gibi.)

Köklük→كوكلك (z) Mavilik, zerk.

Kökem→كوكم (z:kökâm كوكام)

Köken→كوكن (l:köken ككن, tr, z: كوكان) Bir nevi siyah erik, bir kuş.

Kökenek→كوكناك (z:kökenek كوكناك) Müherrir. ('kesin' gibi)

Kövde→گوده (z:gövde) Cüsse.
Küvercin→کورجین (tr:güvercin) Hamame. ('Kükercin' gibi.)
Küvek→کوک (l:güvek) ???
Küvelek→کولک (l:küvelek) Sehleb.
Küvüldür→کووولدور (z) Kervan.
Küher→کوهر (tr:güher, z:gühar) Cevher, elmas.
Köy→کوی (tr) Karye. ('Kent' gibi.)
Köyek (köyük)→کویک (l:köyek) Yanık, mahruk. (Doğrusu 'köyik' 'کوییک')
Küvegü→کویگو (z, tr:kövegü) 1. Damat, sihr. 2. Yeni evlenmiş adam, güvey. ('Kükev' gibi.)
Köymek→کویمک (z:köydi, tr:köy (gıl) Yakmak, ihrak. (فل) کی)
Köyünmek→کوینمک (l:köyüندی) Yanmak, muhterak olmak.
Küyündürmek→کویندیرمک (z, l:köyündirdi) Yakmak, ihrak. (کیندری, tr:köyündir)
Küyüz→کویوز (z) Halı, bisat. ('Kiyiz' gibi.)
Küye→کویه (z:küye) Damat, sihr. 2. Kayın ana, hamah.

Küye→کویه (z:güye) Güve denilen maruf kurt.
Köyülmüş→کویولمش (z:köyülmüâ) Yanmış, muhterak.
Köyik→کوییک (z:köyik) Yanık, mahruk.
Kibi→کیبی (z) Mesel.
Kit→کیت (tr:kit) Bak: köt.
Kitmek→کیتمک (l:kitti, tr:kit) Rah, zeheb.
Kiçikez→کیچکاز (z:kicikez) Küçükük.
Kiçmek→کیچمک (tr:kic (gıl) (فل) کچ)
Kiçi→کیچی (l:کیچی) Küçük, sagir.
Kice→کیجه (tr:kice) Leyl, şeb.
Kicimek→کیجیمک (z:kicidi) Pahalaşmak, gela.
Kir→کیر (z, l, tr:kir) Vesih.
Kirli→کیرلی (z) Kunfuz.
Kirpic→کیرپیچ (z) Tub
Kirpik→کیرپیک (z, l:kirpik) Hadab
Kirtü→کیرتو (l:kirtü) Doğru, sıddık: Kitrü sözlemek: doğru söylemek.
Kirtülemek→کیرتولمک (l:kirtüledi) Tuba ve hayrı söylemek.

Kireç→ کیراچ (tr:kirec) Casse.

Kirçek→ کیرچک (tr: کرچک) Gerçek, sahih.

Kirşin→ کیرشن (yoka 'کیرصن' mi) (z:kirşen (کیرشان) Düzgün, isfidac.

Kirlik→ کیرلک (l:kirlik) Kirli.

Kirmek→ کیردی (z:girdi) ل: کیردی, tr: (فل) Duhul etmek.

Kiru→ کیرو (tr:kiru) Geri.

Kiruk→ کیروک (l:kiruk) ???

Kiritme (ya: kirtme)→ کیرتمه (کیرتمة) (l:kiritme) Armut. ('Kirtme' türkçe.)

Kiriş→ کیریش (z, tr, l:kiriş) Veter.

Kiriş→ کیریش (l:kiriş) Oyun arkadaşı.

Kirişmek→ کیریشلمک (z:kirişladi) Kurmak, ???

Kiz→ کیز (z) Keçe, halı. ('Kiz' ve 'kuyuz' gibi.)

Kizlemek→ کیزلادی (z:gizledi) tr:gizle(gil) Saklamak ve ihfa etmek. ('Saklamak' ve 'pişirmek?' gibi.)

Kizlenmek→ کیزلنمک (tr:gizlen(gil) Saklanmak, ihtifa etmek.

Kiş→ کیش (z, fa) Okluk.

Kiş→ کیش (z) Samur. ('Kökenek' gibi.)

Kişek→ کیشک (l:kişek) Keşkeş, sütlü buğday yemeği. (Farsiden menkul ve arabide metluldur.)

Kişen→ کیشن (tr:kişen) Ayak bendi, köstek.

Kişnemek→ کیشنمک (z, l, tr) Sahale. (سهل)

Kişma→ کیشما (l,tr,z:kicme) Enar, adem.

Kilit→ کیلیت (l: کلت, z, tr:kilit) Rumcadır. (Mazuzna? : kilit.) Miftah, anahtar.

Kilikçe→ کیلیکجه (l:kilikce) Minder örtüsü. ('kirlice`den midir)

Kelim→ کلیم (tr:kelim) fa)

Kim→ کیم (l, tr:kim) Men

Kimse→ کیمسه (l:kimse)

Kindir→ کیندیر (tr:kindir) Kenevir, kunnab.

Kinlemek→ کینلمک (l:kinlemek) Haset etmk, kıskanmak.

Kini→ کینی (l:kine) Haset, kıskanç, garaz.

Kiydirmek→ کیدیرمک (l:giydirdi) (کیدردی) Elbese.

Kiyisi→ کییسی (Bak: کیسی) (l:giyisi) Giyecek şey, libas.

Kiyemek→كبيمك (Bak: كيمك) (z:giydi كيدى) Lebis.

Kiyemek→كبيمك (z:giymek كيماك) Lebis, giyecek şey, esvab.

Kiz→كيز (l) Keçe, halı. (‘كوز‘، ‘كيوز‘، ‘كز‘) dahi yazmışlar.)

Lap lap→لاپ لاپ (l:leb leb لبلب) Ağır ve yavaş: lap lap gelir.

Lacin→لاجين (l, tr) Şahin.

Leblebi→لبلبو (l:leblebü لبلبو) Maruf kavrulmuş nohut.

Leklek→لكلك (l)???

Lor→لور (l:lor لور) Karyetun halvetun? El-masiyesi?

Lorp→لورپ (l:lorp لورپ) Süratle ve birden bire manasını ifade eder: lorp girdi.

Loğ→لوغ (l:log لوغ) Kıpçakça lughatinde ‘lı’ gibi edattır.

Loğ→لوغ (l:log لوغ) Toprağı düzeltip basmaya mahsus ustuvane ağır taş.

Loğlamak→لوغلامق (l:logladi لغلدى) Mezkur taşlar toprağı bastırıp ??? etmek.

Lak→لاق (l:lak لاق) Lisan-ı avamda taaccüp edatıdır. (‘La havle ve le kuvvete’den _)

Lök→لوك (l:lök لك) ??? deve.

Lirp→ليرپ (l:lerp ليرپ) Ale’l fadl: lirp geldi.

Macı→ماجى (l, z, tr) Kedi, sennur, kıt.

Marul→مارول (z) Has.

Mazi→مازى (z) ‘Afs.

Maktamak→ماقطامق (z) Meth ve ahd’us-sena etmek.

Maktavcı→ماقطاوجى (z) Meddah.

Mama→ماما (l) Yaşlı kadınlara verilen ünvan.

Mamuk→ماموق (l, tr, z: mamuk ماموق) Pambuk, Koton.

Mamruc→مامروج (l:mamruc مامروج) Ayı yavrusu.

Mantar→مانطار (l:mantar منطار) Keme.

Manglamak→مانغلامق (l, z) Ezan vermek.

Manglayı→مانغلايى (z) Alın, cephe.

Mayak→مايلاق (tr) Koyun tezeği, kığ.

Maya→مايا (z) Peynir mayası.

Mayruk→مايروق (z) Dişleri veya parmakları seyrek, ???

Maytı→مايىتى (z) Topus, debus.

Mayrılmak→مايريلمق (z) İyilik, eğilmek, levli?

Maymun→مایمون (z, l:maymun میمون) Kırd.
(bak: pıçın veya bıçım)

Mecik→مجیک (l) Debus, topuz.

Mertek→مرتک (l) Çatı ağacı, sert?

Mercimek→مرجمک (l, tr) Ades.

Murdar→مردار (l, fa) Necis.

Mervari→مرواری (tr, fa:mervarid مروارید)
İnci?

Mezdeki→مزدکی (l) Mastaki, sakız.

Meskit→مسکت (l, fa) Mescit, cami.

Müşk→مشک (l) Misk.

Menli→منلی (l) Benli, zühal.

Menzu→منوز (l:menez منز) Pınar, menba‘

Mey→می (l) Beyin, dimağ. (Türkmençe
‘beyni’)

Meyin→مین (l) Kıl ve gabr manasını ifade
eden edattır: gelmiş, gelmekzin, gelmezden
evvel.

Mort→مورط (z) As, mersin.

Müz→موز (z)

Müzd→موزد (z, l:müzd مزد, _fa) Ecir,
mükafat, bahşiş, müjde.

Mevt→موت (l) ??? (Cuyan ölmüş?)

Mogl→مغل (l, tr) Bak: Mongol.

Meñiz→مکنز (tr) Çehre, sima, beniz.

Melemek→ملمک (l) Koyun bağırarak.

Men→من (l) Benek, zal?

Men→من (l) Ben, ene.

Menz→منز (l) Yüz levni, çehre, benz.

Menzemek→منزمک (l) Benzemek, müşabih
olmak.

Mengü→منکو (l, tr) Daima, sermedi. Mengü
su: ab-ı hayat.

Müşteci→موشتجی (l:müşteci مشتجی)
Müşteci, mübeşşir.

Muştulamak→موشتولامق (l:müştuladı مشتتلدی,
z: موشطلادی) Müjde vermek, tebşir etmek.

Muştuluk→موشتولوق (l:müştluk مشتلق) Müjde,
beşaret.

Mulamak→مولامق (l:muladı ملدی) Sığır
bağırarak.

Mum→موم (l) Şem‘

Mu→مو (l) Edat-ı istifhamdır.

Mun→مون (l:mun من) Hacet, ihtiyac,
zaruret.

Muncuk→ مونجوق (l:muncuk) Boncuk, harez? ('Bukuk' gibi.

Munda→ موندا (l:munda) Burada, hena.

Mongol→ مونغول (l:mongol) Maruf kavim, moğol.

Möng→ مونڭ (z) Bön, alık, saf, mefsil?

Mung→ مونڭ (z) Siyah?

Munlu→ مونلو (l:munlu) Muhtac, zarureti olan.

Munu→ مونو (l:munu) Göbeğin kesik parçası,

Müyin→ مويين (tr:müyin) Çorba, et suyu.

Muyuz→ مويوز (z, l:moyuz) Boynuz, kam.

Mıh→ ميخ (z, l, fa) Çivi, ekser, mismar.

Mıhlamak→ ميخلامق (z, l:mıhladı) Muhlamak, mehera? (Mıklamak' dahi derler.)

Mızkanmak?→ ميزقندى (l:mızkandı) Imızganmak, uyuklamak.

Mira?→ مير (z) ???

Mısmıl→ ميصمیل (l:mısmıl) Tahir.

Mıklamak→ ميقلامق (l:mıkladı) Bak: Mıhlamak.

Min→ مين (l:min, tr:min) Bin, elf, hezar.

Minmek→ مينمك (l:mindi, tr:min (gıl) Binmek, rukub.

Meyin→ ميين (z) Beyin, dimağ. ('Beyni' gibi.)

Nar→ نار (tr, fa:nar) Rumman.

Naz→ ناز (l, fa) Delal.

Nazik→ نازيك (z:nazik, l: نازيك) Zarif, naim.

Nazlamak→ نازلامق (z)

Nazlanmak→ نازلانمق (z:nazlanmak) Tedellül etmek.

Nete→ نته (l:nete) Nasıl, keyfe.

Nice→ نجه (l:nice) Nice, kadar.

Neste→ نستته (z:neste) Nesne, şey.

Nesne→ نسنه (l:nesne) Şey.

Nelk→ نلك (l) Niçin, lime?

Namaz→ نماز (l, tr, fa) Salat.

Namazlagu→ نماز لاغو (l:namazlagu) Seccade.

Nemezın→ نمزين (z:nemezın, fa: نمزين) Bilek? Eyerin altına konulan keçe.

Neme→نمه (l, z:nema نما) Bir şey, neme bir ??? mi?

Nevbehar→نوبهار (tr, fa) Rabi`

Nevruz→نوروز (l:nevruz نوروز) İlk baharda en evvel açan ??? çiçek.

Nokta→نقطه (z:nokta نقطا, tr: نقطا) Yular,

Nokut→نوقوط (z) Nohut, has? ('Lablabü' gibi?)

Nöger→نوگر (z:nöger نوگار) Bende, rikiyet, köle.

Ne→نه (tr:ne نا)

Nice→نیجه (l:nişa نیشا) Niçin, lime.

Nişan→نیشان (l, tr, z) Alamet. Nişanlamak.

Vocak→ووجاق (tr:vocak ووجاق) Ocak, kanun.

Vurak→ووراق (tr:vurak وورق) Evrak, ???

Vurmak→وورماق (tr:bur وور) Urmak, darp etmek.

Ya→یا (l, tr) yay, kavs, keman.

Yabak→ياباق (z) Ebu karvan??

Yabaglı→ياباغلی (z) Bir yaşına varmamış tay.

Yabagi→ياباغی (tr:yabagu يباغو)

Yapak→ياپاق (z) Kırılmış hayvan tüyü, ???

Yaban→يابان (z, tr) Çöl, yer.

Yaprak→ياپراق (z, l, tr:yaprak يپراق) Varak, berk.

Hamaşa→هاماشا (z) Adet, resm. ('Töra' gibi.)

Hay→های (l) Nida.

Hüner→هونر (z:hüner هونار) Sefat, tabiat.

Hayad→هيااد (l) 1. Avlu, taşlık. 2.

Meydanlık, saha. 3. Tek, vahid.

Hiç→هیچ (z: هیش) La şey.

Yabsamak→يابسامق (z:yabsadı يابسادی)

Gügeç?

Yapsı→ياپسی (z) Kene, kirad? (Yaves, kene, köz, sakurga gibi.)

Yaplak→ياپلاق (z, l:yablak يبلق, tr: يبلاق)

Çıplak, uryan. (Mesah? Z)

Yabuldurak→يابلدراق (tr:yabuldurak يلبدرق)

Yaprak, varak. (Kıpçakça olup türkmencesi 'yabrak'.)

Yapmak→ياپماق (l:yaptı يپتی, z: ياپتی, tr:

ياپ(فل) 1. Bina etmek, tesisi etmek. 2.

Örtmek, setr etmek. 3. Kapamak, kilitlemek.

Yaplanmak→ياپلانماق (z:yaplandı ياپلندی)

Örtünmek,

Yapınmak→ یاپنمق (tr:yapın (gil) یاپن (غل) 1. Kapanmak, örtünmek. 2. Yapışmak.

Yapıcı→ یاپچی (tr) Mimar, benna.

Yapış→ یاپیش (tr:yapış یاپیش) İltisak.

Yapıştırmak→ یاپیشتیرمق (tr:yapıştır یاپیشتیر) İltisak etmek, mezeka.

Yat, yatmak vesaire bak: yat 'باط' vesaire.

Yatsı→ یاتسی (tr:yatsu یاتسو) `İşâ.

Yaçı→ یاجی (z) Yağ yapan, kavvas.

Yadiker→ یادیکار (z:yadiker یادیکار) Süreyya. ('Ülker' gibi.)

Yahni→ یاخنی (z) Selike.

Yar→ یار (l, z, tr:yar یار) Uçurum, cerf, makbid. 2. Ağzı suyu, rik.

Yarangan→ یارانغان (l:yarangan یارانغان)

Yarankan→ یارانقان (z) Yardımcı, halık, aferininde.

Yaratmak→ یاراتمق (z:yarattı یاراتی, l: یرتی, tr: یرت (فل) Halk etmek. ('Dürütmek' < 'türemek' gibi.)

Yarasa→ یاراسه (l:yarasa یاراسه, z: یاراسا, tr: یارسا) Vetvat.

Yarak→ یاراق (z) 1. Işık, aydınlık, da`a . ('Yarkın' gibi.) 2. Yarım, şakk('Yarım' gibi.)

Yaraklamak→ یاراقلامق (z, l:yarakladı یارقلا دی, tr: یاراقلا (فل) Techiz etmek.

Yaraklanmak→ یاراقلانمق (z, tr:yaraklan یاراقلان (فل) Techiz etmek.

Yaralı→ یارالی (z) Yaralı, mecruh, yaralmış, şekuk.

Yaramak→ یارامق (z, l:yaradı یاردی) 1. Olmak, muvafık ve münasib olmak. 2. Nafi ve faideli olmak.

Yaran→ یاران (z: yaran یاران, یرن) Derin, amık. ('Şingıl' gibi.)

Yarbuz→ یاربوز (z) Nemmam, münafık. (Ar: curbuz)

Yarbug→ یاربوغ (z: yarbug یاربوغ) Carbu`?

Yarkanak→ یارقاناق (z) Yarasa, vetvat.

Yarkın→ یارقین (z, l:yarkın یارقن) 1. Ziya, nur. (z) Yarkık gibi. 3. Yarak, şimşek.

Yarılgamak→ یاریلغامق (l:yarılgadı یاریلغدی) Af ve merhamet etmek, rahm etmek. (tr: یرلغا (فل))

Yarlıgan→ یارلیغان (tr:yarlıkan یارلیقان) Rahim.

Yarmak→ يارمق (z, l:yardı (بردی 1. Kesmek, şek etmek. 2. Yaralamak.

Yaramak→ يارامق (z:yaramak (برمق tr: Dirhem, marf sikke, akçe. (Ağrı ve akçe gibi.)

Yarmaşmak→ يارماشمق (z) 1. Neleka? 2. Tenazur.

Yarma→ يارما (z:yarma (Dövülmüş buğday ve bulgur yapılarak, ??

Yaruk→ ياروق (l:yaruk (برق

Yarık→ ياريق (z) Ziya, nur, şua`

Yarık→ ياريق (l: يرق) Yarılış, meşkuk.

Yarık→ ياريق (tr:yark (برق) Cevşen, zırh.

Yarıkcı→ ياريقچى (tr:yarıkcı (برقچى) Cevşen yapan.

Yarındırmak→ يارينيرمق (l:yarındır (برندردى) Atı alıştırmak, tezhir?

Yarışmak→ ياريشمق (tr:yarış (فل) يرش) Yarış ve musabaka etmek.

Yarınmak→ يارينمق (yahud يارانمق veya (يارونمق (l:yarındı (برندى) Ata alışmak. Perhizle ta`lim olunmak, zahura.

Yarım→ ياريم (l:yarım (برم 1. Şakk, yarılmış, parça, yarım. 2. Nisf.

Yarın→ يارين (tr, z:yarın (بران) Ferda, gaza. ('Tan' gibi.)

Yaz→ ياز (l) Bedi`, yeni.

Yaz→ ياز (z:yay yerine) Sayf. (Aslı yay)

Yazmak→ يازمق (z, tr, l:yazdı (يزدى 1. Tahrir etmek, ketebe. 2. Hata etmek, yanılmak. (Yazuk, yazık bütündür.)

Yazu→ يازو (l) Kitabet, hat.

Yazuk→ يازوق (l, tr:yazuk (يزق z: يازيق) Hatie, hata, cürm.

Yazuklamak→ يازوقلامق (l:yazukladı (يزقلدى) Hata etmek.

Yazı→ يازى (l, tr, z) Sahra, ova, deşt.

Yazık→ يازيق (z) Bak: Yazuk.

Yastık→ ياستيق (tr:yastık (ياستق) Visade, mihde.

Yasmak→ ياسمق (tr:yas (غىل) يس) Kat etmek.

Yaş→ ياش (l:yaş (ياش يرش, tr, z: ياش) 1. Ömür. 2. Dem, eşk. 3. Ratib. 4. Sebz, ahdar. 5. Leyyin, yumuşak.

Yaşarmak→ ياشارمق (l:yaşardı (ياشاردى z: ياشاردى) 1. Yeşil olmak, yeşermek. 2. Göz yaşı dökmek.

Yaşamak→ياشامق (z, l:yaşadı يىشدى) 1. Ömür, hayat. 2. Gizlemek, saklamak.

Yaşurmak→ياشورمق (l:yaşurdi يىشوردى) Bak: Yaşurmak.

Yaşırالی→ياشیرالی (z) Gizli, saklı, mahfuz.

Yaşurmak→ياشیرمق (z, l:yaşurdi يىشوردى) Gizlemek, saklamak.

Yaşurmak→ياشیرمق (l:yaşurdi يىشوردى) Hazer, yeşil olmak.

Yaşık→ياشیق (z, l:yaşık يىشیق) ??? , hor, ???

Yaşık yamalı→ياشیق یامالی (z) Süheyl.

Yaşıl→ياشیل (l, tr: یاشل) Yeşil, ahdar, sebz.

Yaşın→ياشین (tr: یاشن) Yıldırım, berk.

Yaşınmak→ياشینمق (tr:yaşın gıl یاشن غل) Gizlenmek, ihtifa'.

Yas→ياص (l) Matem, 'aza.

Yasac→ياصاج (l:yasac يصج) Nei'l, mızrak ucu.

Yastık→ياصتیق

Yastuk→ياصتوق (l:yastuk يصتق) Yastık.

Yash→ياصلی (l:yaslu يصلو) Matemli, sahibi'l-aza.

Yasmak→ياصمق (l:yasdı يصدى) Yayın girişini kat etmek.

Yassı→ياصی (l:yassı يصی, tr: یاصی (فل) z: (ياص) Arız, pehn.

Yassısız→ياصی سز (tr) Ensiz, dar.

Yad(z)amak→ياضامق (z) Habere. (خبر)

Yat→ياط (z, tr, l:yat يبط) Garib, yar, bekar.

Yatsun→ياطسون (tr:yatsun ياطسون) Yatsı, 'ışar?

Yatarmak→ياطارمق (l:yatardı ياطردى) Evlendirmek, bekarı vermek.

Yatdırmak→ياطدرمق (l:yatırdı ياطردى) Yatırmak, erkada? ('Yatkırmak' gibi.)

Yatkırmak→ياطقیرمق (l:yatkırdı ياطقردى) Yatırmak, rakıd.

Yatak→ياطاق (l:yatak يطق) Yatmış, rakıd.

Yatılık→ياطلق (tr:yatılık ياطلق) Evlenecek, gelincik. (Kız)

Yatlı→ياطلی (l:yatlı ياطلى) Redi, kötü.

Yatmak→ياطمق (z:yatı ياطی, l: ياطی, tr: یاط (فل) Yatmak, rukud etmek.

Yatuk→ياطوق (tr:yatuk ياطق) Tavşan yavrusu, ibn.

Yatırmak→ياطیرمق (tr:yatır ياطر) Bak: Yatırmak.

Yatış→ياطیش (z) Yatış, rakıd.

Yag→ياغ (tr, z: yag ياغ, ياو, l: يغ) 1. Semn, dehun. 2. Şahm.

Yagran→ياگران (tr) Bak: Yagrin.

Yagruk→ياغروق (l: yagruk ياغروق) Tenbel, gevşek.

Yagrin→ياغرين (l: yagrun ياغرين) 1. Geniş omuzlu. 2. Log?

Yaglamak→ياغلامق (z: yağladı ياغلامق, ياغلامق, l: ياغلامق) Yağ sürmek, edhen?

Yagılsamak→ياغلیسامق (z: yağılsatı ياغلیسامق) Yanıldı. Galat ve hatadır.

Yaglık→ياغلیق (z) Akriba, , ta`likat, şemele.

Yagma→ياغما (l: yagma ياغما) Nehb, garet. 2. Sofra, simat, havan.

Yagmalamak→ياغمالامق

Yagmamak→ياغمامق (z) Kapmak, hatafe.

Yagmak→ياغمق (z, l: yağdı ياغدى, tr: يغ) Yağmur vesaire, düşmek, matt.

Yagmur→ياغمور (l, tr: yağmur ياغمر) Matar, baran. (Türkence olup kıpçakçası ‘yagmur’dur.)

Yaguret→ياغورت (z, tr: yağuret ياغورت) Mamen. (‘dozen` gibi)

Yagi→ياغی (l, z) Muharib, düşman, hasım.

Yagırlık→ياغیرلق (l: yağırlık ياغیرلق) ???, süzgeç.

Yagız→ياغیز (l: yağız ياغیز, tr: ياغز) Siyah, kara. (At vesaire): Yağız biri, kara yağız. (l) ‘Ukra-i leda ???’. (Yağız veya yağızı olması.)

Yagılık→ياغیلق (l: yağılık ياغیلق) Düşman için hazırlanmış ok ve sitan?

Yagımalamak→ياغیمالامق (tr: yağmala ياغیمالامق) Soymak, darp etmek.

Yaktu→ياقتو (l: yaktu ياقتو) Aydın, mezyi: gözünün yaktu. Gözün yarak.

Yakşi→ياقشی (z, l, tr: yakşi ياقشی) Güzel, iyi, tayyib, melih.

Yakıcı→ياقچى (yoksa ‘ياقچى’ tr: yakıcı ياقچى) Yay yapan, çalan adam?

Yaklık→ياقلىق (z: yaklık ياقلىق) Rabab.

Yakılmak→ياقلىدى (l: yakıldı ياقلىدى) Yanmak, ihtirak.

Yakmac→ياقماچ (l: yakmac ياقماچ) Sethi, yüz.

Yakız→ياقز (tr: yakız ياقز) Dara? Ortak. (Karı)

Yakmak→ياقمتى (z: yaktı ياقمتى, l: ياقتى) Yakmak. Aslı (l)

Yaka→ياقا (z: yaka ياقا, l, tr: يقا) 1. Toka. 2. Muzn. 3. Şatı. 4. Nehir kenarı.

Yakni→ياقنى (l:yakni يقنى) Yahni, maruf etli yemek.

Yakın→ياقین (z, l:yakın يقين, tr: ياقين) Karib. (Yavuk gibi.)

Yakınlamak→ياقینلامق (z) Takrib etmek.

Yanak→ياکاق (tr: yañak يکاق) Had, ruhsar.

Yanılmak→ياڭلمق (l:yañıldı يڭلدى) Galat ve hata etmek.

Yal→يال (tr) At perçemi, yeke.

Yalak→يالاق (l:yalak يلق, tr: يلاق) Köpek tası.

Yalaganç→يالاغانچ (z:yalaganş يالاغانش) ‘Arı, çıplak.

Yalamak→يالامق (l:yaladı يالدى, z: يالادى, tr: يالا (فل) La`ika.

Yalan→يالان (tr:yalan يلان) Kizb, durug.

Yalan→يالان (z) ‘Arı, çıplak, yalın. Yalan ayak. Haki?

Yalanç→يالانچ (z:yalanş يالانش) Uryan, çıplak. (‘Yalıncağ’ gibi.)

Yalançlamak→يالانچلامق (z:yalanıştı يالانشدى) Soyunmak, tea`rri.

Yalancı→يالانچى (z) Kezzab. (‘Yalgancı’ gibi.)

Yalbarmak→يالبارمق (z:yalbardı ياباردى) Yalvarmak, tedehhale.

Yalduz→يالدوز (tr:yalduz يلدوز) Necm, kevkeb. (‘Yulduz’ gibi.)

Yaltay→ياطاي (z) Mulut.

Yalğan→يالغان (l:yalgan يلغن) Kezb, duruğ.

Yalguz→يالغوز Bak: Yalkuz.

Yalkız→ياقز

Yalkık→ياقک (l:yalkık يلقق) Balgam.

Yalnz→يالکز (tr) Tek, vahid.

Yalgancı→يالغانچى (z) Kaezzab, yalancı.

Yalkav→يالقاو (z) Tenbel, keslan. (Oyuncak gibi.)

Yalman→يالمان (z, tr) Carbu`? (‘yarbu’ gibi)

Yalım→ياليم (z) Garra.

Yalıncağ→يالينچق (z) Uryan, çıplak.

Yalıncağz→يالينکز (z, l:yalnız يالانز) Tek, vahide.

Yalın→يالين (l) Uryan. Yalın kıldı: soydu.

Yaman→يامان (z, l:yaman يامن, tr: يامن) Kötü, fena. Vahşi.

Yamanlamak→يامانلامق (l:yamanladı يامنلدى) Burmak, itlaf etmek.

Yamav→ياماو (z) Yama, ruk'a.

Yamalı→يامالى (z) Yamalı, merk'u.

Yamgur→يامغور (z, tr:yağmur يمغور)
Yağmur, matar, baran.

Yama→يامه (l:yama يما) Ruk'a, yama.

Yan→يان (z, l, tr:yan ين) Ceneb, pehlu.

Yanar→يانار (tr:yanar ينر)

Yana→يانا (z) Cihet.

Yanaşmak→ياناشمق (tr) Mücanebet etmek?

Yanak, yanag→ياناق, ياناغ (l:yanak يناق, z:
ياناق) Had, ruhsar.

Yan basmak, yan komak→يان باصمق يان قومق
(z) Himeye etmek.

Yançımak→يانچمق (z:yancıdı, yanşıdı يانچدى,
يانچدى يانشدى) Tıkamak.

Yançuk→يانچوق (l:yançuk ينجق, tr: ينجوق)
Tağarcık, harita.

Yançı→يانچى (z, l:yançı ينجى) Hamur, 'acın.

Yandırmak→ياندىرمق (z, l:yandırdı يندردى, tr:
ياندىر) Yakmak, ikad etmek.

Yanşık→يانشيق (z) ???

Yanışmak→يانشمق (z) Ders. ('basmak` gibi)

Yanguç→يانغوج (tr:yonguc ينجج) Yonga.

Yanguci→يانغوجى (tr:yanguci ينججى)

Doğramacı, tüccar.

Yangı→يانغى (z:yanığı, yalgı يانغى, يالگى)

Yeni, cedid.

Yanúla→يانگلا (z) Gibi, kema.

Yanúlışmak→يانگليشمق (z) Hata ve galat
etmek, yanılmak.

Yanlış→يانلش (l: يانلش) Galat.

Yanmak→يانمق (z:yandı ياندى) Rukd.

Yana→يانه (l:yana ينا) Cihet. (bak: yana)

Yanık→يانيق (z) Muarriye.

Yanmak→يانمق (z:yandı ياندى) ???

Yav→ياو (l:yav يو) 1. Soğan, besel. (z: yav:
yağ.) 2. Duhn, şehum.

Yava→ياوا (z, tr) Pırasa, kuras. 2. Soğan,
besel?

Yavaş→ياواش (z, l, tr:yavaş يواش) Sakin,
halim.

Yavut→ياوت (l:yavut يوت)

Yavutmak→ياوتمق (tr) Yaklaştırmak, tekrib
etmek.

Yavru→ياورو (z, tr:yavru يورى) Ferruh,
yavru. ('Yala' gibi.)

Yavuz→ياوز (l, tr:yavuz (بوز) Kötü, vahşi, yaman.

Yavısı→ياوسى (z) Kene. ('Yayıs, küna, kana, sakurğa' gibi.)

Yavşak→ياوشاق (l) Bit yavrusu, sirke.

Yavşan→ياوشان (z, tr:yavşan (پوشان) Pelin. (yavşan out)

Yavuk→ياوق (l:yavuk (بوق, tr: (بوق) Yakın, karib.

Yavlak→ياولاق (l:yavlak (بولق) Cüda: yavla ki kelidi: Pek güzel.

Yavlak→ياولاق (z) Tenha, boşluk, tanha, tek.

Yavlık→ياوليق (z) Akraba, ta`likat, şeml. ('Yağlık' gibi.)

Yavmak→ياومق (l:yavdı (بودى) Yanaşmak, tekrib etmek.

Yavurt→ياورورت (z) Yoğurt, leben.

Yavuz→ياووز (z) Yakın, karib.

Yava→ياوه yahut ياوا (z, fa) Ga'ib, ??

Yava etmek→ياواه ايتمك →Bak: ياوا

Yavı→ياوى (l:yavı (بوى) 'An aslı türk olmadığı halde etraka dahil olan adam.

Yay→ياى (l, z) Yaz, sayf.

Yaya→يايا (l:yaya (بيا) ???

Yayag→ياياغ (tr) Yayan, peyda, racil.

Yaykamak→يايقامق (l:yaykadı (بيقدى, z: (بيقدى) Yıkamak, gasıl, çalkalamak.

Yaytay→ياى طای (z) Fetn.

Yaylak→يايلاق (l:yaylak (بيلق, tr: (ياىلاق, yaylak, ??

Yaylav→يايلاو (z) Bak: yaylak.

Yaymak→يايلمق (l) Şuyu ve intişar etmek.

Yaymak→يايمق (l:yaydı (بيدى) 1. Döşenmek, ferş ve best etmek. 2. Neşr ve işaa etmek.

Yaymı→ياينى (tr) Hafif, sebk.

Yet→يت (l) Kudret, imtinaat yoktur: yet yoktur.

Yetsiz→يتسز (l) Kudretsiz, gayri muktedir, aciz.

Yetken→يتکن (l) Benatı'n-na'ış.(dübbe ekber)

Yetil→يتل (l) Tekellüm.

Yetmiş→يتميش (l, tr) Se 'in.

Yetmek→يتمك (l:yatti (بيتى, z: (ياتى, tr: (فل) يت) 1. Vasıl olmak, idrak, yetişmek. 2. Kifayet etmek. 3. Sevk etmek. (yetemek)

Yetmek, yetürmek→يتمك (l) يتورمك (l) Bk : yetmek vesaire.

Yetinçek→یتچک (l) Kervan ve bölükten ayrılmış süvari.

Yeti→یتی (z, l) Yedi.

Yetişmek→یتیشمک (z:yatişti یاتیشتی) Vasıl ve lahik olmak.

Yedi→یدی (l) Seb'a, heft.

Yedirmek→یدیرمک (l:yadirdi یدردی) İtmam etmek.

Yer→یر (tr, z:yar یار) Arz, zemin.

Yeresa→یرسه (z:yarasa یارسا) Vetvat, yarasa.

Ye'sil→یعیشیل (z:yaşil یاشیل) Ehzer, sebz.

Yek→یک (z:yak یاک) Kasırğa, zauba('Burgan, Ksurka' gibi.) 2. Şeytan, iblis. 3. Müreffa.

Yegirmi→یکیری (z) Aşrin, bist, yirmi.

Yegen→یکن (tr) İkiz, tevaim.

Yegen→یکن (z:yagen یاکان, tr: یکان) Hasır.

Yekindu→یکندو (tr) İkinci, asr.

Yekürmek→یکورمک (z) Bak: Yekirmek.

Yeke→یکه (z) Eye. Lima.

Yeki→یکی (tr) İki, ısneyn, du.

Yekirmek→یکیرمک (z) Gayz ve gazzab ve hiddet etmek.

Yel→یل (l, tr, z:yal یال) 1. Rüzgar, rih, bad. 2. Hüda? Yel ???: rüzgar durdu.

Yeles→یلس (l) Nesim, heva-i nesimi.

Yelsemek→یلسمک (یل اسمک) (l) Rüzgar esmek, ??, rih.

Yelşemek→یالشید (z:yalışti یالشیمک) İyleşmek, şifa yâb olmak.('ongmak' gibi)

Yelek→یلک (l: یلک(yülek) galat.) Okun arkasındaki tüyü.

Yelken→یلکن (l, tr) Badban, ??

Yelge→یلکه (z:yelge یالکا) Çene, ??

Yelimek→یلمک (l) Pırasa __ bir nebat.

Yelmek→یلمدی (l:yeldi یلدى, z: یالدى) 1. Hehub etmek, esmek. 2. Koşmak.

Yelmen→یلمن (tr:yemen یالمان) Yerbu'. (Hayvan.)

Yelve→یلوه (l:yelve یلوا) Selvi.

Yem→یم (l, tr:yem یم, z: یام) 1. Yiyecek, taam. 2. Hayvana verilen alef miktarı.

Yemdu→یمدو

Yemdi→یمدی (l)Kasık, ane.

Yemek→یمک (l:yakil, yedi یاکل, یدی, tr: یا) Ekl etmek.

Yemiş→ يemiş (z:yemiş, tr: ياميش, l: يمش) Meyve, sumur.

Yen→ ين (l,z) Bak: يenk?

Yenterek → يانتراك (z:yanderek) Daim, devamlı.

Yenbitmek? → ينيبتمك (z) Islatmak, belle.

Yensek→ يانسك (z:yansek) Maruzatlı?

Yeng→ ينگ (tr, z:yenk,yen) Libas-I kavl, kem astin.

Yeneklemek→ يenkeldi (yenkeldi) Yenilmek, tecrid etmek.

Yenmek→ يانگدى (z:yengdi) Galip gelmek, muzaffer olmak.

Yengi→ يانغى (ve 'يانغى') (z:yengi) Yeni, cedir, neva.

Yenkirmek→ ينگيرمك (z:yengri) Yetişmek, vasl olmak. (Yani 'yetmek' gibi.) yekilmek? Yetiştirmek.

Yenmek→ يندى (z:yendi) Bak: Yekirmem.

Yenge→ ينگه (tr:yenge)

Yengec→ ينگج (tr:yengec)

Yene→ ينه (tr:yene) Yine, tekrar.

Yeni→ ينى (l) Cedir. Bak: ينى

Yinkl→ ينگل (z:yenkil) Hafif. (Yoksa 'yufka' gibi.)

Yinitmek→ ينيتمك (tr:yaniltmek) Hafifletmek, tahfif etmek.

Yini→ يينى (tr:yayini) Hafif, sebuk.

Yu→ يو (l) Soğan, besel.

Yob?→ يوب (z) Kel? Kesmez, delmez, ??

Yob?→ يوب (l:yob) İyi, ceyyud.

Yubka→ يوبقه (tr:yubka) İnce, rakik.(Yuka)

Yutmak→ يوتمق (tr:yut gıl) I:yuttu Bel' etmek.

Yuturmak→ يتورمك (l:yuturmak) Sual, öksürük.

Yut→ يوت (l) Bak: يوت

Yücelmek→ يوجلدى (l:yüceldi) Yükselmek, refi'

Yüce→ يوجه (l, tr:yüce) Yüksek, 'ali, refi'

Yudurmak→ يودورمق (tr:yudur) Yutturmak, bel' ettirmek.

Yura→ يورا (l:yura) Suya ??

Yurt→یورت (z, tr:yurt یرت, l: یرط) 1. Menzil, konak, miskin, me'va. (z, tr) Vatan.

Yorga→یورغا (z, tr, l:yorga یرغا) Malum yürüyüşlü. (At)

Yorgalamak→یورغلامق (l:yorgaladı یرغلدی) Yorga yürümek.

Yorgan→یورغان (z, l:yorgan یرغن, tr: یرغان) Lihaf.

Yorka→یورقا (l:yorka یرقا) İnce, refik. (Aceba 'yufka'dan galat mı?)

Yürek→یورک (l, tr:yürek یرک, z: یراک) Kalb.

Yürekli→یورکلی (l:yürekli یرکلی) Cesur, şeca'

Yorulgun→یورلگن (l) Yorgun, meşakkak (Doğrusu 'yorulgan' mı?)

Yorulmak(mek)→یورلمق (مک) Ta'ib, iştikak.

Yormak→یورمق (l: yordi یردی) Tefsir etmek.

Yurmuk→یورمق (tr:yormak یرمق) ('Yurmak' gala olsa gerek.) Yumruk.

Yörenmek→یورنمک (tr:yören gıl یررن گل) Öğretmek.

Yoruk→یوروق (l:yoruk یرق) Yumruk.

Yörük→یوروک (z) Ceray.

Yorulmak→یورولمق (z) Tehalli? Boş ve تنها olmak.

Yürümcek→یورومجک (tr:yürümcek یرومجک) Örümcek, ankebut.

Yürümek→یورودی (z:yürüdü یرودی, l: یردی) Meşi etmek.

Yürün?→یورون (l:yürün یرن) Kırıntı, ???

Yüreyä→یوری (l:yöri یری) Etraf, civar, havali, ???

YürütmeK→یوروتمک (tr:yürüt gıl یرت گل) Meşi ettirmek.

Yürü bermek→یوری برمک (z:yürü berdi یردی یردی) Yürü vermek, temşiye.

YürimeK→یوریمک (tr:yüri gıl یردی گل) Bak: yürümek.

Yüz→یوز (l, tr:yüz یر, z: یر) 1. Vech, çehre. 2. Mia, sad.

Yüz→یوز (l) ???

Yuzak→یوزاق (l:yuzak یرق) Kilit, kafel. (Yoksa 'uzak' mı?)

Yuzaklamak→یوزاqlامق (l:yuzaklamak یرقلادی) Kilitlemek, kafel. (Yoksa 'uzaklaşmak' mı?)

Yüzsüz→یوزسز (l) Arsız, vak'ah.

Yüzleşmek→(یوزلاشتی z:yüzleşti یوزلشمک) Müvaceha.

Yüzlemek→(یوزلدى l:yüzledi یوزلمک) Yüzüne vurmak, ??? selamet etmek.

Yüzmek→(یوزدى z: یوزدی l:yüzdi یوزمک) (فل)یز Sebahat etmek, sabaha, amme.

Yüzlük→(یوزلیک tr) ?? ('Menekşe' mi?)

Yüzüm→(یوزوم z, tr:yüzüm) Üzüm.

Yuşuk→(یوشوق l:yuşuk) Arsız.

Yuşuklanmak→(یوشوقلانمق l:yuşuklandı) (یشقلاندى) Arsızlanmak.

Yoşkun→(یوشقون z) Su yosunu. ('Yoğşun' gibi.)

Yogşun→(یوغشون z:yoğşun) Bak: yokşun.

Yusaga?→(یوصاغا z) Mükeffe.

Yut→(یوط z) Fena,???. ('Kıran' ve 'ulat' gibi.)

Yutmak→(یوطمق z) Bak: yutmak 'یوتمق'

Yogurt→(یاغورت l: یوغرت, tr:yagurt) Raib.

Yogurgan→(یوغرغان tr:yogurgan) Yorgan. ('Yorgan' gibi.)

Yogurmak→(یوغورمق l:yogurdi یوغردی, tr: یغر) 'Acin.

Yugul→(یوغل z:yoğul) Hafif. ('Yini' gibi.)

Yogun→(یوگون z: (ve یوون l, tr:yoğun) یغن) Kalın, galiz.

Yok→(یوق z, l, tr:yok) Malum: la

Yukarı→(یوقاری z, l:yukaru) یقرو

Yokamak→(یوقامق z:yokadı) Yoklamak, fetaşe. ('Karmamak, karmalamak, saykalamak' gibi.)

Yoksul→(یوقصول l, tr:yoksul) یقصول, tr: Fukara, züğürt. ('Yohsul' gibi.)

Yoklı→(یوقلی l:yoklı) Fakir.

Yokuş→(یوقوش l:yokuş, z, tr: یقش) (یوقوش)

Yük→(یوک z, l, tr:yük) Hıml,bar.

Yön→(یونگ l:yöng) Yan.

Yügürt→(یوکورت l:yüğürt) Yürük, ceraye.

Yüksetmek→(یوکستمک tr:yükset kil) t'aliye etmek.

Yüksek→(یوکسک l:yüksek, tr: یکساک) Ali.

Yüksük→يوكسوك (l:yüksük يكسك) Keştişyan.

Yükletmek→يوكلتمك (z:yükleti يوكلاتي)

Vefara?

Yüklemek→يوكلمك (l:yükledi يكلدي) 1. Haml.

2. ??

Yüklü→يوكلي (z, l:yüklü يوكلو) Hamil.

Yügütmek→يوكوتمك (z) Ögütmek, tahn.

(‘Ögütmek’ gibi.)

Yügürmek→يوكورمك (z, l:yügürdi يكردي tr:

Yürümek, _

Yükem→يوكم (z:yükem يوكام) Likam, licam, dizgin.

Yükünmek→يوكونمك (l:yükündi يكندي) Eğilip ruku’ ederek hizmet etmek, secde etmek.

Yükün→يوكون (tr) Ruku’, itaat, serfuru’

Yükünci→يوكنجي (tr:yükünci يكنجي) Mutah, halife.

Yol→يول (z, tr, l:yol يل) Tarık. M.

Yol?→يول (z) Kulis?

Yular→يولار (z, l, tr:yular يلر) ??

Yulak→يولاق (tr:yulak يلاق) Galat, doğrusu: yalak.

Yulamak→يولامق (tr:yula gil يولا غل) Galat, doğrusu: yalamak.

Yoldaş→يولداش (tr, l:yoldaş يلداش) Hümera, refik.

Yuldurum→يولدوروم (l:yuldurum يلدرم)1.

(Kıpçakça) Cam, züccac. (Türkmençe) Berk.

Yulduz→يولدوز (z, l, tr:yulduz يلدز) Yıldız, necm.

Yulkamak→يلقامق (z) Bak: yolmak.

Yolkuş→يولقوش (z) Cımbız, milkat.

Yülküç→يولكوچ (z:yülcük يلكوچ) Ustura, musa. (‘Yulvuç’ ‘يولووچ’ gibi.)

Yolmatuk?→يولماتوق (z:yolmatuk يلماتق) Sakalsız, emred.

Yolmak→يولمق (z:yoldı يولدي, l: يلدی) Kılıarı çekip koparmak veya tıraş etmek gibi, neteka ‘نتق’. Halak? l, m. (‘Yolkamak’ gibi.)

Yüleştirmek→يولشترمك (z:yüleştirdi يولاشتردي) Tezi’ etmek, tefrik etmek. (‘Üleşmek’ gibi.)

Yulu→يولو (l:yulu يلو) Çalma çırpma, kamış vesaire.

Yolukmak→يولوقمق (z:yoluktu يولوقتي, l: يلقتي) Taraka? (l) tetarraka ‘تطرق’ (z) Yolmak?

Yolumak→يولومق (z:yoludı يولودي) Tıraş etmek, halaka.

Yülük→يولوك (z) Tırnak kestirmek.

Yülüvüç→يولووچ (z) Bak: Yülgüç.

Yolmak→يولمق (tr:yoldi (کل) يولدى) Bak:
Yolumak.

Yom→يوم (l:yom (يم) Fal, fal-ı hayr,

Yumak→يوماق (z, l:yumak (يمق) M. Yumak
gözlü: dolma göz.

Yumaklamak→يوماقلامق (z) Toplamak,
devşirmek, kebebe? 'كيب'

Yumrutlamak→يومروطلامق (z)
Yumurtlama.

Yumruk→يومروق (l:yumruk (يمرق) tr: يمروق)
Leked? ('Yuruk' gibi.)

Yumruklamak→يومروقلامق (z, l:yumrukladı
يمرقلدى, tr:yumrukla gıl (فل) يمرقلا Kelm.

Yumrulmak→يورولمق (z:yumruldi (يمرلدى)
Toplamak, kubbab.

Yumri→يومرى (z:yumri (يمرى) Yumri,
yumrili, mükebbebe.

Yumşak→يوشماق (z, l:yumşak (يمشق) ??

Yumgaklanmak→يومغاقلانمق (z:yumgakladı
(يمغقلاندى)

Yumgaklı→يومغاقلى (z:yumgaklı (يمغقللى)
mekin , toplu, yumaklı.

Yummak→يوممق (l:yumdi (يمدى) Parmakları
birbiri üzei koymak, Yummak.

Yumulmak→يولمق (l:yumuldi (يملدى) İğmad-
'ayn, göz yummak.

Yumud→يومود (tr:yumud (يمد) Kışır, kabuk.

Yumurdi→يوموردى (z:yumurdi (يمردى)
Meret.

Yumurılmış→يومورلمش (z: يمرلمش
yumurılmış) Mahrukat.

Yumuldurık→يومولورك (z:yumuldurık
(يملدرک) Kubbab.

Yumış→يومش (l:yumış (يمش) İlhak?

Yumuşıcı→يوموشجى (l: yumuşıcı (يمشجى)??

BATI TÜRKÇESİNDE KULLANILAN KELİMELER

abdāl آبدال (z) ve Abadân yer→ آبدان (l) (l) Mekân-ı me'nûs. (Mamur yer demek olur, ma'rûf lügat-i Farisiyedir.)

At→ آت (L. اط , Ter. اط at, Z. at اط) Feres, esb.

Ata→ آتا (L. اطا , Ter. اطا , Z. اطا) Baba, peder, eb.

Atlamak→ آتلامق (z. أطلامق atlamak) Adım atmak.

Atlamak→ آتلامق (z. أطلامق atlamak) Bk. adlamak.

Atlama→ آتلامه (z. أطلامه atlama) Adım, hatve.

Atlanmak→ آتلانمق (l. اطلانمق atlanmak) Ata binmek, atlı olmak.

Atlı→ آتلی (l. اطلو atlu , Ter. اطلو atlu) Süvari, fâris

Atmaca→ آتماجا (z. أطماجا atmaca) M., başık.

Atılmak→ آتيلمق (z. أطيلى) Hücum etmek.

Acıtmak→ آجتىمق (l. آجتى acıtdı) Acı

duyurmak, elem vermek.

Acı→ آجى (l., z., Ter. آجى acı) Tatlı zıddı, merr (Tuhfe sâhibi "āmīḡ yani ekşi manasını da veriyor.)

Acmak→ آجمق Bak: Açmak.

Acık→ آجىق (z) Aç, cî'ân.

Acıkmak→ آجىقمق (l. آجىقى , z. آجىقتى acıktı) Ac olmak. (Tuhfe sâhibi isti'câl etmek manasını veriyor ve bunu daha aşağıda أشقمق 'aşkamak' ve أشتقمق 'aşkanmak' sûretinde dahi yazıyor ki bunlardaki şın'ın cim harfi yerinde olacağı anlaşılır.)

Açmak→ آچمق (l. آچ , Z. أجتى , Ter. آچ ac, آچغل ackgıl) Feth ve küşâde etmek, açılmak, açıkç keza. M

Açık→ آجىق (L. آچق) Meftûh, küşâde. M

Ahşam→ آحشام (z) Akşam.

Ad→ آد (l. آد , Ter. آدسز , آت سز) İsim.

Ada→ آدا (l, z) Cezire

Adak→ آداق (l) Nezir. M.

Adaş→ آداش (l. آدش) Semiyy, hemnâm

Adsız→آدسیز (Tr) İsmi olmayan – adsız

Adım→أدیم (l. أدیم اطمی , Ter. ادم) Hatve.

Ara→آرا (l. Ter.) Beyn, miyân.

Araba→آرآبا (l. اربا , Ter. اربا) Araba, gerdûne.

Arpa→آرپا (l. اربا , ter. اربا , z. آرپا) Arpa.

Arıtmak→آرتمق (l. آرطی , z. أرثی) 1. Temizlemek, tanzîf, 2. Ayıklamak, takşîr.

Artmak→آرتمق (l. ارتمق , t. ارتر) Ziyâde şoden, tezyid. M.

artırmak→آرتمق (l: ارطردی , z: ارطردی , tr: ارتر)

Arka→(l) Arka, halef.

Arık →آریق (Z. اریق , L. ارق , T. أرق) Zaîf, lâğar, hezîl, mehzûl.

Arıklamak →آریقلامق (Z. اریقلا دی , L. اریقلا دی) Zayıflamak, lâger olmak

Arımak →آریمق (l. آریدی , z. ارودی) Temizlenmek, pâk ve nazîf olmak

Altmış →آلطمش (z) Altmış, sittîn.

Aluk →آلق (l) Hayvan rahtı, takım, uddetü'd-dâbbe.

Aluklamak →آلقلامق (l: آلق لا) Hayvanın rahtını komak, hazırlamak. (Doğrusu “anuk”dan “anuklamak”, yani hazırlamak olmak da muhtemeldir.

Alkış →آلقیش (z, l: القش) Senâ, medih, duâ.

Alma →آلما (l, tr, z) Elma, tuffâh, sîb.

Alın →آلن (tr, l) Alın, nasiye, cebîn. M.

Almak →آلمق (l: آلدی) Ahz etmek. M

Alınmak →آلنمق (l: آلندی) Ahz olunmak. M

Am →آم (z, tr, l: أمجق) Ferc. M

ana→آنا (l, tr, z) Vâlide, mâder. M

Ant →آنت (z, l: أنط , tr: آند) Yemin, kasem

Ancak →آنجق (l) M

And →آند (tr) Bak: ant.

Anda →آندا (l) Orada, onda. M

Andan →آندان (l) M

Av →آو (l, z: آو) Sayd, şikâr. M

Avutmak →آوتمق (l: آوتدی , آوتدی) Oyalandırmak, avutmak. M.

Avcı →آوچی (z: آوچی) Sayyâd. M.

Avrat → أورات (z: أورات, tr: اوررت, l: اورط) [Ar. عورت ??? Ter. آرغت] Mer'e, zen, zevce. M.

Avlak → أولاق (z, l: أولو) Mevziu's-sayd, şikârgâh.

Avlamak → أولامق (z: أولادى, l: اولدى, tr: اول (كل) Sayd etmek. M.

Avunmak → أولمق - Oyalanmak.

Avu → اوو (l, z) Bk.: Ağu, semm

Avulanmak → أولانمق (أغولنمق) (z) Zehirlenmek, tesemmüm etmek.

Ay → آى (l, tr, z) 1. Kamer, mâh 2. Şehr-i mâh

Aya → آيا (l: آيا, tr: آيا, z: آيا) Keff; el ayası. Aya urdı [L.] : El çırpıtı, ???

Ayak → آياق (z: آياق, tr: آياق, l: آياق) 1. Ricl, pây. M.; 2. Kadeh, bardak, sırça [Z.], 3. Şbytr (?) [Z.]

Ayıtmaq → آيتمق (l: آيتى, tr: آيت, آيتمق, آيتقل)

Demek, söylemek.

Aydın → آيدىن (l: آيدىن) Nûr, aydınlık [Bu sûretle ism-i zât gibi tefsîr olunuyorsa da sıfat olsa gerektir.] M.

Aydınlamak → آيدىنلامق (l: آيدىنلامق, z: آيدىنلامق) Nurlanmak, aydın olmak [nâre, nevvere] M

Ayran → آيران (z: آيران, tr: آيران, L. آيرن) Leben-i râib. M.

Ayrık → آيرىق (tr) Keçi, oğlak, cedy.

Ayrılmak → آيرلمق (l) Teferruk etmek. M.

Ayrık → آيروق (z: tr, l: آيرىق) Ayrı, başka, dîğer, gayri.

Ayırmak → آيرمق (l: آيردى) Tefrîk etmek. M

Ayrık → آيرىق (z, l: آيرىق) Tefrîk olunmuş, müteferrik.

Aygır → آيغىر (z, tr, l: آيغىر) fahl, hisân.

Ayseli → آيسلى (l)

"Ayyüzlü"den galat.

Ayık → آيىق (z, tr, l) Akli başında.

Aylak → آيلاق (l) Meccân, ücretsiz, bedâvâ

Ayılmak → آيلىمق (l: آيلىدى) Akli başa gelmek. M.

Ayna → آينا (l, fa: آزينه'den) Cum'a günü; Kadın ismi (Ayna Hatun)

Ayu → آيو (z, l: آيى) Düb, hirs. M

Ayıtmaq → آيتمق (yazar bos bırakmış)

Ayırmak→أييرمق (yazar bos bırakmış)	Isıtmak→اسيترمق (I)
Ayılmak →أييلمق ve sâire. Bk : ayıtmak أيتمق ve saire.	Eş→اش (I) Refik, manend.
Ebem kuşağı →أبم قوشاغی (I) Kavsikuzah	İş→اش (I) Adak-ı işaret, işbu.
Et →أت (z, tr, l) Lahm, gûşt. M.	Işık→اشق (z, l) Ziya.
Etek →اتك (l, tr, z: أتاك) Zeyl, dâmen	Eşek→اشك (z: أشاك, l, tr) Merkeb, hımar, hır.
Er →ار (z, tr, l:)1. Racül, merd, 2. Zevc, koca, şevher.	Eşkün→اشكن (tr) Eşkin.
Erkek→اركك (l, tr) Zeker, ner	Eşmek→اشمك (tr) Eşkin yürüme.
Erik→اريك (l, tr) İcas. Sarı erik, zerdali	Isırmak→اصرمق (z,l) Azz. M.
Ezmek→ازمك (l) Ezmek, hal ve tezvib etmek.	Isırka→اصرقا (z, l: اسرقا, z: اصرعان)
Eze→ازه (l: ازا, tr: ازا) Hala, peder hemşiresi.	Mültekatü'l üzün, küpe.
Esirgemek→اسرگمك (l: ارسكا, z:	Egri→اگری (tr) Muavvec.
Eski→اسكى (l) Atık, köhne.	Eksik→اكسيك (tr, z: اكسوك, l: اكسك) Nâkıs.
Esen→اسن (l, z, tr) Salim, sahih, pür sıhhat.	Eksilmek→اكسيلمك (z) Tenâkıs etmek.
Esenlemek→اسنلمك (l) Veda etmek.	Ekşi→اكشى (tr) M.
Esenlik→اسنليك (z: اسانليك) Sıhhat, afiyet.	Eglemek→اگلمك (z) İ'vicac.
Esnemek→اسنمك (z: اسنادى, tr: esne اسنا)	Eglenmek→اگنمك (z) Ta'vik
Isı→اسى (l, tr) Sıcak, har.	Ekmek→اكمك (l, tr,z) Zer etmek.
Isınmak→اسينمق ve	Egmek→اگمك (l, tr) Bükme.
	Ekin→اكين (l: اكن, tr: اكن) Zer'
	Ekin→اكين (l: اكن, tr: اكن, türkmence: eyin ايين) kuvvetü'z-zahr.

- El→ال (l: ال, tr: ايل) Yer, dest.
- Elek→الك (tr: الاك, z: الألاك) M
- Elli→اللى Hamsin.
- Elemek→الممك (tr: الا (فل)z, الادی)
- Emcek→امجك (l, tr: امچك) Meme.
- İmretmek→امرتمك (l) İştihâ etmek.
- Emzirmek→امزرمك (l, tr) Emdirmek.
- Emgek→امكك (l) Emek, sai.
- Emgeklemek→امككلمك (z: أكاكلى) Sa'y etmek.
- Emek→امك (l, tr: كمانچه) Sai'
- Enselemek→انسلمك (l) Ensesine vurmak
- Ense→انسه (l: انسا) Ense, kafa. (z: e انكسه)
- Eneg→انكك, انكك (l: انكك) Çene.
- Enmek→انمك (l: اندى, tr: ان) İnmek, nüzul etmek.
- Enik→انيك (l: انك, z: انوك) Köpek vesaire yavvrusu.
- Ev→او (z: أو, l: او, tr: او, ابو, Hane, beyt.
- Evet→اوت (l, z: أوات) Naam, beli'.
- Evdaş→اوداش (l, tr) Hane refiki, hemta, Zevce.
- Evlendirmek→اولنديرمك (z: أولانديردى) Tezvic etmek.
- Evlenmek→اولنمك (z: أولاندى, l: اولندى) M
- Evli→اولى (l: اولو) Müteehil.
- Eyer→اير (l: اير, z: ايار) Eğer, serc.
- Eyerlemek→ايرلمك (l) Eger takmak
- Eylemek→ايلمك (l, tr: ايلا (كل))
- Etmek, amel
- Eyne→اينه (l: ايننا, z: أينا, farsî)
- Eyu→ايو (l) İyi, ne'yi, na'm.
- Oba→اوبا (l) Aşiret, kabile.
- Öpmek→اوپمك (l: اب, tr: اپتى, اپتى)
- Ot→اوت (l, z, tr) Od, merare.
- Ot→اوت (l: اوت, tr: اوط) Nebat.
- Ot→اوت (l: اوط, tr: اوط) Od, ateş.
- Otak→اوطاق (l: اطق, اطاغ, اودا)
- Otci→اوتجى (l: اطحى, tr: اوطاجى, z: اطحى) Tabib.
- Ötri→اوترى (z) Şe'n (Sebeb.)
- Ötiştir???→اوتشتر (z: اوتشتر) Mahrik.

Ötmek→اوتمك (z: اوتماك) Bak: etmek.

Otuz→اوتوز (l: اطرز) Selasun.

Utu→اوتو (z: اطو) Galebe, zafer.

Oturak→اوتوراق (z) ve

Oturgu→اوتورغو (z) Oturak, makad.

Öte, öteye→اوتيه, اوتيه (l: اوتايقا) El ahir.

Öte→اوتيه (z: اوتا) İleride, imam.

Uc→اوج (l: اج, z: اچ) 1. Kenar, taraf. 2. Kuyruk.

Öc→اوج (l, z: اوج) 1. İntikam, sar. 2.

Bahis için konulan akçe vesaire, habe.

Uc→اوج (l: اوج) ??? (İkinci, sonraki kuyruk dümen neferi gibi ehemmiyetsiz şahıs mı? yoksa katlama ve bükme yeri ve arası mı?)

Üc→اوج (l: اج, z: اوچ) Selase, sem.

Ocak→اوجاق (l: اجق, z: اوجاج) Kânun.

Uçan→اوچان (l: اچن, z: اوچان) Kayık, zevrak. (Tair)

Uçrum→اوچروم (z: اچرم) Yar, sakife.

Uçkur→اوچقور (l: اچقر) Kemeran.

Uçmak→اوچمق (l, z: اچمق) Cennet.

Uçmak→اوچمق (z: اوچتی, l: اچمق, tr: اچ) Tayran etmek.

Üçüncü→اوچونجو (l) Salis.

Ucuz→اوجوز (z, l: اجز) Rahis.

Ucuzlamak→اوجوزلمق (l: اجزلدی) Rahis olmak.

Uçuk→اوچوق (l: اچوق) Sar', sarı. Uçugu tutu. (tr: اچق) İhtırab, iltihab, yanma.

Ödetmek→اودتمك (l: اودتدی) Tadiye, tazmin etmek.

Ödünç→اودونچ (ادونچ) Karz.

Ödemek→اودهمك (l: اودادی) İfa, kaza etmek.

Ortak→اورتاق (l: ارتق, z: اورطاق tr: ارتاق) Şerik. (Tuhfe-i sahibi bu lugatta mastariyet manasını vererek 'şerikte' 'مواسط' 'mevasıta' ve 'شرکته' tefsir ediyor ki galat olsa gerektir.)

Ortaklaşmak→اورتقلاشمق (z: اورطاقلاشتی)

Ortaklamak→اورتاقلامق (z: اورطاقلادی)

Şerik olma, şirket

Ortancı→اورتانجی (z: اورطانجی) Ortancı, vasat.

Örtmek→اورتمك (l: اورت, tr: أارت) Gıtâ.

Örtünmek→اورتونمك (z: اورتوندی)

Orta→اورته (l, z: ارتا) Vasat.

Ördek→اوردك (tr: اوردك) Vezz? (Tuhfe-i sahibi sehven ‘بط’ ‘bat’ diye tarif ediyor.)

Örs→اورس (Kavzan) (z) Sendan.

Ortak, orta vesaire. Bak: Ortak vesaire.

Urgan→اورغان (Kıpçakça ‘urken’)(l: ارغن) Kalın ip, habl.

Ürkü→اوركو (l: اركو) Korkup kaçmak.

İp→ايپ (l: اب) Habel.

İt→ايت (z, l, tr: ات) Köpek, kelb.

İt balığı→ايت باليغى (z) Kelb-i ma’

İtmek→ايتمك (z: ايتتى) Defi itmek.
Posser (yazarın notu)

İçirmek→ايچيرمك (z: ايچيردى tr: ايچير) Nuş ittirmek.

İçmek→ايچمك (l: ايچتى, tr: ايچ) Nuş eylemek.

İçton→ايچتون (l, z, tr: ايچتون) Çamaşır.

İçlik→ايچليك (tr: ايچليك) Astar.

İdi→ايدى (l: ادى) Sahip, malik.

İr→اير (z) Er ,erken .

İrte→ايرته (z: ايرتا, l: ايرتا) 1. Sabah.
2. Yarın.

İrdem→ايردم (z: ايردام) Fazilet, xertas, iredem eyes?=sahib-i fazilet

Irgamak→ايرغامق (l: ارغا, ارغدى) Sallamak, direnmek, hezze, (‘ıramak’ dahi derlerdi Irganlamak→ايرانلامق (z)(kılıç vesaireye) Çengele takılmak.

Irganmak→ايرغانمق (z) Sallamak , diremek?

İrkek→ايركك (z: ايركك) Bak: erkek.

Irmak→ايرماق (z, l: ارمق) Nehir .

İrmek→ايرمك (tr: ايرمك) 1. Yetişmek, ermek. 2. Sormak, sual itemk.

İri→ايرى [z: ايرى (وايريك)] tr: Kaba, sert, karın, haşin.

İrişmek→ايريشمك (z: ايريشتى) Yetişmek, lahik olmak.

İrik→ايريك (z) 1. Erik. 2. Bak : İri .

İrin→ايرين (z, l: ارن) Kayh, cerahat

İzdemek→ايزدمك (z: ايزدادى, tr: ايزدا) Aramak, teftiş itmek, izini takib itmek.

(Kullanılan ‘istemek’ bilge bundan galattır)

İzlik→ايزليك (l, tr: ايزليك) Ayak kabı.

İsmarlamak→اسمارلامق (l: اسمرلدى) Tevdi‘ etmek, sipariş itmek. Isı, ısıklık, istihak, vesaire .

Isırğa→ايسيرغا (l: اسرغا) Bak: Isırka.

İş→ايش (z, l, tr) Sağl, kar

İşkun→ايشقون (l: اشقون) ???

İşniğ yıl→ايشنيغ ييل (l: اشنيغ ييل) Geçen sene(doğrusu ‘آشنى يىل’ olsa gerektir.

İşletmek→ايشلتمك (tr: اشلا) m.

İşlemek→ايشلمك (l: اشلا) m.

İşidirmek→ايشيتديرمك (l: اشتردى) Duyurmak, isma itmek .

İşitmek→ايشيتمك (l: اشنتى) Duymak , istima itmek.

İşık→ايشيك (z, l: اشك) Bak: ışık, ışık, ışık.

Isırmak→ايصيرمق (z, l: اصرمق) Az .

Iğ→ايغ (l: اغ) Budağın üzeriki kılçık .

Iğlatmak→ايغلتمق (l: اغلطفى) kAğlatma .

Iğlamak→ايغلام (tr: اغلا) Ağlamak.

İgrenmek→ايگرنمك (z: ايگرندى) Bak : İrenmek.

İkşi→ايكشى (z: ايكشى) 1. Ekşi, hamiz. 2. Ekşi süt.

İkinci→ايكينجى (l, z: ايكينجى) Sani, düvüm

İkindi→ايكندى (z, l: ايكندى) Asr.

İğne→ايگنه (l: اينا, z: ايگنه) İbre.

İki→ايكى (l: اكى) Esnin.

İkiz→ايكيز (z) Tevem .

İki yıllı tay→ايكى يىللى طاي (l: اكي يىللى طاي) Cez'i, iki yaşında at .

İl→ايل (z, l: ال, tr: ايل) 1. Yed , dest , el . 2.Halk , insane ?, ahali . 3.Memleket , ülke, devlet . 4 . Sulh, barış .

İlan→ايلان (z) Yılan , su ‘ban

İletmek→ايلتمك (z: ايلتتى) Götürmek , nakl etmek.

İlti→ايلتى (tr: ايلتى) Elti , kaynın zevcesi.

İlci→ايلجى (z, l) Sulh memuru, sefir, resul.

İyleşmek→ايلشمك (tr: ايلاش) Musaliha etmek, barış.

İlk→ايلك (z) Birinci, evvel.

İlgeri→ايلگرى (l, z, tr) İleri, imam.

İlgin→ايلگين (l: الکن) 1. Yabancı, garib, ecnebi. 2. Yıldırım, saika

Eylemek→ايلمك (z: ايلادى) 1. Eylemek,

yapmak, kılmak. 2. Çevirmek,
döndürmek. 3. İtmek, def' etmek.

İlmik→ايلميك (الدى: 1) Asmak, takılmak
alıştırmak.

İlinmek?→ايلينمك (الدى: 1, z: اينلیندى)
1.Asılmak, takılmak , alıştırmak. 2.
Temayyül etmek. 3. İlişmek, tereddud ve
şübhe etmek.

İmrenmek→ايمرنمك (امرندى: 1) İştihâ
etmek.

İmzirmek→ايمزيرمك (امزردى: 1) Bak:
emzirmek

İmlemek?→ايملمك (املدى: 1) İşaret ve
gamz etmek: gözü birle imledi. (Bu iki
lugatın hareketleri ??? bulunmadığı için
meşkuktur.)(şüpheli)

İn→اين (ان: 1, z, tr) 1. Mağra , kehf, in
içinde bulunan hayvan yuvası demek,
hacer.

İnanmak→اينانمك (ايناندى: 1, z) İman
getirmek, itikad etmek .

İnci→اينجى (اينجو: 1, z) Dur , lu 'lu.

İncir→اينجير (انجير: 1, z, tr) Tin.

İndirmek→اينديرمك (ايندردى: 1, z) Tenezzil
etmek.

İnek→اينك (اينك: 1, z, tr) اينك (1: انك , tr , z: اينك)

Bakara.

İnmek→اينمك (ايندى: 1, z) Nuzul
etmek.

İyne→اينه (اينا: 1, z) İğne.

İniş→اينش (انש: 1, z) Nuzul.

İncitmek→اينجيتمك (اينجيتدى: 1, z) ??

İv→ايو (tr) Ev, hane. ('اوى' gibi)

İvdaş→ايوداش (اوداش: 1, tr) Hemhane,
zevce.

İvmek→ايومك (اودى: 1, tr) Koşmak , acele
etmek

Baba→ابا (با: 1) (Çocuklar lisanında)
Ata, peder, eb.

Babas→باباس (باباس: 1, z) 1. Kasıs, keşiş,
rahip. 2. Alim, okumuş.

Batmak→باتمق (بئى: 1, z, tr) بطى, بئى (1: باتمق)
1.Gats , dalmak (talmak), gurub
etmek.

Batak→باتاق (بتوق, بطوق: 1, z) Suya
dalan bir nevi kuş, gıtas .

Batırmak→باترمق (بطوردى: 1)

Gatsettirmek.

Bac→باچ (f) Resm , ergisigümrük v .

Bacanak→ باجنق (l: بجنق) Baldızın zevcesi.(Sahib-i eserde lafzın aslını anlamadığını beyan ediyor, Türkiyyü'l asl ise bacı'dan müştak olmak muhtemeldir.)

Bahçe→ باخچه (l: بخچه) Hadika.

Bar→ بار (z, l: بر) Mevcud, var.

Barabar→ باربار (z,f: برابر) Beraber, me'an, müsaraga.

Bardak→ بارداق (z,l ,tr: بردق) Göz, desti.

Bars→ بارس (z,tr : ايرس : l) farsda : pars.

Barş→ بارش (z) Sulh, mesaliha.

Barışmak→ باریشمق (tr: بارش) Mesaliha etmek

Barmak→ بارمق (z, l, tr: برمق) Parmak, usb', -(z) Evelli parmak, son parmak, orta parmak, arsız parmak, çıplak.

Barmak→ بارمق (l: بریدی ,tr: بر (فل))

Varmak, gitmek.

Bazar→ بازار (l: بزر, tr: بازار) Pazar, suk.

Bazargan→ بازآگان (z, tr, fa) Tacir.

Bazu→ بازو (l) Oklağı.

Bazır→ بازیر (l) Bezir, sisam (susuam) yağı.

Bas (pas)→ باس (z: باسلاندی ,l: بص) Pas , jenk.

Baslanmak(paslanmak) → باسلانمق (z, l: بصلنی) Pas tutmak.

Baş→ باش (l,z ,tr) Reis , ser

Başarmak→ باشارمق (l: بشردی) Yitirmek , itmam ve eklam etmek, başa çıkarmak.

Başak→ باشاق (بشق) Sünbül.

Başka→ باشقه (z: باشقا) Gayri, diğeri, öteki.

Başlamak→ باشلامق (z, l, tr: بشلدى) 1. Bed itmek, mübaderet etmek. 2. Başa vurmak, başı yaralamak. (İdrak-i sahibi de baş lugatına manası da 'vermek' dahi tefsir edior.)

Başlık→ باشلق (l: باشلق) Riyaset, hükümet.

Pas ve paslanmak→ باس ve باسلانمق (z: باس z: بص) Bak: pas, paslanmak.

Basırmak→ باصرمق (l: بصردی)

Bastırmak,ezmek , ayak altına almak

Basmak→ باصمق (z: باصتی ,l: بصتی)

Ayak kırmak, çiğemek, ayak altına almak, yatırmak, düşürmek, basmak.

Batmak, bataklık vesaire : bak: batmak

vesaire→ باتمق ,باطمق ,باطمق.

Batman→بظمان (z, l: بظمن, tr: بظمن)Men.

Bağ→باغ (l, tr) Bend, rabita.

Bağ→باغ (l, tr, fa)Bağçe, kürüm.

Bağcı→باغجی (l)

Bağdaş oturmak→باغداش اولطورمق (z)

Bağdaş kurmak

Bağırsak→باغرضاق (l: بغرضق, tr: باغرضاق)

Bağışlamak→باغشلامق (l: بغشلا, tr: بغشلا)

Bahş ve hibe etmek.

Bağlamak→باغلامق (tr, z, l: بغلدى)Bend ve rabt etmek.

Bakan→باقان (z) Basir.

Bakçe→باقچه (z: باقچا) Bostan.

Bakmak→باقمق (z: باقدى, l: باقضى, tr: باقضى) bak (بق) Nazar etmek, görmek.

Baka kalmak→باقمقالمق (z: باقاقالد) Mebhut olmak.

Bakır→باقير (z, tr: باقر, l: بقير) 1. Bakır. 2. Nühhas.

Bakırcı→باقيرجی (z) Nühhas.

Bakla→باقلا (tr) Bakla.

Bağlı→باغلى (بايلانمش, بايىلى) Kilidli, makful, bağlı.

Bal→بال (l, z, tr) Asel.

Bala→بالا (z, tr: بلا) Yavru, peçe, ferh

Balalamak→باللامق (z) Yavrulamak, ifrah.

Balaban→بالابن (z: بالبان, tr: بالبان)

Atmaca, safer.

Balçık→بالچيق (l: بالچق, tr: بالچق, z: بالتیق) Tın.

Balçıklamak→بالچيقلامق (l: بلچقلمق, tr: بلچيقلامق) Balçık sürmek

Balta→بالطا (l: بالطا, z: بالطا) Fas, teber.

Baldır→بادير (l, tr: بلطير) Sak.

Baldıran→باليران (l: بلدرن) Bir nevi nebat.

Balkan→بالقان (l: بلقن) Cebeli't-türk.

Balut→بالوط (tr: شاهبلوط) Kestane ağacı.

Baltacık→بالطجق (l: بلطجق) Mitraka.

Balık→باليق (z, tr: بالىق, l: بلق) Semek, mahi, balık yemeği, bori- kefal balığı.

Panbuk→پانبوق (z: بنبوق) Kutn, kutun, penbe.

Bahane→باهانہ (z, fa) Bahane eyledi, ??, özür beyan etmek.

Bay→باى (l, z, tr) Zengin, gani, sai'd.

Bayağı→باياغى (tr: بياغى) ?? (باياغى, galat olsa gerktir.)

Bayram→‘Iyd.

Bayramlamak→بايراملامق (z: بايرام لادى)
Bayram etmek.

Bayganbar→بايغانبر (z) Resul. (Fa: بيغنبر galattir.)

Baykuş→بايقوش (z) ??

Baylamak→بايلامق (z) Bağlamak, rabt etmek.

Bebek→بيك (z: باباك) Ana'l-ayn, nazirü'l-ayn.

Bebecik→بيجك (l: بيجك) Nazirü'l-ayn bebecik.

Beter→بتر (l) ??, batıl, heder.

Peçe→پچه (l: بجه) Kadının yüz örtüsü, burku.

Bir ve saire→Bak: bir ve saire.

Berk→برك (l, tr: بارك) Pek, kavi, şedid.

Berkmek→بركمك (l, z) Pekişmek, koyulaşmak.

Berkişmek→بركشمك (l, tr: برکش) , koyulaştırmak

Bermek→برمك (l, z, tr) Vermek, ita etmek.

Bez→بز (l, z: باز) Gude, bez.

Biz→بز (l) Nahn, biz.

Bezek→بزك (l) Zıb.

Bezenmek→بزنمك (l, tr, z: بازاندی)
Donatmak, tezyin etmek.

Bezemek→بزهمك (l, tr: بزدی) Donatmak, tezyin etmek.

Beslemek→بسلمك (l, z: باسلادی) Terbiye etmek.

Beslenmek→بسلمنمك (l) Terbiye olunmak, Yetiştirmek

Beş→بش (l) Hamse, penç.

Beşekar→بشهكار (z: باشاكار, fa: بیشكار)
San‘atkar, ??

Beşik→بشيك (l: بشيك, z: باچيك) Mehd .

Bek→بك (tr, l) Pek, kavi, metin.

Beg→بگ (l, tr) Beg, amir.

Beğlerbeken→بگلربكن (z: bana بانا)
Kadınlara mahsus mahza.

Beklemek→بكلمك (l) Muhafza etmek, hırs, pas.

Beğenmek→بگنمك (l: beğendi باکندی)

- Peltek→پلتك (l, z: بالتاك) (l, z: بالتاك)
- Ben→بن (l: türkence) Men, ene.
- Ben→بن (l) Ayıb, noksan, kusur.
- Benek→بنك (l) Leke, nokta.
- Benir→بنير (l: بنر, fa: ببسير) Peynir.
(türkence: بينير)
- Bahadur→بهادر (z, fa: بهادر) Cesur, yiğit.
- Bey→بنى (l, tr: قیماقچی) Amir, bey.
- Bayağı, bayam→بیاغی, بیام (z) Bak: bayağı, bayam.
- Beygir→بیغیر (l, fa) Beygir.
- Beyenmek→بینمك (z: بیاندى) Beğenmek.
- Peynir→پینیر (z: پاینیر) Peynir, cubn.
- Benefşe→بنفشه (z: بنفشه) Menkşe, benefsec.
- Bütün→بوتون (l, tr: بتن, z: بوتون) 1. Sahih, sağlam. 2. Tam, kamil.
- Bucak→بوجاق (z, l: بچق) Köşe, zaviye.
- Buçuk→بوچوق (z, l, tr: بچق) Nisf, nim.
- Bud→بود (veya بوط) (l: بط, يد) Bacak, fahz.
- Budamak→بودامق (z: بودادی, l: بدادی) 1. Kesmek, kalm etmek. 2. Ağaç budaklarının kesmek. Gusn.
- Budak→بوداق (l: بدق) Gusn.
- Buday→بودای : Buğday, kamh.
- Borç→بورچ (l, z: برج) ??
- Borsuk→بوسوق (l: برسق) Malum hayvan.
- Börek→بورك (l: برك, z: بوراك) Maruf yufka yemeği, pide.
- Buruşmak→بوروشمق (z: بوروشتی) Toplanıp burulmak, (yüzü) abus olmak.
- Burun→بورون (z: بورن, l, tr: برن) 1. Enf, bini. 2. Gaga, mınkar. 3. Hortum. 4. Evvel, iri, mukaddem.
- Burun→بورون (z)
- Burunduk→بوروندوق (z, tr: برندق)
- Burunsal, azgın hayvanların boynuna takılan ?? (boyunduruk kelimesi olabilir)
- Borı→بورغا (z) Malum halini, borı.
- Bora→بوره (tr: برا türkence) Pire, borca
- Buz→بوز (l, z, tr: بز) Don, cilbe.
- Buzlamak→بوزلامق (z) Don bağlamak, donmak, tecmedde.

Bozulmak→بوزلمق (l: بوزلدى, z: بوزولدى)
Tahrib edilmek. 2. Garet ve yağma edilmek, hükmü kalmamak. 3. Fenalaşmak, bozulmak.

Buzağı→بوزاغى (ve بوزاغو) (l: بوزغو, tr: Küçük dana vesaire, hayvan yavrusu.)

Bozmak→بوزمق (z, l: بزدى, tr: بيز (fiil)) 1. Tahrib etmek. Basub yağma ve garet etmek. 3. Naks etmek, kötüleştirmek, çürütme.

Büzmek→بوزمك (l: بزدى) Sofrayı ve saireyi sıkıp toplamak.

Bozuk→بوزوق (l: بوزق, tr: بوزوق) 1. (l)Bozulmuş, harab. (z) dişleri dökülmüş, dişsiz.

Büzük→بوزوك (z, l: بريك) Dib, halka-i dib.

Boza→بوزه (l, z: بزا) Malum meşrub.

Bostan→بوستان (tr: بوستان, fa.) Bostan.

Busu→بوسو (l: بوسو) Pusu.

Boş→بوش (z, tr, l: بيش) 1. Hali, tihu. 2. Fariğ, (l: بوش) Talak

Boş→بوش (z) Deri ve ten yumuşaklığı, leyyin alan mı?

Boşatmak→بوشاتمق (l: بوشاتى) Boşamak, Tatlık etmek.

Boşalmak→بشالمق (z) Talak.

Boşamak→بوشامق (l: بيشك) Tatlık etmek.

Boşanmak→بوشانمق (z, l: بوشندى) 1. Boş kalmak, kurtulmak. 2. Tatlık olunmak, farig olmak.

But→بوط (z, fa: بت) But, sanem (‘saben’ dahi derlermiş.)

Buğ→بوغ (l) Buğu, buhar.

Buğa→بوغا (l, tr: بعا) Damatlık erkek, sığır.

Buğarsık→بوغارصيق (z) (بووصيق) Bağırsak.

Boğaz→بوغاز (z, tr: بغاز) Hulkum.

Boğazlamak→بوغازلامق (l: بوغازلدى) Zibh etmek.

Buğday→بوغداى (z: بوغداى, بوبدداى, بوبدداى) (tr, l: بوغدى) Kamh, kendum.

Buğra→بوغرا (l, tr: بغرا) İki orgüçlü horosan devesi, ??

Boğmak→بوغمق (z: بوغدى, l, tr: بوغدى) Tahayyuk etmek

Buğuzlamak→بوغوزلامق (z, tr: بوغن) Boğazlamak, zibh etmek.

Boğun→بوغون (z: بوغن, tr: بوغن) Mafsal.

Bok→بوق (z, tr: بوق) Necaset.

Bükülmek→بکولمک, بکلمک (l: بکولمک, بکلمک)

Eğilmek, ruku', ihdab.

Bükmek→بوکمک (l: بوکمک, بکتی, tr: بک) 1.

Ekmek, kanburlaştırmak. 2. Eğrimek, fetil

Bol→بول (l) Çok, kebir, vasi', geniş?

Bulastırmak→بولاستیرمک (tr: بولاشتر, z: بولاشتردی) Alt üst etmek, telvis etmek.

Bulaşmak→بولاشمق (z) Melus olmak.

Bulamac→بولامج (z) Maruf yemek cinsi.

Bulamak→بولامق (l: بولامق) Bulandırdı, hayzü'l-mayi'

Bulanmak→بولانمق (tr)

Boldırmak→بولدیرمق (l: بولدردی) Oldurmak etmek.

Buluşmak→بولوشمق (l: بولوشتی) İttifak etmek.

Bulmak→بولمق (z: بولدی, l: بولدی, tr: بول) (فل) Olmak, sarra.

Bölmek→بولمک (l: بولدی, z: بولدی) Ayırmak, taksim etmek, bölmek.

Bulut→بولوط (z, l: بولط) Sehab.

Bulutlanmak→بولوطلانق (z: بولوطلاندى)

(Gök) Bulut peyda etmek, gayyem

Bölük→بولوک (tr, l: بولک, z: بولاك) Kısım, fırka.

Bon→بون (l: بن) Alık, abdal.

Bunamak→بونامق (l: بندى) Ate getirmek.

Boy→بوی (l: بى) Kamet.

Boya→بويا (tr) Sabg, Fam, levn, boya, kara?

Boyacı→بویاجی (tr) Sabağ.

Boyamak→بویامق (z: بویادى, tr: بویا) (فل) Sabg etmek.

Boynuz→بوینوز (z, tr: بینز) Kart,

Buyurmak→بویورق (z: بویوردی, l: بویردی, tr: بویور) (فل) Emr etmek.

Buyuruk→بویوروق (l, z: بیرق) Emr

Boyun→بویون (l, tr: بین, z: بوین) Kat?

Boyun→بویون (z) Dügüm, akde, boyun baylamak, düğülemek.

Buyunduruk→بویوندوروق (tr: بیندردق)

Boyunlamak→بویونلامق (z: بویونلدى, l: بویونلدى, tr: بینلادى) Boynuna urmak, safh.

(l, z) Boynuna sarılmak, gam?

Boyı→بوی (tr) Bak : boy (kamet)

Bibi(beybi)→بیبی (l: بی) Büyük hemşire, abla. (??)

Bit→بیت (z, l, tr: بت) Kehle, Kamle.

Bitek→بیتک (l: بتك) 1. Altı delikli topraktan bir nevi` kab. 2. Bal peteği, ????. (Bildiümüz petek olacaktır.)

Bitlemek→بیتلمک (l: بتلدى, z: بتلادى, tr: بتلا(فل)) Bitlerini ayıklamak.

Bitlenmek→بیتلنمک (tr: بتلا) Kendi bitlerini ayıklamak.

Bitmek→بیتمک (l: بتى, z: بیتى) 1. Hitam bulmak. 2. Sürmek, (kemal bulmak), bitmek.

Bitemek→بیتمک (l: بتدى) Yazmak, ketebe.

Bitti→بیتى (l: بیتى)

Bitik→بیتیک (l, tr: بتك, z: بیتیک) Yazı, mektup, kitap, name.

Bitikci→بیتیکجى (tr: بتكجى) Yazıcı, katip, muharrir.

Bıçak→بیچاق (z, l: بچق) 1. Sekin. 2. Çakı,

Bıçk1→بیچقى (z: بیچقى, tr: بچقى) Neşa??

Biçmek→بیچمک (z: بیچتى, l: بچتى, tr: بچ) Kesmek, kata' ve fiil etmek? 2.

Ayrılabilmek, hasad. 3. Araya girme, sokulmak, vest.

Bir→بیر (z, tr, l: بر) Vahd, yek.

Bırakmak→بیراقمق (z: بیراقتى) Atmak, rest, kovmak,

Birer(teker)→بیرر (z) Birbir.

Biriktirmek→بیریکتیرمک (l: بیرکتردى)

Birleştirmek, bir yere getirmek, cem ve tevhid etmek.

Birle→بیرله (l) İle.

Birikmek→بیریکمک (z: بیرکتى) 1.

Birleşmek, ittihad etmek. 2. Pararla ağzını kapatmak, iltiyam bulmak.

Birinc→بیرینچ (z, fa: türkçesi: طوطرغان) Erz, pirinç.

Biz→بیز (z) Zamir şahsın cem'in kelimesi, biz, nahn.

Biş→بیش (tr) Hamse, penç, beş.

Bişmiş→بیشمش (tr: بیشمش) Tabh olunmak, muntabih.

Bişmek→بیشمک (l: بیشتى, tr: بیش) Tabh olunmak, intibah.

Bişirmek→بیشیرمک (z, l: بیشردى) İtbah etmek.

Bildir→بيلدير (l, tr: بلطر) Geçen sene, el-
amu'l mazi.

Bildir→بيلدير (بيلطيرا) Geçen, mazi.

Bildirbil: geçen sene.

Bıldırcın→بيلديرجين (l: بلدرجن) Seman,
selva, malum kuş. (Türkmençe olub
Kıpçakça 'بیرجن' derler.)

Bilezik→بيلزك (l: بلزك, tr, z: بيلازوك)
Sevar, bilezik.

Bıltır→بيلطير Bak: bildir.

Bilek→بيلك (l: بلك, tr: بلاك) Said.

Bilge→بيلگه (l: بلگا) Alim, dana.

Bilmek→بيلمك (z: بيلدي, l: بيلدي, tr: بيل)
Vakıf omak, alim, arif.

Bilemek→بيلمك l: بيلدي

Bile→بيله (l: بلا, tr: بلا) İle, maa.

Binmek→بينمك (l: بيندي) Rekub etmek,
rakıb olmak.

Beyni→بيني (z) Dimağ, dehn –ı dimağ??

Biyale→بياله (z: بيالا, fa.) Kadeh, piyale.

Takı→تاقی (l: تاقی) 1. Dahi, hem. 2. Efdal,
evvela. (Doğrusu tefzildir)

Tan→تان (z) Yarın, geda. (Doğrusu
sağır? 'تمانك' mübah değildir.)

Tangri→تانگری Bak: tengri

Tebretmek→تبرتمك (z: تابراتی, tr: تبر)
Oynatmak, tahrik etmek.

Tebrenmek→تبرنمك (l: تبردی, z: تابرانند)
Kımıldanmak, tahrik etmek.

Tepsi→تپسی (z: تابسی) Sahan.

Tepmek→تپمك (z: تاپتی, l: تپتی, tr: تپ)
Tekme vurmak, çifte atmakç

Terazu→ترازو (tr, fa:) Mizan.

Ters→ترس (l, z: تارس) Ma'kus, maklub.

Türk→ترك Bak: تور

Terlemek→ترلمك (l: ترلدى, z: تارلادی) Ter
dökmek,

Termek→ترمك (z: تاردی) Toplamak,
diremek, __ , cem etmek.

Tere→تره (z: تارا) Maruf sebze, tere.

Tere→تره (z: تارا) Dere, vadi.

Teri→تری (l) Deri, cilt.

Terin→ترین (tr: ترن) Derin, amık.

Tezek→تزاك (l, tr, z: تازاك) Hayvan
pisliğı, süprüntü, fişkı, zıbıl.

Teze→تزه (l: تزا) Yumuşak, ??, naim.

- Terinletmek→تريڤلتمك (l: تريڤنتى) (1)
Derileştirmek, taamik etmek.
- Teşmek→تشمك (z: تاشدى, تاشتى) Delmek,
sakıb, gabene.
- Teşik→تشيك (z: تاشاك, تاشاك) Delinmiş,
mencuş, delik, garbı.
- Takı→تاقى (l) Bak: تاقى
- Tek→تك (z: تك) Ferd, tek.
- Tek→تك (l) Rahat, sakin. Tek oturmak.
- Teker→تكر (z: تكار) Birer, tek tek olarak.
- Tekne→تكنا (l: تاكانا, z: تكنا) Fakir, nekir,
tekne.
- Teke→تكه (l: تكا, z: تكا, tr: تكا) Erkek keçi,
teys.- tekeçük (tr: birinin küçüğü)
- Telmek→تلمك (z: تالدى) Delmek, sakıb
etmek. (deşmek gibi)
- Delürmek→تلورمك (z: تالوردى) Delirmek,
çıldırnak.
- Teli→تلى (z, tr: تالى) Deli, çılgın,
mecnun.
- Telilik→تلىك (z: تالىك) Delilik, hubs.?
- Telilenmek→تلىلنمك (z: تالىلاندى)
- Çıldırnak.
- Temirboz→تميربوز (z, tr) Demir kırn.
- Temirbaş→تميرباش (l) Ucu demirli topuz.
- Temirci→تميرجى (tr) Demirci, hadad.
- Temir tımak→تميرطيراناق (z) Çarih. (Bir
silah veya alet olsa gerektir.)
- Temirkazuk→تامرقازوق (z: تامرقازوق, l:
تامرقازوق) Kutb, şemali, , necmî. (İdrak
sahibinin ‘ceddi’ diye tercümesi galattır.)
- Temir kalkan→تميرقالقان (z) Tres hadid.
- Ten→تن (l, z: تان, fa) 1. Cisim, ??2.
Deri, cilt. (<ترى> تار gün gibi)
- Tenri→تئرى (l) Bak: tengri.
- Tengri→تئرى (l, tr: تئرى) İlah.
- Tengiz→تنگيز (l: تنز, z: تانگيز, tr: تنگيز)
Yem, deniz.
- Teniz→تنيز Bak: tengiz.
- Teve kuş→تووقوش (z: تاواقوش) Deve kuşu,
neame.
- Teve→توه (z: تاوا, tr: توا) Deve, ibil, cempl.
- Toprak→توپراق (tr) Toprak,
- Töpe→توپه (z: توبا) 1. Tepe, til.
- Tütsü→توتسو (l) Tütsü, behur.
- Tutuşmak→توتشمك (l: توتشتو, tr: تتش) ??,
tutuşmak.

- Tutulmak→توتلمق (z: تتلدى) ???
- Tutunmak→توتنمق (z: توتوندى)
- Tutuk→توتوق (l: تتق)
- Tütün→توتون (l, tr: تتن) Duhan, duman.
- Tübelemek→توبلمك (l: تبلدى)
- Döğüştürmek, ta'mil??
- Tütünlemek→توتونلمك (tr: تتنلا (فل))
- Dumanlamak, tütsülemek Tür→تور (z) 1. Nev'i, cins, türlü. 2. Adet, resim, ayın.
- Turp→تورپ (l: ترپ) Necl, turp.
- Tört→تورت (l: ترت) Erbaa, çehar.
- Türk→تورك (l: ترك)
- Türk eri→توركرى (tr: تركرى) (türk-eri)
- Türk, türk uşağı.
- Türkmen→توركمن (l: تركمان) Türk ?? maruf bir büyük şahıs.
- Türlü→تورلو (l: ترولو) Nev'i, ??, cins, türlü: türlü işe girdi.
- Töre→توره (z: تورا) Adet, ayin. (İbranice: töre, torat, ar: tefra, hemiiş dahi denilirdi.)
- Törelî: تورلى (z: تورالى) ???, müretteb, nizamlı.
- Türemek→تورهمك (l: تردى) (Ağaç ve saire) Gars etmek.
- Tüzel(t)mek→توزلمك (z: توزاتدى, توزاتى, توزاتى) 1. Düzeltmek, düz etmek 2. Islah ve tedil etmek. 3. Sıralamak, dizmek.
- Tüzlemek→توزلمك (l, z: توزلدى) Bak: düz etmek.
- Tüzenlik→توزنلك (z: توزنلىك) Eman, emniyet, asayış.
- Tüzemek→توزهمك (z: توزادى) Zib ve tanzim etmek, sıralamak.
- Tüş→توش (z) Rüya, menam.
- Tüşek→توشك (z: توشاك, l, tr: تشك) Yatak, tarh?, feraş.
- Düş körmek→توشكورمك (z) İhtilam olmak.
- Tüşman→توشمان (z, fa) Düşman, aduvv.
- Düşmek→توشمك (l: توشدى, تشدى, tr: تش) Düşmek, nuzul etmek, sükut etmek.
- Töşemek→توشهمك (l: توشدى, tr: تشا, z: توشادى) Döşemek
- Toklı→توقلى (veya طوقلى) (z: تقل) Bir yaşında kuzu.

Tüketmek→توكنمك (z: توكتى) Bitirmek,
İfna' etmek.

Tökmek→توكمك (z: توكتى, (فل)تك)
Dökmek, akıtmak, sab etmek, (keb?)

Döğünmek→توكونمك (z: توكاندى)

Tükürmek→توكورمك (l: تكوردى, tr: تکر
(فل))

Tükürük→توكوروك (z) Yezak??

Tümen→تومن (l: تمن)

Töndürmek→توندورمك (l: تندردي)

Tönüşmek→تونگشمك (z) ??

Tönmek→تونمك (z: توندى) Dönmek, rücu'
etmek.

Tönemek→تونمك (l: تندی) Gecelemek,
geceyi geçirmek, __, yatmak.

Tüve→تووه (z: تووا, tr: توه) Deve, ceml.

Tüyme→تويمه (z: تويمه) Dügme, zerre.

Toynak→تويناق (tr: تيناق) Tırnaklı hayvan,
tırnaklı, hafır.

Tipi→تیبی (l, tr: تیبی) Karlı rüzgar.

Titremek→تیتريمك (z: تیتريدی, tr: تتر)
İrtiaş?

Titremek→تیتريماق (z: تیتريماق, tr: تترما) 1.
R'aşe, titreme. 2. Zelzele.

Titmek→تیتيمك (z: تیتيتى, tr: تت) Kollarını
yolmak, ?? veya derini koparmak.

Tirazu→تيرازو (z, fa) Terazı, mizan.

Tirseک→تيرسك (z: تيرساک, tr: ترسك)

Dirsek, merfik. (Çağanak, z: چيغاناق tr
dahi derlermiş.)

Tirek→تيرك (l: تيرك) Direk, 'imad.

Tirlik→تيرلك (l: تيرلك) Dirlik, hayat.

Tırnak→طيرناك (tr: ترناق) Tırnak, Zufr
(zıfr).

Tiri→تيرى (l, tr: تيرى) Zinde, hayy, diri.

Tiz→تيز (l) Seri', çabuk.

Tizginlemek→تيزگينلەمك (l: تيزگينلا) Eyerini
kayışına bağlamak.

Tizlik→تيزليك (z) Dize mahsus küp veya
zirrih, dizlik.

Tiş→تیش (z, l, tr: تیش) Diş, sin, dendan.

Tişlemek→تیشلەمك (tr: تیشلادی) Dişlemek,
ısırmak, 'azz. (asırmak gibi.)

Tişî→تیشی (z, l, tr: تیشی) İnsa, dişî, dişî
nere??: nak.

Tıkmak→تیقمق (z, tr: تیق) Kapamak,
sed etmek, doldurmak.

Tik→تیک (z) Dik, na‘betu’l kıyam (Bu kelime dik: sabr, dik bir lokma et)

Tiken→تیکن (tr) Tiken:

Til→تیل (z, l, tr: تیل) Dil, lisan, zeban.

Tilsiz→تیلسیز (z: تیلسیز, l: تیلسیز) Dilsiz, ahres

Tilki→تیلکی (l: تیلکی) Sa’leb. (Bak: tilkü)

Tilmek→تیلیمک (tr: تیل) Delmek, sakıb.

Tilmac→تیلماج (z) Tercüman.

Tilenci→تیلنجی (z) Sail, geda, dilenci.

Tilenmek→تیلنمک (z: تیلاندی, tr: تیلان) (کل) تیلان

Tes’el etmek? Dilenmek.

Tilemek→تیلیمک (z: تیلهدی, tr: تیل) (کل) تیلهدی

Dilemek, şakk etmek.

Tilemek→تیلیمک (z: تیلهدی, tr: تیل) (کل) تیلهدی

İstemek, taleb etmek.

Tin→تین (l: تین) Ruh, can.

Tinlenmek→تینکلیمک (z: تینکلهدی)

Dinlenmek, istirahat etmek.

Tinmek→تینمک (l, z: تیندی) 1. Durmak, kesmek, dinmek. (Tuhfetu’z-zekiyye’de bir yerde noktasız fakat ‘nun’ fiilinde ‘tidi’ olup ‘şeva’ kelimesiyle tercüme olunur ki yitirmek ‘یتیرمک’ ya urmak ve yaralamak değildir.)

Ca→جا (Tuhfetu’z-zekiyye-i sahibi bu lafzı ‘şaklı شاقلی’ veya ‘çaklı چاقلی’ müradifiyle beraber ‘قدر’ diye tercüme ediyorlar. Miktar yapan ise ‘ca’ edatından ibaret olsa gerektir. ‘Çaklı چاقلی’ ise ‘çaغ’ olup, main vakt ve saat takdir manasına gelebilir.)

Çapak→چاپاق (l: چیق) Maru göz ışığı, dum‘

Çapaklı→چاپاقلی (z: شاپاقلی) Gözünde çapağı olan, ağlamış.

Çaput→چاپوط (l: جبٹ) Herem (???) Paçavure.

Çatmak→چاتمق (l: جتی) Dikişin iki tarafın bir şeye kavuşturmak: kan çatı?

Çatuk→چاتوق (l: چتق) Kavşmuş, bitişmiş, kaba çatık kaşlı.

Çatır→چاتیر (l: جتر) Çadır, otağ, hargah. (bak: çatır چاطر)

Cadı→جادی (l, z: جاضی) Sahir, büyücü. (Tuhfe-i sahibi ‘sihir’ diye tefsir ediyorsa da gulat olsa ??)

Çadır→چادیر (l: جادر, z: جاطر) Hayme.

Çarpmak→چاریمق (l: چریدی) Sille ve tokat vurmak, latm.

Çaruk→چاروق (l: جرق) Maruf ayakkabı, çarık.

Çaşut→چاشوط (l: چشوط) Casus, çaşit.

Çağa→چاغ (l: چغا) Kuşun yarusu, palaz, pilic.

Çağırmaq→چاغرمق (tr: چغر) (فل)

Çağırmaq, ciyak.

Çağıldılık→چاغدیلوق (l: چغلطلق)

ların yününe yapışanKoyun tezek..

Çağır→چاغیر (z: شاعر) Çarap, hamer.

Çakır→چاقر (z) Şarap, hamer.

Çakır gözlü→چاقرکوزلو (چقرکزلو) Zevayn-i zerkai? Mavi gözlü.

Çakır göz→چاقرکوز (z: شاعرکوز) Aynalı, kötü göz.

Çakmak→چاقمق (z: چقتی, l: چقطی, tr: چق)

1. Çakmakla ateş tutuşturmak, iştika etmek. 2. (l) İşaret etmek, gar.

Çal→چال (tr, l) Açık al (at), eşker.

Çalkanmak→چالقاندی (l: چالقانمق)

Çalkanmak, ızdırap, çalkalanmak, mürrür.

Çalmak→چالمق (l: چلدى, z: شالدى, tr: چل)

Çalgı çalmak.

Çalış→چالیش (z, tr: چالش) Mukatele, vurmak.

Çalışmak→چالیشمق (tr: چالش) Mukatele etmek, vuruşmak.

Çalık→چالوق (tr: چالق) 1. Azgın, sert, ??.

2. Kılıç yarası aşırı olan (adam).

Can→جان (tr, z, fa) Ruh.

Çanak→چاناق (z: شاناق, l: چنق, tr: چناق)

Kasa, ??

Çav→چاو (l: چر) Çerh?? Feryad, bağırma.

Çavuş→چاوش (l: جاوش) Hükümdarın bir sınıf hademesinde memur.

Çavlı→چاولی (z: چولی) Şöhret, sit.(Doğrusu ‘şöhretli’ olsa gerekir.)

Çetuk→چتوک (tr: چاتک, l: چتک, z: جاتوک) Kedi, ??, kıt.

Çerez→چرز (z: شاراز)Şaraz , meze, çerez,

Çeri→چری (l: چرى, tr: چرى, z: شارو) Asker, ordu.

Çerik→چرىك (l: چرك) Asker, ordu.

Çeker→چكر (L: چكر) Şeker. (Şübhe dahi gulat olur, buna yine ya bilmeyip doğrusu şeker olacaktır.?)

Çekirdek→چكردك (l: چكردك, tr: چكردك, z: چكردك) Nev'at, çekirdek.

Çekirge→چكركه (l: چكركا, tr: چكركا, z: چكركا) Cerad, çekirge.

Çekmek→چكمتك (l: چكتى, z: چاكتى) Cezb ve cira etmek.

Çekuc→چكوج (l: چكچ, tr: چاكوج, z: شاكوش) Çekiç, mitraka.

Çelik→چليك (l: چلك) Çocukların oynadığı çelik çomak, çelik.

Çemçe→چمچه (l: چمچا, tr: چمشا) Havuz, küçük kovata, mağruk?

Çemen→چمن (l, tr: چمان) Çimen.

Çevrilmiş→چورلمش (z: چورلمش) Maklub.

Çevrinmek→چورنمك (z: چاوروندى) (, ايلنمك, ايلامك) Çevrilmek, dönme, dar.

Çevre→چوره (z: شاورا) Kıyı, kenar, haşiyе, haşiyetü's-sevb.

Çevirmek→چويرمك (z: شوردى) Kalb etmek.

Çubun→چوبوك (l: چبك) Çenberli kova, tereşşuh.

Çüçkürmek→چوچكورمك (l: چچكرمك) Hapşırılmak.

Çörek→چورك

Çorak→چوراق (z) Tozlu ve gubarlı yer, ??

Çürük→چوروك (l: چرك) Bozuk,

Çürümek→چورومك (l: چردى, tr: چورودى) Bozulmak,

Çözülmek→چوزلمك (l: چزلى) Çözülme,

Çözmek→چوزمك (l: چزدى, tr: چز) Hal etmek.

Çüş→چوش (l: چش) Merkebi dürtmek emrinde, müsta'mel nida.

Çoğalmak →چوغامق (tr: چوغالدى) Teksir etmek, tezaid etmek.

Çok→چوق (l: چق, tr: شق) Kesir, bisyar.

Çokramak→چوقرامق (l: چقرادى) Tencere kaynatmak, ses çıkartmak.

Çokmar→چوقمار (l: چقمر, tr: چوقمار) 1. ??, topuz. (Çomuk pulat, balta, sarana, ?? gibi)

Çomak→چوماق (l: چمق, tr: چماق) Başlı değnek.

Çömçe→چومچه (tr: چمچا) Kaşık,

Çömlek→چوملك (l: چملك, tr: چملاك, z: شولملا, شوملاك)

Çömlmek→چوملمك (l: چملى)

Cömert→جومت (l: جمرت, z: جومات)

Kerim, sıhhi.

Çömmek→چوممك (z: چومدى) Dalmak, ‘ita etmek??

Çuval→چووال (z: شووال) Tilis, gırar.

Çuvalduz→چووالدوز (l: چولدز)

Çiban→چيبان (l: چبان, z: شيبان) Duml.

Çıplak→چيپلاق (z) Uryan.

Cibin→حيبين (l: حبن, tr: حبن, z: شيبين)

Sinek, zebab.

Cibinlik→حيبينليك (z: شيبينليك) Sinek

kovacak alet, ??

Çiçek→چيچك (l: حبيچك, tr: چيچك, z: چيچاك)

Zehr, şekufe.

Çiçek→چيچك (z: شيشاك) Çiöek hastalığı,

cederi.

Cice→چيچمه (l: حيجا) (Çocuk lisanında)

Anne.

Çırağ→چبراغ (l, fa: چبرغ)

Çırac→چيراق

Çirci→چيرجى (z) ‘Ata, çerçi.

Çirkin→چيركين (l: چركن, tr: چركن, z:

شيركن, چيركين) 1. Vahşi, yabani. 2. Pis,

mundar.

Çiçe→چيچمه (tr: چيچا) Teyze.

Çırlamak→چيرلامق (l: چيرلدى) 1.

Cağlamak. 2. İnlemek, bağırarak.

Cirmenmek??→چيرمك (tr: جرمان) :

cırmanmak>Tırmanmak. Türkiye

Türkçesi Ağızları Sözlüğü

Çizmek→چيزمك (tr: (فل) چيز) Yazmak,

tahrir etmek, hat, çizgi çekmek.

Çizi→چيزى (l: چزو) Çizgi, hat.

Cise→چيسه (l: جسا) Uzun süren yağmur.

(çise)

Cisemek→چيسه مك (l: جسدى) Çisemek

(nsz) Çiselemek.

Güncel Türkçe Sözlük

Çıgay→چيغاي (yahud چيقاي) Fakir,

yoksul.

Çığırmaq→چيغيرمق (l: چغردى) Çağırmaq,

sah.

Çik→چيق (l: چق, z: شق) Çik, mey, nida,

şebnem.

Çıkarmak→چيقارمق (z, tr: چيقير (فل) l:

چغردى) İhrac etmek.

Çıkırık→چيقيريق (l: چقرق) İplik eğirmeğe

mahsus mağruf dolap.

Çıkmak→چىقىمق (z: چىقتى, l: چىقتى, tr: (فل)چىق) Huruc etmek, tulu' etmek, yükselmek, suud etmek.

Çıkmak→چىقىمق (l: چىقتى) Bağlamak, sarmak, çıkın yapmak.

Çıkış→چىقىش (z) Huruc.

Çığ→چىگ (tr, l: چىگ) Çığ.

Çil→چىل (l: چىل) Maruf kuş.

Çilemek→چىلەمەك (l: چىلدى) Devamlı yağmur yağmak.

Çim→چىم (l: چىم) Üstü otlı toprak tezeği.

Çimak→چىماق (l: چىماق) Bembeyaz, apak.

Çimek→چىمەك (z: چىمدى) Suyla yıkanmak, su dökmek.

Çimen→چىمەن (l: چىمەن, z: شىمان) Şimşak, şimşak.

Çimen.

Cıvlamak→چىولامق

Cıvıdamak→چىولدمق (z: شىيوتىمق) Cıvıldı: cıvıldı etmek.

Cıvıldı→چىويلدى (l: چىولدى)

Çıya→چىيا (l: چىيا)

Çıyan→چىيان (tr: چىيان) 1. Kırk ayak. 2. akreb.

Hayve→حايوه (z: حايوا) Ayva, sefercel.

Horyat→حورىاط (z: rumca) Vahşi. (Çirkin, yaman gibi)

Hatun→خاتون (z) Kadın, seyyide.

Haç→خاچ (z: خاش, l: خاچ) Salib, çelipa.

Hasta→خاستا (z, fa) Hasta, , marız (sayrı gibi)

Hstalanmak→خاستالانمق (z) Hasta olmak, temaruz etmek.

Halı→خالى (z) Bisat, kilim. (Göğüs gibi)

Hırman→خرمن (tr, fa) Harman.

Horos→خوروس (tr, z: خوراز) Dik.

Hurma→خورما (bak: قورما) (z) Temer.

Hoş→خوش (z, fa) Güzel, melih. (??, bakış gibi) Hoş gördü, inşirah.

Hoşdaş→خوشداش (z, tr: خىشداش, fa: خوشداش) Koyu yoldaş, sıddık.

Horlamak→خورلمق (z) Uykuda horlama etmek.

(kumduldamak gibi)

Hayli→خىلى (z) Çok, kesir. (Çok, kesir. (küp ve köpkibi)

Dada→دادا (z: yoksa ‘دده’ mi?) Cedde , büyük valide.

Dar dağanlamak→دار داغانلامق (z)
Paralamak, ezmek, kırmak, tefattit etmek.

Daguk→داغوق (tr: داغوق, دنق) Tavuk, decac.

Dagı→داغی (tr, z) Dahi, yine, ki. (dakı ‘دائی’ gibi)

Dan→دان (l: دن) Methir, hayret. (Aceba ‘دانق’ mıdır?)

Debrenmek→دبرنمك (l) Teprenmek.

Depelemek→دپلمك (l) Tepelemek, katl etmek.

Depmek→دپمك (l) 1. Tepmek, ayakla vurmak. 2. Korumak. (esabu’l çeyelan)

Depe→دپه (l: دپا) 1. Tepe, tel. 2. Baş tepesi,

Dede→دده (l: دد) Ced, büyük peder.
(Tuhfetu’z-zekiyye’de ‘دادا’ yani ?? diye tefsir olunur. Yine bu mu yoksa onun dalları mahrur mıdır??)

Deze→دزه (l: دده) Havdec? ??

Dar→در (دُر) (l) Edat-ı haber.

Dert→درت (z: دارت, fa: درد) Derd, gussa.

Derd→درد (z: دارد, fa: درد) 1. Halk, tabi` .
2. Garaz.

Dere→دره (l: درا) ??, vadi.

Degirmen→دگرمين (z: داکرمان) Tahun, asiyab.

Degül→دگل (l) Değil, laisa.

Degmek→دگمك (l: دکدی) 1. Yetişmek, Vasıl olmak. 2. Dokunmak, ilişmek, mes etmek.

Deke→دکه (l: دکا) Teke, teys.

Degişmek→دگیشمك (z: داگشتی) Mübadele olmak, tebdil etmek. (değişmek ‘دایشتی’ dahi yazılır.)

Degıştirmek→دگیشترمك (z: دکیشتردی, tr: دکیشتر) Değiştirmek, tebdil etmek.

Degin→دکین

Deginmek→دگینمك (z: (degin(کل))
Yetişmek, vasıl olmak.

Delmek→دلمك (z,l) Delik yapmak, sakıb.

Delü→دلو (l) Deli, mecnun.

Delürmek→دلورمك (l: دلوردی) İldirmekÇı .

Delik→دلیك (l: دلك) Sakıb.

Delim→دلیم (l: حلم) Çok, kesir.

Demek→دمك (l: ددى, tr: ده (فل)) Demek, söylemek.

Demur→دمور (l, tr) Demir, hadid.

Denemek→دنهك (l: دنمك) Tecrübe etmek.

Dev→دو (z: داو, fa: ديور) Div, ifrit.

Devmek→دومك (l: دومدى) Tırmalamak, ??

Deve→دوه (l: دوا) Cemel, ibil.

Deve balığı→دوبالغى (l: دوابالق) Delfin, yunus balığı.

Deve kuşu→دوهقوشى (l: دواقشى) Na‘am.

Dütün→دوتون (l: دتن) Tütün. (تتن gibi)

Dudak→دوداق (tr: طوداق) Leb, şefe.

Düdük→دودوك (z, l: ددك, tr: دودك)

Dört→دورت (tr) Erba, çehar.

Dürtmek→دورتكم (l: درتدى) ??, işaret etmek??

Dürüşmek→دوروشمك (tr: (كل)درش) Çalış, İhtihad etmek.

Düzüm→دوزوم (l: دزم) Dizi, silk: bir dizim inci.

Döş→دوش (tr) Göğüs, meme.

Düş→دوش (tr: دش) Öğle, zuhur.

Düşmek→دوشمك (l: دشنى) Sukut etmek, vaka’

Dögülmüş→دو غلمش (l: دغلمش)

Dövülmüş, meşkuk

Düzetmek→دوزتمك (tr) Düzeltmek, tenzim etmek.

Doğmak→دو غمق (z, l, tr: دغدى) (دغمق)

Doğmak, tevellüd ve tulu’ etmek.

Dokumak→دوقمق (tr: دقى) Dokumak, nesc etmek.

Dükel→دوكل (l) Hep, cemi’

Dökmek→دوكمك (l: دوكتى, دوكتى, tr: دك (فل))

1. Dökmek, atmak. 2. Bağlamak, akıd, bağlamak, akıd.

Dökme→دكمه (l: دكما, z: دوكما)

Dügün→دوگون (l: دكن) 1. Akde, düğüm. 2. Akd-i nikah, aruz, velime (Bunun aslı ‘تونكونى’ olsa kerektir.)

Dul→دول (l) Dul, ermel.

Dolunmak→دولنمق (ya: دولنمك (l: دلندى))

Gurub ve uful etmek.

Dün→دون (l: دن) Gece, leyl. (‘تون’ gibi)

Düne güne, dünki gün, ems.

Döndürmek→دونورمك (tr: دندور)

Çevirmek, döndürmek.

Dönmek→دونمك (l: دندي, tr: (فل)دن)

Dönmek, rücu' etmek.

Dönen→دونن (tr: دنان) Dört yaşında tay.

Duvar→دوار (l: دور) Hait.

Dip→ديپ (l, tr: دپ) Ka'r.

Dipi→ديپي (l: دپي) Karl yağmur, Rüzgarlı yağma kar, tipi.

Ditrelemek→ديترمك (l: دتردي) İrtiaş.

Ditmek→ديتمك (ya ديدمك) (l: دتي) Yün veya pamuk vesaire ile nakış etmek.

Direk→ديرك (l: درك) Amud.

Dirgi→ديركي (l: دركي) Çingene? (Göz kapağı mı?)

Dirmek→دينك (l: درناك) Cemaat, cemiyet.

Dirsek→ديرسك (l: درسك) Merfik.

Dirmek→ديرمك (tr: (فل)در) Toplamak, cem' etmek.

Diri→ديري (l: دري) Yağ, dehin(duhn).

Diz→ديز (l: دز) Rukbe. ('gibi tır')

Dizmek→ديزمك (l: دزدي) Nazım etmek, silk, nazım çekmek.

Dikmek→ديكمك (l, z: دكتي) Gars etmek, nasb etmek, durdurmak, hayat etmek.

Diken→ديكن (l: دكن) Şevk, har.

Dilek→ديلك (l: دلك) Murat, maksud.

Dilgü→ديلكو (l: دلکو) Tilki, sa'leb.

Dilmek→ديلمك (l: ديلدي) Yarmak, kesmek.

Dilenci→ديلنجي (l: دلنجي) Sail, geda.

Dilemek→ديلمك (tr: دلدي) İstemek, kasd ve murat etmek, talep etmek.

Dimek→ديمك (l: ددي) Söylemek, demek.

Dinlemek→دينلمك (l: دينلدي) Dinlemek, istima' etmek.

Divar→ديوار (tr, fa) Duvar, hait.

Zincir→زينجير (z, fa) Silsile.

Zindan→زندان (tr, fa) Secn, mahbus.

Zindanlamak→زندانلامق (tr) Haps etmek.

Ziyan→زيان (tr, fa) Zarar, hasar.

(Türkmençe must'mel olup asıl türkçesi 'kor' olduğu kitabı'l- mezkurde muharrerdir. (tr)

Satmak→ساتمق (ya ساطمق) (z: ساتي, tr: ست, ساط)

Satıcı→ساتيجي (tr: ساتيجي) Bayi.

- Satılık→ساتيلىق (z: ساطليق) Beyi'
- Saray→ساراي (z, tr: سراى, fa) Kasır.
- Sarımsak→ساريمساق (z, tr: سرمساق)
Sarımsak, sum. (Sarımsak gibi)
- Saz→ساز (tr) Kamış, kamışlık.
- Sakal→ساقال (tr: سقال) Sakal, lihye.
- Sakalsız→ساقالسز (tr: صقلسز) Köse.
- Sakallı→ساقاللى (tr: صقالو) Sahib-i lihye.
- Saksı→ساقسى (z) 'şakfe'? ipek böcekleri ve ??? mahsus kese veya çuval.
- Saklamak→ساقلامق (tr: سقال(فل)) Hıfz etme.
- Sakin→ساقين (tr: سقن)
- Sakinmek→ساقينمق (z, tr: سقن) Hıfz olunmak.
- Salar→سالار (z: سالار, fa)
- Salkum→سالقوم (z: سلقوم) Üzüm vesaire salkımı.
- Saman→سامان (tr) Teben, saman.
(Türkmençe olduğunu mezkur olup kıpçakça 'گök' ve 'صلام' dirlermiş.)
- Sanmak→سانمق (tr: سن) Zann etmek, sanmak.
- Sepken→سپكن (??) Azar yağmur yağmak, serpme, reşşetü'l mümtar. (sulu sepken)
- Sepmek→سپمك (l: سبتى, z: سابتى) Azar su veya yağmur düşürmek, serpmek, rişş. ('serpmek' 'سرپمك' dek, 'r')
- Sepirmek→سپيرمك (z) Süpürmek.
- Seçmek→سچمك (l: سچتى siyle matbu olmuş ise galattır.) Ayırmak, ayıklamak, intihab etmek.
- Sert→سرت (z: سارت) Asi, kaba, bayağı. (Yoksa Türkistanda 'sart' denilen İranîler'den midir?)
- Serçe→سرچه (tr: سرچا) Usfur. (Türkmençe olub kıpçakçası 'چیچوق' mıdır?)
- Sermek→سرمك (l: سرد, tr: ساردى) Neşr etmek, yaymak, açmak.
- Siz→سيز (l) 1. Zamir: entum, şuma, edat-ı selb.
- Sezmek→سزمك (l: سزدى, z: سازدى)
Hissetmek, duymak.
- Sekiz→سكز (l, tr) 1. İsim, ad, seman, heşt.
- Seksen→سكسن (l, tr) Semanin, heştad.

Sekmek→سكك (l: سكدى) Sıçramak,
çıkılmak, fırlamak, derece?

Sekü→سكو (tr: ساكو) Mustaba; mustaba,
oturulacak sok: tane.

Sekül→سكول (tr: ساكول) Ayakları sekilli
at, muhaccet.

Segirtmek→سگيرتمك (tr: سگرت (فل))
Sıçratmak.

Segirmek→سگرمك (l: سگردى, z: ساگردى) Sıçramak, fırlamak, vesebe, raks.

Semirmek→سميرمك (l: سمردى, z: سامردى) Semin olmak, yağlamak.

Semiz→سميز (l: سمز, z: سامز, tr: سمز) Semin.

Sen→سن (l) Zamir, ente, tu.

Sevgü→سوگو (l) Mahbub, ma'şuk.
(muhabbet)

Sevmek→سومك (l, z: سودى, tr: سو) Muhabbet etmek.

Sevinmek→سونمك (l: سوندى, z: سوندى, tr: سوندى) Şad ve merdat olmak?.

Sevülmüş→سولميش (z) Mahbub, ma'şuk.

Seyündürmek→سيوندورمك (tr: سيندر (فل)) İtfa' etmek. (Doğrusu 'سيوندورمك' söyündürmek.)

Sü→سو (tr) Asker, subaşı, kumandan.

Süpürge→سوپوركه (l: سپركا, z: سپركى) Mıknese.

Süpürülmek→سوپورلمك (l: سپرلدى) İnkese??

Süpürmek→سوپورمك (l: سپردى, tr: سپر, z: سپيردى) Kenes.

Süt→سوت (z, l, tr: ست) Haleb, lebin, şiir.

Sücü→سوجو (tr: سجو, l: سجى) Şarab, hamer, bade.

Sürat→سورات (z) Zera, avli?

Sürtünmek→سورتونمك (z, l: سرتندى) Kaşınmak, ihtekke, yerde sürünmek, zhf?

Sürecek→سورجك (l: سرجك)

Sürmek→سورمك (l: سردى, tr: سر, z: سوردى) Kovmak, tard ve nefi etmek, sevk etmek, gütmek.

Sürme→سورمه (l, tr: سرما) Kahal, ismid.

Sürme→سورما (z)

Sürmelik→سورمهلك (z: سرماليك) Kahal taşı?

Sürmelemek→سورمهلك (z: سرمالا) Kahal sürmek.

Sürmeli→سورملى (z: سورمالى) Mastika sakızı, sakız, ???

Sürü→سورو (bak: سورى) (tr, l: سرو) Takım.

Sürütme→سوروتمك (l: سروتو, z: سروتى) Dokunmak, mesh etmek.

Sürümek→سورومك (l: سردى, z: سورودى) 1. Yerde çekilmek. 2. Sürçmek, düşmek, iğrenmek, asere 3. ???

Sürünmek→سورونمك (z) 1. Yerde çekilmek, inshabe. 2. Sürçmek, asere.

Süri kuş?→سورى قوش (z)

Söz→سوز (l: سز) Kavı, kelam, suhun.

Sökellik→سوكالك (l: سكالك, z: سوكالك) Hastalık.

Sözlemek→سوزلمك (l: سوزلدى, z, tr: سوزلادى)Söylemek, tekellüm ve tehaddüs etmek.

Süzme→سوزمك (l: سوزدى, tr: سوز) Tesfiye etmek, süzgeçten geçirmek.

Süzme→سوزمه (l: سوزما, z: سوزما) Süzgeç, mişbeke, yarı kapalı: süzme gözlü.

Sokmak→سوقمق (tr: سق, z: سقتى) İdhal etmek, doldurmak. (tuhfe-i sahibi 'صقجق' ile karıştırmıştır.)

Sokum→سوقوم (z, tr: سقم) Ekmek lokması.

Sökmek→سوكمك (l: سكتى, tr: سك) Bozmak, açmak, hal etmek.

Sümkürmek→سومكورمك (z, l: سمكردى) Sümüğü def etmek, muhat.

Sümkürük→سومكوروك (z) Sümük, muhat.

Sümük→سوموك (l, z: سمك) Muhat.

Sunkur→سونقور (l, z: سنقر) Kara kuş, kat.

Süngü→سونكو (tr: سنكو) Mızrak, rumh.

Süngücü→سونكوجى (tr: سنكوجى) Mızraklı, rimah.

Sünü→سونو (l: سنو) Süngü, rumh. Bak: süngü.

Sünüük→سونوك (l: سنك) Kemik, azm, süñük.

Süvündürmek→سووندومك (z) Isfa etmek?

Söyündürmek, ??? etmek.

Söykünmek→سويكونمك (l: سيكندى, z: سيكندى) Dayamak, ittika ve istinad etmek.

Söylemek→سويلمك (z: سيلادى, tr: سيلا) Demek, tekellüm etmek.

Söyündürmek→سويوندرمك (l: سيندرى) İtfa etmek.

Söyünmek→سويونمك (l: سندی) Sevinmek, itfa olunmak.

Söyünmek→سويونمك (z) Sevinmek, ferh.

Sıpa→سپيا (l, tr: سپا) Eşek yavrusu, caşş, sıpa.

Sıpkın→سپيقين (l: سپقن)

Sıçan→سچان (ve سچقان) (tr: سچان) Fare.

Sıçmak→سچمق (tr: سچ(فل)) Sıçmak.

Sidük→سيدوك (l: سدك) Sidik, bevl.
(‘سيتوك’ gibi)

Sidik→سيديك (z) Bevl.

Sırtlan→سيرتلان (tr: سرتلان) Sırtlan.

Sırça→سيرچه (l, z: سرچا) Cam, sırça.

Sirke→سيركه (z: سيركا, l, tr: سرکا) Hal.

Sırık→سيروق (l: سرق) Sırık.

Siz→سيز Bk: siz.

Sis→سيس (tr) Duman, sis.

Sığınmak→سيغنمق (z) İltica ve istiaz etmek.

Sıkmak→سيقمق (z: سقتى) Sıkmak, ta’sır.

Sik→سيك (z, l, tr: سك) Zeker.

Sikmek→سيكمك (z, l, tr: سكمك) Cima’ etmek.

Sikiş→سيكيش (l: سکش) Cima’

Silkmek→سيلكمك (z, l, tr: سلدى, سلك) Silkmek.

Silgü→سيلكو (z: سلكو) Silecek, havlı, peştemal, ??

Silmek→سيلمك (l: سلى, tr: سل) Mesh etmek.

Silkinmek→سيلكنمك (z)

Silinmek→سيلنمك (z: سلاندى) Silinmek, mesh etmek.

Silecek→سيلهچك (z: سلاجك) Havlı, peştemal. (‘سيلكو’ gibi.)

Sili→سيلي (l, tr: سلى) Temiz, pak.

Silig→سيلغ (tr) Pak, temiz, saf.

Simek→سيمك (l: سدى, tr: سى(فل)) İşemek, çiş etmek, bevl.

Sin→سين (tr: سن) Mezar, kabir, ???, heykel.

(?? mezar üzerindeki heykel)

Sınamak→سينامق (l: سندی) Tecrübe etmek, denemek.

Sındu→سیندو (tr: سنڊو) Makas, mıkraz.
(Türkmençe olup kıpçakçası ‘bıçkuç’ ve
'قیتی' denirmiş.) yoksa 'قیتی'?

Singek→سینکک (z: سینکاک) Sivri sinek,
???. (Bildiğimiz sinek olacaktır.)

Sığır→سینگر (z: سینگر, l: سندر) Aseb.

Sınmak→سینمق (l, tr: سنمق) 1. Kırılmak,
münkesir olmak. 2. Bir yere veya diğer
bir deliğe sokulmak, saklanmak
çatlatmak? 3. Hazm ettirmek.

Sınuk→سینوق (l, tr: سنوق) Kırık, münkesir.

Şar→شار (l, z, fa: شهر) Kasaba, medine.

Şarkarı→شارقاری (tr: شارقاری) (شرق+اری, شرققاری)
Şark adamı, şarki.

Şaşı→شاشی (z, l: شاشی) Ahval, ???

Şakird→شاکرد (tr, l: شکرد) Tilmiz, çirağ.

Şalvar→شالوار (l: شالوار, arabiyaden)

Serval, don.

Şebek→شېك (z: شېباك)

Şeşmek→ششمك (tr) Hal etmek.

(‘Seçmek’ olsa gerek.)

Şeftali→شفتالی (z: شافتالی, fa)

Şen→شن (tr: شان) Amir, mamur.

Şehir→شهر (tr, fa) Medine, kasaba.

Şirin→شیرین (l, z, fa) Melih.

Şişek→شیشك (z: شیشاك, l, tr: شیشك) İki
yaşında koyun veya keçi.

Şişlemek→شیشلدى (l: شیشلدى, z: شیشلدى)
Şiş geçirmek? Pişirmek, kızartmak.

Şimdi→شیمدی (l: شمدی) El'an, ? (Şu anı
'شوامد' den muhal olduğu maruftur.)

Saban→صابان (z, tr: صبان) Mihras.

Sabanlamak→صابانلامق (z) Saban
sürmek, hars etmek.

Sapçak→صاپچاق (l: صابچاق)

Saptırmak→صاپدیرمق (l: صاپدردی)
Yolunu şaşırtmak, doğru yoldan
çıkartmak.

Sapsarı→صاپساری (l: صابساری)

Sapmak→صاپمق (l: صاپطی, tr: صاپ)

Yoluna

Satışmak→صاتشمق (l: صطش) Beyyi, ???

Satmak→صاتمق (l: صطتی) Beyyi.

Satın almak→صاتینالمق (l: صطنآلدى) Şira.

Saçak→صاچاق (l: صچق)

Saçmak→صاچمق (l: صچتی, tr: صاچ (فل))
??? ve neşr etmek.

Sarp→صارب (z, l, tr: صرپ) Güç, zor, sa'b.

Sarsılmak→صارصلمق (l: صرصلدى)

Sarkmak→صارقمق (l: صرقدى)

Sarkınmak→صارقینمق (z: صارقتى)

Sarkınmak.

Sarkmak.

Türkiye Türkçesi Ağzları Sözlüğü

Sarmisak→صارمصاق (l: صرمصق)

Sarımsak, sum.

Sarmak→صارمق (z: صاردى, l: صردى, tr: صر) Lef etmek. (Tercuman sahibi iki mana olmak üzere 'تشر' ? ile de tefsir ediyor_)

Sarı→صارى (z, l: صرى, tr: صارو) Asfer.

Sarı kavun→صارىقاون (l: صارىقون)

Kavun. (Zira farside de 'kavun' derlermiş.)

Sarı→صارىق (l: صرق) İmame.

Sası→صاصى (l: صصى) Sidik kokusu.

Kına kokusu: Sası bir.

Sag→صاغ (tr, l: صغ) 1. Sağ, salim, sıhhati olan. 2. Yemin, iman.

Sağdıç→صاغدیچ (l: صغطج) Güveyin refikası.

Sagır→صاغیر (l, z: صغر)

Sagrak→صاغراق (l: صغراق) 1. Hınap. 2.

Kase.

Sagrı→صاغرى (l, z: صغرى) Küfür.

Sağlık→صاغلق (z, tr: صدغلق) Afiyet, selamet.

Sağlık→صاغلق (l: صغلق, tr: صاغلق) Süt veren, sagmal.

Sağılmış süt→صاغلمشسوت (l: صغمش)

Sagmal→صاغمال (l: صغمل) Süt veren.

Sagmak→صاغمق (l: صغدى) Hayvandan süt almak. 2. Meyyit üzerine nevhe ve feryad etmek, ??? sayarak ağlamak: sagu sagmak.

Sagu→صاغو (l: صغو) Nevhe, feryad, ölünün nezaketini?? Sayarak ağlamak.

Sakal→صاقال (z, l, tr: صقل) Lihye.

Sakalsız→صاقالسز (z: صاقالسز, l: صقلسز, tr: صقلسز) Emred.

Saklamak→صاقلامق (l: صقلدى) Hıfz ve ?? etmek.

Saklanmak→صاقلانمق (z) Hıfz olunmak, taharri etmek.

Sal→صال (l) Denizde yüzdürülen malum şey.

Salaca→صلاجه (l: صلجه) Udu'l cenazete? Tabut. (Sahib-i eser ???diye tercüme etikten sonra ??? ifadesiyle "avru" tefsiriyle tashih ediyor ??? salaca)

Salam→صالام (tr: صلام) Saman, tebin.('كول' ve 'سامان' gibi)

Salkum→صالقم (l: صالقم)

Salkım→صالقيم (z) Unkud.

Salmak→صالمق (l: صالدى, z: صالدى) Göndermek, atmak. ('Bıraktı, mayıştı, bıktı' gibi.)

Salınmak→صالينمق (l: صاليندى) Kendini göndertmek, ???

Salıbermek→صالىيرمك (tr) Salıvermek, koyu vermek.

Sanamak→صانامق (z, tr) Saymak, ad etmek.

Sancımak→صانجمق (z, l, tr) Sivri silahla vurup delerek yaralamak. (???)

Sancı→صانجى (z: شانشى) Karın ağrısı,

Sandal→صانداال (l: صانداال) Semariye, kayık.

Sanku→صانقو (l: صانقو) Her şeye inanan, megfül.

Sanmak→صانمق (l: صاندى) 1. Zannetmek. 2. Saymak.

Sav→صاو (l: صو) Dava? ('Haber' manasına geldiği malumdur.)

Savaşmak→صاواشمق (z. tr.) Tutuşmak, harb etmek.

Savmak→صاومق (l: صودى) Çevirmek, döndürmek, tehvil etmek.

Savurmak→صاوورمق (z: صوردى) Ayırmak, ayıklamak, emerek içmek, savurmak.

Sayağ→صاياغ (tr.) Semem (sağ yağ)

Saymak→صايمق (l, z) Ad etmek.

Sayrı→صايرى (z) Hasta, meriz.

Sayrılanmak→صايريلانمق (z) Hastalanmak.

Saymış→صايلمش (z) Sayılmış,

Su→صو (tr, z, l) Ma, ab- Suvari, ayak yolu?

Suç→صوج (l, z: صج) Zenb, günah, kabahat.

Suçulmak→صوجلّمق (l: صجلدى) Soymak, taariyye.

Sucuk→صوجوق (z)

Sormak→صوړمق (z, l: صدی, tr: صر) 1. Sual etmek. 2. Emerek içmek, somurmak.

Sorma→صوړمه (l: صر مه) Söz? Bir nevi söz?

Susak→صوصاق (l) Kovva (koğa), düluh.

Susam→صوصام (l) Simsim.

Su sığırı→صوصیغیری (z: صوصیغیری) Manda.

Soğan→صوغان (z, tr, l: صغن) Basal.

Soğra→صوغرا (tr) Sonra, ba'de.

Soğulcan→صوغلجان (z: صغلجان) Su'ban , sülük, , 'alak.

Sokmak→صوځمق (l: صدی) Idhal etmek.

Sokur→صوځور (z) Bir gözü kör, a'ver.

Son→صوك (l: صن) Ahir, nihayet.

Sonra→صوګرا (l: صنرا) Bade.

Sol→صول (l: صل, tr: صول) Yesar, şimal.

Solak→صولاق (z) asir? Yesari.

Solmak→صولمق (l, z) 1. Sararıp bozulmak, zebl? 2. Tutuşmak, parlamak, lehb. (Yoksa ikincisi "صاولمق" mıdır? tuhfet'uz-zekiyyede "صولودو" fiili "lehst"

tefsir olunur, o da bunun aynılarında gulat mıdır?)

Soluncan→صولنجان (l: صلنجن) Malum kurt.

Soluk→صولوق (l: صلوق) Nefes.

Son kul→صونقول (l: صنقل) Son kul.

Son →صونك (z) Ahir, nihayet.

Sonra→صونګرا (z) Bade.

Sunmak→صونمق (l: صندی, tr: صون (فل)) Uzatıp vermek, navele.

Sunuşmak→صونشمق (z: صنشتی) Birbirine uzatıp vermek.

Sovuk→صووق (z, l: صوق) Barid.

Sovumak→صوومق (l: صودی)

Soymak→صویمق (z, tr: صی (فل))

Sıbızgı→صیبزغی (l: صیبزغی) Kısa zurna.

Sıçan (veya sıçkan)→صیچان (z, l: صیچن, صیچن) Fare.

Sıçratmak→صیچراتمق (l: صیچرطی)

Sıçramak→صیچرامق (z: ساشرادى)

Sıdırmak→صیدیرمق (z: صیدیدی)

Kırdırmak.

Sırt→صیرت (l: صرت) 1. Tepe,

- Sırt balığı→صیرت بالیغی (z)
- Sırça→صیرچه (z: سرشا) Zeccac, şişe.
- Sırtlan→صیرتلان (z, l: صرطلان)
- Sırtmak→صیریتماق (l: صرتدی) Az gülmek.
- Sıyrık→صیریق (z) Sıyrılmış, büzülmüş, soyulmuş, meslul.
- Sıyrınmak→صیرینماق (z: صیریندی)
- Sızdırmak→صیزدیرماق (l: صزدردی) Eritmek. (Sahib-I eser bunu bilir kitabına nakl edip şeceri fahrur-yedi ise kalanını yetişmek ve kemal bulmak manasına geldiği beyan edildiğini söylüyor.)
- Sızlamak→صیزلاما (z) Sıkılmak, Sıkılmak, zahmet çekmek, decere.
- Sıtmak→صیطماق (z: صطی)
- Sığır→صیغیر (l, tr: صغر, z: صیغر) Bakar, bakara, kav.
- Sığircık→صیغیرجق (tr: صغرجق, z: شیرشیق) zerzer? Maruf kuş.
- Sıkmak→صیقماق (z: صقتی) Tasir etmek, asara? Doldurmak, şiş? (İkinci mana gene 'sıkmak' olsa gerek.)
- Sıkışmak→صیقیشماق (z: صیقیشتی veya صقتیشتی)
- Sımak→صیماق (l: صیدی) Kırmak, kes.
- Sınamak→صیناماق (z) Tecrübe etmek, denemek.
- Sındırmak→صیندیرماق (l) Kırdırmak. (Kıpçakçada 'sındırmak' 'صوندرماق' imiş.)
- Sınmak→صینماق (tr: صینماق) Kırılmak, inkesere.
- Sınık→صینق (tr: صینق) Kırık, şikest.
- Sıvamak→صیواماق (z)
- Sıvık→صیویق (z: صویق) Yumuşak.
- Sıyınmak→صیینماق (z) Sığmak, istiaab olunmak.
- Dudak→ضوضاق (z) Dudak, şefe.
- Taban→طابان (z, l: طین, tr: طبان) Ayağın altı.
- Tapmak→طاپماق (l: طپتی, z: طاپتی) Bulmak, vecede.
- Tapıştırmak→طاپیشترماق (l: طپشطر) Buluşturmak, kavuşturmak.
- Tapışmak→طاپیشماق (l: طپیشتی) Buluşmak.
- Tatlu→طاتلو (l: طتلو) Hulv, şirin.
- Tapışmak→طاپیشماق (l: طپیشتی) Buluşmak.

- Tatlu→طاتلو (l: طتلو) Hulv, şirin.
- Katun→قانون (tr)Hanım, kadın, hatun.
- Katı→قاتی (tr, l: قتی) Seert, şedid.
- Katır→قائیر (l, tr: قتی) Katır, eşek, bağı.
- Katik→قائیق (l: قتیق) Adam.
- Kaç→قاچ (l, tr: قچ) Kim, çend.
- Kaçan→قاچان (l, tr: قچن) Men, key, ne vakit.
- Kaçansa→قاچانسه (z: قاچانسا) Mûsîr.
- Kaçmak→قاچمق (z: قاچدی, قاچتی) قچتی, l: قاچدی, قاچتی (z: قاچمق) Firar etmek, harebe (هرب) tr: قچ (فل)
- Kar→قار (z, l, tr: قر) Selec, berf.
- Karabçı→قارابچی (l: قاربچی) Fakir.
- Karak→قاراق (z, l: قرق) Göz bebeği, nazar'l 'ayn? Sevadü'l ayn, bebek gibi.
- Karaltı→قارلدى (l: قارلدى) Sevadü'ş-şahs, karaltı.
- Karamak→قارامق (l: قاردى) Lanet okumkak, lanet etmek.
- Karangı→قارانغى (z) Zulmet, karanlık.
- Karangımak→قارنغيمق (z) Kararmak, karanlık olmak.
- Karanlı evi→قارانلى اوى (z) Zindan. (Ahirinde ki 'ى' gibi)
- Karavaş→قارواش (l: قروش) Cariye, halayık esir. (İdrak sahibi her ?? ıtlak olduğunu beyanındadır.)
- Karaval→قاراول (z: قاراول, قاراولو, قارول) (قارول: l: قاراولو, قاراول, قارول)
- Karpuz→قارپوز (z, tr, l: قریز) Bitih, ahdar.
- Kartal→قارتال (l: قرتال, tr: قرطل) Ukab.
- Karcı→قاجى (z) Makas.
- Kardaş→قارداش (z) Ah, birader.
- Karşı→قارشو (z: قارشى, l: قارشى) Mukabil.
- Karsıtmak→قارسیتمق (z: قارصطى) El çırpmak. (صفق)
- Karşak veya karcak→قارشاق (veya قارجاق) (z) Çakal.
- Karşılama→قارشى لادى (z: قارشىلامق) (قارشى لادى)
- Karşısına çıkıp mulakı (veya melaki) olmak.
- Kartaban→قارابن (z)
- Kartal→قارتال (z: قرطل) Nesr, kartal. ('Çarlak' gibi.)
- Kartaymak→قارطایمق (z) İhtiyarlamak, hareme.

Kargamak→قارغامق (z, l: قرغدى) Lanet ve beddua etmek. ('Karamak' gibi.)

Kargaşa→قارغاشا (z) Karışıklık, mağlubiyet ve karar ??

Kargaycı→قارغايچى (z) Bedduacı, hian.

Kargu→قارغو (l: قرغو) Kamış, kasab. (Mızrak ki 'قارغى' bundan olacaktır.)

Karga→قارغه (z, l: قارغا, tr: قرغا) Gurab. ('Kuzgun' gibi.)

Kargış→قارغيش (z) Le'in, lanet, tel'in.

Karlagaç→قارلاغاش (z, tr: قارلاغاش) (قرلاغاج)

Karlaguç→قارلاغوج (z)

Karlavuc→قارلاوج (l: قارلاج) Kırlangıç, hutaf.

Karılmak→قارلمق (z) İhtilat etmek. ('Karımak' ve 'katlamak' gibi.)

Karmak→قارمق (z) Sinare? Olta iğnesi, zoka.

Karmalamak→قارمالامق (z)

Karmamak→قارمامق (z) El ile yoklamak, messe, habbese

Karmak→قارمق (l: قارمق) Katmak, karıştırmak, halite. (حلط)

Karın→قارين (z, l, tr: قرن) Batın, şikem.

Karnak→قارناق (l: قارناق) Cariye, halayık.

Karındaş→قارينداس (l, tr: قارينداس) Kardeş, birader, ah. Kız kardeş, hemşire. Ahit, kayın kardeş, kayın birader.

Karu→قارو (l: قارو) Nerede, nereye, niye. (Kıpçakça)

Karu→قارو (z) Nerede, nereye, niye. (Kıpçakça)

Karuk→قاروق (z) Sidik?

Kara→قاره (z, l: قارا, tr: قارا) Siyah, esved. 2. Yağız at, ethem.

Karabırık→قارابريك

Karaca kan→قاراجهقان

Kara sığır→قارهصغير (z: قاراصيبر) CamIs, manda. ('Su sığırı' gibi.)

Kara tanık bilmek→قارهطانيقبيلمك (z) Bilmek, temeddüh etmek.

Kara kaz→قارمقاز (z) Leglek, lağlağ

Kara günlük?→قارهگونلك?? (l) ??

Karalacin→قارهلاجين (z) Gevher??

Karalık→قارملق (z) Siyahlık, sevad.

Kara yağız→قارمياغيز (l: قارمياغيز)

Karayuvuz→قارهيوووز (z) Esmer.

Karayuvzlık→قارميووزلق (z) Esmerlik, semere. (سمره)

Karı→قارى (z, l: قرى) İhtiyar, pir, şeyh.

Karı→قارى (l, tr: قرى) 1. Zira, kavl. 2. Arşın, zira.

Karış→قاريش (l, tr: قرش) 1. Şebr. 2. Lanet.

Karınca→قارينجه (tr: قرنجه) Neml, mevr.

Karımak→قاريمق (z) İhtiyarlamak.

Karımak→قاريمق (z) 1. Karıştırmak, halt. ('Katmak' gibi.) Karışmak, ihtilat etmek. ('Kartmak' 'katmak' gibi.)

Karılmak→قاريلق (z) 1. ???. (Uzaklaşmak mı?) 2. ???. ('Boğulmak', 'tutulmak' gibi.)

Karın→قارين (z) Bk: karın. (قارن)

Kaz→قاز (z' tr, l: قز) Bat, vez.Karakaz, talakaz,bk.

Kazak→قازاق (tr) Bekar, uzzab-ı mücerred.

Kazakbaşı→قازاقباشلى (z) Azıb, bekar.

Kaz aldirmek→قازالدرمق (z) Mahar. (Mavi mi yoksa ?? mi?)

Kazan→قازان (z, l, tr: قزن) Büyük tencere. ('Kazgan' gibi.)

Kazanmak→قازانمق (z, l: قزن) Hasıl ve istihsal etmek.

Kazanc→قازانچ (z: قزنج) Istihsal, kesb.

Kazmak→قازمق (z, l: قزدى, tr: قز) Hafer.

Kazma→قزمه (l: قزمه) Müsemmat.

Kazana→قازانه (l: قزانه, arabiyede) Hazine.

Kazık→قازيق (l: قزق) Veted.

Kazımak→قازيمق (z) Cerde? (جرد) Soymak? ('Kasık' gibi.)

Kaş→قاش (z, tr, l: قش) 1. Haceb, yüzün halfesi. 3. Tağ

Kaşamak→قاشامق (l: قاشدى) Kaşımak, hakk.

Kaşak→قاشاق (l: قاشق) Kaşıma, hakk.

Kaşka (Kaçka)→قاشقا yoksa قاچقا mı? Gurre. ('Gurre'dir mi? Lugatların birinde çok anlamı vardır.)

Kaşkaldak, kaçkaldak?→قاشقالداق (yoksa قاچقالداق mı) (z) Gurre, mağrur, gafil.

Kaşu→قاشو (z) Kadum, tokmak. (İkinci manaya bakılırsa 'ر' قمشو' gulat olarak 'قمشو' olsa gerektir.)

Kaşuk→قاشوق (z, tr, l: قشوق) Kaşık.

- Kaşımak→قاشيمق (z, tr) Hakk.
- Kaşınmak→قاشينمق (tr) Hakk etmek.
- Kasatlık→قاصاتلق (z) Yahud:
- Kasıtalık→قصطالق (l: قصطلق) Sedef.
- Kaskas→قاصقاص (gülmeK) Kıskıs.
- Kaskanmak→قاصقانمق (l: قصقندى)
- Kıskanmak, gayret.
- Kasmak→قاصماق (z) Tencerenin dibine yapışan, yanmış yemek. ('Kanmak' gibi.)
- Kasmak→قاصمق (l: قصتى) (Esvabı) Kesib kısaltmak.
- Kasa→قاصا (l: قصاب) İpekli esvab.
- Kasımak→قاصيمق (z) Bk: Kazımak.
- Kasırtaka→قاصيرتقه (tr) Kene.
- Kasırga→قاصيرغا (tr, z: قاصرغا) Gırdbad, kasırga.
- Kasık→قاصيق (l: قصىق) Ane.
- Kat→قات (l: قات) İnd, nezd. Bk: kata.
- Katagan→قاتاغان (Yoka 'قرطاغان' mı?) Hindiba.
- Kata kalmak→قطاقلديرمق (z) Beht ve hayrete düşürmek.
- Kata kalmak→قاطلق (z) Beht ve hayrete düşmek.
- Katla→قاتلا (z) Kere, defa. ('Kez' gibi.)
- Katalmak→قاطلمق (z) İhtilat etmek. ('Karılmak' gibi.)
- Katun→قطنون (l: قطن) Hatun, hanım, kadın.
- Katı→قاطى (z, l) Şedîd, kuvî, pek. (Berk gibi.) Katı bulmak, koyulaşmak?
- Katmak→قاطمق (z: قاطى) Katmak, karıştırmak.
- Katır→قاطر (z, tr: قاطر, l: قطر) Eşek, bağl.
- Katışkara→قاطيشقارا (z) Karma karışık, mahlut.
- Katık→قاطيق (z) Adam.
- Katılmak→قاطيلمق (l: قطلدى) Katılmak.
- Kağıt→قاغيط (l: فا, قعظ) Kağıt, varak.
- Kağıt→قاغت (z)
- Kak→قاق (z, l: قق) 1. Kadid. 2. Kayanın içinde su ile dolan oyuk.
- Kakaç→قاقاچ Atlas.
- Kaksırmak→قاصصيرمق (z) Tenahhuh, yalandan öksürmek.

Kaksıtmak→قاصیتمق (z) Büzülüb kana kusmak, zanih.

Kaklamak→قاقلامق (z, tr: قتل (فل) (eti) Dilim dilim kesip kurutmak, tefrid.

Kaklık→قاقلیق (l: قتل) İltiham? Pastırma?

Kakmak→قاقمق (z, l: ققتی, tr: قق (فل) 1. (Kapı)Çalmak, dakk? 2. Vurub savurmak, Kar‘.

(Tuhfe sahibi lazım olarak gerçek manasını veriyor.) Göz kakmak, kabarmak, gamz.

Kakırdak→قاقیرداق (z) Sela, takdi sade yağ. (‘Kovurdak’ gibi.)

Kakırmak→قاقیرمق (z) Yalandan öksürmek, tenahhuh.

Kakımak→قاقیمق (z, l: ققتی) Hiddet ve gazep etmek. (Türkmence.)

Kalaç→قالاچ (z: قالااش) Yuvarlak etmek, kurs, ‘ayf.

Kalay→قالای (z) Kızıdır? (Aceba قصدیر می?)

Kaldıramak→قادیرامق (z) ??

Kaldırmak→قادیرمق (z) Ref' etmek.

Kalğan→قالغان (z) Kalan, baki.

Kalkan→قالقان (z, tr: قلفان, l: قلفن) Turs, mucenne, darak, siper.

Kalkmak→قالقمق (l: قلفدی) İrtiz‘a.

Kalmak→قالمق (z, l: قلدی, tr: قل (فل) Baki kalmak, devam etmek.

Kalın→قالن (z) Mehir, kabin. (Lam’ın harekesi meksur?)

Kalı→قالی (tr) Halı, keçe. (‘کور’ gibi.)

Kalın→قالین (z, tr, l: قان) 1. Behine. 2. Galiz, kaba. 3. Mehir, kabin. (Yukarıda ki ‘kalın’ ın da lamin meksur olacağı bunan anlaşılır.)

Kam→قام (l: قم) Tıp? (tayip mi?)

Kam→قام (z) 1. Kenvir, kunneb. 2. Dan, tair.

Kamamak→قامامق (z) (Diş) Kamaşmak.

Kamaşmak→قاماشمق (z, l: قمشمق) (Göz) Kamaşmak, kelle.

Kamç1→قامچی (z: قامشو, tr, l: قمچی)

Kırbaç, mikra'a.

Kamkak→قامقاق (tr: قماقق) Çalı çırpı, har u haşa haşak, kam kam başı, hafifü'l-akl.

Kamlamak→قاملامق (l: قملدی) İcra-ı tebabat etmek. Tabbe.

Kamug→ قاموغ (l: قمع) Cümle, cemiyet, hep.

Kamış→ قاميش (z) Kasab.

Kan→ قان (tr) Dem, hun. Kan alıcı: fesad.

Kan→ قان (z) Hun, mülk.

Kan → قان (z) Melek, firişte.

Kanat→ قاناط (z, tr, l: قنط) Cenah, per.

Kanamak→ قانامق (z: قانادی, قندی, l: قنطی) İndimar

Kanbaz→ قانباز (z, fa?) Fuzuli,

Kanc→ قانج (l: قنچ) Zarf ı mekan, nere (nereye), kanca yürürsün: nereye gidiyorsun? (Bunun asıl lugatı ‘kan’ olup ‘ca’ harfî'l-az olmakla kanda denildiği gibi kanca dahi denilir.)

Kancafa? → قانچافا Tetarruk.

Kancuk→ قانجوق (l: قنچق)

Kancık→ قانچيق (z, tr: قنچيق) Dişi köpek.

Kanca→ قانجه (l: قنجا) Nereye, ne tarafâ.

Kandala→ قاندالا (tr: قندالا, z: قانضالا) Tahta kurusu, bak. (Türkence beşik imiş.)

Kanda→ قانده (l: قندا) Nerede. (‘Kayda’ gibi.)

Kandırmak→ قانديرمق (z, l: قندردی) Su içirmek, irva etmek.

Kandırmak→ قانديرمق (yahut قينديرمق) (l: قندردی) Göndermek, bease.

Kanrak→ قانراق (l: قترق) Geniz, hayşum.

Kanru→ قانرو (l: قنرو)

Kangrayek→ قانگرایک (z: قانگرایک) Bir sıra dişleri, diğerinden uzun olan.

Kaňlı→ قانگلی (tr: قنلی, l: قنلی) Yük arabası.

Kanmak→ قانماق (z) Yanık tencerenin dibine yapışan. (‘Kasmak’ gibi.)

Kanmak→ قانمق (l: قندی) Suya doymak.

Kanmak (veya kınmak)→ قانمق (veya قينمق) (l: قندی) Gönderilmek, inbease.

Kanı→ قانی (z) Hani, nerede.

Kavak→ قواق (tr: قواق) Maruf ağaç. (Türkmence olup kıpçakçası ‘usak’ ‘اوساق’ tır.)

Kavurga→ قاوروغه (l: قورغا) Kavrulmuş hububat veya et, kavurma, kavut.

Kavurşak→ قاورشاق (z) La'b, bir cins oyun olmalı.

Kavrulmak→ قاورلمق (z) ‘İtila?’ (‘Kavurtmak’ gibi.)

Kavurmak→قاورمق (l: قوردى, tr: قور (فل))
Kali etmek.

Kavurma→قاورمه (tr: قاورما) Kavrulmuş
et.

Kavra→قاوره (l: قورا) Tarlada kalan
başaklar, kaşır.

Kavuş→قاوش (z) Marangoz rendesi.

Kavsuk→قاوصوق (z: قاوصوق) Göbek,
surre.

Kavut→قاوط (z)

Kavuk→قاوق (z, l: قوق) Kavrulmuş taze
buğday, ??

Kavuk→قاوق (l: قوق) Mesane.

Kavluk→قالوق (l: قولق) Kav kesesi

Kavun→قاون (tr, z: قاونون, l: قون) Bitih,
asfer. (türkmence)

Kavlamak→قالامق (l: قولدى) (Yılan)
Derisini bırakıp sıyrılmak.

Kay→قاي (l: قى) Taraf???, kayda:
nerede.

Kaya→قايا (z, tr, l: قيا) Sahre. 2. Nil yeri,
dere, hendek.

Kaya→قايا (z: قيا) Yan ?? kaya kaya
baktı: nazar-ı şehra

Kayan→قايان (z: قيان) Tavşan, erneb.
(Kapçakça.)

Kaydırmak→قايديرمق (tr: قايتتر)
Çevirmek, döndürmek, irca' etmek.

Kaytmak→قايتمق (l: قايتى, tr: قايت (فل))
Dönmek, rücu' etmek.

Kaytamak→قايتامق (z) Kaht ve gala
olmak.

Kaydasa→قايداسا (z) Mevzi, mahal,
mekan.

Kayda→قايدا (z) Nerede?

Kaydırmak→قايديرمق (l: قايدردى) Red ve
iade etmek.

Kayır→قاير (l, tr: قاير) Kaya dair kum,
çakıl.

Kayır (yoksa kayır mı)→قاير (yoksa 'قاير'
mı?) Felek.

Kayrılmak→قايرلمق (z: قايريلدى)
Kıvrılmak, lava.

Kayış→قايش (z) Mir.

Kayışka→قايشقا (z: قايشقا) Kuş veya bir
cinsi. ('Kuruncuk' gibi.)

Kaygarmak→قايارمق (z) Mahzun ve
mukedder etmek.

Kaygamak→قیغامق (z) Mahzunve mukedder olmak, gaile çekmek.

Kaygı→قایغی (z, tr: قیغی) Gam, keder, gaile.

Kaygırmak→قایغیرمق (z) Mahzun olmak, gaile çekmek.

Kaygaç→قایغاچ (l: قیغچ) Emel, maksad, arzu, ??

Kaygalatmak→قایقالاتمق (z) Telaşa düşürmek.

Kaykalanmak→قایقالانمق (z) Telaşa düşmek. Tekellevü.

Kaymak→قایمق (z, l: قیمنق) Zubd.

Kaynamak→قاینامق (l: قیندی) Galyan etmek.

Kayın ana→قایینانا (z) Hummate (Küye gibi)

Kuyumcu→قویومجی (z: قیومجی) Kuyumcu.

Kayu→قایو (l: قیا) Hangisi?

Ko→قو (z) Şom, meşum, uğursuz. (Kitab-ı mezkurede 'شم' diye tefsir olunmuş, diğer yerde 'قو' dahi vardır, ki aslı anlaşılıyor.)

Kuba→قوبا (l: قبا) Toz rengi, iğbar, boz.

Koparmak→قوپارمق (l: قپردی, z: قوباردی)

1. Kati' ?? etmek. 2. Koparmak. 3. İka' etmek.

Kubas→قوباص (l: قیص) Kobaş denilen köpek cinsi.

Kubramak→قوبرامق (l: قپردی) Boz rengini almış, bozlaşmak.

Kupturga→قویطورغا (l: قیطرغا) ??, kuşak, kemer.

Koplan→قویلان (z) Kaplan, peleng, nemer.

Kopmak→قویمق (z: قویبنی, l: قیبطی, قیبطو, tr: قبط (فل) 1. Kati' ve kas olunmak, çıkmak, ayrılmak, kalkmak, bükülmek. 2. Vuku' bulmak, hasıl olmak.

Kopuz→قویوز (tr: قیز) Maruf çalgı.

Kopuzcı→قویوزجی (tr: قیوزجی) Kopuz çalan adam.

Kut→قوت (l: قنت) Uğur, baht. Kutı kurusun.

Kutirmek→قوتیرمق (tr) Bk: kutarmak.

Kurtılmak→قوتیلمق (tr: قنتل) Kurtulmak, halas olunmak.

Kutarmak→قوتارمق (veya قوتیرمق) (tr: قنتل)

Kutsiz→قوتسز (tr) Uğursuz, meşum.

Kutlu→قوتلو (l: قتلو) Uğurlu, meymun, mütemeyyin.

Kutlulamak→قوتللامق (tr: قتلولا) Tebrik etmek.

Kuturgan→قوتورغان (tr: قترغان) Uyuz kopek.

Koç→قوچ (tr: قچ) Kebiş.

Koçak→قوچاق (z, l: قچق) 1. Ağuş, hazin. 2. Bir defa kucaklanan şey, şed.

Kucaklamak→قوجاقلامق (z, l: قجقلاى) (قجقلاى)

Sarmak, aneka, 'itinak.

Koçkar→قوچقار (z, l: قچقار, tr: قچقار) Koç, kebiş. ('Koç' gibi.)

Kucmak→قوجمق (z: قوجتى, l: قجتى, tr: قجتى) Kucaklamak, sarmak.

Kocur→قوجور (z) Su yosunu, sebbah.

Koca →قوجه (z: قوجا, l, tr: قجا) İhtiyar, şeyh, habir. 2. Effendi, seyyid. (İkincisi farsça '??' den mi?)

Kocadaş→قوجاداش (l, tr: قجاداش) Koyu yoldaş, kocadaş, refik.

Koduk→قودوق (z, tr: قودق) Eşek yavrusu, sıpa, cahş?

Kor→قور (l: قر) 1. Vakit, zaman. 2. Yaş, sene, ömür.

Kur→قور (tr: قر) 1. Kuşak, kemer. (Uçkur 'uçkur' bundandır.) 2. Zarar, ziyan.

Kubağa→قورباغا (l, tr: قربغا) Dafda (dıfda) (<بغا> baĝe) gibi)

Kurt→قورت Bk: قورط

Kurtmak→قورتمق (tr: قرت) (قل) قرت

Korkutmak, tahvif.

Kurc→قورج (tr: قرج) Çelik, polad.

Kurşun→قورشون (z, l: قرشون, tr: قرشن)

Rassas.(Türkmence olup kapçakçası 'kurgaşun' (şın), veya 'kurguş' -قرغش- dur.)

Kursak→قورصاق (l: قورصق, tr: قورصق) 1.

Kuş ?? 2. Mide. 3. Midenin ağzı, ?? 4.

Karaciğer, kebid. 5. ??, katı? (Keza) ??

(Doğrusu yazdığımız 'kursak' 'قورصاق' olup manayı ??)

Kurt→قورط (z, l, tr: قرط) 1. Dud, muş

kırm (germ?) 2. Zib, gurg. (Türkmence

olup kıpçakçası 'بورى' 'Borı' .) 3. Adi

peynir, keş. (Bunun doğrusu 'kurut' 'قوروت

قوروت) 4. Pek ihtiyar, herem. (Aceba

bunun doğrusu : kart 'قرط' > 'قارت' mı?)

Kurtuk→قورطوق (l: قرطوق) Boynuzdan boru, nefir.

Kurtulmak→قورطولمق (l: قرطلدى) Necat ve reha bulmak. ('Kutulmak' gibi)

Kurga→قورغا (z) ?? , kavuracak ?? ateş. ('Kurulmak' gibi.)

Kurgarmak→قورغرمق (z) Kavurmak.

Kurgaş→قورغاش (z) Atmaca, başık. (Kırgız: 'أطمجا' gibi.)

Kurgaşun→قورغاشون

Kurgaşın→قورغاشین (z) Kurşun, rassas.

Kurgan→قورغان (z, l: قرغان, tr: قرغان) 1. Eskiden mezarın üzerine yazılan şey. Tuni, ulus. Ale'l ıtlak mezar, kabir.

Kurguş→قورغوش (l) Kurşun, rassas. ('قورغاشون>غوش dan galat olsa gerek.)

Kurgı→قورغى (l: قرغى) Atmaca, başık. (قيرغى: z)

Korkak→قورقاق (l: قرقق) Haif.

Korkmak→قورقمق (l: قرقدى, tr: قرق (فل) z: (قوروقتى) Hafe.

Korkunç→قورقونچ (z: قورقونش) Mahuf.

Kurluk→قورلوق (z, fa: zarar) Zarar, hayf.

Kurma→قورما (z, tr: قرما) Hurma, temr.

Kurman→قورمان (z) Terkeş.

Kurmak→قورمق (z: قوردى, l: قردى, tr: قر قردى) 1. (Yapma vesaire) Çekip kermek, evtara (vetera). 2. Dikmek

Kuru→قورو (z, l, tr: قرو) 1. Yabis, huşk. 2. Sert, katı, haşin. 3. Kara, yer. 4. Sıtma, humma.

Kurvalı→قوروالى (z) ??

Kurut→قوروت (veya 'قوروط' (z: قوروط, tr: قروت, l: قرط) Adi peynir, keş, kara kurut, bir cinsi.

Koruk→قوروق (z, l, tr: قرق)

Olgunlaşmamış üzüm veya hurma ve saire. ??

Kurulamak→قورولامق (tr: قورولا (فل)) Vekabe ve himaye etmek, kurumak.

Korukmak→قوروقمق (z: قوروقتى) 1.

Korkmak, havf ve duçar olmak. 2.

Kuşanmak, ??.

Kuruldamak→قورولدامق (z) Huruldamak, gürültü etmek.

Kurumak→قورومق (z, l: قردى) Yabis olmak.

Korumak→قورومق (veya قورمق) ?? , dalmak, batmak?

Koz→قوز (tr: قوز, l: قوز) Ceviz. (İdrak sahibide arabi ceviz mahuz ad etmek için, koz yazıyorsa da hata olup türki??)

Kuz→قوز (l: قز) Güneşin tulu'da tutmadığı yer, gölgelik.

Kozak→قوزاق (z, l: قزق) Bazı ağaçlarda hasıl olan tane , kozalak, ???

Kuruncuka→قورونجوقه (z) Kazmi. (ar.) (Kayışka)

Kuzgun→قوزغون (z, l: قزغن) Karganın siyah nev'i.

Kuzu→قوزو (tr: قزو)

Kuzi→قوزی (l: قزی) Koyun yavrusu.

Kuzikulağı→قوزی قولاغی (l: قزوقلاغی) Hamiz.

Kuskun→قوسقون (tr: قسقن) Kuzgun.

Kuş→قوش (z, l, tr: قش) Tayr, murg. Baykuş, akkuş, karakuş.

Kuşak→قوشاق (l: قشاق, tr: قوشق) Mıntıka, kemer.

Kuş kuyruğu→قوش قویروغی (l: قش قیرغی) Ciyad, tel.

Kuşluk→قوشلوق (z, l: قشلق) 1. Öyleden önceki vakit

Koşılmış→قوشلمش (l: قشلمش) ??

Koşılmak→قوشلمق (l: قشلمدی) Birlikte olmak, iktiran etmek.

Koşmak→قوشمق (z: قوشتی, l: قشدی) Yan yana koymak, yaklaştırmak. 2. İlka etmek. 3. Tersim etmek? (Tercüman sahibi ?? ika etmek manasını verib kusmak ile iltibas ettrimiştir.)

Kusgu→قوصغو (l: قصغو) Kusmuk, kay.

Kusmak→قوصماق (l: قصغو) Kusmuk, kay.

Kusmak→قوصمق (l: قصدی) Kay etmek.

Kut→قوت (z) Berk? (Yoksa berke mi?)

Bak: قوت

Kutarmak→قوتارمق (z) Gark, kaşıkla veya tasla su vesaire almak, veya yemek boşatmak.

Kutas→قوتاس (l: قطاس) Hutuz.

Kutagan→قوتاغان (l: قطنغن) Hindiba.

Kutak→قوتاق (z) Taşak, ??

Kutan→قوتان (z) Becah? (Beceh ise mahsus bir kuş ki gerdanında gerdek yayılır.)

Kutgarmak→قوتغارمق (z) 1. Kurtarmak, tehliş. 2. Kurtulmak, halas bulmak.

Kutur→قو طور (z, l) 1. Sevda. 2. at yelesi.
3. Uyuz, cereb. 4. Kuturmak, akur.

Kuturgan→قو طور غان (l: قطر غن) Uyuz
olmak, cereb.

Kuturgalı→قو طور غلی (z) Kudurmuş
(kuturmuş), akur. (köpek)

Kutulamak→قو طولامق (z) Mübarek ve
mütemeyyin olmak.

Kuturmak→قو طور مق (tr) Uyuz olmak,
kuturmak, kudurmak.

Kutuz→قو طوز (z) 1. Kudurmak, akur. 2.
Uyuz, cereb.

Kutuzlu→قو طوز لی (z) Kudurmuş, cereb.

Kutuk→قو طوق (l: قطق) Yabani eşek
yavrusu.

Kutulmak→قو طولمق (z) 1. Kurtulmak. 2.
Kurtarmak.

Koga→قو غا (z) Kova, delv.

Kogan→قو غان (z) Kıvılcım, şerare.

Kugu→قو غو (z) ?? (Bildiğimiz 'kuğu'
kuşu mu?)

Kuguz→قو غوز (z: قو غز) Cura. ('قوقاز'
çöğür gibi.)

Kogı→قو غی (z) Tebar? Çatlayan yüksek
talak.

Kuf→قو ف (z) Mucun

Kukaz→قو غاز (z) Bak: koguz.

Kukrak→قو قراق (l: ققراق) Çıplak yer, ??

Kuksumak→قو قسومق (z) ??

Kokumak→قو قومق (z, l: ققتی)

Kokuz→قو قوز (z, l: ققز) Su akan yer. ??

Kol→قو ل (z, l, tr: قل) 1. Akd, yazı. 2.

Bilek, zend, said. 3. Arşın, zıra.

Kul→قو ل (z, tr, l: قل) Köle, abd, bende.

Kol→قو ل (tr: قل) Dere, vadi.

Kola→قولا

Kola→قولا

Ku(o)latuz→قولا توز (z) Berr, kara.

Kulac→قولا ج (z, tr, l: قلاج) Ba', maruf
ölçü.

Kulag→قولا غ

Kulag urmak→قولا غ اورمق (z: قلاغ اوردی)

Hanese? حنث? ('diklemek' gibi)

Kulaguz→قولا غوز (tr: قلاغوز) Rehber,
delil.

Kulak→قولا ق (z, l: قلق, tr: قلاغ) Ezen.

Kolan→قولان (z, l: قلان, tr: قلان) Himaru'l-
vahşi, hizber. (Yavrusuna mi 'kolan'
derler yoksa ikisi bir midir?)

Kulan→قولان (z, tr: قلان) Eyer bağı,
hiram.

Kulan?→قولان (z) Akbeh? Parmakları
veya dişleri seyrek?

Kolana?→قولانا (z) Kuşak? Koltuk altının
kokusu? (yoksa 'kenan' `کنان` mi?)

Kulavuz→قولاوز (l: قلاوز)

Kulauzlamak→قولاوزلامق (l: قلاوزلادی)
Bak: Kulavuz, kulavuzlamak.

Kulp→قولب (l: قلب) Kap tutamağı.

Koltuk→قولتوق (tr: قلتوق, l: قلتوق, z: قولطوق)
İbt, begal.

Kol çapmak→قول چاپمق (z: قول شاپتی) El
çırpmak. صفق?

Kulduramak→قولدورامق (z: قلدرمق)
Guruldamak, karkara. ('Gurgulemek,
buramak' gibi.)

Koltuk→قولطوق Bak: Koltuk.

Kulgımak→قولغیمق (tr: قلغی)
Sıçrayarak fırlamak, kaçmak, netara,
حجز

Ku(o)lmak? →قولمق (tr: قل) Kalmak,
baki olmak. ('Kalmak' yerine galat olsa
gerek.)

Kulun→قولون (tr: قولن) Küçük tay.

Kollamak→قوللامق (z) ?? Maziye yed
yapmak.

Kollık→قوللق (z: قولوق) Libasin kola
gelen kısmı.

Kum→قوم (z, l, tr: قم) Reml, rik.

Kuma→قومما (z, l: قما) 1. Odalık, cariye,
mürebiyye. 2. Ortak, zarre.

Kumar→قومار (l: قمار) Meysir.

Kumeri→قوماری (tr: قماری, قوم, قماری)

Kumci→قومجی (l: قمجی) Reml.

Kumral→قومرال (l: قمرل) Maruf renk,
kumral sakallı. (Aslı: kuñral 'قونگرال'
olmalı.)

Kumruska→قومروصقه Bak: kumruska
'قومروصقه'

Kumlak→قوملاق (tr: قملاق) Şerbetçi otu,
ki Türkler bundan bal ile karıştırıp bir
nevi` meşrubat yaparlar.

Kumuc→قوموج (l: قمج) Müfferik, kaşık.

Kumursuka→قومورسقا (tr: قمرسقا)

Kumursaka→قومورصقا (l: قمرصقا, tr: قمرصقا) Karınca, neml, mur. (Karıncak 'قارینجاق' gibi.)

Kumgan→قومغان (z) İbik, güğüm.

Kuna→قونا (z) İnek, sini'l-bekara. ('duna' gibi)

Konak→قوناق (l: قنق) Menzil.

Konak→قوناق (z, tr: قنق) Misafir, zayf, mihman.

Konaklamak→قوناقلامق (z, tr: قنقلا (فل)) Misafirlige kabul etmek.

Kunan→قونان (tr: قنان) Üç senelik tay.

Konanmak→قونانمق (z) Naz ve nimetle geçinmek. Teneu`m etmek. ('gütmek' gibi)

Konc→قونج (l: قنج) Çorap ve sairenin baldıra gelen kısmı.

Konşu→قونشی (z: قونشی) Komşu, koñşu, car.

Kongur→قونغور (tr: قنغر)

Kongur→قونكور (z) Sarışın, sarı saçlı ve mavi gözlü, kumral.

Konmak→قونمق (l: قندى, tr: قن (فل)) Nuzul etmek, nazil olmak.

Konuş→قونوش (z) Gare? Akın, çapulcı? Hücum?

Konuk→قونوق (z, l: قنق) Misafir, zayf, mihman.

Konuklamak→قونوقلامق (l: قنقلدى) Misafir Kabul etmek, ziyafet vermek.

Konukluk→قونوقلق (l: قنقلق) Ziyafet.

Kovlamak→قوولامق (z) Şehata, dilenmek.

Kuvançlamak→قووانچلامق (z: قووانش لادى) Hisset ve behl etmek.

Kovlamak→قوولامق (l: قولى) Çekiştirmek, gıybet etmek.

Kovu→قووو (l: قوو) Çekiştirme, gıybet.

Kovurdak→قوورداق (z) Mela, eritilmeyip ?? sade yağ.

Kovurluk→قوورلق (z) Tara, ??

Kovurmak→قوورمق (z) Kavurmak.

Kovuk→قووق (l: قووق) Kof, mücevvef.

Kovmak→قوومق (z: قودى) Dillenmek. (bak: kovlamak)

Kuve→قوه (l: قوا) Deli

Koy→قوى (z) Koyun, ganem, şate. ('koyun' gibi)

- Kuyaş→قوياش (z, tr: قياش) Şua'
- Koyan→قويان (z, tr: قيان, l: قين) Tavşan, erneb.
- Kuyruk→قويروق (z, tr, l: قيرق) Zeneb, dum.
- Koyga→قويغه (z: قيجا) Atın iki omuz arasındaki yelesi.
- Koymak→قويمق (z, l: قيدى, tr: قى) 1. Def etmek. 2. Bırakmak, terk etmek.
- Koyu→قويو (l: قيو, z: قيو, tr: قى) Bi'r, Çah. 2. Kuytu yer.
- Kuyumci→قويومجى (tr) Saig.
- Kuyummak→قويوممق (z: قويومدى) Gümüş vesaieri işlemek, kuyumculuk etmek.
- Koyun→قويون (z, tr, l: قين) 1. Ganem, şate. 2. ?? hacir.
- Koyı, kobin?→قويى, قويين (tr) Bak: قويو, قويون
- Kıp→قپ (l: قپ) İdane-i nakit: kıp kızıl.
- Kıpmak→قپمق (l: قپتى) Gözü yarı kapamak.
- Kıbıstı→قبيستى (z) Makas, mikraz. ('karzi' ve 'zari' gibi.)
- Kıt→قیت (l: قنت) Az, kalil, bol sandı.
- Kıç→قچ (l, tr: قچ) Art ayak dizesi, arka, geri.
- Kıçkurtmak→قچقورمق (l: قچقردى) Mağlubiyete dayanamamak, feryad etmek, yaygara etmek.
- Kıçıklamak→قچيقلامق (z) Zagzaga, dokunmak, dokunarak eğlenmek, sarf-ı endaz etmek?
- Kıçın→قچين (l: قچين) Ark arka: Niçin kıçın duruyor?
- Kır→قير (z, tr) Felek, sema. ??
- Kırak→قيراق (tr: قرق) Acı, murr, telh.
- Kırat→قيراط (z) Demir-i at.
- Kıran→قيران (z) fena, helak.
- Kırav→قيراو ??
- Kırtık→قيرتق (l: قرتق) 'Abus'ul-vech.
- Kırtış→قيرتیش (tr) Kavun ve karpuz kabuğu.
- Kırşıldatmak→قيرشلداتمق (z) Karakase. (Köpeği çağırmak demek olan 'karakas' mı?)
- Kırtıs→قيرطيس (z) Kuyruk yağı.
- Kırtık→قيرطيق (z) Boru denilen maruf çalgı.

Kurgaş→قیر غاش (z) ?? denilen kuş. (?? kuş de denilirmiş)

Kırgı→قیرغی (z) Atmaca, başık. Bk: başık.

Kırgıl→قیرغل (tr: قرغل) ??

Kırk→قیرق (l, tr: قرق) Erbain.

Kırmak→قیرقمق (z, l, tr: قیرقتی) (فل) قرق, قرقق
Hayvanın yapağını kesmek.

Kırlağaç→قیر لاغیچ (l: قیر لاغیچ) Kırlağaç, hutaf.

Kırılmak→قیرلمق (l: قیرلدى) İhlak olunmak, helak olmak.

Kırmak→قیرمق (z: قیرضی, l: قیردی, tr: Kesr ve ?? etmek.

Kırmak→قیرناق (z, tr: قیرناق) Cariye, amuna.

Kırg→قیریغ (tr) Göz bebeği veya içi. (Bunun doğrusu 'karak' 'قیرق' olsa gerek.)

Kiri→قیری (z) Uc, taraf, kenar.

Kız→قیز (z, l, tr: قز) 1. Bekr: kız, oğlan.
2. Bint, duhter: Kız kardeş. 3. Behalı (pahalı), gali: Kız buldu: behalendi. (pahallandı)

Kızarmak→قیزارمق (l: قیردی)

Kırmızılaşmak, ahire 'احر' (Tuhfet'us-sahibi ?? olarak tecüme ediyor.)

Kızamuk→قیزاموق (l: قزاموق) Hasbe.

Kızdırmak→قیزدیمق (tr,l: قزردی) El-hanik, ??

Kızganc→قیزغانج (z: قزغانش) Hasis, bencil.

Kızganmak→قیزغانمق (z) Hasislik etmek.

Kızkardaş→قیزقارداش (z) Aht, hemişre.

Kızlık→قیزلق (z: قزلق, l: قزلق, tr: قزلیق) Bekaret, behalilik, gala.

Kızma→قیزما (z) Hanik, hiddet, gazab.

Kızışmak→قیزیشمق (z: قیزیشتی) El-hanik, heycana gelmek, hiyac.

Kızıl→قیزیل (z, l, tr: قزıl) Ahmer, surh.

Kızılca tırnak→قیزیلجهطیرناق (z) Mutavvak, gerdanlı güvercin.

Kış→قیش (z, l: قیش) Şita, zemistan.

Kış→قیش (yoksa 'قیچ' mı) Hardal.

Kışdaş→قیشداهش (l: قیشدش) Sahib, arkadaş.

Kışkırmak→قیشقیرمق (z) Bağırarak püskürmek, ra'se. 2. Sah, ??, 'ayt.

Kışlağ→قیشلاغ (z)

- Kışlık→قىشلىق (z, l) Şita.
- Kısaç→قىصاچ (z: قيصش) Seretan.
- Kısrak→قىصرق (z, l: قيصرق, tr: قيصرق) Mecra, ramaka.
- Kıstaşmak→قىصطاشمق (z) Galebelik olmak, tezahüm etmek
- Kısgak→قىصغاج (l: قيصغ) Sıkacak alet, ???
- Kısa→قىصغه (l: قيصغا) Kısa, kasır.
- Kısaç→قىصقاچ (z, l: قيصقاچ) Seretan.
- Kıskarmak→قىصقارمق (z) Kısalanmak, kassara ‘قصر’
- Kıskanmak→قىصقانمق (tr: قسقان) Hased etmek.
- Kıska→قىصقه (z: قيصقا, l, tr: قيصقا) Kısa, kasır, kütah. (Türkmencesi: kısa)
- Kısmak→قىصمق (z: قيصمتى, l: قصى) Sıkmak, sıkıştırmak, hazene, zagata.
- Kısa→قىصه (l, tr: قيصا) Kasır. (Bak: قيصقه)
- Kısrır→قىصير (z, l, tr: قيصر) ‘Akim.
- Kıg→قىغ (tr, l) Ba‘ar. Koyun tezeği.
- Kıgılcım→قىغىلجىم (z: قىغلىجىم) Şerare.
- Kıgırmak→قىغىرمق (l: قىغردى) 1. Bağırmak, çağırmak. 2. Çığırma, davet etmek. (Türkmençe)
- Kıl→قىل (l, tr: قىل) Şa‘ar, muy.
- Kılbark→قىلبارق (قىليرق) Uzun tüylü av köpeği cinsi.
- Kılçık→قىلچىق (z: قىلچىق, l: قىلچىق) Buğday başağının dikenli.
- Kılık→قىاق (l, tr) Hulk, tabiat, huy. Bak: kılıgı.
- Kılkuyruk→قىل قویروق (l: قىلقيرق, tr: قىلقيرق) Kıt. (Bir kuş cinsi)
- Kılkı→قىلقى (z) Hulk, tabiat, huy.
- Kılmak→قىلمق (l: قىلدى, tr: قىل) Yarmak, etmek, ce‘ale.
- Kılıc→قىلىج (l: قىلج, z, tr: قىلىق) Seyf.
- Kılıcı→قىلىجىر (z) Şaşı, ahvel.
- Kımıldamak→قىمىلدامق (z, l: قىمىلدى) Oynamak, hareket etmek.
- Kımız→قىمىز (l: قىمز) Ekşice kısrak sütü.
- Kın→قىن (z, tr: قىن) Gılaflık, zarf.
- Kına→قىنا (z) Hına.
- Kınalamak→قىنلامق (z) Kına sürmek, hanna.

- Kınalanmak→قینالانمق (z) Kına sürünmek, tehanna?
- Kınamak→قینامق (z) Azzebe? Ayıplamak.
- Kınanmak→قینانمق (z) Teazzebe? Ayıplanmak.
- Kınışmak→قینیشمق (yoksa 'فانیشمق' veya 'قونیشمق' mı?) (l: قنشطو) Geri dönmek, bir daha varmak. Kerre?
- Kınamak→قینامق (l: قنا) Cinayet etmek?
- Kıvırcık→قویورجیق (l: قیورجق) Cea`de
- Kıyıma→قیما (z) Kıyılmış et, ??
- Kıyma→قیما (l) Bir nevi kavun veya karpuz.
- Kıyı→قیی (tr) Sahil, kenar: deniz kıyısı.
- Kıymak→قیمق (z)
- Kabin→کابین (z, l) Mehir, ağırlık.
- Kabinlemek→کابینلمک (z) Mehir vermek, ??
- Kagıt→کاغیت (tr, fa: کاغد) Kırtas.
- Kak→کاق (z. arabi 'کاک' ten) Çörek, habz.
- Kan→کان (tr, fa) Maden.
- Kavur→کاوور (tr, l, fa 'کیر' den) Kafir.
- Keb→کب (z, l: کاب) Kalıb.
- Kebeş→کبش (tr: کباش) __, baş gözü?
- Kepek→کپک (l, z: کبابک) Nehal.
- Kebe→کبه (l: کبا, z: کابا) Karnı şiş
- Ketmek→کتکم (z: کاتی) Gitmek.
- Ketürmek→کتورمک (l: کتوردی) Bak: Getirmek.
- Ketük→کتوک (l) Nerduban, süllem.
- Ketirmek→کتیرمک (z: کاتردی) ??
- (Keltürmek→کتیرمک -keltirdi→کتیردی gibi)
- Ketik→کتیک (z: کاتیک) Gedik, mütellem.
- Ketilmek→کتیلمک (z: کاتیلدی) Gedilmek, mütelleme.
- Kecelün? →کجلون (z: کاجلون) Cühhaze? Sıçrayarak çabuk yürüyen? Zıb zıb giden?
- Keçmek→کچمک (l: کجتی, z: کاشتی, tr: کچ (فل) Ubur ve merur ve tecavüz etmek??
- Keçit→کچوت (tr: کچوت) Geçit, meade.
- Kece→کجه (l: کجا, z: کاجا, tr: کجا) Leyl.

Keçe→كچه (l: كچا, tr: كچا) Keçe, halı kilim. (Türkmençe olup kıpçakçası ‘کبز’ dir)

Keçi→كچی (l, tr: كچی, z: كاشی) ??

Keçi→كچی (tr) Geçit.

Keçit→كچیت (z,l: كچیت) Geçit.

Kecikmek→كجيكمك (z: كاجيكتی, كاجكدی) 1. Geç kalmak. 2. Gaib ?? olmak, ??

Kedadir→كدادير (z) Bak: bugaluk.

Kedük→كدوك (l: كدك) Gedik, ??

Kedük→كدوك (z: كادوك) Saman, tebin.

Kiran?→گران (tr) Taşlı, kiran su?

Kereb→كرب (l, tr, rumce: _)Gemi, sefine.

Kerbiç→كربيچ (tr) Top? haşebe.

Kerpik→كريبك (z) Hadiba, meje.

Keret→كرت (z: كارات) Defa, mera.

Kerterki→كرتركی (z: كارتاركی) Gerisinin gerisi, ??

Kerdek→كرتك (z: كارتاك) Küçük oda, halvet, gerdek.

Kerdek→كرتك (z: كارتاك, كرتك) Çindikli, mahzen?

Kertmek→كرتمك (l: كرتدی, كرت (فل) Kertik etmek, çindilmek.

Kertme→كرتمه (tr: كرتما) Armut. (türkmençe, ‘آرموط’)

Kertuk→كرتوك (l: كرتك) Kertik, çentik, mahzen?

Kerti→كرتی (tr, z) Doğru, gerçek, kerti ayet.

Kertik→كرتيك Bak: Kertük.

Kertinmek→كرتينمك (z) Çentiklenmek, kertik olmak.

Kerçek→كرچك (z: كارشاك) Doğru, _ (‘kerti’ gibi)

Kersen→كرسن (l) Tekne, ??

Kerşen→كرشن (tr: كرشان) Düzgün, istiba‘

Kirfik→كريفك ‘kirpik’ten galat mu`rab.

Kerek→كرك (l, z: كارك) Hacet, lüzum.

Kerkes→كركس (z: كاركاس) __, kartal.

Kerkli→كرکلی (z: كاركلی) Muhtac.

Kerki→كرکی (l, tr) Dülger kesen veya balta.

Kermek→كرمك (z: كردی) Uzatmak, temdid etmek.

Kermen→كرمن (tr: كرمان) Şehir, kasaba.

Kerevet→کروت (z: کروات) Keres.

Kürüm→کروم (tr) Dehr, zaman.

Kereyag→کرهياغ (tr, z: کرایاو) Kaymak, zubd.

Keritmek→کريتمك (z: کرتی) Kertmek, çindiklemek.

Keriş→کريش (l: کرش) Tepe, ??

Kerişmek→کريشمك (l: کرشتی)

Kerinmek→کارينمك (z: کارندی) İnmek, alçalmak, tehattata. (Yoksa ‘uzanmak’ mı?)

Kez→کز (l, z: کاز) Defa, kere.

Kermek→کرمك (tr: کر (فل) Asmak, kere koymak?

Kez→کز (l) Yay girişine oka dokunan yeri.

Kezdirmek→کزديرمك (l) Dolaştırmak, tetribe??

Kezlik→کزلك (l) Çakı.

Kezmek→کزمك (l, tr) Dolaşmak, tavaf etmek.

Kestane→کستانه (z: کاستانا) Kastil?

Kesiklemek→کسکلمك (l) Doğramak, iri yarı parçalara ayırarak kesmek.

Kesekmek?→کسکمك (l: کسکتی) ??

Keski→کسکي (z: کاسکی) ??

Keslubki?→کسلوبکي (z: کاسالبکی) ??

Kesmek→کسمك (l: کستی, z: کاستی, tr: Kat’ etmek. (فل)کس)

Kesinmek→کسينمك (z: کاسندی) Munkati’ olmak, kesilmek.

Kesük→کسوک (veya کوسوک) (l: کسک) ??

Kesük→کسوک (l: کسک) Harem.

Kesici→کسيجي (l) Kati’

Keşke→کشکه (l: کشکا) Kaşki.

Keşel→کشل (l: کاشال) Taş başlı?

Keşel→کشل (z: کاشال)

Keşur→کشور (z: کاشور, l: کشر) Cezer, havuç.

Keşir→کشير (tr) (Yazar burada boş bırakmış anlamı havuç’tur.)

Keşiş→کشيش (z: کاشيش) Rahip.

Kekeş→ککش (l) Alın, nasiye.

Kekek? →ککک (z: کاکاک) Alın, nasiye.

Kekegü→ککگو (z) Dilsiz, ehres.

Keklik→ککليک (l: ککليک, z: کاکليک) Halal, decacu’l-cins.

- Kel→كل (z: كال) Tas başı.
- Keleben→كلبن (l: كلبان) Meczum, miskin
?? mübtela.
- Keltirmek→كلتيرمك (z: كالتيردى, tr: كلتير)
Getirmek, ??
- Kelte→كلته (tr: كلتا) Bukalemun, harnub,
keler.
- Keldecek→كلدهجك (l: كلدجك) Gelecek.
(‘Gelcek yıl’ olsa gerek.)
- Keler→كلر (tr: كلار: Kellar galattır)
Kertenkele.
- Kelek→كلك (z: كالاك) Belaric?
(Bildiğimiz ‘kelek’ mi?)
- Kelmek→كلمك (l: كلدى, z: كالدى, tr: كل)
(كل)
- Keli→كلى (tr, z: كالى) Buğday dövecek
tas veya ekne, careşe.
- Kelim→كليم (z: كاليم, l: كاليم)
- Kelin→كلين (z, tr: كالين, l: كلن) Arus.
- Kemür→كمور (l, tr: كمر) Kömür, fahm.
- Kemürdek→كمردك (l: كمرديك) Gevrek
kemik. (Kıkırdak)
- Kemürmek→كمورمك (l: كمردى) Kemiği
ön dişlerle ufak ufak kopararak yemek.
- Kemülgen? →كمولكن (l: كملكن) Şiddetli
korku.
- Kemi→كمه (z: كاما) Gemi, sefine.
- Kemeci→كمهجى (z: كاماجى) Gemici,
milah?
- Kemi→كمى (l, tr, z: كامى) Gemi, sefine.
- Kemici→كمجى (tr) Milah.
- Kemirmek→كميرمك (z: كامردى) Kemiği
ısıarak fare gibi yemek.
- Kemişmek→كميشمك (z: كاميشتى, tr:
كاشم) Bırakmak, koymak, salmak.
- Kenbemek??→كنبمك (z: كنبدى) İstihrac
etmek, şebirmek.
- Kent→كنت (l, tr, z: كانت) Karye, beled.
- Kente→كنته (z: كاناتا) Birden bire,
beğteten, fūcaeh (fūcaeten), ale’l-fadl:
kente geldi.
- Kencik→كنجك (l) Misk kokusu,?? Misk.
- Kendek→كندك (l) Göbek, sere.
- Kendel→كندل (Bundan mı?) ??
- Kend’ →كند (z) Nefes, zat, kendi=
nefsim, kendim.

Kendü→کندو (l) Takendi nefsi, kendi öz biraderi. (Yoksa asıl 'kend' olup ahirindeki 'vav' zamiri kayıp mı?)

Kende→کنده (l, fa) Prasa, kurras.

Kendir→کندير (l: کندر, z: کاندر) Kinnab.

Kensei →کنسی (z) Nefes, zat: kensi: kendisi.

Keneşke→کنشکه (l: کنشکا) Meşveret, meşveret-ü müzakere.

Kenk?→گنگ (z: کنگ) Vasi', geniş.

Kenker→کنکر (tr) Enginar.

Kenkez→کنکز (z: کانکاز) Yavaş, kolay, hayyin.

Kenkeşmek→کنکشمک (z: کنکشتی)

Müşavere etmek, akde geliş ve müzakere etmek.

Kenkel→کنکل (z: کانکل, کانکال) Mizah, şaka, latife : kenkel eyledi.

Kenkelci→کنکلجی (z: کانالجی) Şakacı, mizah.

Kenkellemek→کنکلمک (z: نکدی) Latife etmek.

Kene→کنه (l, tr: کنا, z: کانا) Maruf hayvancık, kurad?

Keniklemek→کنیکلمک (z: کانکلی)

Genişlemek, tevsi'.

Kenince→کنینجه (z: کانینجا) Mehil.

Kövde→گوده (tr) Beden, cisim, cüsse.

Kövdeli→گودلی (z: کادالی) Cüsseli, meydan.

Kevrek→گورک (l) Peksimad.

Kevşemek→گوشمک (l) Geviş getirmek.

Kevşenmek→گوشنمک (z: کوشاندی) Geviş getirmek.

Künlemek→گونلمک (l) Sülük etmek, yola künledi.

Kevru→کوور (l: کور) Bisat, döşeme, kilim.

Kevük→کوک (l: کوك) İncir, tin.

Kevülmek→کولمک (l: کولدی)

Hareme.(هرم)

Kehel→کهل (z, fa) Tembel, keslan. (Türkmençe olup kıpçakçası 'armaru')

Key→کی (l, tr) İyi, ceyyid, nik.

(Kıpçakçası 'eyük')

Keykenük→کیکنوک (l: کیکنک) Lülve, butka? Calma denilen kuşların ismi müşterektir.

- Keykirmek→کیکر مک (z: کایکردی) Tecessa?
- Keymek→کیمک (l, z) İlbas etmek.
- Keydirmek→کیدیر مک (l) İlbas etmek.
- Keyesi→کیسی (l) Libas, roba.
- Kenik→کینک (tr) Geniş, vasi'.
- Keynemek→کینمک (l) Kuş yuvasını bırakıp başkasına konmak.
- Keyik→کییک (tr: کیک) Ahu.
- Köb→کوب (z, tr: کب) Çok, kesir.
- Küb→کوب (z, tr, l: کب) Zeyde? Maruf kab.
- Küb→کوب (l: کب) Edat-I muallik: küplük ??
- Köpri→کوپری (z, l: کبرو, tr: کبری) Cisir, kantara.
- Köbek→کوبک (l, tr, z: کبک) Sere.
- Köpek→کوپک (tr, l: کپک) İt, kelb.
- Köbelek→کوبلک (z: کوبالاک) Uzun tüylü köpek.
- Köpdek→کوبدک (z: کوبتی) Kaynayıp taşmak, kabarmak, taşmak. (Köpüğü çıkmak.)
- Köpürcük→کوپورجوک (z) Sandık. ('Kabarcık' gibi.)
- Köpürmek→کوپورمک (l: کپردی) Rega?
- Köpük→کوپوک (z, l: کبک) Ragve.
- Küpe→کوپه (l, tr: کبا, z: کوبا) Maruf kulak ziyneti,
- Köt→کوت (z, l, tr: کت) Dubur.
- Kötlemek→کوتلمک (z: کوتلادی, l: کتلی) Livata etmek? ('Tüklemek' 'توکلمک' dahi derlermiş.)
- Kütlemek→کوتلمک (z: کوتلادی) Gütmek, ray etmek. ('Gütmek' gibi.)
- Kötlenmek→کوتلنمک (z: کوتلاندی) Muhneslik etmek.
- Kütmek→کوتمک (z: کوتدی) Ray etmek.
- Kötücü→کوتوجو (z) Rayi.
- Kötürmek→کوتورمک (z, l, tr: کتر) 1. Haml etmek, kaldırmak. 2. Nakl etmek.
- Köç→کوچ (z, l: کچ, z: کوش) Nakl, intikal, nakl-ı mekan.
- Küç→کوچ (z, l: کچ, z: کوش) Kuvvet. Küçi yeter: kavi?
- Küçsüz→کوجسز (tr: کچسز) Kuvvetsiz.
- Köçken→کوچکن (l, tr: کچکن) Nesir, kartal.
- Küçlemek→کوچلمک (z) Kuvvetli olmak.

Küçli→كوچلى (tr) Kuvvetli, kavi.

Köçmek→كوچمك (l, tr: كچندى) Nakl-ı mekan etmek.

Küçemek→كوچمك (l: كچتى) Kuvvetten düşmek.

Küçücük→كوچوچك (l: كوچوچك, z: كوچوچك) Pek küçük, asgar.

Köçe→كوچه (z: كوچا) Kamhi.

Kör→كور (z, fa) ‘Ama.

Kür→كور (z) İker? Kur? (Göz olacak)

Kör→كور (z, fa) Kabir, mezar.

Körpe→كورپه (l: كوپا) Sütten kesilmiş kuzu.

Kürd→كورد (l: كرد) Ayva. (Kıpçakça.)

Küreşmek→كورشمك (l: كورشمك, tr: كرش, z: كوراشتى) Pehlivanlık etmek, musara.

Küreş→كورش (l: كرش) Musara.

Körsetmek→كورستمك (z: كورساتى)

Göstermek. (‘körkernek’ gibi.)

Kür?→كور (tr) Keçe, kilim, halı. (‘saralarında’ gibi.)

Kürk→كورك (z, l, tr: كرك) Ferre, post.

Körk→كورك (z, l, tr: كرك) Güzellik, has.

Kürek→كورك (tr: كرك, z: كوراك)

Körkezmek→كوركزمك (z, l) Göstermek. (‘Körsetmek’ gibi.)

Körklü→كوركلو (l: كركلو) Hüsn-ü cemal sahibi.

Körken→كوركن (l: كركن) Gören, nazar, bakış.

Kürkülemek→كوركولمك (z: كوركولمك)

Guruldamak. (‘Buramak’ ve kurulduramak’ gibi.)

Kürlemek→كورلمك (l: كوردى)

Körmek→كورمك (l: كوردى, tr: (فل)كر)

Ebsara, basar.

Kören→كورن (l) Basar. (Türkmence, kıpçakçası: körken.)

Kürüncük→كورونجوك (tr: كورنچوك) Cep.

Körüş→كوروش (l: كرش) Musafhe.

Körik→كوريك (Yoksa ‘kiruk’ mu?) (l: كرك) ??

Köz→كوز (z, l, tr: كز) 1. ‘Ayn, çeşm. 2. Aynu’l-ma’, bigar. 3. Kor, cemre.

Küz→كوز (z, l: كز) Sonbahar, harif.

Köztü?→كوزتو (l: كزتى) Ayna, mirat.

Közetici→كوزتجى (z: كوزتجى) Keşşaf.

Közetmek→كوزتمك (z: كوزاتى) Riayet etmek. ('Közülmek' gibi.)

Küzermek→كوزرمك (l) ??

Közsiz→كوزسز (l: كزسز) 'Ama, kör, nabeyan.

Köz kırpmak→كوزقريمق (z) Gamz ve işaret etmek.

Közgi→كوزكى (z) Ayna, mirat.

Közlemek→كوزلمك (z, l: كزلى, tr: كزلا) (فل) 1. Bakmak, nazar etmek. 2. Beklemek, intizar etmek.

Küzen→كوزن ?? (İkisi bir mi?)

Közenek→كوزنك (z: كوزانك) ??, nikab. ('Yaşmak' gibi.)

Közının aydın→كوزنك ايدين (z: كوزنك ايدين) Karn-ı ayn.

Közünmek→كوزنمك (tr: كزن) Saklanmak, örtünmek, görünmemek.

Közdüdük→كوزدودوك (l: كزددك) Göz değmesi.

Közgü→كوزكو (tr) Ayna, mirat.

Közük→كوزيك (tr: كزك) Büyük gözlü.

Köz yummak→كوزيوممق (z: كوزيوممى) Göz kapamak, grmezliğe kelmek, a'maş.

Köstermek→كوسترمك (l: كستردى) İbraz etmek.

Köstek→كوستك (z: كوستاك, كستك) Kayd, ya enib(boyuna) şikal. ('Gişan' ve 'kuşak' gibi.)

Kösteklemek→كوستكلمك (z: كوستاكلادى) Köstek ve ve bend takmak.

Küski→كوسكى (l: كسكى) Bıçkı, menşar.

Küsmek→كوسمك (z: كوستى, l: كستى, tr: (فل) Gücenip çekilmek, cerade.

Küsenmek→كوسنمك (l: كسندى, tr: (فل) كوسا) 1. Ateş. 2. Kızıştırmak, parlatmak. 3. Müştak olmak, arzulamak.

Küsük→كوسوك (ya 'كسوك') (l: كسك) Meşaha?

Kösevü→كوسوو (l: كسوو, z: كوساو) Ateşi karıştıtırıp parlatacak demir.

Köse→كوسه (z, tr: كوسا) Kılısız, ecrid.

Köştebek→كوشتبك (z: كشتبك) Köstebek, hal. ('Naman' 'sokur' gibi.)

Köşk→كوشك (z, l) Kasır, saray. (Korıgan)

Köşek→كوشك (l, tr) Deve yavrusu, fasıl.

Köşne→كوشنه (z: كوشانا) Kubbe.

Köşki→کوشکی (z: کشکی) Ateşi
karıştıracak demir. ('Kösevi' gibi.)

Gök→گوك (z, l, tr: گك) 1. Mavi, ezrak.
Kürgök= mas mavi. 2. Sema, asman.

Kök→كوك (z, l, tr: كك) 1. Asıl, bih. 2.
Cins, ırk, soy.

Kök→كوك (tr) Saman, tebin. ('Kürek'
gibi)

Kökberez? →كوكبراز (z: كوكباراز)
Lacivert.

Kökçek→كوكچك (z: كوكچاك) Güzel,
melih. ('Özden' ve 'yakşı' gibi.)

Kükerçin→گوكرچين (z: ككرچين, tr: كورچين)
Hamame, kebuter.

Kökerdaş→كوكرداش (tr) Süt kardeş.

Kükrek→كوكرك (z, tr: كوكراك) Ra'd, gök
gürleme?

Kökremek→كوكرمك (l, tr: ككرمك, z:
كوكرادى) Gök gürlemek, ra'de.

Könültaş?→كوكلتاش (tr) Muhib. (Süt
birader?)

Könlek→كوكلك (z) Kamis. ('Kömlek'
gibi.)

Köklük→كوكلك (z) Mavilik, zerk.

Kökem→كوكم (z: كوكام)

Köken→كوكن (l: ككن, tr, z: كوكان) Bir
nevi siyah erik, bir kuş?

Kökenek→كوكنك (z: كوكانك) Müherrir. (
'kesin' gibi)

Kövde→گوكده (z: كودا) Cüsse.

Küvercin→كوكورچين (tr: كورچين)

Hamame. ('Kükercin' gibi.)

Küvek→كوكوك (l: كوك) ??

Küvelek→كوكلك (l: كوكلك) Sehleb?

Küvüldür→كوكوولدور (z) Kervan.

Küher→كوكهر (tr: كوهر, z: كوهار) Cevher,
elmas.

Köy→كوكى (tr) Karye. ('Kent' gibi.)

Köyek (köyük)→كوكوك (l: كوكك)
Yanık, mahruk. (Doğrusu 'köyik'
'كوكوك')

Küyegü→كوكيگو (z, tr: كوكياگو) 1. Damat,
sihr. 2. Yeni evlenmiş adam, güvey.
('Kükev' gibi.)

Köymek→كوكيمك (z: كوكيدى, tr: كوكى)
Yakmak, ihrak.

Köyünmek→كوكينمك (l: كوكيندى) Yanmak,
muhterak olmak.

Küyündürmek→كوكيندirmek (z, l: كوكيندردى, tr:
كوكيندر) Yakmak, ihrak.

Küyüz→کویوز (z) Halı, bisat. ('Kiyiz' gibi.)

Küye→کویه (z: کویا) Damat, sihr. 2.
Kayın ana, hamah.

Küye→کوهه (z: کویا) Güve denilen maruf kurt.

Köyülmüş→کویولمش (z: کیولمش) Yanmış, muhterak.

Köyik→کوییک (z: کییک) Yanık, mahruk.

Kibi→کیبی (z) Mesel.

Kit→کیت (tr: کت) Bak: köt.

Kitmek→کیتمک (l: کتی, tr: کت) Rah, zeheb.

Kiçikez→کیچکز (z: کیچکاز) Küçücük.

Kiçmek→کیچمک (tr: کچ (فل))

Kiçi→کیچی (l: کچی) Küçük, sagir.

Kice→کیجه (tr: کیجا) Leyl, şeb.

Kicimek→کیجیمک (z: کیجیدی) Pahalaşmak, gela.

Kir→کیر (z, l, tr: کر) Vesih.

Kirli→کیرلی (z) Kunfuz.

Kirpic→کیرپیچ (z) Tub.

Kirpik→کیرپیک (z, l: کرپک) Hadab

Kirtü→کیرتو (l: کرتو) Doğru, sıddık:

Kitrü sözlemek: doğru söylemek.

Kirtülemek→کیرتولمک (l: کرتلادی) Tuba ve hayrı söylemek.

Kireç→کیرچ (tr: کیراچ) Casse.

Kirçek→کیرچک (tr: کرچک) Gerçek, sahih.

Kirşin→کیرشن (yoka 'کیرصن' mi) (z: کیرشان) Düzgün, isfidac.

Kirlik→کیرلک (l: کرلک) Kirli.

Kirmek→کیرمک (z: کیردی, l: کردی, tr: کیر (فل)) Duhul etmek.

Kiru→کيرو (tr: کرو) Geri.

Kiruk→کيروک (l: کرک)

Kiritme (ya: kirtme)→کیریتمه (l: کیرتمة) Armut. ('Kirtme' türkçe.)

Kiriş→کیریش (z, tr, l: کرش) Veter.

Kiriş→کیریش (l: کرش) Oyun arkadaşı.

Kirişmek→کیریشلمک (z: کرشلادی) Kurmak, ??

Kiz→کیز (z) Keçe, halı. ('Kiz' ve 'kuyuz' gibi.)

Kizlemek→کیزلمک (z: کیزلادی, tr: کزلا (فل)) Saklamak ve ihfa etmek. ('Saklamak' ve 'pişirmek?' gibi.)

Kizlenmek→كيزلنمك (tr: كز لان (فل))

Saklanmak, ihtifa etmek.

Kiş→كيش (z, fa) Okluk.

Kiş→كيش (z) Samur. ('Kökenek' gibi.)

Kişek→كيشك (l: كيشك) Keşkeş, sütlü buğday yemeği. (Farsiden menkul ve arabide metluldur.)

Kişen→كيشن (tr: كيشان, z: كيشان) Ayak bendi, köstek.

Kişnemek→كيشنمك (z, l, tr) Sahale? (سهل)

Kişma→كيشما (l, tr, z: كيشما) Enar, adem.

Kilit→كيليت (l: كليت, z, tr: كيليت) Rumcadır. (Mazuzna? : kilit.) Miftah, anahtar.

Kilikçe→كيليکجه (l: کلکجا) Minder örtüsü. ('kirlice'den midir)

Kelim→کليم (tr: کلم, fa)

Kim→کيم (l, tr: کم) Men.

Kimse→کيمسه (l: کمسا)

Kindir→کيندير (tr: کيندير) Kenevir, kunnab.

Kinlemek→کينلمک (l: کينلمک) Haset etmk, kıskanmak.

Kini→کيني (l: کنا) Haset, kıskanç, garaz.

Kiydirmek→کيديرمک (l: کيديرمک) Kiydirmek (l: کيديرمک) Elbese.

Kiyisi→کييسي (Bak: کييسي) (l: کييسي)

Giyecek şey, libas.

Kiyemek→کييمک (Bak: کييمک) (z: کييدى) Lebis.

Kiyemek→کييمک (z: کييمک) Lebis, giyecek şey, esvab.

Kiz→کيز (l) Keçe, halı. ('کوز', 'کيوز', 'کز') dahi yazmışlar.)

Lap lap→لاپ لاپ (l: لابل) Ağır ve yavaş: lap lap gelir.

Lacin→لاجين (l, tr) Şahin.

Leblebi→لبلبي (l: لبلبو) Maruf kavrulmuş nohut.

Leklek→لکک (l) ??

Lor→لور (l: لور) Karyetun halvetun? El-masiyesi?

Lorp→لورپ (l: لورپ) Süratle ve birden bire manasını ifade eder: lorp girdi.

Loğ→لوغ (l: لوغ) Kıpçakça lugatinde 'lı' gibi edattır.

Loğ→لوغ (l: لوغ) Toprağı düzeltip basmaya mahsus ustuvane ağır taş.

Loğlamak→لو غلامق (l: لغدى) Mezkur taşlar toprağı bastırıp ?? etmek.

Lak→لاق (l: لق) Lisan-ı avamda taaccüp edatıdır. ('La havle ve le kuvvete'den _)

Lök→لوك (l: لك) ?? deve.

Lirp→ليرپ (l: لرب) Ale'l fadl: lirp geldi.

Macı→ماجى (l, z, tr) Kedi, sennur, kıt.

Marul→مارول (z) Has.

Mazi→مازى (z) 'Afs.

Maktamak→ماقپاماق (z) Meth ve ahd'us-sena etmek.

Maktavcı→ماقپاوجى (z) Meddah.

Mama→ماما (l) Yaşlı kadınlara verilen ünvan.

Mamuk→ماموق (l, tr, z: ماميق) Pambuk, Koton.

Mamruc→مامروج (l: ممرج) Ayı yavrusu.

Mantar→مانطار (l: منطار) Keme.

Manglamak→مانگلامق (l, z) Ezan vermek.

Manglayı→مانگلایى (z) Alın, cephe.

Mayak→مایاق (tr) Koyun tezeği, kığ.

Maya→مایا (z) Peynir mayası.

Mayruk→مایروق (z) Dişleri veya parmakları seyrek, ??

Maytı→مایطى (z) Topus, debus.

Maynılmak→مایريلمق (z) İyilik, eğilmek, levli?

Maymun→مایمون (z, l: ميمون) Kırd. (bak: pıcın veya bıçın)

Mecik→مجيك (l) Debus, topuz.

Mertek→مرتك (l) Çatı ağacı, sert?

Mercimek→مرجمك (l, tr) Ades.

Murdar→مردار (l, fa) Necis.

Mervari→مروارى (tr, fa: مرواريد) İnci?

Mezdeki→مزدكى (l) Mastaki, sakız.

Meskit→مسكت (l, fa) Mescit, cami.

Müşk→مشك (l) Misk.

Mogl→مغل (l, tr) Bak: Mongol.

Meñiz→مئز (tr) Çehre, sima, beniz.

Melemek→ملمك (l) Koyun bağırma.

Men→من (l) Benek?

Men→من (l) Ben, ene.

Menz→منز (l) Yüz levni, çehre, benz.

Menzemek→منزمك (l) Benzemek,
müşabih olmak.

Mengü→منكو (l, tr) Daima, sermedi.
Mengü su: ab-ı hayat.

Menli→منلى (l) Benli, zühal.

Menzu→منوز (l: منز) Pınar, menba‘

Mey→مى (l) Beyin, dimağ. (Türkmence
‘beyni’)

Meyin→مين (l) Kıl ve gabr manasını
ifade eden edattır: gelmiş, gelmekzin,
gelmezden evvel.

Mort→مورط (z) As, mersin.

Müz→موز (z)

Müzd→موزد (z, l: مزد, _fa)

Mevt→موت (l) ?? (Cuyan ölmüş?)

Müşteci→موشتجى (l: مشتجى) Müjdecî,
mübeşşir.

Muştulamak→موشتولامق (l: مشتئادى, z:
موشطئادى) Müjde vermek, tebşir etmek.

Muştuluk→موشتولوق (l: مشتئاق) Müjde,
beşaret.

Mulamak→مولامق (l: ملدى) Sığır
bağırnak.

Mum→موم (l) Şem‘

Mu→مو (l) Edat-ı istifhamdır.

Mun→مون (l: من) Hacet, ihtiyac, zaruret.

Muncuk→مونجوق (l: منجق) Boncuk,
harez? (‘Bukuk’ gibi.)

Munda→موندا (l: مندا) Burada, hena.

Mongol→مونغول (l: منغل) Maruf kavim,
moğol.

Möng→مونگ (z) Bön, alık, saf, mefsil?

Mung→مونگ (z) Siyah?

Munlu→مونلو (l: منلو) Muhtac, zarureti
olan.

Munu→مونو (l: منو) Göbeğin kesik
parçası.

Müyin→مويين (tr: مين) Çorba, et suyu.

Muyuz→مويوز (z, l: ميز) Boynuz, karn.

Mıh→ميخ (z, l, fa) Çivi, ekser, mismar.

Mıhlamak→ميخلامق (z, l: مخئادى)

Muhlamak, mehera? (Mıklamak’ dahi
derler.)

Mizkanmak?→ميزقئامق (l: مزقئادى)

Imızganmak, uyuklamak.

Mira→ميرا (z) ??

Mısmıl→ميصمئل (l: مصئل) Tahir.

- Mıklamak→ميقلامق (l: مقلدى) Bak:
Mıhlamak.
- Min→مين (l: من, tr: مين) Bin, elf, hezar.
- Minmek→مينمك (l: مندى, tr: قل) Binmek, rukub.
- Meyin→ميين (z) Beyin, dimağ. ('Beyni' gibi.)
- Nar→نار (tr, fa: نار) Rumman.
- Naz→ناز (l, fa) Delal.
- Nazik→نازيك (z: نازيك, l: نازك) Zarif, naim.
- Nazlamak→نازلامق (z)
- Nazlanmak→نازلانمق (z: نازلانمق) Tedellül etmek.
- Nete→نته (l: نتا) Nasıl, keyfe.
- Nice→نجه (l: نجا) Nice, kadar.
- Neste→نسته (z: ناستا) Nesne, şey.
- Nesne→نسنه (l: نسنا) Şey.
- Nelk→نلك (l) Niçin, lime?
- Namaz→نماز (l, tr, fa) Salat.
- Namazlagu→نمازلاغو (l: نمازلاغو) Seccade.
- Nemezın→نمزين (z: نمازين, fa: نمزين)
- Bilek? Eyerin altına konulan keçe.
- Neme→نمه (l, z: نما) Bir şey, neme bir ?? mi?
- Nevbehar→نوبهار (tr, fa) Rabi`
- Nevruz→نوروز (l: نوروز) İlk baharde en evvel açan ?? çiçek.
- Nokta→نقطه (z: نوقطا, tr: نقطا) Yular.
- Nokut→نوقوط (z) Nohut, has? ('Lablabü' gibi?)
- Nöger→نوگر (z: نوگار) Bende, rikiyet, köle.
- Ne→نه (tr: نا)
- Nice→نيجه (l: نشا) Niçin, lime.
- Nişan→نيشان (l, tr, z) Alamet.
- Nişanlamak.
- Vocak?→وجاق (tr: وجاق) Ocak, kanun.
- Vurak→ووراق (tr: ورق) Evrak, ??
- Vurmak→وورماق (tr: ور) Urmak, darp etmek.
- Ya→يا (l, tr) yay, kavs, keman.
- Yabak→ياباق (z) Ebu karvan?
- Yabaglı→ياباغلى (z) Bir yaşına varmamış tay.
- Yabagi→ياباغى (tr: يباغو)

Yapak→ ياپاق (z) Kırılmış hayvan tüyü,
??

Yaban→ يابان (z, tr) Çöl, yer.

Yaprak→ ياپراق (z, l, tr: بېرىق) Varak, berk.

Hamaşa→ هاماشا (z) Adet, resm. ('Töra'
gibi.)

Hay→ هاى (l) Nida.

Hüner→ هونار (z: هونار) Sefat, tabiat.

Hayad→ هيااد (l) 1. Avlu, taşlık. 2.

Meydanlık, saha. 3. Tek, vahid.

Hiç→ هيچ (z: هيش) La şey.

Yabsamak→ يابسامق (z: يابسادی) Gügeç?

Yapsı→ ياپسى (z) Kene, kirad? (Yaves,
kene, köz, sakurga gibi.)

Yaplak→ ياپلاق (z, l: يېلاق, tr: يېلاق) Çıplak,
uryan, (Mesah? (Z))

Yabuldurak→ يابلدراق (tr: يبلدراق) Yaprak,
varak. (Kıpçakça olup türkmencesi
'yabrak'.)

Yapmak→ ياپمق (l: ياپىتى, z: ياپتى, tr: ياپ (فل)
1. Bina etmek, tesisi etmek. 2. Örtmek,
setr etmek. 3. Kapamak, kilitlemek.

Yaplanmak→ ياپلانمق (z: ياپلاندى)
Örtünmek,

Yapınmak→ ياپنمق (tr: ياپن (فل) 1.

Kapanmak, örtünmek. 2. Yapışmak.

Yapıçı→ ياپچى (tr) Mimar, benna.

Yapış→ ياپيش (tr: ياپيش) İltisak?

Yapıştırmak→ ياپيشتىرمق (tr: يپيشتر) İltisak
etmek, mezeka.

Yat, yatmak vesaire bak: yat 'ياط'
vesaire.

Yatsı→ ياتسى (tr: ياتسو) `İşâ.

Yaçı→ ياپچى (z) Yağ yapan, kavvas.

Yadiker→ يادىكار (z: يادىكار) Süreyya.
(‘Ülker’ gibi.)

Yahni→ ياخنى (z) Selike.

Yar→ يار (l, z, tr: ير) Uçurum, cerf,
makbid. 2. Ağız suyu, rik.

Yarangan→ يارانغان (l: يرانغن)

Yarankan→ يارانقان (z) Yardımcı, halık,
aferinde.

Yaratmak→ ياراتمق (z: ياراتى, l: ييرتى, tr:
(فل) ييرت Halk etmek. ('Dürütmek'
'türemek' gibi.)

Yarasa→ ياراسه (l: ياراسه, z: ياراسا, tr:
(يرسا) Vetvat.

Yarak→ ياراق (z) 1. Işık, aydınlık, da`a .
(‘Yarkın’ gibi.) 2. Yarım, şakk. (‘Yarım’
gibi.)

Yaraklamak→ ياراقلامق (z, l: ييرقلدى, tr:
ياراقلا (فل) Techiz etmek.

Yaraklanmak→ ياراقلانمق (z, tr: ييراقلان (فل)
Techiz etmek.

Yaralı→ يارالى (z) Yaralı, mecruh,
yaralmış, şekuk.

Yaramak→ يارامق (z, l: ييردى) 1. Olmak,
muvafık ve münasib olmak. 2. Nafi ve
faideli olmak.

Yaran→ ياران (z: ييرن, ياران) Derin, amık.
(‘Şingil’ gibi.)

Yarbuz→ ياربوز (z) Nemmam, münafık.
(Ar: curbuz)

Yarbug→ ياربوغ (z: ييربوغ) Carbu`?

Yarkanak→ يارقاناظ (z) Yarasa, vetvat.

Yarkın→ يارقين (z, l: ييرقن) 1. Ziya, nur. (z)

Yarkık gibi. 3. Yarak, şimşek.

Yarılgamak→ ياريلغامق (l: ييرلغدى) Af ve
merhamet etmek, rahm etmek. (tr: يرلغا
(فل)

Yarlıgan→ يارلغان (tr: ييرلقان) Rahim.

Yarmak→ يارمق (z, l: ييردى) 1. Kesmek,
şek etmek. 2. Yaralamak.

Yaramak→ يارامق (z: يارامق, tr: ييرمق)

Dirhem, marf sikke, akçe. (Ağrı ve akçe
gibi.)

Yarmaşmak→ يارماشمق (z) 1. Neleka? 2.
Tenazur.

Yarma→ يارما (z: يارما) Dövülmüş buğday
ve bulgur yapılarak, ??

Yaruk→ ياروق (l: ييرق)

Yarık→ ياريق (z) Ziya, nur, şua`

Yarık→ ياريق (l: ييرق) Yarılış, meşuk.

Yarık→ ياريق (tr: ييرق) Cevşen, zırh.

Yarıkçı→ ياريقچى (tr: ييرقچى) Cevşen
yapan.

Yarındırmak→ يارينيرمق (l: ييرندردي) Atı
alıştırmak, tezhir?

Yarışmak→ ياريشمق (tr: ييرش (فل) Yarış ve
musabaka etmek.

Yarınmak→ يارينمق (yahud يارانمق veya
يارونمق (l: ييرندى) Ata alışmak? Perhizle
ta`lim olunmak, zahura.

Yarım→ ياريم (l: ييرم) 1. Şak, yarılmış,
parça, yarım. 2. Nisf.

Yarın→ یارین (tr, z: یران) Ferda, gaza.
(‘Tan’ gibi.)

Yaz→ یاز (l) Bedi`, yeni.

Yaz→ یاز (z) Sayf. (Aslı yay)

Yazmak→ یازمق (z, tr, l: یزدی) 1. Tahrir etmek, ketebe. 2. Hat etmek, _ (Yazuk, yazık bütündür.)

Yazu→ یازو (l) Kitabet, hat.

Yazuk→ یازوق (l, tr: یزق, z: یازیق) Hatie?
Hata, cürm.

Yazuklamak→ یازوقلامق (l: یزقلدی) Hata etmek.

Yazı→ یازی (l, tr, z) Sahra, ova, deşt.

Yazık→ یازیق (z) Bak: Yazuk.

Yastık→ یاستیق (tr: یاستق) Visade, mihde.

Yasmak→ یاسمق (tr: (فل) ییس) Kat etmek.

Yaş→ یاش (l: یاش, tr, z: ییش) 1. Ömür.
2. Dem, eşk. 3. Ratib. 4. Sebz, ahdar. 5.
Leyyin, yumuşak.

Yaşarmak→ یاشارمق (l: یاشاردی, z: ییشردی)
1. Yeşil olmak, yeşermek. 2. Göz yaşı
dökmek.

Yaşamak→ یاشامق (z, l: یاشدی) 1. Ömür,
hayat. 2. Gizlemek, saklamak.

Yaşurmak→ یاشورمق (l: یاشوردی) Bak:
Yaşırmak.

Yaşırالی→ یاشیرالی (z) Gizli, saklı,
mahfuz.

Yaşırmak→ یاشیرمق (z, l: یاشوردی)
Gizlemek, saklamak.

Yaşırmak→ یاشیرمق (l: یاشردی) Hazer,
yeşil olmak.

Yaşık→ یاشیق (z, l: ییشق) ??

Yaşık yamalı→ یاشیق یامالی (z) Sehil.

Yaşıl→ یاشیل (l, tr: یاشل) Yeşil, ahdar,
sebz.

Yaşın→ یاشین (tr: یاشن) Yıldırım, berk.

Yaşınmak→ یاشینمق (tr: (فل) یاشن)

Gizlenmek, ihtifa’.

Yas→ یاص (l) Matem, ‘aza.

Yasac→ یاصاج (l: یاصج) Nei`l, mızrak ucu.

Yastık→ یاصتیق

Yastuk→ یاصتوق (l: یصتق) Yastık.

Yaslı→ یاصلی (l: یصلو) Matemli, sahibu`l-
aza.

Yasmak→ یاصمق (l: یصدی) Yayın kirisini
kat etmek.

Yassı→یاصی (l: یصی, tr: یاصی (فل) z: یاص) Arız, pehn.

Yassısız→یاصیسز (tr) Ensiz, dar.

Yad(z)amak→یاضامق (z) Habere. (خبر)

Yat→یاط (z, tr, l: یط) Garib, yar, bekar.

Yatsun→یاطسون (tr: یاطسون)

Yatsı, 'ışar?

Yatarmak→یاطارمق (l: یطردی)

Evlendirmek, bekarı vermek.

Yatdırmak→یاطدرمق (l: یطردی)

Yatırmak, erkada? ('Yatkırmak' gibi.)

Yatkırmak→یاطقیرمق (l: یطقردی)

Yatırmak, rakıd.

Yatak→یاطاق (l: یطق) Yatmış, rakıd.

Yatılık→یاطلق (tr: یطلیق) Evlenecek, gelincik. (Kız)

Yatlı→یاطلی (l: یطلی) Redi, kötü.

Yatmak→یاطمق (z: یاطی, l: یطی, tr: یاط (فل))

Yatmak, rukud etmek.

Yatuk→یاطوق (tr: یاطق) Tavşan yavrusu, ibn.

Yatırmak→یاطیرمق (tr: یاطر) Bak:

Yatırmak.

Yatış→یاطیش (z) Yatış, rakıd.

Yag→یاغ (tr, z: یاغ, l: یغ) 1. Semn, dehun. 2. Şahm.

Yagran→یاگران (tr) Bak: Yagrin.

Yagruk→یاغروق (l: یغروق) Tenbel, gevşek.

Yagrin→یاغرین (l: یغرن) 1. Geniş omuzlu. 2. Log?

Yaglamak→یاغلامق (z: یاغلادی, l: یاولادی, یاغلادی) Yağ sürmek, edhen?

Yagılsamak→یاغالصامق (z: یاغالصتی)

Yanıldı. Galat ve hatadır.

Yaglık→یاغلیق (z) Akriba, ta`likat, şemele.

Yagma→یاغما (l: یغما) Nehb, garet. 2. Sofra, simat, havan.

Yagmalamak→یاغمالامق

Yagmamak→یاغمامق (z) Kapmak, hatafe.

Yagmak→یاغمق (z, l: یاغدی, tr: یغ)

Yağmur vesaire düşmek, matt.

Yagmur→یاغمور (l, tr: یغمر) Matar, baran. (Türkence olup kıpçakçası 'yagmur'dur.)

Yaguret→یاغورت (z, tr: یاغمرت) Mamen. ('dozen' gibi)

Yagı→یاغی (l, z) Muharib, düşman, hasım.

Yagırlık→یاغیرلق (l: یغریق) ??, süzgeç.

Yagız→یاغیز (l: یغز, tr: سیاہ, kara.

(At vesaire: Yağız biri, kara yağız)

Yagılık→یاغیق (l: یغلق) Düşman için hazırlanmış ok ve sitan?

Yagımalamak→یاغیمالامق (tr: یاغیمالا)

Soymak, darp etmek.

Yaktu→یاقتو (l: یقتو) Aydın, mezyi: gözünün yaktu. Gözün yaruk.

Yakşi→یاقشی (z, l, tr: یقشی) Güzel, iyi, tayyib, melih.

Yakıcı→یاقلجی (yoksa ‘یاقلجی’ tr: یقلجی)

Yay yapan, çalan adam?

Yaklık→یاقلق (z: یقلق) Rabab.

Yakılmak→یاقلامق (l: یقلدی) Yanmak, ihtirak.

Yakmac→یاقماج (l: یقمج) Sethi, yüz.

Yakız→یاقز (tr: یقز) Dara? Ortak. (Karı)

Yakmak→یاقمق (z: یاقتی, l: یقٹی) Yakmak. Aslı (l)

Yaka→یاقه (z: یاقا, l, tr: یقا) 1. Toka. 2.

Muzn. 3. Şatı. 4. Nehir kenarı.

Yakni→یاقتی (l: یقتی) Yahni, maruf etli yemek.

Yakın→یاقین (z, l: یقین, tr:

یاقین) Karib. (Yavuk gibi.)

Yakınlamak→یاقینلامق (z) Takrib etmek.

Yanak→یاکاق (tr: یکاق) Had, ruhsar.

Yanılmak→یاکلمق (l: یگلدی) Galat ve hata etmek.

Yal→یال (tr) At perçemi, yeke.

Yalak→یالاق (l: یلق, tr: یلاق) Köpek taşı.

Yalaganç→یالاغانچ (z: یالاغانش) ‘Arı, çıplak.

Yalamak→یالامق (l: یالیدی, z: یالادی, tr: یالا (fl) La`ika.

Yalan→یالان (tr: یلان) Kizb, durug.

Yalan→یالان (z) ‘Arı, çıplak, yalın.

Yalan ayak. Haki?

Yalanç→یالانچ (z: یالانش) Uryan, çıplak. (‘Yalıncağ’ gibi.)

Yalançlamak→یالانچلامق (z: یالانشدی)

Soyunmak, tea`rri.

Yalancı→یالانجی (z) Kezzab. (‘Yalgancı’ gibi.)

Yalbarmak→یالبارمق (z: یالباردی)

Yalvarmak, tedehhale.

Yalduz→يالدوز (tr: يلدیز) Necm, kevkeb.
(‘Yulduz’ gibi.)

Yaltay→ياطای (z) Mulut.

Yalgan→يالغان (l: يلغن) Kezb, duruğ.

Yalguz→يالغوز Bak: Yalkuz.

Yalkız→يالکز

Yalkık→يالقیق (l: بلقق) Balgam.

Yalnz→يالکز (tr) Tek, vahid.

Yalgancı→يالغانجی (z) Kaezzab, yalancı.

Yalkav→يالقاو (z) Tenbel, keslan.
(Oyuncak gibi.)

Yalman→يالمان (z, tr) Carbu`? (‘yarbu`
gibi)

Yalım→يالیم (z) Garra.

Yalıncak→يالینجق (z) Uryan, çıplak.

Yalınkz→يالینگز (z, l: بالنز) Tek, vahide.

Yalın→يالین (l) Uryan. Yalın kıldı:
soydu.

Yaman→يامان (z, l: یمن, tr: یامن) Kötü,
fena. Vahşi.

Yamanlamak→يامانلامق (l: یمنلدى) _ itlaf
etmek.

Yamav→ياماو (z) Yama, ruk‘a.

Yamalı→يامالی (z) Yamalı, merk‘u.

Yamgur→يامغور (z, tr: يمغور) Yağmur,
matar, baran.

Yama→يامه (l: یما) Ruk‘a.

Yan→يان (z, l, tr: ين) Ceneb, pehlu.

Yanar→يانار (tr: ينر)

Yana→يانا (z) Cihet.

Yanaşmak→ياناشمق (tr) Mücanebet
etmek?

Yanak, yanag→ياناق, ياناغ (l: يناغ, ينق: l: يناغ, z:
ياناق) Had, ruhsar.

Yan basmak, yan komak→يان باصمق,
يان قومق (z) Himeye etmek.

Yançımak→يانچمق (z: يانچدى, يانچدى,
ياشردى) Tıkamak.

Yançuk→يانچوق (l: ينجق, tr: ينجوق)

Tağarcık. (harita ?)

Yançı→يانچی (z, l: ينجی) Hamur, ‘acın.

Yandırmak→يانديرمق (z, l: يندردى, tr: يندر)
Yakmak, ikad etmek.

Yanşık→يانشیق (z) ??

Yanışmak→يانشمق (z) Ders? (‘basmak`
gibi)

Yanguç→يانغوج (tr: ينجغ) Yonga.

Yanguci→یانغوجی (tr: ینگوجی) Doğramacı, tüccar.

Yangı→یانغی (z: یالکی, ینلغی) _

Yanlı→یانغلا (z) Gibi, kema.

Yanlışmak→یانغلیشمق (z) Hata ve galat etmek, yanılmak.

Yanlış→یانلیش (l: ینلش) Galat.

Yanmak→یانمق (z: یاندی) Rukd.

Yana→یانہ (l: ینا) Cihet. (bak: yana)

Yanık→یانیق (z) Muarriye.

Yanmak→یانمق (z: یاندی) ??

Yav→یاو (l: یو) 1. Soğan, besel. (z: yav: yağ.) 2. Duhn, şehum.

Yava→یاوا (z, tr) Pırasa, kuras. 2. Soğan, besel?

Yavaş→یاواش (z, l, tr: یواش) Sakin, halim.

Yavut→یاوت (l: یوت)

Yavutmak→یاوتمق (tr) Yaklaştırmak, tekrib etmek.

Yavru→یاورو (z, tr: یوری) Ferruh, yavru. ('Yala' gibi.)

Yavuz→یاوز (l, tr: یوز) Kötü, vahşi, yaman.

Yavısı→یاوسی (z) Kene. ('Yayıs, küna, kana, sakurga' gibi.)

Yavşak→یاوشاق (l) Bit yavrusu, sirke.

Yavşan→یاوشان (z, tr: یوشان) –

Yavuk→یاوق (l: یوق, tr: یوق) Yakın, karib.

Yavlak→یاولاق (l: یولق) Cüda, yavlaki kelidi: Pek güzel.

Yavlak→یاولاق (z) Pelin. (yavşan out)

Yavlık→یاولیق (z) Akriba, _, şeml. ('Yağlık' gibi.)

Yavmak→یاومق (l: یودی) Yanaşmak, tekrib etmek.

Yavurt→یاوورت (z) Yoğurt, leben.

Yavuz→یاوز (z: یوز) Yakın, karib.

Yava→یاوه yahut یاوا (z, fa) Gaip, ??

Yava etmek→یاوه ایتمک →Bak: یاوا

Yavı→یاوی (l: یوی) _Aslı türk olmadığı halde etraka dahil olsn adam.

Yay→یاى (l, z) Yaz, sayf.

Yaya→یايا (l: بيا)

Yayag→یاياغ (tr) Yayan, peyda, racil.

Yaykamak→(بايقامق (1: بايقادى, z: بيقدى)

Yıkamak, gasıl, çalkalamak.

Yaytay→(باى طای (z) Fetn.

Yaylak→(باىلاق (1: بيلق, tr: باىلاو, باىلق)

Yaylak, ??

Yaylav→(باىلاو (z) Bak: yaylak.

Yaymak→(بايلمق (1) Şuyu ve intişar etmek.

Yaymak→(بايمق (1: بيدي) 1. Döşenmek, ferş ve best etmek. 2. Neşr ve işaa etmek.

Yaynı→(باينى (tr) Hafif, sebk.

Yet→(يت (1) Kudret, imtinaat yoktur: yet yoktur.

Yetsiz→(يتسز (1) Kudretsiz, gayri muktedir, aciz.

Yetken→(يتكن (1) Benatı'n-na'iş. (dübbü ekber)

Yetil→(يتل (1) Tekellüm.

Yetmiş→(يتميش (1, tr) Se 'in.

Yetmek→(يتمك (1: يتتى, z: ياتى, tr: يت (فل) 1. Vasıl olmak, idrak, yetişmek. 2. Kifayet etmek. 3. Sevk etmek. (yetemek)

Yetmek, yetürmek→(يتمك, يتورمك (1) Bk : yetmek vesaire.

Yetinçek→(يتنچك (1) Kervan bölükten ayrılmış süari.

Yeti→(يتى (z, l) Yedi.

Yetişmek→(ياتيشتى (z: يتيشمك) Vasıl ve lahik olmak.

Yedi→(يدى (1) seb'a, heft.

Yedirmek→(يديرمك (1: يدردى) İtmam etmek.

Yer→(ير (tr, z: يار) Arz, zemin.

Yeresa→(يرسا (z: يارسا) Vetvat, yarasa.

Ye'sil→(يعشيل (z: ياشيل) Ehzer, sebz.

Yek→(يك (z: ياك) Kasırğa, zauba('Burgan, Ksurka' gibi.) 2. Şeytan, iblis. 3. Müreffa

Yegirmi→(يگيرى (z) Aşrin, bist, yirmi.

Yegen→(يكن (tr) İkiz, tevaim.

Yegen→(يكن (z: ياکان, tr: يکان) Hasır.

Yekindu→(يكندو (tr) İkinci, asr.

Yekürmek→(يکورمك (z) Bak: Yekirmek.

Yeke→(يکه (z) Eye. Lima.

Yeki→(يکى (tr) İki, ısneyn, du.

Yekirmek→(يکيرمك (z) Gayz ve gazzab ve hiddet etmek.

Yel→يل (l, tr, z: يال) 1. Rüzgar, rih, bad.

2. Hüda? Yel ___: rüzgar durdu.

Yelsemek→يل اسمك (يل اسمك) (l) Rüzgar
esmek, ??, rih.

Yelşimek→يلشيمك (z: يالشيدى) İyleşmek,
şifa yâb olmak.('ongmak' gibi)

Yelek→يلك (l: يلك(yülek) galat.) Okun
arkasındaki tüyü.

Yelken→يلكن (l, tr) Badban, ??

Yelge→يلكه (z: يالكا) Çene, ??

Yelmek→يلمك (l) Pırasa ?? bir nebet.

Yelmek→يلمك (l: يلدى, z: يالدى) 1. Hehub
etmek, esmek. 2. Koşmak.

Yelmen→يلمن (tr: يالمان) Yerbu?
(Hayvan.)

Yelve→يلوه (l: يلوا) Selvi.

Yem→يم (l, tr: ييم, z: يام) 1. Yiyecek, taam.
2. Hayvana verilen alef miktarı.

Yemdu→يمدو

Yemdi→يمدى (l)Kasık, ane.

Yemek→يمك (l: ياكل, tr: يا) Ekl
etmek.

Yemiş→يميش (z: ياميش, tr: يامش, l: يمش)
Meyve, sumur.

Yen→ين (l,z) Bak: ينك yenk?

Yenterek? →ينتراك (z: يانتراك) Daim,
devamlı.

Yenbitmek? →ينبيتك (z) Islatmak,belle.

Yensek→ينسك (z: يانسك) Maruzatlı?

Yenk→ينك (tr, z: يانك, l: ين) Libas-I
kavl, kem astin.

Yeneklemek→ينكلمك (yanıklı) Yenilmek,
tecirid etmek.

Yenmek→ينمك (z: يانكدى) Galip gelmek,
muzaffer olmak.

Yengi→ينكى (ve 'يانغى') (z: يانغى يانكى)
Yeni, cedir, neva.

Yenkirmek→ينكيرمك (z: يانكرى)

Yetişmek, vasl olmak. (Yani 'yetmek'
gibi.) yekilmek? Yetiştirmek.

Yenmek→ينمك (z: ياندى) Bak: Yekirmem.

Yenge→ينكه (tr: ينكا)

Yengec→ينكج (tr: ينكاج)

Yene→ينه (tr: يينه, z: يانا) Yine,
tekrar.

Yeni→ينى (l) Cedir. Bak: ينكى

Yinkl→ينكل (z: يانكل) Hafif.
(Yoksa 'yufka' gibi.)

Yinitmek→ينيتمك (tr: يابنت) Hafifletmek,
tahfif etmek.

Yini→يبنى (tr: يابنى) Hafif, sebuk.

Yu→يو (l) Soğan, besel.

Yob?→يوب (z) Kel? Kesmez, delmez, ??

Yob?→يوب (l: يب) İyi, ceyyud.

Yubka→يوبقه (tr: يبقا) İnce, rakik?(Yuka)

Yutmak→يؤتمق (tr: (فل)يت) Bel'
etmek.

Yuturmak→يؤورمك (l: يؤرمك) Sual,
öksürük.

Yut→يوت (l) Bak: ياوت

Yücelmek→يؤعلمك (l: يؤجدى) Yükselmek,
refi'

Yüce→يؤجه (l, tr: يوجا) Yüksek, 'ali, refi'

Yudurmak→يؤدورمق (tr: (كل-فل)يدر)

Yutturmak, bel' ettirmek.

Yura→يؤرا (l: يؤرا) Suya ??

Yurt→يؤرت (z, tr: يؤرت, l: يؤرط) 1. Menzil,
konak, miskin, me'va. (z, tr) Vatan.

Yorga→يؤرغا (z, tr, l: يؤرغا) Malum
yürüyüşlü. (At)

Yorgalamak→يؤرغالامق (l: يؤرغلى) Yorga
yürümek.

Yorgan→يؤرغان (z, l: يؤرغان, tr: يؤرغان)

Lihaf.

Yorka→يؤرقا (l: يؤرقا) İnce, refik. (Aceba
'yufka'dan galat mı?)

Yürek→يؤرؤك (l, tr: يؤرؤك, z: يؤرؤك) Kalb.

Yürekli→يؤرؤكلى (l: يؤرؤكلى) Cesur, şeca'

Yorulgun?→يؤرؤلكن (l) Yorgun,
meşakkak (Doğrusu 'youlgan' mı?)

Yorulmak(mek)→يؤرؤلمق (mek) Ta'ib,
iştikak.

Yormak→يؤورمق (l: يؤردى) Tefsir etmek.

Yurmuk→يؤورمق (tr: يؤرمق) ('Yurmak'
gala olsa gerek.) Yumruk.

Yörenmek→يؤورنمك (tr: يؤورن (كل))
Öğretmek.

Yoruk→يؤوروق (l: يؤرؤق) Yumruk.

Yörük→يؤورؤك (z) Ceray.

Yorulmak→يؤورؤلمق (z) Tehalli? Boş ve
tenha olmak.

Yürümcek→يؤورؤمؤك (tr: يؤورؤمؤك)
Örümcek, ankebut.

Yürümecek→يؤورؤمؤك (z: يؤورؤدى, l: يؤردى)
Meşi etmek.

Yürün?→يؤورؤن (l: يؤورؤن) Kırıntı? ??

Yöre→یوری (l: یری) Etraf, civar, havali

Yürütmek→یوروتتمک (tr: یرت (کل) Meşi
ettirmek.

Yürü bermek→یوری بزمک (z: یوری باردی)

Yürü vermek, temşiye?

Yürimek→یوریمک (tr: یوری (کل) Bak:

yürümek.

Yüz→یوز (l, tr: یز, z: یوز) 1. Vech, çehre.

2. Mia, sad

Yüz→یوز (l)??

Yuzak→یوزاق (l: یزق) Kilit, kafel.

(Yoksa ‘uzak’ mı?)

Yuzaklamak→یوزاقلامق (l: یزقلادی)

Kilitlemek, kafel. (Yoksa ‘uzaklaşmak’
mı?)

Yüzsüz→یوزسز (l) Arsız, vak‘a?

Yüzleşmek→یوزلاشتی (z: یوزلاشمک)

Müvaceha?

Yüzlemek→یوزلمک (l: یوزلدی) Yüzüne

vurmak, ?? selamet etmek.

Yüzmek→یوزمک (l: یوزدی, z: یوزدی, tr:

سیح) Seyahat etmek, sebeha? (فل) یز

amme.

Yüzlük→یوزلیک (tr) ?? (‘Menekşe’ mi?)

Yüzüm→یوزوم (z, tr: یزوم) Üzüm.

Yuşuk→یوشوق (l: یشق) Arsız.

Yuşuklanmak→یوشوقلانمق (l: یشقلاندی)

Arsızlanmak.

Yoşkun→یوشقون (z) Su yosunu.

(‘Yoğşun’ gibi.)

Yogşun→یوغشون (z: یغشن) Bak: yokşun.

Yusaga?→یوصاغا (z) Mükeffe.

Yut→یوط (z) Fena, ?? (‘Kıran’ ve ‘ulat’
gibi.)

Yutmak→یوطمق (z) Bak: yutmak ‘یوتمق’

Yogurt→یوغورت (l: یغرت, tr: یاغورت)

Raib.

Yogurgan→یوغورغان (tr: یغرغان) Yorgan.

(‘Yorgan’ gibi.)

Yogurmak→یوغورمق (l: یغردی, tr: یغر (فل))

‘Acin.

Yugul→یوغول (z: یغل) Hafif. (‘Yini’

gibi.)

Yogun→یوغون (z: یوون (ve) l, tr: یغن)

Kalın, galiz.

Yok→یوق (z, l, tr: یق) Malum: la

Yukarı→یوقاری (z, l: یقرو)

Yokamak→يوفامق (z: يوقادى) Yoklamak, fetaşe. ('Karmamak, karmalamak, saykalamak' gibi.)

Yoksul→يوقصول (l, tr: يقصل, tr: يقسول) Fukara, zügürt. ('Yohsul' gibi.)

Yoklı→يوقلى (l: يقلى) Fakir.

Yokuş→يوقوش (l: يقش, z, tr: يقش) (يوقوش يقش)

Yük→يوك (z, l, tr: يوك, يوك) Hıml.

Yön→يوك (l: يوك) Yan.

Yügürt→يوكورت (l: يكرت) Yürük?

Yüksetmek→يوكستمك (tr: يوكست) t'aliye etmek.

Yüksek→يوكسك (l: يوكسك, tr: يوكسك) Ali.

Yüksük→يوكسوك (l: يوكسك) Keştebyan?

Yükletmek→يوكلتمك (z: يوكلتى)

Yüklemek→يوكلكم (l: يوكلى) 1. Haml.

Yüklü→يوكلى (z, l: يوكلو) Hamil.

Yügütmek→يوكوتمك (z) Ögütmek, tahn. ('Ögütmek' gibi.)

Yügürmek→يوكورمك (z, l: يكردى, tr: يكر) Yürümek.

Yükem?→يوكم (z: يوكام) Likam, licam, dizgin.

Yükünmek→يوكونمك (l: يكندى) Eğilip ruku' ederek hizmet etmek, secde etmek.

Yükün→يوكون (tr) Ruku', itaat,

Yükünci→يوكنجى (tr: يكنجى) Meta'? halife.

Yol→يول (z, tr, l: يل) Tarık. M.

Yol?→يول (z) Kulis?

Yular→يولار (z, l, tr: يلر) ??

Yulak→يولاق (tr: يلاق) Galat, doğrusu: yalak.

Yulamak→يولامق (tr: يولا) Galat, doğrusu: yalamak.

Yoldaş→يولداش (tr, l: يلداش) Hümera, refik.

Yuldurum→يولدوروم (l: يلدرم) 1. (Kıpçakça) Cam, züccac. (Türkmence) Berk.

Yulduz→يولدوز (z, l, tr: يلدز) Yıldız, necm.

Yulkamak→يولقامق (z) Bak: yolmak.

Yolkuş→يولقوش (z) Cımbız, milkat.

Yülküç→يولكوچ (z: يلكوچ) Ustura, musa. ('Yulvuç' 'يولووچ' gibi.)

Yolmatuk?→يولماتوق (z: بلماتق) Sakalsız, emred.

Yolmak→يولمق (z: يولدى, l: يلىدى) Kılları çekip koparmak veya tıraş etmek gibi, neteka 'نتق'. Halak? l, m. ('Yolkamak' gibi.)

Yüleştirmek→يولشترمك (z: يولاشتردى) Tezi 'etmek, tefrik etmek. ('Üleşmek' gibi.)

Yulu→يولو (l: يلو) Çalma çırpma? Kamış vesaire.

Yolukmak→يولوقمق (z: يولوقتى, l: يلقتى) Taraka? 'طرق' (l) tetarraka 'تطرق' (z) Yolmak?

Yolumak→يولومق (z: يولودى) Tıraş etmek, halak?

Yülük→يولوك (z) Tırnak kestirmek.

Yülüvüç→يولووچ (z) Bak: Yülgüç.

Yolmak→يولمق (tr: يولى) Bak: Yolumak.

Yom→يوم (l: يم) Fal, fal-ı hayr,

Yumak→يوماق (z, l: يمق) M. Yumak gözlü: dolma göz.

Yumaklamak→يوماقلامق (z) Toplamak, devşirmek, kebebe? 'كيب'

Yumrutlamak→يومروطلامق (z)

Yumurtlama.

Yumruk→يومروق (l: يمرق, tr: يمروق)

Leked? ('Yuruk' gibi.)

Yumruklamak→يومروقلامق (z, l: يمرقلدى, tr: يمرقلا)

Yumrulmak→يورولمق (z: يمرلدى)

Toplamak, kebebe?

Yumri→يومرى (z: يمرى) Yumri, yumrili.

Yumşak→يوشماق (z, l: يمشق)

Yumgaklanmak→يومغاقلانمق (z: ييمغقلندى)

Yumgaklı→يومغاقلى (z: ييمغقللى) Toplu, yumaklı.

Yummak→يوممق (l: يمدى) Parmakları birbirine vurup kopmak. Yummak.